

OMNIBUS WET voor het ONDERNEMINGSKLIMAAT en INVESTERINGEN

Competitiveness Unit Suriname

13 Januari 2014
Competitiveness Unit Suriname
SB/MA/ACAL

Dit betreft een Concept Omnibuswet die ter aanschouwing is samengesteld met concept wetten waar wij toentertijd de hand op konden leggen.

De inhoud van de concept wetten die uiteindelijk in de Concept Omnibuswet zullen worden vervat, worden thans door de experts van de desbetreffende verantwoordelijke ministeries opgesteld onder andere de Ministeries van Financien, Handel en Industrie en Justitie en Politie.

Het is verder de bedoeling dat de principes en administratief rechtelijke bepalingen die op al de concept wetten van toepassing zijn, ook gemeenschappelijk i.p.v. afzonderlijk in de Omnibuswet zullen worden opgenomen; voor meer transparantie en efficiency.

Uw bijdrage zien wij heel graag zeer snel en met veel belangstelling tegemoet.

OMNIBUS WET VOOR HET ONDERNEMINGSKLIMAAT EN INVESTERINGEN**INHOUD**

DEEL I Investerings Bevordering en Berscherming/ Investment Protection and Promotion (GoS Draft - 2009)
Sectie 1. Investeringswet

DEEL II Intellectuele Eigendomsrechten/ Intellectual Property Rights
Sectie 1. Auteursrechten/ Copyrights (GoS Draft 2007)
Sectie 2. Industriële Eigendomsrechten/ Industrial Property (GoS WIPO Draft 2007)
Sectie 3. Traditionele Kennis/ Traditional Knowledge (Pacific Model Law)

DEEL III Mededingingsrecht en Consumenten berscherming/ Competition Law and Consumer Protection
Sectie1. Mededingingsrecht/Competition Law (GoS/Competition Commission Draft)
Sectie 2. Consumenten Berscherming/ Consumer Protection (Caricom Model Law)

DEEL IV Ondernemings Facilitering/ Business Facilitation
Sectie 1. Secured Transactions (OAS Model Law)
Sectie 2. Vergunningen/ Licenses (BFA/Ministry of Trade)285
Sectie 3. Electronische Transacties (E-Government Commissie)
Sectie 4. Handelsregister /Trade Registry (Chamber of Commerce)

DEEL V
Sectie 1. Administratieve Procedures (Follows Netherland's GALA)
Sectie 2. Geschillen Beslechting/ Settlement of Disputes (NMI)
Sectie 3. Autoriteiten en Bureaus

DEEL I
INVESTMENTERINGS BESCHERMING EN BEVORDERING
(BASED ON GOS' DRAFT/2009)

Artikel 1.1 Definitie

- a. *"Buitenlandse investeerder"*: een natuurlijke persoon die zijn hoofdverblijf niet in Suriname heeft of een rechtspersoon van wie de feitelijke leiding buiten Suriname is gevestigd, die in Suriname investeert of het voornemen heeft om te investeren;
 - b. *"Surinaamse investeerder"*: een natuurlijke persoon, die zijn hoofdverblijf heeft in Suriname of een rechtspersoon van wie de feitelijke leiding in Suriname is gevestigd, die in Suriname investeert of het voornemen heeft om te investeren;
 - c. *"Elke investeerder"*: zowel de Surinaamse als de buitenlandse investeerder;
 - d. *"Convertibele valuta"*: buitenlandse betaalmiddelen waarvan de omwisselingkoers door de Centrale Bank van Suriname wordt genoteerd.
 - e. "Investing": iedere vorm van economische activa die is geïnvesteerd door beleggers op het grondgebied van Suriname, waaronder begrepen in het bijzonder, maar niet uitsluitend, het volgende:
 - i. roerende en onroerende goederen, alsmede alle andere zakelijke rechten, met inbegrip van eigendomsrechten;
 - ii. aandelen, delen en alle andere vormen van economische participatie in bedrijven;
 - iii. geldvorderingen of iedere andere verplichting die op geld waardeerbaar is;
 - iv. intellectuele eigendomsrechten, met inbegrip van, onder andere auteursrechten en naburige rechten, en industriële eigendomsrechten zoals octrooien, technische werkwijzen, merken van fabrikanten en merken, handelsnamen, industriële ontwerpen, know-how en goodwill;
 - v. concessies verstrekt krachtens wet, bij administratieve handeling of door contract, met inbegrip van concessies verleend voor exploratie, ontwikkelen, winnen of exploiteren van natuurlijke rijkdommen;
 - vi. iedere activiteit met betrekking tot een buitenlandse lening verbonden aan een investering, zoals bepaald door de wet.
 - f. "Opbrengsten": de voortbrengselen van een investering tijdens een bepaalde periode, in het bijzonder, maar niet uitsluitend, de winsten, dividenden en rente.
-

Artikel 1.2 Toepassingsgebied

1.2.1 Deze Wet is van toepassing op elke investeerder die investeringen in Suriname pleegt dan wel voornemens is te plegen, ongeacht of het een Surinaamse of buitenlandse investeerder betreft, tenzij uit de wetstekst anders blijkt.

1.2.2 Bepalingen van deze wet vinden geen toepassing, wanneer deze toepassing niet verenigbaar is met internationale verdragen en overeenkomsten waar de Staat Suriname bij is aangesloten.

Artikel 1.3 Rechten en Verplichtingen van Investeerders

1.3.1 Een buitenlandse investeerder heeft dezelfde rechten en verplichtingen als een Surinaamse investeerder, tenzij bij wet anders is bepaald.

1.3.2 Buitenlandse investeerders mogen ten aanzien van hun investering onderling niet worden gediscrimineerd op grond van afkomst, geloof, of enige andere status, tenzij bij wet of krachtens internationale verdragen of overeenkomsten, waarbij de Staat Suriname partij is, anders is bepaald.

1.3.3 Elke investeerder is gelijkelijk gehouden om de in Suriname geldende wettelijke regels stipt na te leven.

1.3.4 Elke investeerder is geheel vrij te investeren in elke ondernemingsactiviteit in Suriname, ongeacht de bedrijfssector of de geografische ligging op het grondgebied van Suriname, het één en ander behoudens beperkingen opgelegd door de wet of door internationale verdragen of overeenkomsten waarbij de Staat Suriname partij is.

1.3.5 Elke investeerder is bevoegd om zijn ondernemingsactiviteiten, vrij van enige overheidsbemoeyenis, naar eigen inzichten in te richten en het beheer daarover te voeren, indien en voorzover deze bevoegdheid wordt uitgeoefend met inachtneming en binnen de beperkingen van de geldende wettelijke regelingen of internationale verdragen of overeenkomsten waarbij de Staat Suriname partij is.

Artikel 1.4 Bescherming van Eigendom

Elke investeerder heeft recht op ongestoord genot van zijn eigendom, behoudens regulering bij wet uit hoofde van het gestelde in artikel 34 van de Grondwet.

Artikel 1.5 Overdracht van Fondsen

1.5.1 Elke investeerder is bevoegd, met inachtneming van de geldende wettelijke bepalingen, vrijelijk convertibele valuta te verkrijgen.

1.5.2 Een buitenlandse investeerder heeft, nadat aan de belastingverplichting in Suriname en aan de voorwaarden die de Deviezencommissie stelt is voldaan, het recht om de opbrengsten van zijn investeringen naar het buitenland over te maken, waaronder begrepen doch niet daartoe beperkt:

- a. de opbrengsten verkregen uit investeringen in Suriname in de vorm van winstuitkeringen, dividenduitkeringen, en rentevergoedingen;
- b. gelden verkregen uit het geheel of gedeeltelijk liquideren van zijn investeringen in Suriname of uit de overdracht aan derden van zijn eigendomsrechten;
- c. gelden verkregen uit schadeloosstelling bij onteigening;

het één en ander behoudens beperkingen opgelegd door de wet of door internationale verdragen of overeenkomsten waarbij de Staat Suriname partij is.

1.5.3 Niettegenstaande het bepaalde in dit artikel, kan de Staat Suriname een overdracht van fondsen aan voorwaarden verbinden of beperken in verband met wetgeving ter zake van:

- a. faillissement, insolventie of bescherming van de rechten van de schuldeisers;
 - b. de nakoming van rechterlijke, arbitrale of bekrachtigde administratieve uitspraken en onderscheidingen;
 - c. naleving van arbeids-of fiscale verplichtingen;
 - d. criminele of strafbare feiten;
 - e. financiële rapportage of het bijhouden van overmakingen indien nodig om justitiële of financiële controle instanties bij te staan,
- mits de toepassing van die wetgeving geschied naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid en goede trouw en de toepassing niet discriminatoir is.

1.5.4 In afwijking van het bepaalde in dit artikel, kan de Staat Suriname in geval van ernstige moeilijkheden in de betalingsbalans of bedreigingen daarvan, haar bevoegdheden tot beperking of uitstellen van overdrachten uitoefenen, mits dit geschied naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid en goede trouw en de uitoefening van die bevoegdheden niet discriminatoir is.

Artikel 1.6 Arbitrage

1.6.1 Elke investeerder is bevoegd met derden of met de Staat Suriname, haar instituten of politieke onderdelen, overeen te komen dat op rechtsgeschillen zal worden beslist op de wijze aangegeven in internationale arbitrageverdragen waar de Staat Suriname bij is aangesloten of in overeenstemming met hetgeen in internationale reglementen betrekking -hebbende op arbitrage, waaronder begrepen doch niet beperkt daartoe, de reglementen van de

International Chamber of Commerce of van de United Nations Commission on International Trade Law (Uncitral).

1.6.2 Arbitragebeslissingen, zoals in lid 1 bedoeld, zullen door de Staat Suriname worden erkend, en kunnen, met inachtneming van hetgeen daaromtrent in artikel 306 van het Surinaams Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is bepaald, in Suriname ten uitvoer worden gelegd.

Artikel 1.7 Investeringsfaciliteiten

1.7.1 Fiscale faciliteiten aan investeerders worden krachtens het bepaalde in artikel 155 van de Grondwet uitsluitend bij wet vastgesteld.

1.7.2 De toekenning van een incentive, ongeacht de soort of benaming, zal geschieden krachtens wet, in overeenstemming met de 'internationale verplichtingen van de Staat Suriname en zal zijn gebaseerd op de volgende principes:

- a. er is sprake van een duidelijk juridisch en regelgevend kader;
- b. er is sprake van een goed gedefinieerde institutionele verantwoordelijkheden; en
- c. er is sprake van transparante en niet-discretionaire procedures.

1.7.3 Faciliteiten op grond van de Investeringswet 2001 welke verleend zijn voor de inwerkingtreding van deze wet, blijven onverminderd van kracht voor de periode waarvoor deze zijn verleend.

DEEL II

INTELLECTUELE EIGENDOMSRECHTEN

SECTIE I: AUTEURSRECHTEN /COPYRIGHTS (GoS Draft 2007)

Hoofdstuk I Algemene bepalingen

Paragraaf 1 De aard van het auteursrecht

Artikel 1

Het auteursrecht is het uitsluitend recht van de maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, of van diens rechtverkrijgenden, om dit openbaar te maken en te verveelvoudigen, behoudens de beperkingen, bij de wet gesteld.

Artikel 2

1. Het auteursrecht gaat over bij erfopvolging en is vatbaar voor gehele of gedeeltelijke overdracht.
2. De levering vereist voor gehele of gedeeltelijke overdracht, geschiedt door een daartoe bestemde authentieke of onderhandse akte. De overdracht omvat alleen die bevoegdheden waarvan dit in de akte is vermeld of uit de aard of strekking van de titel noodzakelijk voortvloeit.
3. Het auteursrecht, hetwelk toekomt aan de maker van het werk, zomede, na het overlijden van de makers, het auteursrecht op niet openbaar gemaakte werken, hetwelk toekomt aan degene, die het als erfgenaam of legataris van de maker verkregen heeft, is niet vatbaar voor beslag.

Paragraaf 2 De maker van het werk

Artikel 3

1. Behoudens bewijs van het tegendeel wordt voor de maker gehouden degene die op of in het werk als zodanig is aangeduid, of bij gebreke van zulk een aanduiding, degene, die bij de openbaarmaking van het werk als maker daarvan is bekend gemaakt door hem, die het openbaar maakt.
 2. Wordt bij het houden van een niet in druk verschenen mondelinge voordracht geen mededeling omtrent de maker gedaan, dan wordt, behoudens bewijs van het tegendeel, voor de maker gehouden hij die de mondelinge voordracht houdt.
-

Artikel 4

1. Van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, hetwelk bestaat uit afzonderlijke werken van twee of meer personen, wordt, onverminderd het auteursrecht op ieder werk afzonderlijk, als de maker aangemerkt degene, onder wiens leiding en toezicht het ganse werk is tot stand gebracht, of bij gebreke van die, degene, die de verschillende werken verzameld heeft.
2. Als inbreuk op het auteursrecht op het ganse werk wordt beschouwd het verveelvoudigen of openbaar maken van enig daarin opgenomen afzonderlijk werk, waarop auteursrecht bestaat, door een ander dan de maker daarvan of diens rechtverkrijgenden.
3. Is zulk een afzonderlijk werk niet te voren openbaar gemaakt, dan wordt, tenzij tussen partijen anders is overeengekomen, als inbreuk op het auteursrecht op het ganse werk beschouwd het verveelvoudigen of openbaar maken van dat afzonderlijk werk door de maker daarvan of diens rechtverkrijgenden, indien daarbij niet het werk vermeld wordt, waarvan het deel uitmaakt.

Artikel 5

Indien een werk is tot stand gebracht naar het ontwerp van een ander en onder diens leiding en toezicht, wordt deze als de maker van dat werk aangemerkt.

Artikel 6

Indien de arbeid, in dienst van een ander verricht, bestaat in het vervaardigen van bepaalde werken van letterkunde, wetenschap of kunst, dan wordt, tenzij tussen partijen anders is overeengekomen, als de maker van die werken aangemerkt degene, in wiens dienst de werken zijn vervaardigd.

Artikel 7

Indien een openbare instelling, een vereniging, stichting of vennootschap, een werk als "var' haar afkomstig openbaar maakt, zonder daarbij enig natuurlijk persoon als maker er van te vermelden, wordt zij, tenzij bewezen wordt, dat de openbaarmaking onder de bedoelde omstandigheden onrechtmatig was, als de maker van dat werk aangemerkt.

Artikel 8

Indien op of in enig in druk verschenen werk de maker niet, of niet met zijn ware naam, is vermeld, kan tegenover derden het auteursrecht ten behoeve van de rechthebbende worden uitgeoefend door degene, die op of in dat werk als de uitgever ervan is aangeduid, of bij gebreke van zodanige aanduiding, door degene, die op of in het werk als de drukker ervan is vermeld.

Paragraaf 3 De werken, waarop auteursrecht bestaat

Artikel 9

1. Onder werken van letterkunde, wetenschap of kunst verstaat deze wet:

- 1o boeken, brochures, nieuwsbladen, tijdschriften en alle andere geschriften;
- 2o toneelwerken en dramatisch-muzikale werken;
- 3o mondelinge voordrachten; .
- 4o choreografische werken en pantomimes, welke wijze van opvoering bij geschrift
- 5o of anderszins is vastgesteld;
- 6o muziekwerken met of zonder woorden;
- 7o teken-, schilder-, bouw- en beeldhouwwerken, lithografieën, graveer- en andere
- 8o plaatwerken;
- 9o aardrijkskundige kaarten;
- 10o ontwerpen, schetsen en plastische werken, betrekkelijk tot de bouwkunde, de
- 11o aardrijkskunde, de plaatsbeschrijving of andere wetenschappen;
- 12o fotografische en 'cinematografische werken en werken, volgens gelijksoortige
- 13o werkwijzen vervaardigd;
- 14o filmwerken;
- 15o werken van toegepaste kunst en tekeningen en modellen van nijverheid; 12°? computerprogramma's en het voorbereidend materiaal,

en in het algemeen ieder voortbrengsel op het gebied van letterkunde, wetenschap of kunst op welke wijze of in welke vorm ook tot uitdrukking zij gebracht.

2. Verveelvoudigingen in gewijzigde vorm van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, zoals vertalingen, muziekschikkingen, verfilmingen en andere bewerkingen, zomede verzamelingen van verschillende werken, worden, onverminderd het auteursrecht op het oorspronkelijke werk, als zelfstandige werken beschermd.

3. Verzamelingen van werken, gegevens of andere zelfstandige elementen, systematisch of methodisch geordend, en afzonderlijk met elektronische middelen of anderszins toegankelijk, worden, onverminderd andere rechten op de verzameling en onverminderd het auteursrecht of andere rechten op de in de verzameling opgenomen werken, gegevens of andere elementen, als zelfstandige werken beschermd.

4. Verzamelingen van werken, gegevens of andere zelfstandige elementen als bedoeld in lid 3 van dit artikel, waarvan de verkrijging, de controle of de presentatie van de Inhoud in kwalitatief of kwantitatief opzicht getuigt van een substantiële investering behoren niet tot de in lid 1 onder 1° van dit artikel, genoemde geschriften.

5. Computerprogramma's behoren niet tot de in lid 1 onder 1° van dit artikel genoemde geschriften.

Artikel 10

Er bestaat geen auteursrecht op wetten en staatsbesluiten, door de openbare macht uitgevaardigd, noch op rechterlijke uitspraken en administratieve beslissingen.

Paragraaf 4 Het openbaar maken**Artikel 11**

1. Onder openbaarmaking van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst wordt mede verstaan:

1. de openbaarmaking van een verveelvoudiging van het geheel of een gedeelte van het werk;
 2. de verbreiding van het geheel of een gedeelte van het werk of van een verveelvoudiging daarvan, zolang het niet in druk verschenen is;
 3. het verhuren of uitlenen van het geheel of een gedeelte van het werk met uitzondering van bouwwerken en werken van toegepaste kunst, of van een verveelvoudiging daarvan die door de rechthebbende of met zijn toestemming in het verkeer is gebracht;
 4. de voordracht, op- of uitvoering of voorstelling in het openbaar van het geheel of een gedeelte van het werk of van een verveelvoudiging daarvan.
 5. het uitzenden van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk door middel van een satelliet of andere zender of een omroepnetwerk.
 6. Onder verhuren als bedoeld in lid 1 onder 3° van dit artikel wordt verstaan het voor een beperkte tijd en tegen een direct of indirect economisch of commercieel voordeel voor gebruik ter beschikking stellen.
 7. Onder uitlenen als bedoeld in lid 1 onder 3° van dit artikel wordt verstaan het voor een beperkte tijd en zonder direct of indirect economisch of commercieel voordeel voor gebruik ter beschikking stellen door voor het publiek toegankelijke instellingen.
 8. Onder een voordracht, op- of uitvoering of voorstelling in het openbaar wordt mede begrepen die in besloten kring, tenzij deze zich beperkt tot de familie-, vrienden- of daaraan gelijk te stellen kring en voor de toegang tot de voordracht, op- of uitvoering of voorstelling geen betaling, in welke vorm ook, geschiedt. Hetzelfde geldt voor een tentoonstelling.
 9. Onder een voordracht, op- of uitvoering of voorstelling in het openbaar wordt niet begrepen die welke uitsluitend dient tot het onderwijs dat vanwege de overheid of vanwege een rechtspersoon zonder winstoogmerk wordt gegeven voor zover de voordracht, op- of uitvoering of voorstelling deel uitmaakt van het schoolwerkplan of leerplan voorzover van toepassing, of tot een wetenschappelijk doel.
-

10. Als afzonderlijke openbaarmaking wordt niet beschouwd de gelijktijdige uitzending van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk door hetzelfde organisme dat dat programma oorspronkelijk uitzendt.

11. Onder het uitzenden van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk door middel van een satelliet wordt verstaan de handeling waarbij de programmadrage signalen voor ontvangst door het publiek onder controle en verantwoordelijkheid van de omroeporganisatie worden ingevoerd in een ononderbroken mededelingenketen die naar de satelliet en terug naar de aarde voert. Indien de programmadrage signalen in gecodeerde vorm worden uitgezonden, is er sprake van uitzenden van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk door middel van een satelliet, indien de middelen voor het decoderen van de uitzending door of met toestemming van de omroeporganisatie ter beschikking van het publiek worden gesteld.

Artikel 12

- 1.** Indien de maker het verhuurrecht; bedoeld in artikel 11 lid 1 onder 3°, met betrekking tot een op een fonogram vastgelegd werk van letterkunde, wetenschap of kunst aan de producent daarvan heeft overgedragen, is de producent de maker een billijke vergoeding verschuldigd voor de verhuur.
- 2.** Van het in lid 1 van dit artikel bedoelde recht op een billijke vergoeding kan geen afstand worden gedaan.

Paragraaf 5 Het verveelvoudigen

Artikel 13

Onder de verveelvoudiging van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst wordt mede verstaan de vertaling, de muziekschikking, de verfilming of toneelbewerking en in het algemeen iedere geheele of gedeeltelijke bewerking of nabootsing in gewijzigde vorm, welke niet als een nieuw, oorspronkelijk werk moet worden aangemerkt.

Artikel 14

Onder het verveelvoudigen van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst wordt mede verstaan het vastleggen van dat werk of een gedeelte daarvan op enig voorwerp dat bestemd is om een werk ten gehore te brengen of te vertonen.

Paragraaf 6 De beperkingen van het auteursrecht

Artikel 15

1. Als inbreuk op het auteursrecht wordt niet beschouwd het overnemen van nieuwsberichten, gemengde berichten, of artikelen over actuele economische, politieke of godsdienstige onderwerpen, die in een dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift zijn verschenen, alsmede van werken van dezelfde aard die zijn opgenomen in een uitgezonden radio- of televisieprogramma, indien:
 1. het overnemen geschiedt door een dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift, in een uitzending van een radio- of televisieprogramma;
 2. de bepalingen van artikel 43 in acht worden genomen;
 3. de bron op duidelijke wijze wordt vermeld, alsmede aanduiding van de maker, indien deze in de bron voorkomt, en
 4. het auteursrecht niet uitdrukkelijk is voorbehouden.
2. Bij tijdschriften wordt als een uitdrukkelijk voorbehoud als bedoeld in lid 1 onder 4° van dit artikel ook aangemerkt een voorbehoud in algemene bewoordingen dat aan het hoofd van het nummer voorkomt.
3. Ten aanzien van nieuwsberichten en gemengde berichten kan een voorbehoud als bedoeld in lid 1 onder 4° van dit artikel niet worden gemaakt.
4. De bepalingen van dit artikel zijn mede van toepassing ten aanzien van het overnemen in een andere taal dan de oorspronkelijke.

Artikel 16

1. Als inbreuk op het auteursrecht op een werk van letterkunde, wetenschap of kunst wordt niet beschouwd het citeren uit een werk in een aankondiging, beoordeling, polemiek of wetenschappelijke verhandeling, mits:
 1. het werk waaruit is geciteerd rechtmatig openbaar gemaakt was;
 2. het citeren in overeenstemming is met hetgeen naar de regels van het maatschappelijk verkeer redelijkerwijs geoorloofd is en aantal en omvang der geciteerde gedeelten door het te bereiken doel zijn gerechtvaardigd;
 3. de bepalingen van artikel 43 in acht worden genomen;
 4. de bron op duidelijke wijze wordt vermeld, alsmede de aanduiding van de maker, indien deze in de bron voorkomt.
 2. Waar het geldt een kort werk of een werk als bedoeld in artikel 9 lid 1 onder 6°, onder 9° of onder 11° mag voor hetzelfde doel en onder dezelfde voorwaarden als genoemd in lid 1 van dit artikel het gehele werk, in zodanige verveelvoudiging dat deze door haar grootte of door de werkwijze volgens welke zij is vervaardigd een duidelijk
-

verschil vertoont met het oorspronkelijke werk, worden overgenomen.

3. Onder citeren wordt in dit artikel mede begrepen het citeren uit een dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift verschenen artikelen in de vorm van persoverzichten.
4. De bepalingen van dit artikel zijn mede van toepassing ten aanzien van het citeren in een andere taal dan de oorspronkelijke.
5. Bij beschikking wordt de zinsede "naar de regels van het maatschappelijk verkeer redelijkerwijs geoorloofd" als bedoeld in lid 1 onder 2° van dit artikel vastgesteld.

Artikel 17

Als inbreuk op het auteursrecht op een door of vanwege de openbare macht openbaar gemaakt werk van letterkunde, wetenschap of kunst wordt niet beschouwd verdere openbaarmaking of verveelvoudiging daarvan, tenzij het auteursrecht, hetzij in het algemeen bij wet of staatsbesluit, hetzij in een bepaald geval blijkens mededeling op het werk zelf of bij de openbaarmaking daarvan uitdrukkelijk is voorbehouden. Ook als *een* zodanig voorbehoud niet is gemaakt, behoudt de maker echter het uitsluitend recht, zijn werken, die door of vanwege de openbare macht zijn openbaar gemaakt, in een bundel verenigd te doen verschijnen.

Artikel 18

1. Als inbreuk op het auteursrecht op een werk van letterkunde, wetenschap of kunst wordt niet beschouwd het uitlenen als bedoeld in artikel 11 lid 1 onder 3° van het geheel of een gedeelte van het werk of van een verveelvoudiging daarvan die door de rechthebbende of met zijn toestemming in het verkeer is gebracht, mits degene die de uitlening verricht of doet verrichten een billijke vergoeding betaalt. De eerste volzin is niet van toepassing op een werk als bedoeld in artikel 9 lid 1 onder 12°, tenzij dat werk onderdeel uitmaakt van een van gegevens voorziene informatiedrager en uitsluitend dient om die gegevens toegankelijk te maken.
 2. Instellingen van onderwijs en instellingen van onderzoek en de aan die instellingen verbonden bibliotheken zijn vrijgesteld van de betaling van een vergoeding voor het uitlenen als bedoeld in lid 1 van dit artikel.
 3. Bibliotheken zijn voor het uitlenen ten behoeve van de bij deze bibliotheken ingeschreven blinden en slechtzienden vrijgesteld van betaling van de in lid 1 van dit artikel bedoelde vergoeding.
 4. De in lid 1 van dit artikel bedoelde vergoeding is niet verschuldigd, indien de betalingsplichtige kan aantonen dat de maker of diens rechtverkrijgende afstand heeft gedaan van het recht op een billijke vergoeding. De maker of diens rechtverkrijgende dient de afstand schriftelijk mee te delen aan de in de artikelen 19 en 21 bedoelde rechtspersonen.
-

Artikel 19

De hoogte van de in artikel 18 lid 1 bedoelde vergoeding wordt vastgesteld door een door de Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit** aan te wijzen stichting waarvan het bestuur zodanig is samengesteld dat de belangen van de makers of hun rechtverkrijgenden en de ingevolge artikel 18 lid 1, betalingsplichtigen op evenwichtige wijze worden behartigd. De voorzitter van het bestuur van deze stichting wordt benoemd door de Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**. Het aantal bestuursleden van deze stichting dient oneven te zijn.

Artikel 20

Geschillen met betrekking tot de in artikel 18 lid 1 bedoelde vergoeding worden in eerste aanleg bij uitsluiting beslist door de kantonrechter.

Artikel 21

1. De betaling van de in artikel 18 bedoelde vergoeding dient te geschieden aan een door de Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, aan te wijzen naar zijn oordeel representatieve rechtspersoon, die met uitsluiting van anderen belast is met de inning en de verdeling van deze vergoeding. In aangelegenheden betreffende de vaststelling van de hoogte van de vergoeding en de inning daarvan alsmede de uitoefening van het uitsluitende recht vertegenwoordigt de in de vorige volzin bedoelde rechtspersoon de rechthebbende in en buiten rechte.
2. De in lid 1 van dit artikel bedoelde rechtspersoon staat onder toezicht van een *Raad* van Toezicht, waarvan de leden worden benoemd door de Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**. Bij beschikking worden nadere regels gesteld omtrent het toezicht.
3. De verdeling van de geïnde vergoedingen geschiedt overeenkomstig een door het in lid 1 van dit artikel bedoelde rechtspersoon opgesteld reglement. Het reglement behoeft de instemming van de Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**. De Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit** wint daartoe het gevoelen in van het in lid 2 van dit artikel bedoelde *Raad* van Toezicht.

Artikel 22

Degene die tot betaling van de in artikel 18 lid 1 bedoelde vergoeding verplicht is, is gehouden, voor zover geen ander tijdstip is overeengekomen, vóór 1 april van ieder kalenderjaar aan de in artikel 21 lid 1 bedoelde rechtspersoon opgave te doen van het aantal rechtshandelingen, bedoeld in artikel 18. Hij is voorts gehouden desgevraagd aan deze rechtspersoon onverwijld de bescheiden of andere informatiedragers ter inzage te geven, waarvan kennisneming noodzakelijk is voor de vaststelling van de verschuldigheid en de

hoogte van de vergoeding.

Artikel 23

1. Als inbreuk op het auteursrecht op een werk van letterkunde, wetenschap of kunst wordt niet beschouwd:
 - a. het overnemen van gedeelten van werken in publikaties of geluids- of beeldopnamen die gemaakt zijn om te worden gebruikt als toelichting bij het onderwijs, mits:
 1. het werk waaruit is overgenomen rechtmatig openbaar gemaakt was;
 2. het overnemen in overeenstemming is met hetgeen naar de regels van het maatschappelijk verkeer redelijkerwijs geoorloofd is;
 3. de bepalingen van artikel 43 in acht worden genomen;
 4. de bron op duidelijke wijze wordt vermeld, alsmede de aanduiding van de maker, indien deze in de bron voorkomt, en
 5. aan de maker of zijn rechtverkrijgenden een billijke vergoeding wordt betaald;
 - b. het openbaar maken van gedeelten van werken door uitzending van een radio- of televisieprogramma in een programma dat gemaakt is om te dienen **als toelichting bij het onderwijs, mits:**
 1. het werk waaruit is overgenomen rechtmatig openbaar gemaakt was;
 2. het openbaar maken in overeenstemming is met hetgeen naar de regels van het maatschappelijk verkeer redelijkerwijs geoorloofd is;
 3. de bepalingen van artikel 43 in acht worden genomen;
 4. de bron op duidelijke wijze wordt vermeld, alsmede de aanduiding van de maker, indien deze in de bron voorkomt, en
 5. aan de maker of zijn rechtverkrijgenden een billijke vergoeding wordt betaald.
 2. Waar het geldt een kort werk of een werk als bedoeld in artikel 9 lid 1 onder 6°, 9° of 11° mag voor hetzelfde doel en onder dezelfde voorwaarden het gehele werk worden overgenomen.
 3. Waar het overnemen in een compilatiewerk betreft, mag van dezelfde maker niet meer worden overgenomen dan enkele korte werken of korte gedeelten van zijn werken, en waar het geldt werken als bedoeld in artikel 9 lid 1 onder 6°, 9° of 11°, niet meer dan enkele van die werken en in zodanig verveelvoudiging dat deze door haar grootte of door de werkwijze, volgens welke zij vervaardigd is, een duidelijk verschil vertoont met het oorspronkelijke met dien verstande, dat wanneer van deze werken er twee of meer verenigd openbaar zijn gemaakt, die verveelvoudiging slechts ten aanzien van een daarvan geoorloofd is.
 4. De bepalingen van dit artikel zijn mede van toepassing ten aanzien van het overnemen in een andere taal dan de oorspronkelijke.
-

5. De President kan regelen vaststellen omtrent de in lid 1 onder a sub 50 en onder b, sub 5° van dit artikel te betalen billijke vergoeding alsmede de in lid 3 van dit artikel bedoelde "enkele korte werken of korte gedeelten van zijn werken".

Artikel 24

Als inbreuk op het auteursrecht op een *werk* van letterkunde, wetenschap of kunst wordt niet beschouwd een korte opname, weergave en mededeling ervan in het openbaar in een foto-, film-, radio- of televisiereportage voor zover zulks voor het behoorlijk weergeven van de actuele gebeurtenis welke het onderwerp der reportage uitmaakt, noodzakelijk is.

Artikel 25

1. Als inbreuk op het auteursrecht op een werk van letterkunde, wetenschap of kunst wordt niet beschouwd, tenzij het een met elektronische middelen toegankelijke verzameling als bedoeld in artikel 9 lid 3 betreft, de verveelvoudiging, welke beperkt blijft tot enkele exemplaren en uitsluitend dient tot eigen oefening, studie of gebruik van degene die de verveelvoudiging vervaardigt of tot het verveelvoudigen uitsluitend ten behoeve van zichzelf opdracht geeft.
 2. Waar het geldt een werk als bedoeld bij artikel 9 lid 1 onder 1° de partituur of partijen van een muziekwerk daaronder begrepen, moet de verveelvoudiging bovendien beperkt blijven tot een klein gedeelte van het werk, behalve indien het betreft:
 - a. werken, waarvan naar redelijkerwijs mag worden aangenomen geen nieuwe exemplaren tegen betaling, in welke vorm ook, aan derden ter beschikking zullen worden gesteld;
 - b. in een dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift verschenen korte artikelen, berichten of andere stukken.
 3. Waar het geldt een werk als bedoeld bij artikel 9 lid 1 onder 6° moet de verveelvoudiging door haar grootte of door de werkwijze, volgens welke zij vervaardigd is, een duidelijk verschil vertonen met het oorspronkelijke werk.
 4. De bepalingen van lid 1 van dit artikel met betrekking tot een in opdracht vervaardigde verveelvoudiging zijn niet van toepassing ten aanzien van de verveelvoudiging welke plaatsvindt door het vastleggen van een werk of een gedeelte daarvan op enig voorwerp dat bestemd is een werk ten gehore te brengen of te vertonen.
 5. Indien een ingevolge dit artikel toegelaten verveelvoudiging heeft plaatsgevonden, mogen de vervaardigde exemplaren zonder toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht niet aan derden worden afgegeven, tenzij de afgifte geschiedt ten behoeve van een rechterlijke of administratieve procedure.
 6. Bij staatsbesluit kan ten aanzien van de verveelvoudiging van werken als bedoeld bij artikel 9 lid 1 onder 1°, van het in een of meer der voorgaande leden bepaalde worden afgeweken ten behoeve van de uitoefening van de openbare dienst, alsmede ten
-

behoefte van de vervulling van taken waarmee in het algemeen belang werkzame instellingen zijn belast. Voorts kunnen daarbij nadere regelen worden gegeven en voorwaarden worden gesteld.

7. De voorgaande bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing ten aanzien van het nabouwen van bouwwerken.

Artikel 26

1. Voor de verveelvoudiging die met inachtneming van artikel 25 lid 1 voor eigen oefening, studie of gebruik geschiedt door vastlegging van een werk of een gedeelte daarvan op een voorwerp dat bestemd is om daarop vastgelegde beelden of geluiden ten gehore te brengen of te vertonen, is ten behoeve van de maker of diens rechtverkrijgenden een vergoeding verschuldigd.
2. De verplichting tot betaling van de vergoeding rust op de fabrikant of de importeur van de in lid 1 van dit artikel bedoelde voorwerpen.
3. Voor de fabrikant ontstaat de verplichting tot betaling van de vergoeding op het tijdstip dat de door hem vervaardigde voorwerpen in het verkeer kunnen worden gebracht. Voor de importeur ontstaat deze verplichting op het tijdstip van invoer.
4. De verplichting tot betaling van de vergoeding vervalt indien de ingevolge lid 2 van dit artikel bedoelde betalingsplichtige de in lid 1 van dit artikel bedoelde voorwerpen uitvoert.
5. De vergoeding is slechts eenmaal per voorwerp verschuldigd.

Artikel 27

1. De betaling van de in artikel 26 bedoelde vergoeding dient te geschieden aan een door de Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door die Staat aangewezen Autoriteit**, aan te wijzen, naar zijn oordeel representatieve rechtspersoon, die belast is met de inning en de verdeling van deze vergoeding overeenkomstig een door deze Minister **of de daarvoor door die Staat aangewezen Autoriteit** goed te keuren reglement. In aangelegenheden betreffende de inning van de vergoeding vertegenwoordigt deze rechtspersoon de makers of hun rechtverkrijgenden in en buiten rechte. Deze rechtspersoon staat onder toezicht van de Minister.
2. Het reglement als bedoeld in lid 1 van dit artikel behoeft de instemming van de Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door die Staat aangewezen Autoriteit**.
3. Bij staatsbesluit kunnen nadere voorschriften worden gegeven betreffende uitoefening van het toezicht op de in lid 1 van dit artikel bedoelde rechtspersoon.

Artikel 28

1. De hoogte van de in artikel 26 bedoelde vergoeding wordt vastgesteld door een door de Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door die Staat aangewezen**
-

Autoriteit, aan te wijzen stichting waarvan het bestuur zodanig is samengesteld dat de belangen van de makers of hun rechtverkrijgenden en de ingevolge artikel 26 lid 2, betalingsplichtigen op evenwichtige wijze worden behartigd. De voorzitter van het bestuur van deze stichting wordt benoemd door de Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door die Staat aangewezen Autoriteit**.

2. Bij het bepalen van de hoogte van de vergoeding wordt in het bijzonder de speelduur van het voorwerp in aanmerking genomen.

Artikel 29

Degene die tot betaling van de in artikel 26 bedoelde vergoeding verplicht is, is gehouden onverwijld of binnen een met de in artikel 27 lid 1 bedoelde rechtspersoon overeengekomen tijdvak opgave te doen aan deze rechtspersoon van het aantal en de speelduur van de door hem geïmporteerde of vervaardigde voorwerpen, bedoeld in artikel 26 lid 1. Hij is voorts gehouden aan deze rechtspersoon op diens aanvraag onverwijld die bescheiden ter inzage te geven, waarvan kennisneming noodzakelijk is voor de vaststelling van de verschuldigdheid en de hoogte van de vergoeding.

Artikel 30

Geschillen met betrekking tot de in artikel 26 bedoelde vergoeding worden in eerste aanleg bij uitsluiting beslist door de kantonrechter.

Artikel 31

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 30 wordt als inbreuk op het auteursrecht op de in artikel 9 lid 1 onder 1°, bedoelde werken niet beschouwd de verveelvoudiging ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling van afzonderlijke in een dag-, nieuws-, of weekblad of tijdschrift verschenen artikelen, berichten of andere stukken, of van kleine gedeelten van boeken, brochures of andere geschriften, een en ander voor zover het betreft werken van wetenschap, mits de verveelvoudiging beperkt blijft tot zoveel exemplaren als in de onderneming, organisatie of instelling redelijkerwijze nodig zijn. De exemplaren mogen alleen worden afgegeven aan degenen die in de onderneming, organisatie of instelling werkzaam zijn.
 2. Degene die de kopieën vervaardigt of daartoe opdracht geeft, moet aan de maker van het verveelvoudigde werk of zijn rechtverkrijgenden een billijke vergoeding betalen.
 3. Bij staatsbesluit kunnen regelen worden vastgesteld ten aanzien van het maximum aantal exemplaren, de maximale omvang dezer kopieën, het bedrag der vergoeding, de wijze waarop deze moet worden voldaan en het aantal exemplaren waarvoor geen vergoeding behoeft te worden betaald.
-

Artikel 32

1. Bij staatsbesluit kunnen in het algemeen belang regelen worden vastgesteld nopens de uitoefening van het recht van de maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst of van zijn rechtverkrijgenden met betrekking tot de openbaarmaking van zulk een werk door uitzending van een radio- of televisieprogramma. Dit staatsbesluit kan bepalen, dat zodanig werk mag worden openbaar gemaakt zonder voorafgaande toestemming van de maker of zijn rechtverkrijgenden. Degenen die dientengevolge bevoegd zijn een werk openbaar te maken, zijn desniettemin verplicht de in artikel 43 bedoelde rechten van de maker te eerbiedigen en aan de maker of zijn rechtverkrijgenden een billijke vergoeding te betalen, welke bij gebreke van overeenstemming op vordering van de meest gereede partij door de rechter zal worden vastgesteld, die tevens het stellen van zekerheid kan bevelen.
2. Het in lid 1 van dit artikel bepaalde is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de vervaardiging en het in het verkeer brengen van voorwerpen, met uitzondering echter van venreelvoudingen van filmwerken, bestemd om het geheel of een gedeelte van een muziekwerk langs mechanische weg ten gehore te brengen, indien dergelijke voorwerpen met betrekking tot dit muziekwerk reeds eerder door of met toestemming van de maker of zijn rechtverkrijgenden vervaardigd en in het verkeer gebracht zijn.
3. Het bepaalde in lid 1 van dit artikel is niet van toepassing op *het uitzenden van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk door middel van een satelliet*.

Artikel 33

1. Tenzij anders is overeengekomen, sluit de bevoegdheid tot openbaarmaking door - uitzending van een radio- of televisieprogramma niet in de bevoegdheid het werk vast te leggen.
2. De zendorganisatie, die bevoegd is tot openbaarmaking zoals in lid 1 van dit artikel bedoeld, is echter gerechtigd met haar eigen middelen en uitsluitend voor uitzending van haar eigen radio- of televisieprogramma's het ter uitzending bestemde werk vast te leggen, mits de vastlegging van geluiden en beelden wordt teniet gedaan binnen 28 dagen na de eerste, met behulp daarvan verrichte uitzending van een radio- of televisieprogramma en in ieder geval binnen een halfjaar na de vervaardiging. De zendorganisatie, die dientengevolge gerechtigd is tot vastlegging, is desniettemin verplicht de in artikel 43 bedoelde rechten van de maker van het werk te eerbiedigen.
3. Bij staatsbesluit kan worden bepaald dat en onder welke voorwaarden aldus vervaardigde opnamen van uitzonderlijke documentaire waarde in officiële archieven mogen worden bewaard.

Artikel 34

Als inbreuk op het auteursrecht op een werk van letterkunde of kunst wordt niet beschouwd de gemeentezang en de instrumentale begeleiding daarvan tijdens een eredienst.

Artikel 35

Als inbreuk op het auteursrecht op een werk, als bedoeld bij artikel 9 onder 6°, hetwelk blijvend op of aan de openbaren weg zichtbaar is gesteld, wordt niet beschouwd de verveelvoudiging of de openbaarmaking van zodanige verveelvoudiging, indien het werk daarbij niet de hoofdvorstelling vormt en de verveelvoudiging door hare grootte of door de werkwijze, volgens welke zij vervaardigd is, een duidelijk verschil vertoont met het oorspronkelijk werk, en zich, wat bouwwerken betreft, tot het uitwendige daarvan bepaalt.

Artikel 36

1. Als inbreuk op het auteursrecht op een portret wordt niet beschouwd de verveelvoudiging daarvan door, of ten behoeve van, de geportretteerde of, na diens overlijden, zijn nabestaanden.
2. Bevat een zelfde afbeelding het portret van twee of meer personen, dan staat die verveelvoudiging aan ieder hunner ten aanzien van andere portretten dan zijn eigen slechts vrij met toestemming van die andere personen of, gedurende tien jaren na hun overlijden, van hun nabestaanden.
3. Ten aanzien van een fotografisch portret wordt mede niet als inbreuk op het auteursrecht beschouwd het openbaar maken daarvan in een nieuwsblad of tijdschrift door of met toestemming van een der personen, in lid 1 van dit artikel genoemd, mits daarbij de naam van de makers, voor zoover deze op of bij het portret is aangeduid, vermeld wordt.
4. Dit artikel is slechts van toepassing ten aanzien van portretten, welke vervaardigd zijn ingevolge een opdracht, door of vanwege de geportretteerde personen, of te hun behoeve aan den maker gegeven.

Artikel 37

1. Tenzij anders is overeengekomen is degene, wie het auteursrecht op een portret toekomt, niet bevoegd dit openbaar te maken zonder toestemming van de geportretteerde, of, gedurende tien jaren na diens overlijden, van diens nabestaanden.
2. Bevat een zelfde afbeelding het portret van twee of meer personen, dan is ten aanzien van de ganse afbeelding de toestemming vereist van alle geportretteerden of, gedurende tien jaren na hun overlijden, van hun nabestaanden.
3. Het bepaalde in artikel 36 lid 4 is van toepassing.

Artikel 38

Is een portret vervaardigd zonder daartoe strekkende opdracht, de maker door of vanwege de geportretteerde, of te diens behoeve, gegeven, dan is openbaarmaking daarvan door degene,

wie het auteursrecht daarop toekomt, niet geoorloofd, voor zover een redelijk belang van de geportretteerde, of, na zijn overlijden, van een zijner nabestaanden zich tegen de openbaarmaking verzet.

Artikel 39

In het belang van de openbare veiligheid alsmede ter opsporing van strafbare feiten mogen afbeeldingen van welke aard ook door of vanwege de justitie worden verveelvoudigd en openlijk tentoongesteld en verspreid.

Artikel 40

Tenzij anders is overeengekomen is de eigenaar van een teken-, schilder-, bouw- of beeldhouwwerk of van een werk van toegepaste kunst gerechtigd dat werk zonder toestemming van degene, wie het auteursrecht daarop toekomt, in het openbaar ten toon te stellen of, met het oogmerk het te verkopen, in een catalogus te verveelvoudigen.

Artikel 41

Tenzij anders is overeengekomen blijft de maker van enig schilderwerk, niettegenstaande de overdracht van zijn auteursrecht, bevoegd gelijke schilderwerken te vervaardigen.

Artikel 42

1. Als inbreuk op het auteursrecht op een verzameling als bedoeld in artikel 9 lid 3 wordt niet beschouwd de verveelvoudiging, vervaardigd door de rechtmatige gebruiker van de verzameling, die noodzakelijk is om toegang te verkrijgen tot en normaal gebruik te maken van de verzameling.
2. Indien de rechtmatige gebruiker slechts gerechtigd is tot het gebruik van een deel van de verzameling geldt het eerste lid slechts voor de toegang tot en het normaal gebruik van dat deel.
3. Bij overeenkomst kan niet ten nadele van de rechtmatige gebruiker worden afgeweken van de leden 1 en 2 van dit artikel.

Artikel 43

1. De maker van een werk heeft, zelfs nadat hij zijn auteursrecht heeft overgedragen, de volgende rechten:
 - a. het recht zich te verzetten tegen openbaarmaking van het werk zonder vermelding van zijn naam of andere aanduiding als maker, tenzij het verzet zou zijn in strijd met de redelijkheid;
 - b. het recht zich te verzetten tegen de openbaarmaking van het werk onder een andere naam dan de Zijne, alsmede tegen het aanbrengen van enige wijziging in de benaming van het werk of in de aanduiding van de maker, voor zover deze op of in het werk voorkomen, dan wel in verband
-

- daarmede zijn openbaar gemaakt;
- c. het recht zich te verzetten tegen elke andere wijziging in het werk, tenzij deze wijziging van zodanige aard is, dat het verzet zou zijn in strijd met de redelijkheid;
 - d. het recht zich te verzetten tegen elke misvorming, verminking of andere aantasting van het werk, welke nadeel zou kunnen toebrengen aan de eer of de naam van de maker of aan zijn waarde in deze hoedanigheid.
2. De in lid 1 van dit artikel genoemde rechten komen, na het overlijden van de maker tot aan het vervallen van het auteursrecht, toe aan de door de maker bij uiterste wilsbeschikking of bij codicil aangewezenen.
3. Van het recht, genoemd in het lid 1 onder a van dit artikel kan afstand worden gedaan. Van de rechten, genoemd onder lid 1 onder b en c kan afstand worden gedaan voor zover het wijzigingen in het werk of in de benaming daarvan betreft.
4. Heeft de maker van het werk het auteursrecht overgedragen dan blijft hij bevoegd in het werk zodanige wijzigingen aan te brengen als hem naar de regels van het maatschappelijk verkeer te goeder trouw vrijstaan. Zolang het auteursrecht voortduurt komt gelijke bevoegdheid toe aan de door de maker bij uiterste wilsbeschikking of bij codicil aangewezenen, als redelijkerwijs aannemelijk is, dat ook de maker die wijzigingen zou hebben goedgekeurd.

Artikel 44

In deze paragraaf worden onder nabestaanden verstaan de ouders, de echtgenoot en de kinderen. De aan de nabestaanden toekomende bevoegdheden kunnen zelfstandig door ieder van hen worden uitgeoefend. Bij verschil van mening kan de rechter een voor hen bindende beslissing geven.

Hoofdstuk II De handhaving van het auteursrecht en de bepalingen van strafrecht

Artikel 45

Indien aan twee of meer personen een gemeenschappelijk auteursrecht op een zelfde werk toekomt, kan, tenzij anders is overeengekomen, de handhaving van dit recht door ieder hunner geschieden.

Artikel 46

1. Het recht om toestemming te verlenen voor de gelijktijdige, ongewijzigde en onverkorte uitzending van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk door een omroepnetwerk kan uitsluitend worden uitgeoefend door rechtspersonen die zich ingevolge hun statuten ten doel stellen de belangen van rechthebbenden door de uitoefening van het aan hen toekomende hiervoor bedoelde recht te behartigen.
 2. De in lid 1 van dit artikel bedoelde rechtspersonen zijn ook bevoegd de belangen te
-

behartigen van rechthebbenden die daartoe geen opdracht hebben gegeven, indien het betreft de uitoefening van dezelfde rechten als in de statuten vermeld. Indien meerdere rechtspersonen zich blijkens hun statuten de behartiging van de belangen van dezelfde categorie rechthebbenden ten doel stellen, kan de rechthebbende een van hen aanwijzen als bevoegd tot de behartiging van zijn belangen. Voor rechthebbenden die geen opdracht hebben gegeven als bedoeld in de tweede volzin gelden de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit een overeenkomst die een tot de uitoefening van dezelfde rechten bevoegde rechtspersoon heeft gesloten met betrekking tot de in lid 1 van dit artikel bedoelde uitzending, onverkort.

3. Vorderingens jegens de in lid 1 van dit artikel bedoelde rechtspersoon terzake van de door deze geïnde gelden vervallen door verloop van drie jaren na de aanvang van de dag volgende op die waarop de in lid 1 van dit artikel bedoelde uitzending heeft plaatsgevonden.
4. Dit artikel is niet van toepassing op rechten als bedoeld in lid 1 van dit artikel die toekomen aan een omroeporganisatie met betrekking tot haar eigen uitzendingen.

Artikel 47

Partijen zijn verplicht de onderhandelingen over de toestemming voor de gelijktijdige, ongewijzigde en onverkorte uitzending, bedoeld in artikel 46 lid 1, te goeder trouw te voeren en niet zonder geldige reden te verhinderen of te belemmeren.

Artikel 48

1. Indien over de gelijktijdige, ongewijzigde en onverkorte uitzending, bedoeld in artikel 46 lid 1, geen overeenstemming kan worden bereikt, kan iedere partij een beroep doen op een of meer bemiddelaars. De bemiddelaars worden zodanig geselecteerd dat over hun onafhankelijkheid en onpartijtigheid in redelijkheid geen twijfel kan bestaan.
2. De bemiddelaars verlenen bijstand bij het voeren van de onderhandelingen en zijn bevoegd aan de partijen voorstellen te betekenen. Tot drie maanden na de dag van ontvangst van de voorstellen van de bemiddelaars kan een partij zijn bezwaren tegen deze voorstellen betekenen aan de andere partij. De voorstellen van de bemiddelaars binden de partijen, tenzij binnen de in de vorige zin bedoelde termijn door een van hen bezwaren zijn betekend. De voorstellen en de bezwaren worden aan de partijen betekend overeenkomstig het bepaalde in de Eerste Titel, Eerste Afdeling, van het Eerste Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikel 49

1. Niettegenstaande de gehele of gedeeltelijke overdracht van zijn auteursrecht blijft de maker bevoegd een rechtsvordering ter verkrijging van schadevergoeding in te stellen tegen degene, die inbreuk op het auteursrecht heeft gemaakt.
 2. De in lid 1 van dit artikel bedoelde rechtsvordering ter verkrijging van
-

schadevergoeding wegens inbreuk op het auteursrecht komt na het overlijden van de maker toe aan zijn erfgenamen of legatarissen tot aan het vervallen van het auteursrecht.

Artikel 50

1. Naast schadevergoeding kan de maker of zijn rechtverkrijgende vorderen dat degene die inbreuk op het auteursrecht heeft gemaakt, wordt veroordeeld de door deze ten gevolge van de inbreuk genoten winst af te dragen en dienaangaande rekening en verantwoording af te leggen.
2. De maker of diens rechtverkrijgende kan de in lid 1 van dit artikel bedoelde vorderingen of een van deze ook of mede namens een licentienemer instellen, onverminderd de bevoegdheid van deze laatste in een al of niet namens hem of mede namens hem door de maker of diens rechtverkrijgende ingesteld geding tussen te komen om rechtstreeks de door hem geleden schade vergoed te krijgen of om zich een evenredig deel van de door de gedaagde af te dragen winst te doen toewijzen. De in lid 1 van dit artikel bedoelde vorderingen of een van deze kan een licentienemer slechts instellen als hij de bevoegdheid daartoe van de maker of diens rechtverkrijgende heeft bedongen.

Artikel 51

1. Het auteursrecht geeft aan de gerechtigde de bevoegdheid om roerende zaken, die geen registergoederen zijn en die in strijd met dat recht zijn openbaar gemaakt of een niet geoorloofde verveelvoudiging vormen, als zijn eigendom op te eisen dan wel vernietiging of onbruikbaarmaking daarvan te vorderen. Teneinde tot vernietiging of onbruikbaarmaking over te gaan kan de gerechtigde de afgifte van deze zaken vorderen.
 2. Gelijke bevoegdheid tot opeising bestaat:
 - a. ten aanzien van het bedrag van de toegangsgelden betaald voor het bijwonen van een voordracht, een op- of uitvoering of een tentoonstelling of voorstelling, waardoor inbreuk op het auteursrecht wordt gemaakt;
 - b. ten aanzien van andere gelden waarvan aannemelijk is dat zij zijn verkregen door of als gevolg van inbreuk op het auteursrecht.
 3. Gelijke bevoegdheid tot het vorderen van vernietiging of onbruikbaarmaking bestaat ten aanzien van roerende zaken die geen registergoederen zijn en waarmee de inbreuk op het auteursrecht is gepleegd. Teneinde tot vernietiging of onbruikbaarmaking over te gaan kan de gerechtigde de afgifte van deze zaken vorderen.
 4. De bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering betreffende beslag en executie tot afgifte van roerende zaken die geen registergoederen zijn, zijn van toepassing. Bij samenloop met een ander beslag gaat degene die beslag heeft gelegd krachtens dit artikel voor.
 5. De rechter kan gelasten dat de afgifte niet plaats vindt dan tegen een door hem vast te
-

stellen, door de eiser te betalen vergoeding.

6. Ten aanzien van onroerende zaken, schepen of luchtvaartuigen, waardoor inbreuk op een auteursrecht wordt gemaakt, kan de rechter op vordering van de gerechtigde gelasten dat de gedaagde daarin zodanige wijziging zal aanbrengen dat de inbreuk wordt opgeheven.
7. Tenzij anders is overeengekomen, heeft de licentienemer het recht de uit de leden 1 tot en met 6 voortvloeiende bevoegdheden uit te oefenen, voor zover deze strekken tot bescherming van de rechten waarvan de uitoefening hem is toegestaan.

Artikel 52

1. De in artikel 51 lid 1 bedoelde bevoegdheid kan niet worden uitgeoefend ten aanzien van zaken die onder personen berusten, die niet in soortgelijke zaken handel drijven en deze uitsluitend voor eigen gebruik hebben verkregen, tenzij zij zelf inbreuk op het betreffende auteursrecht hebben gemaakt.
2. De vordering, bedoeld in artikel 51 lid 6, kan slechts worden ingesteld tegen de eigenaar of houder van de zaak, die schuld heeft aan de inbreuk op het betreffende auteursrecht.

Artikel 53

Indien iemand zonder daartoe gerechtigd te zijn een portret openbaar maakt gelden ten aanzien van het recht van de geportretteerde dezelfde bepalingen als in de artikelen 51 en 52 met betrekking tot het auteursrecht zijn gesteld.

Artikel 54

1. Voor het als bedrijf verlenen van bemiddeling inzake muziekauteursrecht, al of niet met het oogmerk om winst te maken, is de toestemming vereist van de Minister van Justitie en politie *of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit*.
 2. Onder het verlenen van bemiddeling inzake muziekauteursrecht wordt verstaan heil, al of niet op eigen naam, ten behoeve van de makers van muziekwerken of hun rechtverkrijgenden, sluiten of ten uitvoer leggen van overeenkomsten betreffende de uitvoering in het openbaar of de uitzending in een radio- of televisieprogramma, door tekens, geluid of beelden, van die werken, of hun verveelvoudigingen, in hun geheel of gedeeltelijk.
 3. Met de uitvoering of de uitzending in een radio- of televisieprogramma van muziekwerken wordt gelijkgesteld de uitvoering of de uitzending in een radio- of televisieprogramma van dramatisch-muzikale werken, choreografische werken en pantomimes en hun verveelvoudigingen, indien deze ten gehore worden gebracht zonder te worden vertoond.
 4. Overeenkomsten als bedoeld in lid 2 van dit artikel welke worden aangegaan zonder dat de ingevolge lid 1 van dit artikel vereiste ministeriële toestemming is verkregen, zijn nietig.
-

5. Bij besluit van de **President** worden verdere voorschriften gegeven, welke mede betreffen uitoefening van toezicht op degene, die de ministerile toestemming heeft verkregen. De kosten van dit toezicht kunnen te diens laste worden gebracht.
6. Het toezicht, bedoeld in lid 5 van dit artikel, mag slechts betreffen de wijze, waarop degene, die bemiddeling verleent, de hem opgedragen taak vervult. In de uitoefening van dit toezicht worden belanghebbenden betrokken.

Artikel 55

1. Op verzoek van een of meer naar het oordeel van de Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, representatieve organisaties van bedrijfs- of beroepsgenoten die rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid zijn en die ten doel hebben de behartiging van belangen van personen die beroeps- of bedrijfsmatig werken van letterkenden, wetenschap of kunst invoeren in Suriname, openbaar maken of verveelvoudigen, kunnen voornoemde minister bepalen dat door hem aangewezen beroeps- of bedrijfsgenoten verplicht zijn hun administratie te voeren op een nader door hen aan te geven wijze.
2. Degene die de in lid 1 van dit artikel bedoelde verplichting niet nakomt, wordt gestraft met een geldboete van de tweede categorie **(van de Algemene Geldboetewet)**.

Artikel 56

Degene die opzettelijk inbreuk maakt op eens anders auteursrecht, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de vierde categorie **(van de Algemene Geldboetewet)**.

Artikel 57

Degene die opzettelijk een voorwerp waarin met inbreuk op eens anders auteursrecht een werk is vervaardigd,

- a. openlijk ter verspreiding aanbiedt,
- b. ter verveelvoudiging of ter verspreiding voorhanden heeft,
- c. invoert, doorvoert, uitvoert, of
- d. bewaart uit winstbejag

wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar of geldboete van de vijfde categorie **(van de Algemene Geldboetewet)**.

Artikel 58

Degene die van het plegen van de misdrijven als bedoeld in de artikelen 56 en 57 zijn beroep maakt of het plegen van deze misdrijven als bedrijf uitoefent, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaar of geldboete van de vijfde categorie *(van de Algemene Geldboetewet)*.

Artikel 59

Degene die een voorwerp waarvan hij redelijkerwijs kan vermoeden dat daarin met inbreuk op eens anders auteursrecht een werk is vervat,

- a. openlijk ter verspreiding aanbiedt,
- b. ter verveelvoudiging of ter verspreiding voorhanden heeft,
- c. invoert, doorvoert, uitvoert, of
- d. bewaart uit winstbejag

wordt gestraft met een geldboete van de derde categorie **(van de Algemene Geldboetewet)**.

Artikel 60

Degene die opzettelijk middelen die uitsluitend bestemd zijn om het zonder toestemming van de maker of zijn rechtverkrijgende verwijderen van of het ontwijken van een technische voorziening ter bescherming van een werk als bedoeld in artikel 9 lid 1 onder 12° te vergemakkelijken

- a. openlijk ter verspreiding aanbiedt,
- b. ter verveelvoudiging of ter verspreiding voorhanden heeft,
- c. invoert, doorvoert, uitvoert, of
- d. bewaart uit winstbejag

wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de vierde categorie **(van de Algemene Geldboetewet)**.

Artikel 61

Degene die opzettelijk in enig werk van letterkunde, wetenschap of kunst, waarop auteursrecht bestaat, in de benaming daarvan of in de aanduiding van de maker wederrechtelijk enige wijziging aanbrengt of wel met betrekking tot een zodanig werk of enige andere wijze, welke nadeel zou kunnen toebrengen aan de eer of de naam van de maker of aan zijn waarde in deze hoedanigheid, het werk aantast, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de vierde categorie **(van de Algemene Geldboetewet)**.

Artikel 62

Degene die zonder daartoe gerechtigd te zijn een portret in het openbaar ten toon stelt of op andere wijze openbaar maakt, wordt gestraft met een geldboete van de vierde categorie **(van de Algemene Geldboetewet)**.

Artikel 63

Degene die, zonder dat de vereiste toestemming van de Minister van Justitie en Politie **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, is verkregen, handelingen verricht, die behoren tot een bedrijf als bedoeld bij artikel 54, wordt gestraft met geldboete van de vierde categorie **(van de Algemene Geldboetewet)**.

Artikel 64

Degene die in een schriftelijke aanvraag of opgave, dienende om in het bedrijf van degene, die met toestemming van de Minister van Justitie en Politie *of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit*, bemiddeling verleent inzake muziekauteursrecht, te worden gebezigd bij de vaststelling van het wegens auteursrecht verschuldigde, opzettelijk een onjuiste of onvolledige mededeling doet, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de derde categorie *(van de Algemene Geldboetewet)*.

Artikel 65

Degene die een schriftelijke opgave aan de in artikel 27 lid 1 bedoelde rechtspersoon, dienende voor de vaststelling van het op grond van artikel 26 verschuldigde, opzettelijk nalaat dan wel in een dergelijke opgave opzettelijk een onjuiste of onvolledige mededeling doet, wordt gestraft met een hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de derde categorie *(van de Algemene Geldboetewet)*.

Artikel 66

Degene die een opgave als bedoeld in artikel 22 opzettelijk nalaat dan wel in een dergelijke opgave opzettelijk een onjuiste mededeling doet, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de derde categorie *(van de Algemene Geldboetewet)*.

Artikel 67

1. De in de artikelen 56, 57, 58, 59, 60 en 61 strafbaar gestelde feiten zijn misdrijven.
2. De in de artikelen 55, 62, 63, 64, 65 en 66 strafbaar gestelde feiten zijn overtredingen.

Artikel 68

1. De door de strafrechter verbeurd verklaarde verveelvoudigingen worden vernietigd; echter kan de rechter bij het vonnis bepalen, dat zij aan degene, wie het auteursrecht toekomt, zullen worden afgegeven, indien deze zich daartoe ter griffie aanmeldt binnen een maand nadat de uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan.
2. Door de afgifte gaat de eigendom van de verveelvoudigingen op den rechthebbende over. De rechter zal kunnen gelasten, dat die afgifte niet zal geschieden dan tegen een bepaalde, door den rechthebbende te betalen vergoeding, welke ten bate komt van den Staat.

Artikel 69

Met de opsporing van feiten strafbaar gesteld bij of krachtens deze wet en het ter inbeslagneming van hetgeen daarvoor vatbaar is, zijn behalve de bij of krachtens art. 134 van het WvSv aangewezen ambtenaren tevens belast de door de Minister *of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit*, benoemde opsporingsambtenaren. De opsporingsambtenaren kunnen te allen tijde tot het opsporen van bij deze wet strafbaar gestelde feiten inzage

vorderen van alle bescheiden of andere gegevensdragers waarvan inzage voor de vervulling van hun taak redelijkerwijze nodig is, bij hen die in de uitoefening van hun beroep of bedrijf werken van letterkunde, wetenschap of kunst invoeren, doorvoeren, uitvoeren, openbaar maken of verveelvoudigen.

Artikel 70

1. De opsporingsambtenaren zijn bevoegd, tot het opsporen van de bij deze wet strafbaar gestelde feiten en ter inbeslagneming van hetgeen daarvoor vatbaar is, elke plaats te betreden.
2. Indien hun de toegang wordt geweigerd, verschaffen zij zich die desnoods met inroeping van de sterke arm.
3. In woningen treden zij tegen de wil van de bewoner niet binnen dan op vertoon van een schriftelijke bijzondere last van of in tegenwoordigheid van een officier van justitie of een hulpofficier van justitie. Van dit binnentreden wordt door hen binnen vierentwintig uren proces-verbaal opgemaakt.

Hoofdstuk III De duur van het auteursrecht

Artikel 71

1. Het auteursrecht vervalt door verloop van 50 jaren, te rekenen van de 1e januari van het jaar, volgende op het sterfjaar van de auteur.
2. De duur van een gemeenschappelijk auteursrecht op een zelfde werk, aan twee of meer personen als gezamenlijke makers daarvan toekomende, wordt berekend van de 1e januari van het jaar, volgende op het sterfjaar van de langstlevende hunner.

Artikel 72

1. Het auteursrecht op een werk, ten aanzien waarvan de maker niet is aangeduid of niet op zodanige wijze dat zijn identiteit buiten twijfel staat, vervalt door verloop van 50 jaren, te rekenen van de 1e januari van het jaar, volgende op dat, waarin de eerste openbaarmaking van het werk rechtmatig heeft plaatsgehad.
2. Hetzelfde geldt ten aanzien van werken, waarvan een openbare instelling, een vereniging, stichting of vennootschap als maker wordt aangemerkt, tenzij de natuurlijke persoon, die het werk heeft gemaakt, als zodanig is aangeduid op of in exemplaren van het werk, die zijn openbaar gemaakt.
3. Indien de maker vóór het verstrijken van de in lid 1 van dit artikel genoemde termijn zijn identiteit openbaart, zal de duur van het auteursrecht op dat werk worden berekend naar de bepalingen van artikel 71.

Artikel 73

Voor werken, waarvan de duur van het auteursrecht niet wordt berekend naar de bepalingen van artikel 71 en die niet binnen 50 jaar na hun totstandkoming op rechtmatige wijze zijn openbaar gemaakt, vervalt het auteursrecht.

Artikel 74

Het auteursrecht op een filmwerk vervalt door verloop van 50 jaren, te rekenen van de 1e januari van het jaar, volgende op het sterfjaar van de langstlevende van de volgende personen: de hoofdregisseur, de scenarioschrijver, de schrijver van de dialogen en degene die ten behoeve van het filmwerk de muziek heeft gemaakt.

Artikel 75

Ten aanzien van werken, in verschillende banden, delen, nummers of afleveringen verschenen, wordt voor de toepassing van artikel 72 iedere band, deel, nummer of aflevering als een afzonderlijk werk aangemerkt.

Artikel 76

In afwijking voor zover van de bepalingen van dit hoofdstuk kan in Suriname generlei beroep worden gedaan op auteursrecht, waarvan de duur in het land van oorsprong van het werk reeds verstreken is.

Hoofdstuk Bijzondere bepalingen betreffende filmwerken**Artikel 77**

1. Onder filmwerk wordt verstaan een werk dat bestaat uit een reeks beelden met of zonder geluid, ongeacht de wijze van vastlegging van het werk, indien het is vastgelegd.
2. Onverminderd het in de artikelen 7 en 8 bepaalde worden als de makers van een filmwerk aangemerkt de natuurlijke personen die tot het ontstaan van het filmwerk een daartoe bestemde bijdrage van scheppend karakter hebben geleverd.
3. Producent van het filmwerk is de natuurlijke of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de totstandbrenging van het filmwerk met het oog op de exploitatie daarvan.

Artikel 78

Indien een van de makers zijn bijdrage tot het filmwerk niet geheel tot stand wil of kan brengen, kan hij zich, tenzij schriftelijk anders overeengekomen is, niet verzetten tegen het gebruik door de producent van die bijdrage, voor zover deze reeds tot stand is gebracht, ten behoeve van de voltooiing van het filmwerk. Voor de door hem tot stand gebrachte bijdrage geldt hij als maker in de zin van artikel 77.

Artikel 79

Het filmwerk geldt als voltooid op het tijdstip waarop het vertoningsgereed is. Tenzij schriftelijk anders overeengekomen is, beslist de producent wanneer het filmwerk vertoningsgereed is.

Artikel 80

Tenzij de makers en de producent schriftelijk anders overeengekomen zijn, worden de makers geacht aan de producent het recht overgedragen te hebben om vanaf het in artikel 79 bedoelde tijdstip het filmwerk openbaar te maken, dit te verveelvoudigen in de zin van artikel 14, er ondertitels hij aan te brengen en de teksten ervan na te synchroniseren. Het vorenstaande geldt niet ten aanzien van degene die ten behoeve van het filmwerk de muziek gemaakt heeft en degene die bij de muziek behorende tekst gemaakt heeft. De producent is aan de makers of hun rechtverkrijgenden een billijke vergoeding verschuldigd voor iedere vorm van exploitatie van het filmwerk. De producent is eveneens aan de makers of hun rechtverkrijgenden een billijke vergoeding verschuldigd indien hij overgaat tot exploitatie in een vorm die ten tijde van het in artikel 79 bedoelde tijdstip nog niet bestond of niet redelijkerwijs voorzienbaar was of indien hij aan een derde het recht verleent tot zo'n exploitatie over te gaan. De in dit artikel bedoelde vergoedingen worden schriftelijk overeengekomen. Van het recht op een billijke vergoeding voor verhuur kan door de maker geen afstand worden gedaan.

Artikel 81

Iedere maker heeft met betrekking tot het filmwerk naast de rechten, bedoeld in artikel 43 lid 1 onder b, c en d, het recht

- a. zijn naam op de daarvoor gebruikelijke plaats in het filmwerk te doen vermelden met vermelding van zijn hoedanigheid of zijn bijdrage aan het filmwerk;
- b. te vorderen dat het onder a. bedoelde gedeelte van het filmwerk mede wordt vertoond;
zich te verzetten tegen vermelding van zijn naam op het filmwerk, tenzij dit verzet in strijd met de redelijkheid zou zijn.

Artikel 82

De maker wordt, tenzij schriftelijk anders overeengekomen is, verondersteld tegenover de producent afstand gedaan te hebben van het recht zich te verzetten tegen wijzigingen als bedoeld in artikel 43 lid 1 onder c in zijn bijdrage.

Artikel 83

Iedere maker behoudt, tenzij schriftelijk anders overeengekomen is, het auteursrecht op zijn bijdrage, indien deze een van het filmwerk scheidbaar werk vormt. Na het in artikel 79 bedoelde tijdstip mag iedere maker, tenzij schriftelijk anders overeengekomen is, zijn bijdrage

afzonderlijk openbaar maken en verveelvoudigen, mits hij daardoor geen schade toebrengt aan de exploitatie van het filmwerk.

Hoofdstuk VI Bijzondere bepalingen betreffende computerprogramma's

Artikel 84

Voor het openbaar maken door middel van verhuren van het geheel of een gedeelte van een werk als bedoeld in artikel 9 lid 1 onder 12° of van een verveelvoudiging daarvan die door de rechthebbende of met zijn toestemming in het verkeer is gebracht, is de toestemming van de maker of zijn rechtverkrijgende vereist.

Artikel 85

Onverminderd het bepaalde in artikel 13 wordt onder het verveelvoudigen van een werk als bedoeld in artikel 9 lid 1 onder 12° mede verstaan het laden, het in beeld brengen, de uitvoering, de transmissie of de opslag, voor zover voor deze handelingen het verveelvoudigen van dat werk noodzakelijk is.

Artikel 86

Tenzij anders is overeengekomen, wordt niet als inbreuk op het auteursrecht op een werk als bedoeld in artikel 9 lid 1 onder 12° beschouwd de verveelvoudiging, vervaardigd door de rechtmatige verkrijger van een exemplaar van eerder genoemd werk, die noodzakelijk is voor het met dat werk beoogde gebruik. De verveelvoudiging, als bedoeld in de eerste volzin, die geschiedt in het kader van het laden, het in beeld brengen of het verbeteren van fouten, kan niet bij overeenkomst worden verboden.

Artikel 87

Als inbreuk op het auteursrecht op een werk als bedoeld in artikel 9 lid 1 onder 12° wordt niet beschouwd de verveelvoudiging, vervaardigd door de rechtmatige gebruiker van eerder genoemd werk, die dient als reservekopie indien zulks voor het met dat werk beoogde gebruik noodzakelijk is.

Artikel 88

Degene die bevoegd is tot het verrichten van de in artikel 86 bedoelde handelingen, is mede bevoegd tijdens deze handelingen de werking van dat werk waar te nemen, te bestuderen en te testen teneinde de daaraan ten grondslag liggende ideeën en beginselen te achterhalen.

Artikel 89

1. Als inbreuk op het auteursrecht op een werk als bedoeld in artikel 9 lid 1 onder 12° worden niet beschouwd het vervaardigen van een kopie van dat werk en het vertalen
-

van de codevorm daarvan, indien deze handelingen onmisbaar zijn om de informatie te verkrijgen die nodig is om de interoperabiliteit van een onafhankelijk vervaardigd computerprogramma met andere computerprogramma's tot stand te brengen, mits:

- a. deze handelingen worden verricht door een persoon die op rechtmatige wijze de beschikking heeft gekregen over een exemplaar van het computerprogramma of door een door hem daartoe gemachtigde derde;
 - b. de gegevens die noodzakelijk zijn om de interoperabiliteit tot stand te brengen niet reeds snel en gemakkelijk beschikbaar zijn voor de onder a bedoelde personen;
 - c. deze handelingen beperkt blijven tot die onderdelen van het oorspronkelijke computerprogramma die voor het tot stand brengen van de interoperabiliteit noodzakelijk zijn.
2. Het is niet toegestaan de op grond van het eerste lid verkregen informatie:
- a. te gebruiken voor een ander doel dan het tot stand brengen van de interoperabiliteit van het onafhankelijk vervaardigde computerprogramma;
 - b. aan derden mede te delen, tenzij dit noodzakelijk is voor het tot stand brengen van de interoperabiliteit van het onafhankelijk vervaardigde computerprogramma;
 - c. te gebruiken voor de ontwikkeling, de productie of het in de handel brengen van een computerprogramma, dat niet als een nieuw, oorspronkelijk werk kan worden aangemerkt of voor andere, op het auteursrecht inbreuk makende handelingen.

Artikel 90

De artikelen 25 lid 1 en 31 lid 1 zijn niet van toepassing op de in artikel 9 lid 1 onder 12° bedoelde werken.

Hoofdstuk VII Bescherming van na het verstrijken van de beschermingsduur openbaar gemaakte werken

Artikel 91

1. Degene die een niet eerder uitgegeven werk voor de eerste maal rechtmatig openbaar maakt na het verstrijken van de duur van het auteursrecht, geniet het in artikel 1 genoemde uitsluitende recht.
 2. Het in lid 1 van dit artikel genoemde recht vervalt door verloop van 25 jaren, te rekenen van de 1e januari van het jaar, volgende op dat, waarin de eerste openbaarmaking van dat werk rechtmatig heeft plaatsgehad.
 3. Het in de leden 1 en 2 van dit artikel bepaalde geldt tevens voor niet eerder uitgegeven werken die nooit door het auteursrecht zijn beschermd en waarvan de
-

maker meer dan 50 jaren geleden is overleden.

Hoofdstuk VIII Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 92

Bij de inwerkingtreding van deze wet vervalt de Wet Auteursrecht 1913 (G.1L1913 no. 15, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1981 no. 23).

1. Deze wet is van toepassing op alle werken van letterkunde, wetenschap of kunst, welke hetzij véér, hetzij na haar in werking treden voor de eerste maal, of binnen dertig dagen na de eerste uitgave in een ander land, zijn uitgegeven in Suriname, alsmede op alle zodanige niet of niet aldus uitgegeven werken, welke makers zijn Surinamers.
2. Voor de toepassing van het bepaalde in lid 1 van dit artikel worden met Surinamers gelijkgesteld de makers die geen Surinamer zijn maar die hun gewone verblijfplaats in Suriname hebben, voor zover het betreft niet uitgegeven werken of werken die zijn uitgegeven nadat de maker zijn gewone verblijfplaats in Suriname heeft verkregen.
3. Een werk is uitgegeven in de zin van dit artikel wanneer het met toestemming van de maker in druk is verschenen of in het algemeen wanneer met toestemming van de maker een zodanig aanbod van exemplaren daarvan, van welke aard ook, heeft plaatsgevonden dat daardoor, gelet op de aard van het werk, wordt voorzien in de redelijke behoeften van het publiek.
4. De opvoering van een toneelwerk of muziek-dramatisch werk, de uitvoering van een muziekwerk, de vertoning van een filmwerk, de voordracht of de uitzending in een radio- of televisieprogramma van een werk en de tentoonstelling van een unswerk worden niet als een uitgave aangemerkt.
5. Ten aanzien van bouwwerken en van werken van beeldende kunst die daarmede één geheel vormen, wordt het bouwen van het bouwwerk of het aanbrengen van het werk van beeldende kunst als uitgave aangemerkt.
6. Onverminderd het bepaalde in de leden 1 tot en met 5 van dit artikel is deze wet van toepassing op filmwerken, indien de producent daarvan in Suriname zijn zetel of gewone verblijfplaats heeft.

Artikel 94

Deze wet is van toepassing op het uitzenden van een in een radio- of televisieprogramma opgenomen werk door middel van een satelliet, indien de handeling, bedoeld in artikel 11 lid 7, in Suriname plaatsvindt.

Artikel 95

Deze wet erkent geen auteursrechten op werken, waarop het auteursrecht op het tijdstip van haar in werking treden krachtens een der artikelen 13 of 14 der wet van 11 mei 1883 No. 39 (G.B. No. 11), houdende regeling van het auteursrecht in Suriname en de Wet Auteursrecht 1913 (G.B.1913 no. 15, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1981 no. 23) was vervallen.

Artikel 96

Het auteursrecht, verkregen krachtens de wet van 11 mei 1883 No. 39 (G.B. No. 11). houdende regeling van het auteursrecht in Suriname, zomede het kopijrecht of enig recht van deze aard, onder een vroegere wetgeving verkregen en door genoemde wet gehandhaafd, blijft na het in werking treden van deze wet gehandhaafd.

Artikel 97 Auteursrecht Autoriteit/ Copyrights Authority

De Minister van Justitie en Politie kan een bestaand of nieuwe entiteit aanwijzen om op te treden als Auteursrechten Autoriteit.

SECTIE II: INDUSTRIELE EIGENDOMSRECHTEN (GoS and WIPO draft 2007)**Artikel 1 Definities**

Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

"Biologische bronnen": genetisch materiaal of organismes of delen daarvan, populaties of enige andere biotische component van ecosystemen van daadwerkelijke of mogelijke bruikbaarheid of waarde voor de mensheid;

"Verdrag van Boedapest": het verdrag van Boedapest inzake de internationale erkenning van het depot van micro-organismen ten dienste van de octrooiverlening, gesloten in budapest op 28 april 1977 en geamendeerd op 26 september 1980.

"Certificaat": recht verleend voor de bescherming van een model, industrieel ontwerp of een merk. Dit scheidt een aannemen van de geldigheid en afdwingbaarheid van het recht om de exploitatie van het ingeschreven recht door anderen te voorkomen in Suriname. Certificaten worden verleend door de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, of door de ambtenaar of ambtenaren aan wie de Minister de betreffende bevoegdheid delegeert, zonder enige verantwoordelijkheid van de regering van Suriname voor wat betreft de voorwaarden betreffende de vatbaarheid voor inschrijving en het recht op de titels.

"Certificatiemerken": tekens of combinaties van tekens geschikt voor het aangeven van enige specifieke eigenschap, waaronder kwaliteit, oorsprong of productiemethode van waren en

diensten, welke wordt toegepast door anderen, onder toezicht van de rechthebbende op het merk.

"Collectieve merken": ieder merk dat toebehoort aan een collectiviteit, zoals een coöperatieve vereniging, vereniging of federatie van industrieëlen, producenten en handelaars.

"Dwanglicentie": toestemming verleend door het bevoegde gezag aan een persoon, bedrijf, private instelling of een instelling die eigendom van de staat is of door de staat wordt bestuurd, voor het exploiteren van een octrooi of model of een industrieel ontwerp in Suriname zonder toestemming van de rechthebbende.

"Rechter": de rechter van eerste aanleg welke bevoegd is met betrekking tot civiele en strafrechtelijke zaken.

"Het besluit van de Algemene Raad van de Wereldhandelsorganisatie van 30 augustus 2003": de beslissing van de Algemene Raad van de Wereldhandelsorganisatie betreffende de implementatie van paragraaf 6 van de Doha verklaring betreffende het TRIPS overeenkomst en de openbare gezondheid.

"Onderscheidend teken": een verzameling aanduidingen en tekens zoals merken, zakelijke symbolen, emblemen, geografische aanduidingen, logo's, handelsnamen, de namen van vestigingsplaatsen (inclusief elektronisch zakendoen) en slagzinnen gebruikt door een onderneming om, als onderdeel van industriële of zakelijke activiteiten, een specifieke identiteit aan te geven met betrekking tot de onderneming en haar producten of diensten.

"Exclusieve licentie": licentie-overeenkomst welke de licentienemer en, waar uitdrukkelijk gesteld in de overeenkomst, personen gemachtigd door de licentienemer, het recht toekent het industrieel eigendomsrecht waar de licentie van toepassing op is te exploiteren, met uitsluiting van alle anderen, waaronder de rechthebbende.

"Genetische bronnen": genetisch materiaal van daadwerkelijke of mogelijke waarde; omvat enig materiaal verkregen uit planten, dieren, microbes of andere oorsprong dat functionele erfelijke eenheden omvat.

"Geografische aanduiding": aanduiding die een waar aangeeft als hebbende een oorsprong in het grondgebied van een land, regio of plaats in dat grondgebied, waarbij een bepaalde kwaliteit, reputatie of andere eigenschap van de waar grotendeels toerekenbaar is aan de geografische oorsprong.

"Overeenkomst van 's-Gravenhage": de Overeenkomst van 's-Gravenhage betreffende de internationale registratie van tekeningen of modellen van nijverheid, op basis van de Akte van Londen van 2 juni 1934.

"Industrieel ontwerp": elke samenstelling van lijnen of kleuren of elke driedimensionale vorm, al of niet samenhangend met lijnen of kleuren, op voorwaarde dat een dergelijke samenstelling of vorm een speciale verschijningsvorm verleent aan een product van industrie of ambacht, en kan dienen als een patroon voor een product van industrie of ambacht, en het oog aanspreekt en met het oog wordt beoordeeld.

"Internationale Classificatie": met betrekking tot octrooien en modellen, de classificatie van uitvindingsoctrooien, uitvinderscertificaten, modellen en gebruikscertificaten, bekend als de "Internationale octrooi classificatie", vastgesteld bij de Overeenkomst van Straatsburg betreffende de Internationale Octrooi classificatie van 24 maart 1971, geamendeerd op 28 september 1979; met betrekking tot industriële ontwerpen, de classificatie volgens de Overeenkomst van Locarno tot instelling van een internationale classificatie voor tekeningen en modellen van nijverheid van 8 oktober 1968, volgens de laatste wijziging daarvan; en, met betrekking tot merken, de classificatie volgens de Overeenkomst van Nice betreffende de internationale classificatie van de waren en diensten ten behoeve van de inschrijving van merken, van 15 juni 1957, volgens de laatste wijziging daarvan.

"Internet": een interactief communicatiemedium dat informatie bevat die tegelijk en direct toegankelijk is voor het publiek, onafhankelijk van het grondgebied waarop zij zich bevinden, vanaf een plaats en op een tijd door hen alleen gekozen.

"Uitvinding": idee van een uitvinder dat in de praktijk een oplossing biedt voor een bepaald probleem op het terrein van de technologie. Een uitvinding kan bestaan in, of verband houden met, een voortbrengsel of een werkwijze.

"Merk": elk teken dat specifiek grafisch kan worden weergegeven dat in staat is waren ("warenmerk") of diensten ("dienstmerk") van een onderneming te onderscheiden van die van andere ondernemingen. Specifiek kan een merk bestaan uit woorden (waaronder persoonsnamen), ontwerpen, letters, kleuren of combinaties van kleuren, cijfers of de vorm van of hun verpakking, hologrammen, geluiden, geuren en smaken. Slagzinnen, in het geval dat deze niet lang genoeg zijn voor bescherming onder het auteursrecht, worden beschermd als merken.

"Minister": de Minister met het toezicht op het Bureau voor de industrieel eigendom.

"*Unieverdrag van Parijs*": het Verdrag van Parijs tot Bescherming van de Industriële Eigendom van 20 maart 1883, volgens de laatste wijziging daarvan.

"*Octrooi*": recht verleend voor de bescherming van een uitvinding. Dit schept een aannemen van de geldigheid en afdwingbaarheid van het recht om de exploitatie van de beschreven uitvinding door anderen te voorkomen in Suriname.

"*Voorrangsdatum*": de datum van de eerdere aanvraag welke de grondslag biedt voor een voorrangsrecht zoals voorzien in het Unieverdrag van Parijs.

"*Directeur*": het hoofd van het Bureau voor de industrieel eigendom, zoals opgericht bij deze wet.

"*Handelsnaam*": de naam of aanduiding welke een onderneming aanduidt en onderscheidt.

"*TRIPS Overeenkomst*": de Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom, zijnde Annex 1C bij de Marrakesh overeenkomst betreffende de oprichting van de WHO, van 15 april 1994.

"*WHO*": de Wereld Handel's Organisatie.

"*Model*": technische schepping bestaande uit een nieuwe vorm of configuratie van een object of een component van een object dat de functionaliteit of de gebruikswaarde daarvan verhoogt.

(5) De bepalingen van het besluit van de Algemene Raad van de Wereldhandelsorganisatie van 30 augustus 2003 zijn hierbij opgenomen in het rechtssysteem van de Republiek Suriname en deze bepalingen zijn dan ook dwingend en bindend.

DEEL I: OCTROOIEN

Artikel 2

Zaken uitgesloten van octrooibeschermtng

(1) De volgende zijn uitgesloten van octrooibeschermtng:

- (i) ontdekkingen, wetenschappelijke theorieën en wiskundige methoden;
 - (ii) stelsels, regels of methoden voor de bedrijfsvoering, voor het verrichten van uitsluitend geestelijke arbeid of voor het spelen;
-

- (iii) natuurlijke stoffen, zelfs indien deze gezuiverd, gesynthetiseerd of anderszins van de natuur zijn geïsoleerd; deze bepaling is niet van toepassing op de werkwijzen voor het isoleren van deze natuurlijke stoffen uit hun oorspronkelijke omgeving;
- (iv) bekende stoffen waarvoor een nieuwe toepassing is ontdekt; deze bepaling is niet van betrekking op de toepassing zelf indien deze een werkwijze betreft die een bepaald aantal stappen omvat en een uitvinding is volgens Artikel 1(4);
- (v) planten en dieren, waaronder hun rassen en delen anders dan micro-organismen en essentieel biologische processen voor de productie van planten en dieren en delen daarvan, met uitzondering van niet-biologische en microbiologische processen;
- (vi) methoden van behandeling van het menselijk of dierlijk lichaam door chirurgie of therapie, evenals diagnostische methoden toegepast op het menselijk of dierlijk lichaam; deze bepaling is niet van toepassing op voortbrengselen die gebruikt worden bij deze methoden;
- (vii) uitvindingen waarbij het voorkomen van de commerciële exploitatie daarvan binnen het grondgebied van Suriname noodzakelijk is voor de bescherming van de openbare orde en moraal; een dergelijke uitzondering zal niet worden gemaakt uitsluitend omdat de exploitatie van dergelijke uitvindingen bij de wet verboden is.

(2) De bepalingen van lid (1) zijn niet van toepassing op de volgende uitvindingen:

- (i) uitvindingen betreffende werkwijzen welke geheel of gedeeltelijk bestaan uit stappen die worden uitgevoerd door een computer en worden gestuurd door een computerprogramma; en
- (ii) uitvindingen betreffende voortbrengsels, bestaande uit elementen van een door middel van een computer uitgevoerde uitvinding, waaronder specifiek:
- (iii) machine-leesbare codes van computerprogramma's opgeslagen op een fysiek medium zoals een floppy disk, harde schijf van een computer of computergeheugen; en
- (iv) een computer voor algemene toepassingen waarbij de nieuwheid ten opzichte van de bekende stand der techniek voornamelijk ligt in de combinatie daarvan met een specifiek computerprogramma.

(3) Aanvragers welke octrooiaanvragen indienen voor computerprogramma's en met computers samenhangende uitvindingen opgesomd in lid (2) doen afstand van hun recht op bescherming op basis van het auteursrecht, voor zover dit beschikbaar is.

Artikel 3

Octrooieerbare uitvindingen

(1) Een uitvinding is octrooieerbaar als zij nieuw is, op uitvindingswerkzaamheid berust en toegepast kan worden op het gebied van de nijverheid.

(2) (a) Een uitvinding is nieuw indien zij geen deel uitmaakt van de stand van de techniek.

(b) De stand van de techniek wordt gevormd door al hetgeen openbaar toegankelijk is gemaakt, waar ook ter wereld, door openbaarmaking door een vastlegging of door mondelinge mededeling, door gebruik, of op welke andere wijze dan ook, voorafgaand aan het indienen of, indien van toepassing, de voorrangsdatum, van de octrooiaanvraag.

(c) Voor de toepassing van lid (2) onder (b), zal niet in aanmerking worden genomen het openbaar toegankelijk maken van de uitvinding dat plaatsvond binnen 12 maanden voorafgaand aan de datum van het indienen of, indien van toepassing, de voorrangsdatum, van de aanvraag, indien dit geschied is op grond van of als gevolg van handelingen door de aanvrager of zijn rechtsvoorganger of van misbruik gepleegd door een derde tegenover de aanvrager of zijn rechtsvoorganger.

(3) (a) Een uitvinding zal worden beschouwd als berustend op uitvinderswerkzaamheid indien, met het oog op de verschillen en overeenkomsten tussen de uitvinding waarvoor een octrooi is aangevraagd en de stand van de techniek zoals gedefinieerd in lid (2) onder (b), de uitvinding waarvoor een octrooi is aangevraagd als geheel niet voor de hand zou hebben gelegen voor een deskundige op de indieningsdatum, of, indien van toepassing, de voorrangsdatum.

(b) Voor de toepassing van dit lid geldt dat uitvindingen niet voldoende op berusten en daarom niet octrooieerbaar zijn indien zij zich niet duidelijk onderscheiden van bestaande voortbrengselen en werkwijzen, zoals voortbrengselen die slechts nieuw zijn omdat zij nieuwe esters, zouten, ethers, polymorfen, metaboliëten, zuivere vormen, deeltjesgroottes, isomeren, mengsels van isomeren, complexen, combinaties en andere afgeleiden van bekende stoffen bevatten of daaruit worden gevormd, hierbij is het niet van belang of de eigenschappen, wat de doelmatigheid betreft, al dan niet aanmerkelijk verschillen.

(4) Een uitvinding zal beschouwd worden als toepasbaar op het gebied van de nijverheid als zij in enige tak van nijverheid kan worden vervaardigd of gebruikt. "Nijverheid" dient in de breedste zin te worden begrepen, als elke menselijke activiteit die leidt tot de productie van goederen en diensten; specifiek omvat dit het ambachtswezen, landbouw, visserij en diensten.

Artikel 4

Recht op octrooi; naamsvermelding van de uitvinder

(1) Het recht op octrooi komt toe aan de uitvinder.

(2) Als twee of meer personen gezamenlijk een uitvinding hebben gedaan, zal het recht op octrooi aan hen gezamenlijk toekomen.

(3) Indien en voor zover twee of meer personen dezelfde uitvinding onafhankelijk van elkaar hebben gedaan, heeft de persoon wiens aanvraag de eerste indieningsdatum draagt of, indien voorrang wordt ingeroepen, de eerste geldig ingeroepen voorrangsdatum, het recht op octrooi, zo lang de genoemde aanvraag niet wordt ingetrokken, geen afstand van de aanvraag wordt gedaan en de aanvraag niet wordt afgewezen. Voor het vaststellen van het

voorkeursrecht zal de Directeur rekening houden met het kader van de uiteenzetting in de aanvragen.

(4) Het octrooirecht kan worden overgedragen of kan overgaan bij erfopvolging.

(5) Indien een uitvinding wordt gedaan bij de uitoefening van een arbeidsovereenkomst gericht op het doen van uitvindingen, komt het octrooirecht, tenzij in de arbeidsovereenkomst anders is overeengekomen, toe aan de werkgever. Indien de economische voordelen genoten door de werkgever onevenredig groot zijn vergeleken met het salaris van de werknemer en de redelijke voordeelsverwachtingen die de werkgever had met betrekking tot de door de werknemer te verrichten uitvindingen ten tijde van de indiensttreding, heeft de werknemer recht op een billijke beloning.

(6) (a) als een uitvinding wordt gedaan door een werknemer anders dan bij de vervulling van een arbeidsovereenkomst, en de werknemer bij het doen van de uitvinding gebruik maakte van de materialen, gegevens en/of kennis van de werkgever, zal het octrooirecht, behoudens andersluidende bepalingen in een overeenkomst, toekomen aan de werkgever.

(b) De werknemer zal recht hebben op een beloning die minstens gelijk is aan een derde van de netto directe en indirecte voordelen genoten door de werkgever uit de exploitatie van de uitvinding.

(c) De verplichting de beloning te betalen komt voort uit het maken van en de exploitatie van een octrooieerbare uitvinding. Het falen of de nalatigheid van de werkgever inzake het daadwerkelijk verkrijgen van een octrooi in Suriname en in andere landen of grondgebieden stelt hem niet vrij van het betalen van de beloning.

(d) De werkgever kan binnen 60 (zestig) dagen na ontvangst van het bericht over het doen van de uitvinding de werknemer informeren dat hij geen interesse heeft in de uitvinding. In dit geval kan de werknemer alleen het octrooirecht verkrijgen. Als de werknemer de uitvinding commercieel exploiteert heeft de werkgever recht op een beloning in verhouding met de economische waarde van de materialen, gegevens en/of de kennis gebruikt door de werknemer bij het doen van de uitvinding.

(7) Als de werkgever nalaat een octrooiaanvraag in te dienen binnen een jaar van de datum waarop de werknemer hem op de hoogte heeft gesteld van de uitvinding zal de werknemer gerechtigd zijn tot octrooi, waaronder het recht dat recht aan enige geïnteresseerde partij over te dragen, en het octrooi, indien verleend, over te dragen of er licenties voor te verlenen. Met betrekking tot Titel III van deze wet vormt de industriële of commerciële exploitatie van de geoctrooieerde uitvinding door de werknemer geen oneerlijke concurrentie indien de exploitatie niet omvat het zonder toestemming gebruiken of mededelen van bedrijfsgeheimen van de werkgever.

(8) Enige uitvinding die een onderdeel vormt van een octrooiaanvraag ingediend door de werknemer binnen een jaar na het einde van de arbeidsovereenkomst, en die onder de hoofdactiviteiten van de voormalige werkgever valt, zal geacht worden te zijn gedaan onder de voormalige overeenkomst, tenzij de werknemer bewijst dat dit niet het geval is.

(9) Enige verwachte belofte of toezegging door de uitvinder aan zijn werkgever dat hij geen aanspraak zal maken op enige beloning waartoe hij gerechtigd is volgens dit artikel is nietig.

(10) De uitvinder wordt in het octrooi als zodanig vermeld, tenzij hij in een afzonderlijke en door hem ondertekende schriftelijke verklaring gericht tot de Directeur aangeeft dat hij niet wenst te worden genoemd. Iedere belofte of toezegging door de uitvinder aan enige persoon dat hij een dergelijke verklaring zal afleggen is nietig.

(11) Dit artikel is van toepassing op ambtenaren en personen in dienstbetrekking volgens het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 5

Aanvragen

- (1) (a) De octrooiaanvraag wordt ingediend bij de Directeur en dient een verzoekschrift, een beschrijving, één of meer conclusies, één of meer tekeningen (indien nodig), en een uittreksel te omvatten. Zij is onderworpen aan de betaling van de voorgeschreven aanvraagtaxen.
(b) Waar van toepassing zal de octrooiaanvraag worden ingediend bij de Directeur en een verzoekschrift en een gewaarmerkte kopie van een octrooischrift verstrekt door het Nederlandse Bureau voor de industriële eigendom omvatten. Zij is onderworpen aan de betaling van de voorgeschreven aanvraagtaxen.
 - (2) (a) Het verzoekschrift dient een verzoek tot verlening van het octrooi te bevatten, de naam en andere voorgeschreven gegevens met betrekking tot de aanvrager, de uitvinder en de mogelijke gemachtigde, en de titel van de uitvinding.
(b) Indien de aanvrager niet de uitvinder is, dient het verzoekschrift vergezeld te gaan van een verklaring die het recht van de aanvrager op het octrooi staft.
 - (3) (a) De beschrijving dient de uitvinding voldoende duidelijk en volledig weer te geven om door een deskundige te worden toegepast, en geeft in het bijzonder tenminste één aan de aanvrager, op de indieningsdatum of, indien voorrang wordt ingeroepen, de voorrangdatum, bekende wijzen van toepassing van de uitvinding aan. Met betrekking tot deze bepaling geldt dat als een voortbrengsel of onderdelen van een voortbrengsel in een conclusie zijn omschreven en de werkwijze voor het maken van dat voortbrengsel of de onderdelen daarvan niet algemeen bekend zijn, waaronder op basis van de beschrijving in de conclusies van een andere octrooiaanvraag, de octrooiaanvraag deze ook voldoende duidelijk en volledig dient te beschrijven zodat de werkwijze kan worden uitgevoerd door een deskundige.
(b) De openbaarmaking van de uitvinding zal worden beschouwd als voldoende duidelijk en volledig indien deze de informatie verschaft om te worden vervaardigd en gebruikt door een deskundige op de indieningsdatum, zonder onnodig experimenteren. Voor de beoordeling van de doelmatigheid van de openbaarmaking wordt rekening gehouden met de openbaarmaking in de beschrijving, conclusies en tekeningen, zoals
-

vastgesteld op de datum waarop de doelmatigheid van de openbaarmaking werd onderzocht.

(c) De beschrijving dient een duidelijke identificatie te geven van de oorsprong van genetische of biologische bronnen verzameld binnen het grondgebied van Suriname welke direct of indirect zijn toegepast bij het doen van de uitvinding.

(d) Voor de toepassing van dit artikel wordt onder een deskundige verstaan iemand met een ervaring op het vakgebied van de uitvinding die overeenkomt met de gemiddelde ervaring in dit vakgebied in Suriname of in een land met dezelfde gemiddelde technische ontwikkeling als Suriname.

(e) Met betrekking tot octrooiaanvragen betreffende microorganismes zal de Directeur de eisen van lid (a) als vervuld beschouwen indien de aanvrager samen met de aanvraag een verklaring indient dat het microorganisme of de microorganismes waar de aanvraag betrekking heeft is of zijn gedeponeed bij een internationale instelling voor deponering in overeenstemming met het Verdrag van Budapest en de daarmee verbonden regelingen, naast het indienen van een monster van het betreffende microorganisme of de microorganismes. De Directeur zal deze deponering en de datum van de deponering zoals opgegeven door de internationale instelling voor deponering erkennen en tevens dat wat als monster is ingediend een monster is van het gedeponeerde microorganisme indien de aanvrager de Directeur voorziet van een kopie van het deponeringscertificaat verschaft door de internationale instelling voor deponering.

(4) (a) De conclusie of conclusies omschrijven datgene waarvoor bescherming wordt gevraagd. De beschrijving en de tekeningen kunnen gebruikt worden tot uitleg van de conclusies.

(b) De conclusies dienen duidelijk en beknopt te zijn. Zij dienen volledig steun te vinden in de beschrijving. De conclusies worden alleen ondersteund door de beschrijving indien de beschrijving redelijk aangeeft aan een deskundige dat de aanvrager in het bezit was van de uitvinding op de indieningsdatum.

(5) Tekeningen zijn vereist indien deze noodzakelijk zijn voor het begrip van de uitvinding.

(6) Het uittreksel, dat beknopt en nauwkeurig dient te zijn, is alleen bedoeld als technische informatie; het kan in het bijzonder niet dienen voor de uitlegging van de omvang van de gevraagde bescherming. Tenzij anders noodzakelijk omvat het uittreksel niet meer dan driehonderd woorden.

(7) (a) De aanvrager kan, tot het moment dat de aanvraag gereed ligt voor verlening, de aanvraag intrekken op elk moment gedurende de aanhangigheid daarvan.

(b) Indien de aanvraag is ingetrokken voordat deze voor openbare inzage is gelegd, en

- (i) er geen voorrangsrechten zijn ingeroepen op basis van de aanvraag; en
- (ii) er geen rechten resteren in Suriname met betrekking tot de aanvraag,

dan kan er in Suriname een latere aanvraag worden gedaan met betrekking tot dezelfde uitvinding. Een dergelijke latere aanvraag wordt beschouwd als de eerste

aanvraag in Suriname met betrekking tot de uitvinding. Na het indienen van de latere aanvraag worden er geen voorrangrechten ingeroepen op basis van de ingetrokken aanvraag.

- (8) (a) Uitvindingen gedaan door staatsburgers of ingezetenen van Suriname worden eerst in Suriname ingediend volgens lid (1) onder (a) en zullen niet worden ingediend in enig ander grondgebied voordat de termijn van 60 (zestig) dagen verstrijkt. Gedurende deze termijn kan de Directeur de autoriteiten verantwoordelijk voor de nationale defensie en veiligheid raadplegen om te beoordelen of de uitvinding van invloed is op de nationale veiligheid.
- (b) Voorafgaand aan het indienen van de aanvraag kan de uitvinder de Directeur raadplegen over het mogelijke verband van de uitvinding met de nationale veiligheid.
- (c) Waar het bevoegde gezag besluit dat de uitvinding van invloed is op de nationale veiligheid wordt de uitvinding onteigend en ontvangt de uitvinder een afdoende vergoeding. Enig beroep met betrekking tot het besluit tot onteigening en de verleende vergoeding wordt aanhangig gemaakt bij de rechter en zal in het geheim worden behandeld.

Artikel 6 Eenheid van de uitvinding; wijziging en splitsing van de aanvraag

- (1) De aanvraag heeft betrekking op slechts één uitvinding of een groep van uitvindingen die zodanig onderling verbonden zijn dat zij op één enkele algemene uitvindingsgedachte berusten.
- (2) De aanvrager kan, tot het moment waarop de aanvraag gereed ligt voor verlening, de aanvraag wijzigen, op voorwaarde dat de wijziging niet buiten het kader van de uiteenzetting in de oorspronkelijke aanvraag valt.
- (3) (a) De aanvrager kan, tot het moment waarop de aanvraag gereed ligt voor verlening, de aanvraag splitsen in twee of meer aanvragen ("gesplitste aanvragen"), op voorwaarde dat elke gesplitste aanvraag niet buiten het kader van de uiteenzetting in de oorspronkelijke aanvraag valt.
- (b) Elke gesplitste aanvraag zal een beroep kunnen doen op de indieningsdatum en, indien van toepassing, de voorrangdatum van de oorspronkelijke aanvraag.
- (4) Het feit dat een octrooi verleend is op een aanvraag die niet in overeenstemming is met het vereiste van eenheid van uitvinding als genoemd in lid (1) zal geen grond zijn voor vernietiging van het octrooi.

Artikel 7 Voorrangrecht

- (1) (a) De aanvraag kan een verklaring bevatten waarbij een beroep wordt gedaan op een recht van voorrang, zoals voorzien in het Unieverdrag van Parijs, of verbonden aan één of meer eerdere nationale of regionale aanvragen ingediend door de aanvrager of zijn rechtsvoorganger in of voor een staat aangesloten bij dit verdrag of enig lid van de Wereld Handels Organisatie. Daarom zal het indienen van de aanvraag voor de afloop van de termijn
-

genoemd in onder (b) van dit lid niet vernietigd worden door enige daad ondernomen gedurende deze periode zoals een andere aanvraag, de publicatie of exploitatie van de uitvinding, en dergelijke daden zullen niet leiden tot rechten van derden of enig recht van persoonlijk eigendom.

(b) De voorrangperiode volgens lid (1) onder (a) bedraagt twaalf (12) maanden en zal worden vastgesteld in overeenstemming met de bepalingen van Artikel 4 van het Unieverdrag van Parijs.

(2) Indien de aanvraag een verklaring bevat als genoemd in lid (1) kan de Directeur de aanvrager verzoeken om, binnen de voorgeschreven termijn, een door het bureau waar de aanvraag is ingediend voor gelijkkluidend gewaarmerkt afschrift van de eerder gedane aanvraag te verschaffen.

(3) De Directeur zal de vorm en inhoud van de waarmerking als genoemd in lid (2), zoals bepaald door de waarmerkende instelling, accepteren.

(4) Indien de Directeur vaststelt dat niet voldaan is aan de vereisten van dit artikel en het daarop betrekking hebbende Uitvoeringsbesluit, zal de verklaring beschouwd worden als niet te zijn gedaan.

Artikel 8 Inlichtingen betreffende overeenstemmende buitenlandse octrooiaanvragen

(1) De aanvrager verschafft de Directeur op zijn verzoek de dagtekening en het nummer van aanvragen voor een octrooi die door hem of zijn rechtsvoorganger zijn ingediend in een land anders dan Suriname, en, indien een aanvraag is ingediend volgens Artikel 5(1) onder (b), elders dan in Nederland, met betrekking tot dezelfde of in essentie dezelfde uitvinding als in de conclusies van een aanvraag ingediend in Suriname volgens Artikel 5(1) onder (a) of Artikel (1) onder (b).

(2) (a) De aanvrager verschafft de Directeur op zijn verzoek de volgende documenten betrekking hebbend op een van de buitenlandse aanvragen als bedoeld in lid (1):

- (i) een afschrift van berichten ontvangen door de aanvrager met betrekking tot de resultaten van een nieuwheidsonderzoek of een beoordeling uitgevoerd met betrekking tot de buitenlandse aanvraag;
- (ii) een afschrift van het octrooi verleend op basis van de buitenlandse aanvraag;
- (iii) een afschrift van enige niet voor beroep vatbare beslissing waarbij de buitenlandse aanvraag wordt afgewezen of waarbij de verlening verzocht in de buitenlandse aanvraag wordt geweigerd.

(b) De aanvrager verstrekt de Directeur op zijn verzoek een afschrift van enige niet voor beroep vatbare beslissing waarbij het octrooi verleend op basis van de buitenlandse aanvraag bedoeld in dit lid, onder (a), wordt vernietigd.

Artikel 9 Indieningsdatum; Classificatie

- (1) (a) De Directeur zal als indieningsdatum toekennen de dag van ontvangst van de aanvraag op voorwaarde dat de aanvraag ten tijde van de ontvangst al de volgende elementen omvat:
- (i) een uitdrukkelijke of impliciete aanwijzing dat de elementen bedoeld zijn als een aanvraag;
 - (ii) aanwijzingen die het mogelijk maken de identiteit van de aanvrager vast te stellen en informatie die het mogelijk maakt dat het Bureau contact kan opnemen met de aanvrager;
 - (iii) een deel dat op het eerste gezicht een beschrijving van een uitvinding lijkt te zijn, of
 - (iv) in het geval van een aanvraag ingediend volgens Artikel 5(1) onder (b), een gewaarmerkt afschrift van het overeenkomstige octrooischrift octrooischrift uitgegeven door het Nederlandse Bureau voor de industriële eigendom binnen de termijn genoemd in Artikel 10(2).
- (b) Indien de Directeur vaststelt dat de aanvraag op het tijdstip van ontvangst niet voldeed aan de vereisten opgesomd onder (a), verzoekt hij de aanvrager de vereiste verbeteringen in te dienen en kent hij als dagtekening toe de dag van ontvangst van de vereiste verbetering, maar als geen verbetering wordt aangebracht, zal de aanvraag behandeld worden alsof zij niet was ingediend.
- (2) (a) Indien de Directeur bij het vaststellen van de indieningsdatum opmerkt dat de aanvraag verwijst naar tekeningen die niet in de aanvraag zijn opgenomen, nodigt de Directeur de aanvrager direct uit om de ontbrekende tekeningen te verstrekken. Indien de aanvrager voldoet aan de uitnodiging, kent de Directeur als indieningsdatum toe de dag van ontvangst van de ontbrekende tekeningen. In het andere geval kent de Directeur als indieningsdatum toe de datum van ontvangst van de aanvraag en behandelt hij verwijzingen naar de genoemde tekeningen als niet-bestaand.
- (b) Indien de Directeur bij het vaststellen van de indieningsdatum opmerkt dat een deel van de beschrijving lijkt te ontbreken, nodigt de Directeur de aanvrager direct uit om het ontbrekende deel van de beschrijving te verstrekken. Indien de aanvrager voldoet aan de uitnodiging, kent de Directeur als indieningsdatum toe de dag van ontvangst van het ontbrekende deel. In het andere geval kent de Directeur als indieningsdatum toe de dag van ontvangst van de aanvraag en behandelt hij verwijzingen naar het genoemde deel als niet-bestaand.
- (3) Na het toekennen van de indieningsdatum, en het classificeren van de uitvinding volgens de Internationale Classificatie, beoordeelt de Directeur of de aanvraag voldoet aan de vereisten van Artikel 5 en het daarop betrekking hebbende Uitvoeringsreglement en de andere vereisten die bij het Uitvoeringsreglement zijn aangewezen als formele vereisten voor wat betreft de toepassing van deze wet, en of eventuele informatie verzocht volgens Artikel 8 is verschaft.
-

Artikel 10 Verlening en weigering van een octrooi; beroep; wijzigingen in octrooien

(1) Indien de Directeur van mening is dat de aanvraag ingediend volgens Artikel 5(1) voldoet aan de formele eisen van Artikel 5, verleent de Directeur een octrooi. In andere gevallen wijst de Directeur de aanvraag af en informeert het de aanvrager van deze beslissing, door middel van het Staatsblad.

(2) Indien de Directeur van mening is dat de aanvraag ingediend volgens Artikel 5(2) voldoet aan de formele eisen van Artikel 5 en op de juiste wijze was ingediend, in overeenstemming met Artikel 9, in Suriname binnen twaalf (12) maanden van de datum waarop het overeenkomstige Nederlandse octrooi werd verleend door het Bureau voor de industriële eigendom, verleent de Directeur een octrooi. In andere gevallen wijst de Directeur de aanvraag af en informeert het de aanvrager van deze beslissing, door middel van het Staatsblad.

(3) Als de Directeur een octrooi verleent zal hij:

- (i) een verwijzing naar de verlening van het octrooi publiceren;
- (ii) de aanvrager een certificaat van de verlening van het octrooi en een afschrift van het octrooi verstrekken;
- (iii) het octrooi inschrijven;
- (iv) afschriften van het octrooi beschikbaar stellen aan het publiek, op verzoek en tegen betaling van het vastgestelde leges.

(4) Op verzoek van de eigenaar van het octrooi maakt de Directeur wijzigingen in de tekst of tekeningen van het octrooi om de daardoor verleende bescherming te beperken. In geen geval zal de wijziging leiden een uitbreiding van het kader van de uiteenzetting tot buiten het kader van de oorspronkelijke aanvraag op basis waarvan het octrooi is verleend, anders zal deze zonder gevolg zijn. Deze bepalingen zijn ook van toepassing tot octrooien verleend volgens lid (2).

Artikel 11 Rechten verbonden aan het octrooi

(1) Een octrooi geeft de rechthebbende daarop het recht op het grondgebied van Suriname derden te weerhouden de volgende handelingen te plegen zonder toestemming van de rechthebbende:

(a) indien het octrooi verleend is voor een voortbrengsel:

- (i) het vervaardigen, invoeren, ten verkoop aanbieden, verkopen en gebruiken van het voortbrengsel;
- (ii) (het in voorraad hebben van het voortbrengsel teneinde het ten verkoop aan te bieden, te verkopen of te gebruiken.

(b) indien het octrooi is verleend met betrekking tot een werkwijze:

- (i) het toepassen van de werkwijze;
 - (ii) het verrichten van enige van de handelingen bedoeld onder (a) van dit lid met betrekking tot een voortbrengsel rechtstreeks verkregen door toepassing van de werkwijze.
-

(2) De rechten van de rechthebbende op het octrooi worden bepaald door de conclusies.

(3) (a) Het octrooirecht zal zich niet uitstrekken:

- (i) tot handelingen met betrekking tot artikelen die in Suriname in het verkeer gebracht zijn door de rechthebbende op het octrooi of met diens toestemming, waardoor de rechten van de rechthebbende op het octrooi uitgeput zijn; of
 - (ii) tot het gebruik van artikelen in vliegtuigen, voertuigen of schepen van andere landen die tijdelijk of bij toeval het luchtruim, het grondgebied of de territoriale wateren van Suriname binnenkomen, en tevens, met betrekking tot vliegtuigen, tot het in voorraad hebben van die artikelen uitsluitend voor het doel van onderhoud; of
 - (iii) tot handelingen uitsluitend verricht voor onderzoeksdoeleinden met betrekking tot een geoctrooieerde uitvinding; of
 - (iv) tot handelingen verricht door iemand die te goeder trouw, voor de indiening van, of, als een recht van voorrang wordt ingeroepen, voor de voorrangsdatum van de aanvraag waarop het octrooirecht verleend is in Suriname, de uitvinding gebruikte of toepaste, of voor zodanig gebruik werkzame en ernstige voorbereidingen aan het treffen was (de "voorgebruiker"); deze uitzondering is niet van toepassing op handelingen die verder gaan dan, of hoeveelheden groter dan die geproduceerd door de voorgebruiker op de indieningsdatum of de voorrangsdatum of handelingen of hoeveelheden verder of groter dan welke de voorgebruiker in redelijkheid kon verwachten te vervaardigen of produceren als gevolg van deze voorbereidingen; een voorgebruiker welke onbetwistbaar betrokken is bij het verhullen van de uitvinding en geen redelijke rechtvaardiging heeft voor het niet tijdig indienen van een octrooiaanvraag kan geen gebruik maken van deze uitzondering; de rechthebbende op het octrooi zal het recht hebben een afdoende beloning te ontvangen van de voorgebruiker met betrekking tot handelingen door de voorgebruiker op of na de dag waarop de aanvraag openbaar werd gemaakt in het Staatsblad; of op de dag na de dag waarop de aanvrager van het octrooi de voorgebruiker in kennis stelde van de inhoud van de aanvraag; of op of na de dag waarop de voorgebruiker kennis nam van de inhoud van de aanvraag;
 - (v) tot handelingen betreffende het vervaardigen, bouwen, gebruiken, of verkopen van de geoctrooieerde uitvinding, uitsluitend voor gebruik dat in redelijk verband staat met de ontwikkeling en indiening van informatie vereist onder enige wet van Suriname of een land anders dan Suriname, met betrekking tot de regeling van de vervaardiging, bouw, gebruik of verkoop van enig voortbrengsel, onder voorwaarde dat enig voortbrengsel vervaardigd onder een dergelijke rechtvaardiging niet zal worden
-

vervaardigd, gebruikt of verkocht in Suriname, anders dan voor doelen in verband met het voortbrengen van dergelijke informatie, en dat het voortbrengsel uitsluitend buiten Suriname zal worden uitgevoerd met het doel te voldoen aan de vereisten van het grondgebied waar het naar wordt uitgevoerd voor het verkrijgen van toestemming voor het op de markt brengen.

(4) Onverminderd het bepaalde van lid (3) onder (a)(i) van dit artikel zal de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, de bevoegdheid hebben, ambtshalve of op verzoek van enige belanghebbende, de octrooirechten vervallen te verklaren en daarmee anderen toestemming te geven het geoctrooierde voortbrengsel, of een voortbrengsel direct of indirect vervaardigd door middel van de geoctrooierde uitvinding ("het voortbrengsel") in te voeren uit een ander grondgebied indien dat voortbrengsel niet beschikbaar is op het grondgebied van Suriname, of op het grondgebied van Suriname beschikbaar is met een onredelijk lage kwaliteit of in een hoeveelheid die onvoldoende is om te voldoen aan de plaatselijke vraag, of tegen prijzen die de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, als misbruik aanmerkt, of voor enige andere reden met betrekking tot het openbaar belang, met inbegrip van handelingen die de concurrentie beperken, onder voorwaarde dat:

- (i) het voortbrengsel in de handel is gebracht op het grondgebied van waar uit het zal worden ingevoerd door de rechthebbende op het octrooi of met zijn instemming; en
- (ii) een octrooi met betrekking tot het voortbrengsel of de werkwijze voor de vervaardiging daarvan geldig is op het grondgebied van waar uit het voortbrengsel zal worden ingevoerd en eigendom is van dezelfde persoon welke rechthebbende is op het octrooi in Suriname of van een persoon onder zijn gezag.

(a) Indien de invoerder niet het doel vervult dat de grondslag vormde voor de beslissing van de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, het octrooirecht vervallen te verklaren zal de Minister, uit ambtshalve of op verzoek van de rechthebbende op het octrooi, de vervallenverklaring ongedaan maken.

(b) Indien de omstandigheden die leidden tot de beslissing van de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, het octrooi vervallen te verklaren eindigen kan de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, ambtshalve of op verzoek van de rechthebbende op het octrooi, de vervallenverklaring ongedaan maken, onder voorwaarde dat rekening wordt gehouden met de gerechtigde belangen van de invoerder, waaronder maar niet beperkt tot, de handhaving van het recht van de invoerder de resterende producten in zijn voorraad in de handel te brengen.

(5) Het recht van de voorgebruiker genoemd in lid (3) onder (a)(iv) van dit artikel is uitsluitend vatbaar voor overdracht of overgang tezamen met de onderneming of de goodwill

van de onderneming of het deel van de onderneming of de goodwill van de onderneming waarin het voorgebruik of de voorbereidingen daarvoor hebben plaatsgevonden.

Artikel 12 Duur; jaarlijkse taksen; herstel

(1) (a) Onder voorbehoud van de bepalingen van lid (2), vervalt een octrooi op basis van een aanvraag ingediend volgens Artikel 5(1) onder(a) 20 jaar na de indieningsdatum van de octrooiaanvraag.

(b) Onder voorbehoud van de bepalingen van lid (2), vervalt een octrooi op basis van een aanvraag ingediend volgens Artikel 5(1) onder (a) 20 jaar na de indieningsdatum van de octrooiaanvraag in Nederland.

(2) Voor de instandhouding van het octrooi of de octrooiaanvraag dient bij vooruitbetaling aan de Directeur een progressief toenemende jaartaks voldaan te worden voor elk jaar, te beginnen een jaar na de datum van de indiening van de aanvraag tot octrooiverlening. Indien de jaartaks niet op de vervaldatum is betaald, is betaling van deze taks nog mogelijk binnen zes maanden na de vervaldag, mits de voorgeschreven toeslag wordt betaald. Indien de jaartaks niet betaald wordt in overeenstemming met de bepalingen van dit lid, wordt de octrooiaanvraag geacht te zijn ingetrokken of vervalt het octrooi. De Directeur kan het vervallen octrooi weer activeren op elk tijdstip voorafgaand aan het verloop van één jaar na de periode waarin de betaling had moeten zijn verricht, indien de Directeur meent dat het niet betalen van de taksen gerechtvaardigd was en dat de rechten van derden die mogelijk in de tussentijd zijn ontstaan niet onredelijk worden geschaad.

Artikel 13 Dwanglicenties

(1) (a) Indien:

- (i) het algemeen belang, in het bijzonder, de nationale veiligheid, voeding, volksgezondheid of de ontwikkeling van andere vitale sectoren van de nationale economie dat vereist; of
 - (ii) een rechterlijk of administratief lichaam heeft vastgesteld dat de wijze van exploitatie, door de rechthebbende op het octrooi of diens licentienemer, concurrentiebeperkend is, en de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, voldoende is overtuigd dat de exploitatie van de uitvinding in overeenstemming met dit lid dat zal tegengaan; of
 - (iii) de rechthebbende op het octrooi zijn exclusieve rechten misbruikt en/of nalaat maatregelen te nemen om te voorkomen dat zijn licentienemer of licentienemers de gelicentieerde exclusieve rechten misbruiken; of
 - (iv) de uitvinding is niet beschikbaar in voldoende hoeveelheden of kwaliteit of tegen voorafbepaalde redelijke prijs in Suriname, ofwel door productie in Suriname ofwel door invoer; of
 - (v) als in een octrooi (het "tweede octrooi") een belangrijke technische vooruitgang van aanzienlijke economische betekenis is belichaamd met
-

betrekking tot een uitvinding belichaamd in een octrooi (het "eerste octrooi"), waarbij het tweede octrooi niet kan worden geëxploiteerd zonder inbreuk op het eerste octrooi;

kan de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, beslissen dat een overheidsinstelling of een door de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, aangewezen derde de uitvinding mag exploiteren, ook zonder toestemming van de rechthebbende op het octrooi. Elk verzoekschrift om een dwanglicentie zal de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, worden beoordeeld op basis van de specifieke omstandigheden. De exploitatie van de uitvinding zal beperkt zijn tot het doel waarvoor de licentie werd verleend en op voorwaarde van betaling aan de rechthebbende op het octrooi van een voldoende beloning, afhankelijk van de specifieke omstandigheden van het geval, rekening houdend met de economische waarde van de beslissing van de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, zoals gesteld in deze beslissing, en, indien een beslissing is genomen volgens de bepalingen onder (ii) van dit lid, de noodzaak concurrentiebeperkende handelingen te corrigeren. De Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, zal een beslissing nemen na het horen van de rechthebbende op het octrooi en enige andere belanghebbende die wenst gehoord te worden.

(b) De beslissing betreffende de beloning samenhangend met de dwanglicentie voor een octrooi met betrekking tot een farmaceutisch product of een werkwijze voor het vervaardigen van een farmaceutisch product zal, waar van toepassing, rekening houden met de bepalingen van het besluit van de Algemene Raad van de Wereldhandelsorganisatie van 30 augustus 2003.

(2) Er kan geen aanvraag worden ingediend voor een dwanglicentie op basis van de onvoldoende beschikbaarheid van het geoctrooierde voortbrengsel of het voortbrengsel vervaardigd met geoctrooierde werkwijze, zoals bepaald in lid (1) onder (a)(iv) tot na het verloop van een termijn van vier jaar vanaf de indieningsdatum van de octrooiaanvraag, of indien dat later is, een termijn van drie jaar na de dag van de verlening van het octrooi; de aanvraag zal worden afgewezen indien de houder van het octrooi zijn gebrek aan of onvoldoende handelen rechtvaardigt met toepasselijke redenen.

(3) Op verzoek van de rechthebbende op het octrooi, of de overheidsinstelling of de derde die toestemming heeft verkregen de geoctrooierde uitvinding te exploiteren kan de Minister na het horen van de partijen indien één of beide wensen te worden gehoord, de voorwaarden wijzigen van de beslissing waarbij toestemming wordt verleend voor het exploiteren van de geoctrooierde uitvinding, voorzover gewijzigde omstandigheden een dergelijke wijziging rechtvaardigen.

(4) (a) Op verzoek van de rechthebbende op het octrooi, zal de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, de dwanglicentie beëindigen indien hij overtuigd is, na het horen van de partijen indien één of beide wensen te worden gehoord, dat de omstandigheden die hebben geleid tot zijn beslissing niet meer van toepassing zijn en dat het onwaarschijnlijk is dat deze zich zullen herhalen, of dat de

door hem aangewezen overheidsinstelling of derde niet voldoet aan de bepalingen volgens de beslissing.

(b) Niettegenstaande de bepalingen onder (a) zal de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, de dwanglicentie niet beëindigen indien hij van mening is dat de noodzaak van voldoende bescherming van de gerechtvaardigde belangen van de door hem aangewezen overheidsinstelling of derde beslissing het handhaven van de beslissing rechtvaardigt, of indien de dwanglicentie werd verleend als middel tegen concurrentiebeperkend handelen op basis van lid (1) onder (a)(ii) indien de omstandigheden die leidden tot het verlenen van de dwanglicentie zich met waarschijnlijkheid zullen herhalen.

(5) De dwanglicentie kan alleen worden overgedragen tezamen met de onderneming of de goodwill van de onderneming van die persoon of met het deel van de onderneming of de goodwill van de onderneming waarin de geoctrooieerde uitvinding wordt geëxploiteerd.

(6) De dwanglicentie zal altijd niet-exclusief zijn. Deze zal dan ook niet in de weg staan van:

- (i) de exploitatie van de uitvinding door de rechthebbende op het octrooi, ofwel door productie in Suriname ofwel door invoer, of beide; en
- (ii) het afsluiten van licentie-overeenkomsten door de rechthebbende op het octrooi; en
- (iii) de voortdurende uitoefening door de rechthebbende op het octrooi van zijn rechten volgens Artikel 11(1), (2) en (3).

(7) (a) Een verzoekschrift voor de dwanglicentie zal worden gericht aan de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**. Het zal worden vergezeld van aanwijzingen dat de rechthebbende, van de persoon welke een dwanglicentie verzoekt, een verzoek heeft ontvangen voor een licentie op basis van een overeenkomst, maar dat deze persoon niet in staat was een dergelijke licentie te verkrijgen op redelijke zakelijke voorwaarden en binnen redelijke tijd. Tenzij de specifieke omstandigheden van het geval anders aanduiden zal een termijn van maximaal zes maanden, tussen de dag waarop de rechthebbende op het octrooi een communicatie ontving van degene die de licentie verzoekt met de voorgestelde voorwaarden voor een vrijwillige licentie, en de dag waarop degene die de vrijwillige licentie verzoekt van de rechthebbende op het octrooi verneemt dat deze het voorstel definitief afwijst, gelden als een redelijke termijn.

(b) Aanwijzingen betreffende een eerdere poging een vrijwillige licentie te verkrijgen, zoals genoemd onder (a), zullen niet vereist zijn in gevallen van nationale noodomstandigheden of andere omstandigheden van extreme urgentie of in gevallen van openbaar niet-commercieel gebruik of indien de licentie wordt verleend voor het tegengaan van handelingen waarvan is vastgesteld, na een juridische of administratieve procedure, dat deze concurrentiebeperkend zijn, met het voorbehoud dat in dergelijke gevallen de rechthebbende op het octrooi zo spoedig mogelijk op de

hoogte wordt gesteld van de bepaling van de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**.

(8) De exploitatie van de uitvinding door de overheidsinstelling of derde die hiervoor een licentie heeft verkregen van de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, zal voornamelijk geschieden voor levering aan de markt in Suriname, tenzij de dwanglicentie:

- (i) wordt verleend voor het tegengaan van handelingen waarvan is vastgesteld, na een juridische of administratieve procedure, dat deze concurrentiebeperkend zijn, of
- (ii) betrekking heeft op een octrooi betreffende een farmaceutisch product of een werkwijze voor het vervaardigen van een farmaceutisch product, en de licentie ten doel heeft de geoctrooieerde producten of de producten vervaardigd volgens de geoctrooieerde werkwijze uit te voeren naar een buitenlands grondgebied of land met geen of onvoldoende capaciteit voor deze vervaardiging, in overeenstemming met de bepalingen van het besluit van de Algemene Raad van de Wereldhandelsorganisatie van 30 augustus 2003.

(9) Indien een dwanglicentie wordt verleend volgens lid (1) onder (v):

- (i) zal de rechthebbende op het eerste octrooi gerechtigd zijn tot een wederkerige licentie op redelijke voorwaarden tot het gebruik van de uitvinding belichaamd in het tweede octrooi; en
- (ii) de licentie op het eerste octrooi zal niet-overdraagbaar zijn, anders dan tezamen met de overdraging van het tweede octrooi.

(10) De bepalingen van dit artikel zijn, waar redelijk, van overeenkomstige toepassingen op octrooiaanvragen welke in behandeling zijn, behalve in het geval van onvoldoende beschikbaarheid van het geoctrooieerde voortbrengsel of het voortbrengsel vervaardigd met de geoctrooieerde werkwijze.

(11) Tegen elke beslissing van de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, met betrekking tot een verzoekschrift voor een dwanglicentie of een verleende dwanglicentie, waaronder de beslissing betreffende de beloning, kan beroep worden aangetekend door de aanvrager van het octrooi of de rechthebbende op het octrooi of door de partij welke het verzoekschrift heeft ingediend, in overeenstemming met de bepalingen van Artikel 88(3).

Artikel 14

Vernietiging; specifiek belang van Suriname bij bepaalde octrooien

(1) Iedere belanghebbende kan de rechter verzoeken een octrooi te vernietigen.

(2) (a) De rechter is bevoegd het octrooi te vernietigen als degene die de vernietiging verzoekt, bewijst dat niet is voldaan aan enige van de vereisten van Artikel 1(4), 2, 3, 4, 5(3)(a) en (b) en 10(2), of indien de rechthebbende op het octrooi niet de uitvinder of

zijn rechtsoptvolger is. Verder is de rechter bevoegd het octrooi te vernietigen indien wordt vastgesteld dat de rechthebbende op het octrooi onbillijk heeft gehandeld gedurende het verkrijgen van het octrooischrift. Voor de toepassing van dit lid, omvat onbillijk handelen enige handeling of nalaten gericht op het onderdrukken van informatie over de aanvraag welke van belang is voor de beslissing betreffende het verlenen of weigeren van het octrooi.

(b) Octrooien verleend naar aanleiding van aanvragen ingediend op basis van Artikel 5(1) onder (b) komen overeenkomstig in aanmerking voor de voorwaarden en gronden voor vernietiging als octrooien verleend naar aanleiding van aanvragen ingediend op basis van Artikel 5(1) onder (a).

- (3) Het niet voldoen aan enige formele vereiste, met uitzondering van die neergelegd in Artikel 5(3) onder (a) en (b) zal geen grond zijn voor de vernietiging van het octrooi tenzij dit niet-voldoen het gevolg is van bedrieglijke opzet.
 - (4) Indien de gronden voor vernietiging slechts worden vastgesteld met betrekking tot een deel van de uitvinding zullen alleen de overeenkomstige conclusie of conclusies worden vernietigd.
 - (5) Een vernietigd octrooi, of vernietigde conclusie of deel van een conclusie, zal beschouwd worden als nietig vanaf de datum van verlening van het octrooi, en zal beschouwd worden alsof het nooit werd verleend in Suriname.
 - (6) In geval van een geschil betreffende het recht tot een octrooi kan de belanghebbende de rechter verzoeken de titel aan hem over te dragen, in plaats van vernietiging van het octrooi.
 - (7) Tegen de beslissing van de rechter kan beroep worden aangetekend bij het Hof van Justitie. De rechter of, indien beroep is aangetekend, het Hof van Justitie, stelt de Directeur op de hoogte van zijn beslissing, de Directeur doet hiervan aantekening in het register en publiceert een vermelding daarvan in overeenstemming met het Uitvoeringsreglement.
 - (8) Het bevoegde Surinaamse gezag is bevoegd, ambtshalve of op verzoek door enige belanghebbende persoon of wezen, specifiek belang in te roepen bij enige ingediende of verleende octrooiaanvraag die niet voldoet aan de bepalingen van Artikel 5(3) onder (c) van deze wet waar de uitvinder bekend was of redelijkerwijze bekend had moeten zijn met de Surinaamse oorsprong van het betreffende genetische materiaal. In dat geval zal het bevoegde gezag de Directeur op de hoogte stellen dat de Directeur aan een agentschap of wezen aangesteld door het bevoegde gezag een deel in de rechten op basis van de aanvraag of het verkregen octrooi dient over te dragen, welk deel nooit minder zal bedragen dan 20 (twintig) procent van het totale eigendom van de uitvinding. Indien de schending van Artikel 5(3) onder (c) leidt tot ernstige verontrusting van de bevolking of leidt tot vraagstukken betreffende de moraliteit of openbare orde kan het bevoegde gezag, indien dit het volledige eigendom van de
-

aanvraag of het verkregen octrooi heeft ontvangen, de aanvraag terugtrekken of het octrooi opgeven, zodat de betreffende uitvinding in het publieke domein komt.

Artikel 15 Inbreuk op octrooiën en modellen; rechtsmiddelen

(1) (a) Onverminderd Artikel 11 en 13, bestaat een inbreuk op een octrooi of model uit het verrichten van handelingen als bedoeld in Artikel 11(2) in Suriname door een andere persoon dan de rechthebbende en zonder de toestemming van deze laatste.

(b) De rechthebbende op het octrooi heeft naast enige andere rechten, rechtsmiddelen of handelingen die hem ter beschikking staan het recht, onder voorbehoud van de bepalingen van Artikel 11(3) en (4) en Artikel 13, en in aanmerking nemende de bepalingen van Artikel 52, een procedure in te stellen bij de rechter jegens eenieder die inbreuk maakt op het octrooi door het verrichten, zonder zijn toestemming, van enige van de handelingen genoemd onder (a) of welke handelingen verricht welke het waarschijnlijk maken dat inbreuk zal optreden.

(c) Na ontvangst hiervan zal de rechter een onderzoek van de geoctrooieerde uitvinding door de Directeur gelasten, met betrekking tot het voldoen aan de bepalingen van Artikel 1(4), 2, 3, 4, 5 en 10(2). Indien de procedure betrekking heeft de onjuiste uitbreiding van de omvang van de aanvraag of van het octrooi, op basis van Artikel 6(2) en (3) onder (a) en Artikel 10(4) zal de Directeur tevens het voldoen aan deze bepalingen onderzoeken. De Directeur zal de uitkomst van het gelaste onderzoek na hoogstens 120 (een honderd en twintig) dagen naar de rechter zenden.

(d) Ten behoeve van een doelmatig en tijdig onderzoek van de geoctrooieerde uitvinding kan de Directeur gebruik maken van de diensten van erkende, onafhankelijke experts in Suriname en andere landen welke een goede reputatie hebben. De Directeur kan de steun verzoeken van andere Surinaamse overheidsinstellingen of octrooiraden in andere landen indien de vertrouwelijkheid, technische kwaliteit en onafhankelijkheid worden gewaarborgd. De Directeur, kan de rechter eenmalig, en met gronden onderbouwd, verzoeken om verlenging van de onderzoeksperiode.

(e) Gedurende de periode waarin de Directeur de geoctrooieerde uitvinding onderzoekt kan de rechter tijdelijke maatregelen uitvaardigen om inbreuk te voorkomen en/om relevant bewijs met betrekking tot de vermeende inbreuk veilig te stellen.

(2) Op verzoek van de rechthebbende op het octrooi of model, of van een exclusieve licentienemer, of van een licentienemer met een dwanglicentie, of van een niet-exclusieve licentienemer welke de rechthebbende heeft verzocht een gerechtelijke procedure in te stellen betreffende een specifieke remedie terwijl de rechthebbende dit weigert of niet onderneemt binnen negentig (90) dagen, kan de rechter een verbod

uitvaardigen ter voorkoming van inbreuk of dreigende inbreuk en, indien de inbreukpleger bewust handelde of zich daar op redelijke gronden bewust van had moeten zijn, schadevergoeding toekennen en iedere andere maatregel toekennen waarin het gemene recht of dit artikel voorziet.

- (3) De rechtsmiddelen voorzien ten behoeve van rechthebbenden op octrooien in Suriname staan, waar toepasselijk, ook beschikbaar aan de rechthebbenden op buitenlandse octrooien die onderworpen zijn aan een dwanglicentie voor het op de Surinaamse markt brengen van farmaceutische producten, op basis van het systeem ingesteld door het besluit van de Algemene Raad van de Wereldhandelsorganisatie van 30 augustus 2003 (het "besluit") ten behoeve van het voorkomen of stoppen van de niet-toegestane invoer en de overslag, heruitvoer of omleiding van de betreffende producten. Ten behoeve van dit lid zijn de douane-autoriteiten ambtshalve bevoegd maatregelen aan de grens te nemen. In dit geval zullen zij de rechthebbende informeren over het schorsen van de vrijgave, deze zal dan tien dagen de tijd hebben om afdoende bewijs te leveren dat de vastgehouden producten, naar eerste indruk, vallen onder de conclusies van het octrooi.
- (4) Niettegenstaande de bepalingen van lid (3) zullen de maatregelen aan de grens die beschikbaar zijn voor de schorsing door de douane-autoriteiten of de rechter van de vrijgave in het vrije verkeer van goederen met een vervalst handelsmerk en illegale kopieën van door auteursrechten beschermde goederen ook toepasbaar zijn ten behoeve van het voorkomen van niet-toegestane invoer, overslag of heruitvoer van producten die daadwerkelijk zijn ingevoerd op het grondgebied van Suriname lid onder het systeem genoemd in lid (3).
- (5) De rechter kan weigeren voorlopige of permanente verboden uit te vaardigen, zonder dat dit van invloed is op een mogelijke schadevergoeding, indien:
- (a) na verloop van een termijn van vier jaar na de indieningsdatum van de octrooiaanvraag, of drie jaar na de datum waarop het octrooi werd verleend, de eiser of een door hem geautoriseerde persoon de uitvinding niet commercieel exploiteert of hiertoe geen ernstige voorbereidingen heeft getroffen of hiertoe niet voornemens is mee te beginnen, op een wijze die voorziet aan de eisen van de markt met betrekking tot de hoeveelheid, of op enig tijdstip indien de uitvinding wordt geëxploiteerd op een wijze die niet voorziet in de eisen van de markt met betrekking tot kwaliteit;
 - (b) het verbod ernstige schade zou toebrengen aan het openbaar belang;
 - (c) de geoctrooieerde voortbrengselen of voortbrengselen vervaardigd door middel van een geoctrooieerde werkwijze worden verkocht door de eiser, of door een derde met instemming van de eiser, tegen prijzen die worden aangemerkt als excessief hoog gezien de gemiddelde koopkracht van consumenten en de specifieke aard van de behoeftes waaraan de voortbrengselen beogen te voldoen, en er geen concurrerend voortbrengsel op de markt is;
-

- (d) het octrooi werd verkregen met schending van de bepalingen van Artikel 5(3) onder (c) en de uitvinder zich bewust was of redelijk bewust had moeten zijn van de Surinaamse oorsprong van het betreffende genetische materiaal; in dit geval zal de rechter de procedure afwijzen met voorbehoud van alle rechten. De rechthebbende op het octrooi kan zich op enig moment na het verzekeren van het voldoen aan de eisen van Artikel 5(3)(c) op basis van dit artikel tot de rechter wenden. Er staan hem echter geen rechtsmiddelen ter beschikking met betrekking tot enige handelingen door derden voordat de rechthebbende op het octrooi verzekerde dat werd voldaan aan de eisen van Artikel 5(3)(c);
 - (e) de rechthebbende op het octrooi andere vormen van misbruik heeft aangewend;
 - (f) de rechthebbende op het octrooi vormen van misbruik heeft aangewend welke de concurrentie beperken, zoals vastgesteld door de rechter of een bevoegde administratieve instantie;
 - (g) wordt vastgesteld dat de rechthebbende op het octrooi onbillijk heeft gehandeld gedurende het verkrijgen van het octrooischrift; dit geldt onverminderd de bepalingen van Artikel 14(3);
 - (h) het octrooi werd verkregen met schending van de bepalingen van Artikel 5(3)(c); in dit geval zal de rechter de procedure afwijzen met voorbehoud van alle rechten. De rechthebbende op het octrooi kan zich op enig moment na het verzekeren van het voldoen aan de eisen van Artikel 5(3)(c) op basis van dit artikel tot de rechter wenden. Er staan hem echter geen rechtsmiddelen ter beschikking met betrekking tot enige handelingen door derden voordat de rechthebbende op het octrooi verzekerde dat werd voldaan aan de eisen van Artikel 5(3)(c); dit geldt onverminderd de bepalingen van Artikel 14(8).
- (6) In burgerlijke procedures met betrekking tot inbreuk op de rechten van de rechthebbende op het octrooi kan, indien het voorwerp van octrooi een werkwijze voor het verkrijgen van een voortbrengsel is, de rechter van de gedaagde eisen dat deze bewijst dat de werkwijze gebruikt voor het verkrijgen van het identieke voortbrengsel verschilt van de geoctrooieerde werkwijze.
- (2)** Enig identiek voortbrengsel vervaardigd zonder instemming van de rechthebbende op het octrooi zal, tenzij anderszins wordt bewezen, worden geacht te zijn verkregen door middel van de geoctrooieerde werkwijze indien er een aanzienlijke waarschijnlijkheid is dat het identieke voortbrengsel werd vervaardigd door middel van de werkwijze en de rechthebbende op het octrooi ondanks redelijke inspanning niet in staat was de daadwerkelijk gebruikte werkwijze vast te stellen.
- (3)** Bij het eisen van het overleggen van bewijs zal de rechter voor welke het geschil genoemd in lid (3) is aangebracht rekening houden met de gerechtigde belangen van de vermeende inbreukpleger bij het niet openbaren van zijn geheimen betreffende de vervaardiging en zijn bedrijf.
-

DEEL II: CERTIFICATEN VOOR MODELLEN

Artikel 16 Voor inschrijving vatbare modellen

(1) Onverminderd de onderstaande bepalingen, zijn de bepalingen van Deel I en andere bepalingen met betrekking tot octrooien en octrooiaanvragen van overeenkomstige toepassing op certificaten voor modellen.

(2) Een uitvinding is vatbaar voor inschrijving als model als zij nieuw is, op uitvinderswerkzaamheid berust en toegepast kan worden op het gebied van de nijverheid.

(3) Een model wordt beschouwd als berustende op uitvindingswerkzaamheid indien, met het oog op de verschillen en overeenkomsten tussen het model en de stand van de techniek, het model niet op algemene wijze voortvloeit uit de stand van de techniek voor een persoon met een gebruikelijke deskundigheid.

(4) De beschrijving van het model beschrijft het op een wijze die zodanig duidelijk en volledig is dat een persoon met een gebruikelijke deskundigheid het model kan uitvoeren, en geeft in het bijzonder aan hoe het model bijdraagt aan de gebruikswaarde of functionaliteit van het object.

(5) De beoordeling door de Directeur van de aanvraag voor een certificaat voor een model is beperkt tot het bepalen of er wordt voldaan aan de overeenkomstig van toepassing zijnde bepalingen van Artikelen 5 en 9, en de artikelen van dit deel.

Artikel 17 Rechten verbonden aan certificaten voor modellen

De rechthebbende op het certificaat heeft naast enige andere rechten, rechtsmiddelen of procedures die hem ter beschikking staan, het recht een gerechtelijke procedure aan te spannen, in overeenstemming met Titel IV, tegen enige persoon die inbreuk maakt op het certificaat door het, zonder zijn toestemming, verrichten van enige van de handelingen genoemd in Artikel 11(2) onder (a) of die handelingen verricht welke het waarschijnlijk maken dat inbreuk zal optreden.

Artikel 18 Duur

Onverminderd de bepalingen van Artikel 12(2) verloopt een certificaat 10 jaar na de indieningsdatum van de aanvraag voor het certificaat.

Artikel 19 Omzetting van aanvragen voor octrooien en certificaten voor industriële ontwerpen tot certificaten voor modellen

(1) (a) Op ieder moment voor de verlening van een octrooiaanvraag volgens Artikel 10 en de verlening van een certificaat voor een industrieel ontwerp volgens Artikel 24, kan de aanvrager voor een octrooi of een industrieel ontwerp, tegen betaling van de voorgeschreven taks, zijn aanvraag omzetten tot een aanvraag voor een certificaat voor een model, dat de indieningsdatum van de oorspronkelijke aanvraag toegewezen zal krijgen.

(b) Op ieder moment voor de verlening of afwijzing van een certificaat voor een model, kan een aanvrager voor een certificaat voor een model, tegen betaling van de voorgeschreven taks, zijn aanvraag omzetten tot een octrooiaanvraag, of een aanvraag voor een certificaat voor een industrieel ontwerp, welke de indieningsdatum van de oorspronkelijke aanvraag toegewezen zal krijgen.

(2) Een aanvraag wordt slechts éénmaal omgezet volgens lid (1).

DEEL III: INDUSTRIËLE ONTWERPEN

Artikel 20 Beschermd elementen

De bescherming volgens dit deel van de wet strekt zich niet uit tot enig element van een industrieel ontwerp dat alleen dient ter verkrijging van een technisch effect en in zoverre het geen vrijheid biedt betreffende vrij te kiezen aspecten van het uiterlijk.

Artikel 21 Industriële ontwerpen vatbaar voor inschrijving; voorrang

(1) Een industrieel ontwerp is vatbaar voor inschrijving indien het nieuw is.

(2) (a) Een industrieel ontwerp is nieuw indien het **niet???** aanzienlijk verschilt van ontwerpen die openbaar toegankelijk zijn gemaakt, waar ook ter wereld, door openbaarmaking door een vastlegging of door gebruik of op welke andere wijze dan ook, voorafgaand aan het indienen van de aanvraag om inschrijving of, waar van toepassing, de voorrangsdatum van de aanvraag om inschrijving („bekende ontwerpen”) of van combinaties van bekende ontwerpen. Artikelen 3(2)(c) en 7 zijn van overeenkomstige toepassing op industriële ontwerpen, met dien verstande dat de termijn genoemd in Artikel 7(1) onder (b) zes maanden bedraagt. Dientengevolge zal het indienen van de aanvraag in Suriname voor afloop van de bovengenoemde termijn haar geldigheid niet verliezen door enige handelingen tijdens deze termijn, in het bijzonder de indiening van een andere aanvraag of het ten verkoop aanbieden van exemplaren van het ontwerp, en dergelijke handelingen leiden niet tot enige derdenrechten of enig recht van persoonlijk eigendom.

(b) Een industrieel ontwerp is niet nieuw zuiver op basis van het feit dat het verschillen van secundair belang vertoont ten opzichte van eerdere scheppingen, of omdat het betrekking heeft op een categorie zaken die verschilt van die van de eerdere scheppingen.

(3) Industriële ontwerpen die strijdig zijn met de openbare orde of moraal zijn niet vatbaar voor inschrijving.

Artikel 22 Recht op de inschrijving van een industrieel ontwerp; naamsvermelding van de schepper

Artikel 4 is van overeenkomstige toepassing op industriële ontwerpen.

Artikel 23 Aanvragen

(1) De aanvraag om inschrijving voor een industrieel ontwerp wordt ingediend bij de Directeur en omvat een verzoekschrift, tekeningen, foto's of andere afdoende grafische voorstelling van het artikel dat het industrieel ontwerp omvat en een beschrijving van de soort voortbrengselen waarvoor het industrieel ontwerp wordt toegepast. Het kan worden vergezeld van een voorbeeld van het artikel dat het industrieel ontwerp omvat, indien het industrieel ontwerp twee-dimensionaal is. De aanvraag is onderworpen aan de betaling van de voorgeschreven aanvraagleges.

(2) Indien de aanvrager niet de schepper is wordt het verzoekschrift vergezeld door een verklaring welke het recht van de aanvrager tot de inschrijving van het industrieel ontwerp onderbouwt.

(3) Twee (2) of meer, tot een maximum van eenhonderd (100), industriële ontwerpen kunnen worden opgenomen in dezelfde aanvraag, mits zij betrekking hebben op dezelfde klasse van de Internationale Classificatie of dezelfde verzameling of samenstelling van artikelen.

(4) Ten tijde van de indiening kan de aanvraag een verzoek omvatten dat de publicatie van het industrieel ontwerp, bij inschrijving, wordt uitgesteld voor een termijn niet langer dan 12 maanden van de dag van indiening of van de voorrangdatum van de aanvraag indien voorrang wordt ingeroepen.

6 De aanvrager kan de aanvraag op enig tijdstip gedurende de aanhangigheid terugtrekken. De bepalingen van Artikel 5(7) onder (a) zijn van overeenkomstige toepassing op teruggetrokken industriële ontwerpen.

Artikel 24 Onderzoek; inschrijving en publicatie van industriële ontwerpen

(1) De Directeur zal als indieningsdatum toekennen de dag van ontvangst van de aanvraag op voorwaarde dat de aanvraag ten tijde van de ontvangst aanwijzingen omvat die het mogelijk maken de identiteit van de aanvrager vast te stellen en de vereiste grafische weergave van het artikel dat het industrieel ontwerp omvat. Artikel 9(1) onder (b) is van overeenkomstige toepassing.

(2) Na het toekennen van een indieningsdatum onderzoekt de Directeur of de aanvraag voldoet aan de vereisten van Artikelen 20 en 21 en het betreffende Uitvoeringsreglement en of de leges voor de aanvraag zijn voldaan.

(3) (a) Indien de Directeur vaststelt dat de vereisten opgesomd in lid (2) van dit artikel zijn voldaan publiceert hij een aankondiging in het Staatsblad dat hij gereed is het industrieel ontwerp in te schrijven, en een referentie naar de inschrijving te publiceren, en aan de aanvrager een certificaat van de inschrijving van het industrieel ontwerp uit te geven; in andere gevallen wijst de Directeur de aanvraag af.

(b) Binnen negentig (90) dagen na de publicatie van de aankondiging onder (a) betaalt de aanvrager de voorgeschreven leges, welke zijn voorgeschreven ter dekking van de kosten van inschrijving, publicatie en uitgifte van het certificaat van inschrijving en

een termijn van vijf jaar van de beschermingsperiode. Indien de leges niet tijdig worden betaald kan de Directeur de termijn verlengen met negentig dagen indien hij van mening is dat de aanvrager een gerechtvaardigde reden had voor het niet tijdig betalen van de leges. In andere gevallen wordt de aanvraag vernietigd door de Directeur. Vernietigde ontwerpen kunnen niet worden hersteld.

- (4) (a) Onder voorbehoud van de bepalingen van lid (3) zullen, indien een verzoek volgens Artikel 23(4) is ingediend voor uitgestelde publicatie, ten tijde van de inschrijving van het industrieel ontwerp noch de weergave het ontwerp noch enig dossier met betrekking de aanvraag voor het publiek ter inzage beschikbaar zijn. In dit geval zal de Directeur een verwijzing publiceren betreffende het uitstel van de publicatie van het industrieel ontwerp en informatie ter aanduiding van de geregistreerde eigenaar, de indieningsdatum van de aanvraag, de lengte van de verzochte uitsteltermijn, en enige andere voorgeschreven details.
- (b) Na afloop van de uitsteltermijn publiceert de Directeur het ingeschreven industrieel ontwerp.
- (c) Het aanspannen van juridische procedures naar aanleiding van een ingeschreven industrieel ontwerp gedurende de uitsteltermijn van de publicatie is onderworpen aan de voorwaarde dat de informatie opgenomen in het Register en in het dossier met betrekking tot de aanvraag kenbaar is gemaakt aan de persoon tegen welke de procedure wordt ingesteld.

Artikel 25 Rechten verkregen door inschrijving; duur; vernieuwing

(1) Een certificaat voor een industrieel ontwerp geeft de eigenaar daarvan het recht te voorkomen dat derden zonder toestemming van de eigenaar artikelen maken, verkopen of invoeren welke een ontwerp omvatten of daarvan zijn voorzien dat een kopie, of grotendeels een kopie is van het beschermde ontwerp, indien dergelijke handelingen voor commerciële doeleinden worden ondernomen.

(2) Artikel 11(3)(a)(i) en (4) is van overeenkomstige toepassing op ingeschreven industriële ontwerpen.

(3) De inschrijving van een industrieel ontwerp is voor een termijn van vijf jaar na de indieningsdatum van de aanvraag tot inschrijving. Indien de eigenaar hier om verzoekt, volgens het Uitvoeringsreglement, en na betaling van de voorgeschreven leges, kan de termijn van inschrijving worden verlengd met twee verdere, opeenvolgende termijnen van vijf jaar. Bij te late betaling van de verlengingsleges is betaling nog mogelijk binnen zes maanden na de vervaldag, mits de voorgeschreven toeslag wordt betaald, in andere gevallen vervalt het industrieel ontwerp. Vervallen ingeschreven industriële ontwerpen zijn niet vatbaar voor herstel.

Artikel 26 Vernietiging

- (1) Iedere belanghebbende kan de rechter verzoeken de inschrijving van een industrieel ontwerp te vernietigen.
- (2) (a) De rechter vernietigt de inschrijving indien de persoon welke de vernietiging verzoekt bewijst dat niet is voldaan aan enige van de vereisten van Artikelen 1(4), 20 en 21, of dat de geregistreerde eigenaar van het industrieel ontwerp niet de schepper of zijn rechtsopvolger is.
- (b) De rechter kan bevelen dat de titel wordt overgedragen aan de schepper of zijn rechtsopvolger, in plaats van vernietiging.
- (3) Artikelen 14(4), (5) en (6) zijn van overeenkomstige toepassing op industriële ontwerpen.

Artikel 27 Dwanglicenties

De bepalingen van Artikel 13 zijn van overeenkomstige toepassing op industriële ontwerpen.

Artikel 28 Speciale bepalingen betreffende de Overeenkomst van 's-Gravenhage

- (1) Tenzij specifiek anders bepaald zijn de bepalingen van dit Deel en van het betreffende Uitvoeringsreglement van overeenkomstige toepassing op internationale registraties van industriële ontwerpen volgens Overeenkomst van 's-Gravenhage.
- (2) De internationale deponering volgens de Overeenkomst van 's-Gravenhage is zuiver declaratief. De deponering als zodanig zal in Suriname dezelfde werking hebben alsof de ontwerpen daar direct waren gedeponeerd op de dag van de internationale deponering, echter met toepassing van de speciale bepalingen volgens de Overeenkomst.
- (3) (a) De termijn van de internationale bescherming is gesteld op vijftien jaar na de dag van deponering bij het Internationale Bureau; deze termijn is verdeeld in twee termijnen, zijnde een termijn van vijf jaar en een termijn van tien jaar.
- (b) Gedurende de eerste termijn van de bescherming worden deponeringen open of gesloten aanvaard; gedurende de tweede termijn van bescherming worden deze alleen open aanvaard.
- (c) Gedurende de eerste termijn kunnen gesloten deponeringen worden geopend op verzoek van degene die de deponering heeft verricht of een competente rechter; na afloop van de eerste termijn zal de deponering met het oog op de tweede termijn worden geopend ten tijde van de aanvraag om verlenging.

Artikel 29 Inbreuk op industriële ontwerpen; rechtsmiddelen

- (1) Een inbreuk op een industrieel ontwerp ingeschreven op basis van deze wet omvat het verrichten van enige handeling genoemd in Artikel 25(1) door enige persoon anders dan de eigenaar van het industrieel ontwerp en zonder zijn toestemming.
-

(2) De geregistreerde eigenaar van een industrieel ontwerp heeft naast enige andere rechten, rechtsmiddelen of procedures die hem ter beschikking staan, en mede gezien de bepalingen van Artikel 52, het recht een gerechtelijke procedure aan te spannen tegen enige persoon die inbreuk maakt op het industrieel ontwerp door het, zonder zijn toestemming, verrichten van enige van de handelingen genoemd in lid (1) of die handelingen verricht welke het waarschijnlijk maken dat inbreuk zal optreden.

(3) Op verzoekschrift van de eigenaar van het industrieel ontwerp, of van een exclusieve licentienemer, of van een niet-exclusieve licentienemer welke de eigenaar heeft verzocht een gerechtelijke procedure in te stellen betreffende een specifieke remedie terwijl de rechthebbende dit weigert of niet onderneemt binnen negentig (90) dagen, kan de rechter een verbod uitvaardigen ter voorkoming van inbreuk of dreigende inbreuk, schadevergoeding toekennen en iedere andere maatregel toekennen waarin het gemene recht of dit artikel voorziet.

DEEL IV: MERKEN, COLLECTIEVE- EN CERTIFICATIEMERKEN, HANDELSNAMEN EN ONGEORLOOFDE MEDEDINGING

Artikel 30 Verwerving van het exclusieve recht op een merk; vatbaarheid voor inschrijving

(1) Het uitsluitend recht op een merk, als toegekend door deze Wet, wordt verworven door inschrijving in overeenstemming met de bepalingen van deze Wet.

(2) Een merk kan niet geldig worden ingeschreven:

- (i) als het de waren of diensten van een onderneming niet kan onderscheiden van die van andere ondernemingen; de geur of smaak of andere stoffelijke eigenschappen van waren worden niet geacht onderscheidend te zijn tussen waren indien deze normaal voortvloeien uit de gebruikelijke samenstelling van die waren;
 - (ii) als het in strijd is met de openbare orde of de goede zeden; de aard van de waren of diensten waarop het merk zal worden toegepast zal echter in geen geval een hindernis vormen voor de inschrijving van het merk;
 - (iii) als het met waarschijnlijkheid tot misleiding van het publiek of van kringen in de handel leidt, in het bijzonder met betrekking tot de geografische herkomst van de betrokken waren of diensten of hun aard of eigenschappen;
 - (iv) als het gelijk is aan of een nabootsing is van of als bestanddeel bevat een element, wapen, vlag of ander embleem, een naam of afkorting of initialen van de naam van, of een officieel teken of kenmerk aangenomen door een staat, intergouvernementele organisatie of organisatie in het leven
-

geroepen bij een internationale overeenkomst, tenzij met toestemming van het bevoegde gezag van die Staat of organisatie;

- (v) als het gelijk is aan, of verwarringwekkend overeenstemt met, of een vertaling vormt van een merk of handelsnaam welke algemeen bekend is in Suriname voor gelijke of soortgelijke waren of diensten van een andere onderneming, of als het algemeen bekend is alsmede ingeschreven is in Suriname voor waren of diensten die niet gelijk of soortgelijk zijn aan die met betrekking tot welke de inschrijving wordt aangevraagd, op voorwaarde dat, in dit laatste geval, dat gebruik van het merk met betrekking tot die waren of diensten een verband aan zou geven tussen die waren of diensten en de rechthebbende op het algemeen bekende merk en dat daardoor schade kan worden toegebracht aan de belangen van de rechthebbende op het algemeen bekende merk;
- (vi) als het gelijk is aan of overeenstemt met een merk toebehorend aan een andere rechthebbende en reeds opgenomen in het Register, of dat een eerdere datum van indiening of van voorrang heeft, met betrekking tot dezelfde waren of diensten of nauw daarmee samenhangende waren of diensten, of als het zo zeer lijkt op een dergelijk merk dat het waarschijnlijk is dat dit misleiding of verwarring ten gevolge zal hebben.
- (vii) indien de aanvraag te kwader trouw is gemaakt of waar het teken indien het ingeschreven werd, zou dienen tot ongeoorloofde mededinging.

(3) Onverminderd de bepalingen van lid 2(1) kan worden besloten dat een merk een tweede betekenis of onderscheidend vermogen heeft verkregen door voortdurend gebruik. In dat geval zal het merk voor inschrijving vatbaar zijn.

(4) In het geval van gelijktijdig gebruik te goeder trouw, of andere bijzondere omstandigheden die dit rechtvaardigen, kan de Directeur de inschrijving toestaan van merken die gelijk aan elkaar zijn of bijzonder veel op elkaar lijken, met betrekking tot dezelfde waren of diensten of beschrijving van de waren of diensten van meer dan één rechthebbende, onder enige voorwaarden en beperkingen die de Directeur meent te moeten stellen, op voorwaarde dat een dergelijk gebruik niet leidt tot misleiding van het publiek en niet strijdig is met het openbaar belang.

(5) Indien onderscheiden aanvragen worden gedaan door verschillende personen met betrekking tot inschrijving als rechthebbenden van warenmerken welke gelijk aan elkaar zijn of bijzonder veel op elkaar lijken, met betrekking tot dezelfde, vergelijkbare of verbonden waren of diensten of beschrijving van de waren of diensten, kan de Directeur weigering van enige daarvan weigeren totdat de rechten daartoe zijn vastgesteld door de rechter.

(6) Woorden of uitdrukkingen die algemeen worden gebruikt door consumenten en technische woorden of uitdrukkingen die betrekking hebben op het gebied waartoe de waren en diensten behoren zullen voor de toepassing van lid (2) onder (i) worden geacht geen onderscheidend vermogen te hebben. Enige maatregelen bij wet of regelgeving welke het

gebruik voorschrijven van een term die gebruikelijk is in het algemene taalgebruik als de algemene naam voor een waar of dienst ("algemene naam") waaronder, onder andere, vereisten met betrekking tot de verhoudingsgewijze grootte, plaatsing of stijl van het gebruik van het warenmerk ten opzichte van de algemene naam zullen geen afbreuk doen aan het gebruik of de doelmatigheid van warenmerken gebruikt met betrekking tot een dergelijke waar of dienst.

(7) Voor de toepassing van lid (2) onder (v) wordt er bij het bepalen of een merk welbekend is rekening gehouden met de bekendheid van het merk bij het relevante deel van de bevolking in Suriname, waaronder de bekendheid opgebouwd door de promotie van het merk.

(8) Voor de toepassing van lid (2) onder (vi) wordt er in het geval van gebruik van een identiek teken voor dezelfde waren of diensten aanvankelijk van uit gegaan dat verwarring waarschijnlijk is.

(9) De voorgebruiker van een merk dat niet is opgenomen in het Register of geen onderwerp is van een aanhangige aanvraag volgens lid (2) onder (vi) kan oppositie instellen tegen een aanvraag voor inschrijving door een andere persoon van een soortgelijk of gelijk merk voor soortgelijke of gelijke waren, in overeenstemming met dit artikel en het Uitvoeringsreglement, indien hij:

- (i) bewijs overlegt dat hij dat merk te goeder trouw heeft gebruikt gedurende ten minste zes maanden voorafgaand aan de indieningsdatum of, indien van toepassing, de voorrangdatum;
- (ii) bewijs overlegt dat hij klanten heeft verworven en dat deze klanten een zekere reputatie toekennen aan het merk; en
- (iii) hij een aanvraag voor inschrijving van zijn eigen merk indient voordat hij zijn oppositieschrift aan de Directeur zendt.

(10) Voor de toepassing van Artikelen 22.2(a) en (b) van de TRIPS Overeenkomst kunnen geografische aanduidingen worden ingeschreven als individuele of collectieve merken en certificatie-merken. De aanvrager of aanvragers informeren de Directeur, ten tijde van de aanvraag, dat het merk een geografische aanduiding is en overleggen bewijs dat zij bevoegd zijn de aanvraag in te dienen ten behoeve van alle geautoriseerde gebruikers van die geografische aanduiding.

(11) De inschrijving door een derde van een merk dat soortgelijk of gelijk is aan een vervallen merk, volgens Artikel 34(2), voor soortgelijke of gelijke waren of diensten wordt alleen toegelaten na het verstrijken van een termijn van ten minste drie (3) jaar na de dag waarop het bericht van de beëindiging van het merk is gepubliceerd in het Staatsblad.

(12) Waren of diensten worden niet beschouwd als zijnde soortgelijk aan elkaar uitsluitend op grond van het feit dat zij in enige inschrijving of publicatie opgenomen zijn in dezelfde klasse van de Nice Classificatie. Omgekeerd worden waren of diensten niet beschouwd als zijnde verschillend van elkaar uitsluitend op grond van het feit dat zij in enige inschrijving of publicatie opgenomen zijn in verschillende klassen van de Nice Classificatie.

Artikel 31 Aanvraag voor inschrijving; indieningsdatum

- (1) (a) De aanvraag voor inschrijving van een merk wordt ingediend bij de Directeur en bevat een verzoekschrift, een afbeelding van het merk en een lijst van de waren of diensten waarvoor inschrijving van het merk wordt verzocht, opgesomd onder de betreffende klasse of klassen van de Internationale Classificatie. Zij is onderworpen aan de betaling van de voorgeschreven aanvraagtaxen.
- (b) Als het merk bestaat uit een teken dat niet visueel waar te nemen is omvat de aanvraag een grafische weergave van het merk. Een dergelijke weergave is specifiek en bestaat niet uitsluitend uit een algemene beschrijving van het teken.
- (c) Indien de aanvrager kleur wenst op te nemen als een onderscheidend element van het merk dient hij een desbetreffende verklaring in, evenals de naam of namen van de betreffende kleur of kleuren en een aanduiding, voor elke kleur, van de belangrijkste delen van het merk welke die kleur hebben.
- (d) Indien de aanvrager een aanvraag wil indienen voor een driedimensionaal merk, overlegt hij een desbetreffende verklaring.
- (2) (a) De aanvraag kan een verklaring bevatten waarin een beroep wordt gedaan op een recht van voorrang, zoals voorzien in het Unieverdrag van Parijs, van een eerdere nationale of regionale aanvraag ingediend door de aanvrager of zijn rechtsvoorganger, in welk geval de Directeur kan eisen dat de aanvrager binnen de voorgeschreven termijn een afschrift verstrekt van de eerdere aanvraag, voor gelijkkluidend gewaarmerkt door het Bureau waar het werd ingediend. Dientengevolge zal de indiening van de aanvraag in Suriname voor afloop van de termijn genoemd in lid (c) haar geldigheid niet verliezen door enige van de in de tussentijd uitgevoerde handelingen, specifiek het indienen van een andere aanvraag of het gebruik van het merk, en dergelijke handelingen kunnen niet leiden tot rechten van derden of enig recht van persoonlijk eigendom.
- (b) De genoemde verklaring heeft de rechtsgevolgen zoals voorzien in het Unieverdrag van Parijs; indien de Directeur vaststelt dat de vereisten in dit lid en het daarop betrekking hebbende Uitvoeringsreglement niet vervuld zijn, zal de betreffende verklaring beschouwd worden als niet te zijn gedaan.
- (c) de voorrangperiode genoemd in dit lid bedraagt zes maanden.
- (3) De aanvrager kan de aanvraag intrekken op elk moment gedurende de periode dat zij aanhangig is.
- (4) Het Uitvoeringsreglement zal voorzien in:
- (i) een elektronische voorziening voor het aanvragen, verwerken, inschrijven en handhaven van warenmerken; en
 - (ii) een openbaar toegankelijke elektronische gegevensbank, waaronder een on-line gegevensbank, van aanvragen en inschrijvingen van warenmerken.
-

- (5) (a) Onverminderd de bepalingen onder (b) van dit lid, wijst de Directeur als indieningsdatum van een aanvraag toe de dag waarop het al de onderstaande aanduidingen en elementen ontving, in de Nederlandse taal:
- (i) een uitdrukkelijke of geïmpliceerde aanduiding dat om de inschrijving van een merk wordt verzocht;
 - (ii) aanduidingen die het mogelijk maken de identiteit van de aanvrager vast te stellen;
 - (iii) voldoende aanduidingen om per post contact op te nemen met de aanvrager of, indien van toepassing, zijn vertegenwoordiger;
 - (iv) een voldoende duidelijke weergave van het merk waarvan inschrijving wordt verzocht;
 - (v) de lijst van de waren en/of diensten waarvoor inschrijving wordt verzocht.
- (b) Er wordt geen indieningsdatum toegewezen voordat de vereiste taksen zijn voldaan.

Artikel 32 Beoordeling; oppositie; inschrijving van het merk Bescherming in Suriname van merken ingeschreven in andere leden van de Unie van Parijs of de WHO

- (1) (a) De Directeur onderzoekt of de aanvraag voldoet aan de vereisten van Artikel 31(1) en het daarop betrekking hebbende Uitvoeringsreglement.
- (b) De Directeur onderzoekt en stelt vast of het merk een merk is als omschreven in Artikel 1 en vatbaar is voor inschrijving in de zin van Artikel 30(2)(i) tot (vi).
- (2) (a) Indien de Directeur vaststelt dat aan voorwaarden als bedoeld in lid (1) van dit artikel is voldaan, doet het onverwijld de aanvraag zoals aanvaard publiceren op de voorgeschreven manier.
- (b) Iedere belanghebbende kan, binnen een termijn van negentig (90) dagen en op de voorgeschreven wijze, aan de Directeur kennis geven van oppositie, schriftelijk en met opgave van reden, tegen de inschrijving van het merk op grond van het feit dat niet voldaan is aan een of meer vereisten van Artikelen 1(4) en 30(2) en het daarop betrekking hebbende Uitvoeringsreglement.
- (c) De Directeur publiceert een kennisgeving van de oppositie in het Staatsblad, en, binnen een termijn van negentig (90) dagen en op de voorgeschreven wijze, kan de aanvrager aan de Directeur een verweerschrift zenden met de gronden waarop hij zijn aanvraag doet steunen; indien hij dit niet doet, zal hij geacht worden zijn aanvraag te hebben prijsgegeven.
- (d) Indien de aanvrager een verweerschrift zendt, verschaft de Directeur een afschrift daarvan aan de persoon die kennis heeft gegeven van oppositie. Na partijen te hebben gehoord, indien een van hen of beiden dit wensen, en de wederzijdse standpunten te hebben afgewogen, beslist de Directeur of het merk dient te worden ingeschreven.
- (3) (a) Indien de Directeur vaststelt dat aan de voorwaarden bedoeld in lid (1) is voldaan, en indien:
-

- (i) er ofwel geen oppositie is ingesteld tegen de inschrijving van het merk binnen de voorgeschreven termijn; of
 - (ii) er oppositie is ingesteld tegen de inschrijving van het merk en de oppositie is beslist ten gunste van de aanvrager,
- schrijft de Directeur het merk in, publiceert het een vermelding van de inschrijving en verstrekt het aan de aanvrager een bewijs van inschrijving. In het andere geval wijst het de aanvraag af.
- (b) de aanvrager ontvangt een kennisgeving van de afwijzing en de redenen daarvoor, zonder onnodige vertraging.
- (i) De aanvrager kan protest aantekenen tegen de afwijzing, door middel van een schriftelijke, met redenen omklede verklaring, binnen zestig (60) dagen van ontvangst van de kennisgeving van de afwijzing. Indien hij wenst kan de aanvrager van het beroep direct bij de rechter in beroep te gaan, zonder protest te hoeven aantekenen. De bepalingen van Artikel 51 zijn in dat geval van toepassing.
 - (ii) In het geval dat de aanvrager tegen de afwijzing protest heeft aangetekend maar de Directeur deze handhaaft kan de aanvrager tegen deze beslissing in beroep gaan bij de rechter, in overeenstemming met de bepalingen van Artikel 51.
- (4) (a) Ieder merk ingeschreven in een grondgebied of land van oorsprong dat een lid is van de Unie van Parijs of de Wereldhandelsorganisatie of dat wat dit betreft een wederkerige betrekking onderhoudt met Suriname ("het land van oorsprong") zal worden aanvaard voor indiening en worden beschermd in Suriname, onder voorbehoud van de voorbehouden genoemd in dit lid. Voorafgaand aan de uiteindelijke inschrijving vereist de Directeur overlegging van een bewijs van inschrijving in het land van oorsprong, verstrekt door het bevoegde gezag. Dit bewijs behoeft geen waarmerking.
- (b) Als het land van oorsprong wordt beschouwd het land van de Unie of het Lid van de WHO waar de aanvrager een daadwerkelijke en actieve industrie- of handelsvestiging heeft, of, indien hij geen dergelijke vestiging heeft in de Unie of op het grondgebied van een lid van de WHO, het land waar hij is gevestigd, of indien hij niet is gevestigd binnen de Unie of op het grondgebied van een Lid van de WHO maar een onderdaan is van een land aangesloten bij de Unie of een Lid van de WHO, het land waarvan hij een onderdaan is.
- (c) Warenmerken die onder dit lid vallen mag de inschrijving niet worden geweigerd, nog mag deze ongeldig worden verklaard, met uitzondering van in de volgende gevallen:
- (i) indien deze van een aard zijn welke inbreuk maakt op rechten verworven door derden in Suriname;
-

- (ii) indien deze enig onderscheidend vermogen ontbreekt, of deze uitsluitend bestaan uit tekens of aanduidingen welke in de handel worden gebruikt voor het aanduiden van de aard, kwaliteit, hoeveelheid, bedoelde gebruik, waarde, plaats van herkomst van de waren, of de tijd van vervaardiging, of algemeen gebruikelijk zijn geworden in het huidige taalgebruik of in de eerlijke en vaste handelsgebruiken van het land waarin bescherming wordt gevraagd;
- (iii) indien deze in strijd zouden zijn met de openbare orde of de goede zeden en, in het bijzonder, van een aard zijn welke het publiek misleidt. Een merk kan niet worden beschouwd als strijdig met de openbare orde uitsluitend omdat het niet voldoet aan een bepaling van dit Deel, tenzij een dergelijke bepaling zelf betrekking heeft op de openbare orde.

(d) de bepalingen onder (c) van dit lid zijn echter onderworpen aan de toepassing van de bepalingen van Artikel 43.

(e) Bij het bepalen of een merk in aanmerking komt voor bescherming worden alle feitelijke omstandigheden in overweging genomen, specifiek de tijdsduur gedurende welke het merk in gebruik is.

(f) De Directeur weigert de inschrijving van een merk volgens dit lid niet enkel omdat het verschilt van het merk beschermd in het land van oorsprong uitsluitend met betrekking tot elementen die de onderscheidende aard daarvan niet wijzigen en niet van invloed zijn op de identiteit daarvan in de vorm waarin het is ingeschreven in het genoemde land van oorsprong.

(g) Geen enkele persoon geniet van de bepalingen van dit lid indien het merk waarvoor hij bescherming vraagt niet is ingeschreven in het land van oorsprong.

(h) De aanspraak op voorrang blijft onaangetast voor aanvragen voor inschrijving van merken ingediend binnen de termijn gesteld in Artikel 31(2) onder (c), zelfs indien de inschrijving in het land van oorsprong wordt ondernomen na de afloop van een dergelijke termijn.

Artikel 33 Rechten verkregen door inschrijving; duur; vernieuwing

(1) De rechthebbende op een ingeschreven merk heeft het uitsluitende recht te voorkomen dat alle derden, welke geen toestemming van de rechthebbende hebben, in de handel gebruik maken van gelijke of soortgelijke tekens, waaronder handelsnamen en geografische aanduidingen, voor waren of diensten gelijk of soortgelijk aan die met betrekking tot welke het merk is ingeschreven, waar een dergelijk gebruik met waarschijnlijkheid zou kunnen leiden tot verwarring, onverminderd het bepaalde van leden (3), (4) en (5). De bepalingen van Artikel 30 lid 8 zijn in dat geval van toepassing.

(2) De rechthebbende op een ingeschreven merk heeft, naast enige andere rechten, rechtsmiddelen of vorderingen welke hem ter beschikking staan, en met toepassing van de bepalingen van Artikel 52, de bevoegdheid om in rechte op te treden tegen eenieder welke

inbreuk maakt op het merk door, zonder zijn instemming, het genoemde merk te gebruiken of die handelingen verricht die het waarschijnlijk maken dat inbreuk zal plaatsvinden.

(3) De rechten verbonden aan de inschrijving van het merk strekken zich niet uit handelingen met betrekking tot artikelen die door de ingeschreven rechthebbende of met diens toestemming in Suriname op de markt zijn gebracht en daardoor zijn uitgewerkt.

(a) Onverminderd de bepalingen van lid (3) heeft de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, ambtshalve of op verzoek van enige belanghebbende, de bevoegdheid de rechten op een warenmerk vervallen te verklaren en hiermee anderen toestemming te geven het product gekenmerkt door of voorzien van een ingeschreven of anderszins beschermd warenmerk ("het product") in te voeren uit een ander grondgebied indien het product niet beschikbaar is op het grondgebied van Suriname, of is beschikbaar is op het grondgebied van Suriname met onredelijk lage kwaliteit of in een hoeveelheid welke onvoldoende is om te voldoen aan de plaatselijke vraag of tegen prijzen welke de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, beschouwt als misbruik, of om enige reden van openbaar belang, met inbegrip van handelingen die de concurrentie beperken, onder voorwaarde dat:

- (i) het product in de handel is gebracht op het grondgebied van waaruit het zal worden ingevoerd door de rechthebbende op het warenmerk of met zijn instemming; en
- (ii) een soortgelijk of gelijk warenmerk is ingeschreven of anderszins beschermd op het grondgebied van waaruit het product zal worden ingevoerd en eigendom is van de persoon welke rechthebbende is tot het ingeschreven of anderszins beschermde warenmerk in Suriname of door een persoon onder zijn gezag.

(b) Indien de invoerder niet het doel vervult dat de grondslag vormde voor de beslissing van de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, het warenmerk vervallen te verklaren zal de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, ambtshalve of op verzoek van de rechthebbende op het warenmerk, de vervallenverklaring ongedaan maken.

(c) Indien de omstandigheden die leiden tot de beslissing van de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, de rechten op het warenmerk vervallen te verklaren eindigen kan de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, ambtshalve of op verzoek van de rechthebbende op het warenmerk, de vervallenverklaring ongedaan maken, onder voorwaarde dat rekening wordt gehouden met de gerechtigde belangen van de invoerder, waaronder maar niet beperkt tot, de handhaving van het recht van de invoerder de resterende producten in zijn voorraad in de handel te brengen

(4) De bepalingen van lid (1) zijn niet van toepassing op het gebruik van het ingeschreven merk door een derde ten behoeve van de informatievoorziening, zoals het bevorderen van de

verkoop of het gebruik maken van vergelijkende advertenties, op voorwaarde dat dit gebruik niet zodanig is dat dit het publiek misleidt of ongeoorloofde mededinging in de zin van Artikel 43 omvat.

(5) De Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, van Gezondheid kan maatregelen nemen ter beperking van het gebruik van merken met als doel het ondersteunen van het voorschrijven van en de toegang tot generieke farmaceutische producten en medische hulpmiddelen, of met als doel het ontmoedigen van het publiek gebruik van waren welke beschouwd worden als zijnde nadelig voor de gezondheid, onder voorbehoud dat dergelijke maatregelen niet onredelijk van negatieve invloed zijn op het vermogen van de betreffende merken om waren van een bepaalde onderneming te onderscheiden van de waren van een andere onderneming.

- (6) (a) De inschrijving van een merk is voor een termijn van tien jaar na de indieningsdatum van de aanvraag om inschrijving.
- (b) De inschrijving van een merk kan op verzoek worden vernieuwd voor opeenvolgende termijnen van tien jaar, op voorwaarde dat de ingeschreven rechthebbende de voorgeschreven vernieuwingstaks voldoet.
- (c) Bij te late betaling van de vernieuwingstaks is betaling nog mogelijk binnen zes (6) maanden na de vervaldag, mits de voorgeschreven toeslag wordt betaald, in andere gevallen vervalt het merk. Vervallen ingeschreven merken zijn niet vatbaar voor herstel.

(7) De Directeur gelast de regelmatige publicatie van vervallen warenmerken in het Staatsblad, minstens eens per 60 (zestig) dagen, in overeenstemming met Uitvoeringsreglement.

Artikel 34 Vernietiging; verwijdering op grond van niet-gebruik

- (1) (a) Iedere belanghebbende kan de Directeur verzoeken de inschrijving van een merk te vernietigen.
- (b) Het verzoek om vernietiging kan worden ingediend binnen een termijn van vijf (5) jaar na de dag van uitgifte van het certificaat van inschrijving, tenzij de inschrijving te kwader trouw werd verkregen of met schending van Artikel 30(2) onder (vii), in welke gevallen het verzoek kan worden ingediend zonder beperking door enige termijn.
- (c) De rechter vernietigt de inschrijving indien degene die verzoekt om de vernietiging aantoonst dat niet is voldaan aan enige van de vereisten van Artikelen 1(4) en 30, of niet wordt voldaan aan de bepalingen van Artikelen 35 en 36.
- (d) De vernietiging van de inschrijving van een merk zal geacht worden te gelden vanaf de dag van inschrijving, er zal aantekening van worden gedaan en een vermelding ervan wordt onverwijld gepubliceerd.
- (2) Iedere belanghebbende kan de Directeur verzoeken een merk uit het Register te verwijderen met betrekking tot enige van de waren of diensten waarvoor het is ingeschreven,
-

op grond van het feit dat het merk, na zijn inschrijving en tot een maand voorafgaand aan de indiening van het verzoek, gedurende een aaneengesloten periode van drie jaar of langer niet is gebruikt door de ingeschreven rechthebbende of een licentienemer, met dien verstande dat het merk niet wordt verwijderd als aangetoond kan worden dat bijzondere omstandigheden, zoals invoerbepalingen of andere handelsbepalingen in verband met de overheid of de markt, het gebruik van het merk onmogelijk hebben gemaakt en dat er geen voornemen bestond om het niet te gebruiken of er afstand van te doen met betrekking tot die waren en diensten.

Artikel 35 Collectieve merken

- (1) (a) Onverminderd de leden (2) en (3), zijn de artikelen 30 tot en met 34 van toepassing op collectieve merken.
(b) Er wordt niet vereist dat de aanvrager van de inschrijving van een collectief merk een industrie- of handelsvestiging heeft op enige plaats in een land dat lid is van de Unie van Parijs of op het grondgebied van een Lid van de WHO.
- (2) (a) Een aanvraag voor de inschrijving van een collectief merk zal het merk aanduiden als een collectief merk en zal worden vergezeld van een exemplaar van het Reglement, indien dat bestaat, betreffende het gebruik van het collectieve merk.
(b) Enige wijzigingen gedaan met betrekking tot het Reglement genoemd onder (a) worden ter kennis gesteld van de Directeur.

Artikel 36 Certificatiemerken

- (1) Onverminderd de bepalingen van Artikelen 37 en 38 zijn de bepalingen van Artikelen 30 tot en met 34 van toepassing op certificatiemerken. De aanvraag voor de inschrijving van een certificatiemerken duidt het teken aan als een certificatiemerken en wordt vergezeld van het Reglement dat van toepassing is op het gebruik daarvan. Deze bepalingen zijn van toepassing op alle certificatiemerken, waaronder die welke eigendom zijn van overheidsinstellingen.
 - (2) De rechthebbende op een certificatiemerken gebruikt het teken niet voor het identificeren of certificeren van zijn eigen waren of diensten, tenzij het certificatiemerken bestaat uit een geografische aanduiding, zoals bedoeld in Artikel 30(10).
 - (3) In aanvulling op de gronden genoemd in Artikel 34(1) onder (c), vernietigt de rechter de inschrijving van een certificatiemerken indien degene welke om vernietiging verzocht aan toont dat de rechthebbende op het certificatiemerken het gebruikt, of dat hij het gebruik daarvan toestaat in strijd met het Reglement genoemd in lid (1) of dat hij gebruik toestaat op een wijze welke het handelsverkeer of het publiek kan misleiden over de oorsprong of andere gemeenschappelijke kenmerken van de betreffende waren of diensten. Iedere belanghebbende kan een verzoek indienen om vernietiging van certificatiemerken, waaronder, maar niet uitsluitend, de Directeur, de Procureur-generaal, de concurrenten van de rechthebbende, de producenten van gecertificeerde waren of diensten, en verenigingen en organisaties die de betrokken consumenten legitiem vertegenwoordigen.
-

Artikel 37 Bijzondere bepalingen betreffende de licentiering en overdracht van merken

- (1) (a) Licentie-overeenkomsten met betrekking tot de inschrijving van een merk, of een aanvraag voor een inschrijving, voorzien in een effectief toezicht door de licentiegever op de kwaliteit van de waren of diensten van de licentienemer met betrekking tot welke het merk wordt gebruikt, waar een dergelijk toezicht op zijn plaats is en/of vereist is. Indien de licentie-overeenkomst niet voorziet in een dergelijk kwaliteitstoezicht of een dergelijk kwaliteitstoezicht niet doelmatig wordt uitgevoerd is de licentie-overeenkomst nietig, en kan de rechter verklaren dat de rechthebbende afstand heeft gedaan van het merk. Het doen van afstand kan worden aangevoerd als een persoonlijk verweer in een gerechtelijke procedure met betrekking tot inbreuk.
- (b) Het doen van afstand van een merk zal geacht worden te gelden zijn vanaf de dag waarop de licentie-overeenkomst van kracht werd, er zal aantekening van worden gedaan en een vermelding ervan wordt onverwijld gepubliceerd in het Staatsblad in overeenstemming met Uitvoeringsreglement.
- (2) De inschrijving van een collectief merk, of een aanvraag daarom, kan geen onderwerp vormen van een licentie-overeenkomst.
- (3) De rechthebbende op een ingeschreven merk is bevoegd het over te dragen zonder de overdracht van de onderneming waaraan het merk toebehoort. Deze bepaling is niet van toepassing op certificatiemerken.

Artikel 38 Beperking van de rechten op certificatiemerken

Enige persoon welke aangetoond heeft dat hij voldoet aan de technische normen en andere voorwaarden van het Reglement genoemd in Artikel 38(1) wordt niet het recht geweigerd het certificatietekens te gebruiken onder de voorwaarden gesteld bij dat Reglement.

Artikel 39 Misleidende merken

De Directeur weigert ambtshalve en de rechter vernietigt op verzoek van een belanghebbende, de inschrijving van een warenmerk dat bestaat uit een geografische aanduiding of die omvat, met betrekking tot waren die niet afkomstig zijn uit het aangeduide grondgebied, indien het gebruik van de aanduiding in het warenmerk voor dergelijke waren in Suriname van een aard is welke het publiek misleidt betreffende de werkelijke plaats van herkomst.

Artikel 40 Merken welke strijdig zijn met een geografische aanduiding voor wijn en sterke drank

De inschrijving van een warenmerk voor wijn dat bestaat uit een geografische aanduiding of die omvat welke wijnen kenmerkt, of een warenmerk voor sterke drank dat bestaat uit een geografische aanduiding of die omvat welke sterke drank kenmerkt, wordt door de Directeur ambtshalve geweigerd of wordt door de rechter vernietigd op verzoek van een

belanghebbende, met betrekking tot dergelijke wijn of sterke drank die niet van deze herkomst is.

Artikel 41 Handelsnamen

(1) Een naam of aanduiding mag niet worden gebruikt als handelsnaam indien zij door haar aard of door de wijze waarop zij wordt gebruikt, in strijd is met de openbare orde of de goede zeden en indien, in het bijzonder, zij kan leiden tot misleiding van kringen in de handel of van het publiek met betrekking tot de aard van de onderneming die door die naam wordt aangeduid.

(2) (a) Onverminderd wetten of reglementen die voorzien in een verplichting tot inschrijving van handelsnamen, worden dergelijke namen beschermd tegen ongeoorloofde handelingen verricht door derden, zelfs voorafgaand aan de inschrijving of zonder dat inschrijving plaatsvindt.

(b) In het bijzonder is ongeoorloofd ieder gebruik van de handelsnaam door een derde, als handelsnaam of merk of collectief merk, of elk soortgelijk gebruik van een soortgelijke handelsnaam of merk, die kan voeren tot misleiding van het publiek.

Artikel 42 Inbreuk op merken, bekende merken, collectieve merken, certificatiemerken en handelsnamen; Internet; rechtsmiddelen

(1) Onverminderd de bepalingen van Artikel 33(3) en (4) omvat de inbreuk op een ingeschreven merk, of een ingeschreven collectief merk, of een ingeschreven certificatiemerk, of van een bekend merk, of van een handelsnaam, het ondernemen van enige handeling zoals genoemd in Artikel 33(1) in Suriname door een persoon anders dan de rechthebbende op het merk of de handelsnaam en zonder toestemming van deze rechthebbende.

(2) Het gebruik van een teken op het Internet vormt alleen gebruik in Suriname voor de toepassing van bepalingen indien dat gebruik een zakelijk effect heeft in Suriname.

(3) Bij het bepalen of het gebruik van een teken op het Internet een zakelijk effect heeft in Suriname zal de rechter rekening houden met alle betreffende omstandigheden. De betreffende omstandigheden omvatten, maar zijn niet beperkt tot:

(a) omstandigheden die aangeven dat de gebruiker van het teken zakelijke activiteiten onderneemt, of daar duidelijke plannen toe heeft, in Suriname met betrekking tot waren of diensten die gelijk of soortgelijk zijn aan die waarvoor het teken op het Internet wordt gebruikt;

(b) de omvang en aard van de zakelijke activiteiten van de gebruiker met betrekking tot Suriname, waaronder:

(i) of de gebruiker daadwerkelijk klanten bedient in Suriname of andere zakelijke relaties is aangegaan met personen aanwezig in Suriname;

(ii) of de gebruiker heeft aangegeven, met betrekking tot het gebruik van het teken op het Internet, dat hij niet voornemens is de aangeboden waren of diensten te

- leveren aan klanten aanwezig in Suriname en of hij zich houdt aan dit uitgesproken voornemen;
- (iii) of de gebruiker activiteiten volgend op de verkoop aanbiedt in Suriname, zoals garantie of onderhoud;
- (iv) of de gebruiker andere zakelijke activiteiten onderneemt in Suriname welke verband houden met het gebruik van het teken op het Internet maar welke niet worden ondernomen door middel van het Internet;
- (c) de samenhang tussen een aanbod van waren of diensten op het Internet en Suriname, waaronder:
- (i) of de aangeboden waren of diensten wettig kunnen worden geleverd in Suriname;
- (ii) of de prijzen zijn aangegeven in de officiële valuta van Suriname;
- (d) de samenhang tussen de wijze van het gebruik van het teken op het Internet en Suriname, waaronder:
- (i) of het teken wordt gebruikt in samenhang met een vorm van interactief contact welke toegankelijk is voor gebruikers van het Internet in Suriname;
- (ii) of de gebruiker in samenhang met het gebruik van het teken, een adres, telefoonnummer of andere contactmogelijkheid in Suriname heeft aangegeven;
- (iii) of het teken wordt gebruikt in samenhang met een domeinnaam welke is ingeschreven onder de landcode volgens de ISO norm 3166 "Top Level Domain" welke verwijst naar Suriname;
- (iv) of de tekst gebruikt samen met het gebruik van in een taal is die overwegend wordt gebruikt in Suriname;
- (v) of het teken wordt gebruikt samen met een Internet-locatie welke daadwerkelijk is bezocht door Internet-gebruikers aanwezig in Suriname.
- (e) het verband tussen het gebruik van het teken op het Internet met een recht op dat teken in Suriname, waaronder:
- (i) of dat gebruik wordt ondersteund door dat recht;
- (ii) of, indien een ander de rechthebbende is, de gebruiker ongeoorloofd voordeel zou hebben bij, of een niet te rechtvaardige negatieve invloed zou hebben op de onderscheidende aard of de reputatie van het teken dat het onderwerp van dat recht vormt.

(4) De omstandigheden genoemd in lid (3) zijn alleen bedoeld om de rechter te ondersteunen bij het vaststellen of het gebruik van een teken een zakelijk effect heeft in Suriname, en zijn geen voorwaarden voor het bereiken van die vaststelling. De vaststelling hangt in elk afzonderlijk geval af van de specifieke omstandigheden van het geval en de beslissing kan worden gebaseerd op aanvullende factoren, niet genoemd in lid (2). Dergelijke aanvullende omstandigheden kunnen afzonderlijk van belang zijn, of in combinatie met één of meer van de factoren genoemd in lid (3).

(5) Een inbreuk op een bekend merk bestaat uit het gebruik van een teken gelijk of verwarrend soortgelijk aan het bekende merk, zonder toestemming van de rechthebbende op het bekende merk, indien het teken wordt gebruikt:

- (i) met betrekking tot waren of diensten gelijk of soortgelijk aan de waren of diensten voor welke het bekende merk is ingeschreven, of
- (ii) met betrekking tot waren of diensten welke niet gelijk of soortgelijk zijn aan die waarvoor het bekende merk is ingeschreven indien het gebruik van het teken met betrekking tot die waren of diensten een verband zou aangeven tussen die waren of diensten en de rechthebbende op het bekende merk en de belangen van de rechthebbende op het bekend merk naar waarschijnlijkheid zullen worden geschaad door dergelijk gebruik.

(6) Op verzoek van de rechthebbende op een ingeschreven merk of een bekend merk, zelfs als dit niet ingeschreven is waar de bepalingen van Artikel 23(2) onder (v) van toepassing zijn, of op verzoek van een exclusieve licentienemer, of een niet-exclusieve licentienemer indien deze de rechthebbende op het merk verzocht heeft om een procedure in te stellen bij de rechter met het oog op bepaalde maatregelen en de rechthebbende op het merk dit heeft geweigerd of heeft nagelaten dit te doen binnen negentig (90) dagen, kan de rechter een verbod uitvaardigen teneinde inbreuk of dreigende inbreuk te voorkomen, schadevergoeding toekennen en iedere andere maatregel toekennen waarin het gemene recht of deze Titel voorziet.

(7) Op verzoek van het bevoegde gezag of een belanghebbende persoon, vereniging of belangengroepering, waaronder een van producenten, fabrikanten of kooplieden, kan de rechter dezelfde maatregelen toekennen in geval een inbreuk zoals bedoeld in Artikel 33 is begaan of dreigt.

(8) (a) Strafrechtelijke procedures en straffen, op basis van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering zullen worden toegepast in gevallen van moedwillige vervalsing van een warenmerk op zakelijke schaal.

(b) De moedwillige invoer of uitvoer van vervalste waren is een onwettige activiteit, onderworpen aan strafrechtelijke sancties tenminste gelijk aan die verbonden met de handel of distributie van dergelijke waren in het binnenlandse handelsverkeer.

(9) (a) In het geval dat er een strafrechtelijke procedure is aangespannen heeft de rechter de bevoegdheid:

(i) de inbeslagname te bevelen van vermoedelijk vervalste waren, enige daarmee samenhangende materialen, en middelen gebruikt bij het plegen van het misdrijf, enige activa die in verband kunnen worden gebracht met de inbreuk, en enig documentair bewijsmiddel in verband met het misdrijf; dergelijke bevelen hoeven de in beslag te nemen artikelen niet afzonderlijk te noemen, zo lang deze vallen binnen de algemene categorieën genoemd in het bevel;

(ii) naast andere maatregelen, de inbeslagname te bevelen van enige activa die in verband kunnen worden gebracht met de inbreuk en, behalve in buitengewone

gevallen, de inbeslagname en vernietiging te bevelen van alle vervalste waren, en de inbeslagname en vernietiging te eisen van alle materialen en middelen welke zijn toegepast bij de voortbrenging van de inbreukmakende waren. Deze inbeslagname en vernietiging zal geschieden zonder enige schadevergoeding jegens de gedaagde;

(iii) een inventarislijst bij te houden van alle goederen en andere materialen waarvan de vernietiging wordt voorgesteld, en dergelijke materialen tijdelijk van de vernietiging uit te sluiten om bij de dragen aan het bewaren van bewijs, op aanwijzing van de rechthebbende dat deze een burgerlijke of administratieve procedure voor schadevergoeding wil aanspannen.

- (b) De rechter is bevoegd sancties toe te passen waaronder gevangenisstraf met een minimum van zes (6) maanden tot een maximum van vijf (5) jaar en boetes, van een minimum van 10.000 Surinaamse dollars tot een maximum van 500.000 Surinaamse dollars. In het geval van een herhaalde overtreding heeft de rechter de bevoegdheid deze sancties te verdubbelen. Bij het vaststellen van deze sancties houdt de rechter rekening met het feit dat de sancties voldoende moeten zijn om een preventieve werking te hebben met betrekking tot toekomstige inbreuk, in overeenstemming met het beleid het geldelijke voordeel van de inbreukpleger teniet te doen.

Artikel 43 Ongeoorloofde mededinging; algemeen

- (1) (a) Iedere handeling of praktijk, ondernomen als onderdeel van industriële of zakelijke activiteiten, welke in strijd is met eerlijke handelspraktijken geldt als een handeling van ongeoorloofde mededinging. De bepalingen van Artikel 52 zijn in dat geval van toepassing, {onverminderd andere maatregelen onder het gemene recht, om enige oneerlijke concurrentie tegen te gaan. Waar dit van belang is voor het bevorderen van een eerlijk handels- en mededingingsklimaat en voor de bescherming van de rechten en belangen van consumenten kunnen procedures worden aangespannen door de Directeur van de Procureur-generaal welke informatie en steun inwint bij de direct betrokken rechthebbenden.
- (b) Voor de toepassing van dit artikel omvat een handeling of praktijk in strijd met eerlijke gebruiken tenminste praktijken zoals contractbreuk, het verbreken van vertrouwen en het aanmoedigen daarvan, en omvat verder het inwinnen van niet-openbare informatie door derden welke weten, of hadden moeten weten, dat dergelijke praktijken werden gebruikt bij het inwinnen.
- (c) Voor de toepassing van dit artikel omvat een handeling of praktijk in strijd met eerlijke gebruiken, verder handelingen betreffende breuk van algemene wettelijke verplichtingen indien het doel of het gevolg daarvan is oneerlijke voordelen te verkrijgen over concurrenten, zoals het verbreken van bepalingen van het milieu- of arbeidsrecht.
-

(d) Elke natuurlijke- of rechtspersoon welke benadeeld is of met waarschijnlijk benadeeld zal worden door een handeling omvattende ongeoorloofde mededinging is gerechtigd tot de rechtsmiddelen genoemd in Artikel 52.

(2) Iedere handeling of praktijk, ondernomen als onderdeel van industriële of zakelijke activiteiten, die leidt, of met waarschijnlijkheid zal leiden tot verwarring met betrekking tot de onderneming van een ander, of de activiteiten van die onderneming, in het bijzonder de producten of diensten aangeboden door een dergelijke onderneming, omvat een handeling van ongeoorloofde mededinging.

(3) Verwarring kan in het bijzonder worden veroorzaakt met betrekking tot:

- (i) een al of niet ingeschreven warenmerk;
- (ii) een handelsnaam;
- (iii) enig onderscheidend teken, anders dan een warenmerk of handelsnaam;
- (iv) de verschijningsvorm van een product;
- (v) de presentatie van producten of diensten en de plaats van de handelsactiviteiten;
- (vi) een bekende persoon of bekend verzonnen karakter.

(4) Iedere handeling of praktijk, ondernomen als onderdeel van industriële of zakelijke activiteiten, die leidt of met waarschijnlijkheid zal leiden tot schade wat betreft de goede wil of reputatie van de onderneming van een ander omvat een handeling van ongeoorloofde mededinging, ongeacht of een dergelijke handeling of praktijk leidt tot verwarring.

(5) (a) Schade aan de goede wil of reputatie van een ander kan in het bijzonder volgen uit het verminderen van de goede wil of reputatie verbonden met:

- (i) een al of niet ingeschreven warenmerk;
- (ii) een handelsnaam;
- (iii) enig onderscheidend teken, anders dan een warenmerk of handelsnaam;
- (iv) de verschijningsvorm van een product;
- (v) de presentatie van producten of diensten en de plaats van de handelsactiviteiten;
- (vi) een bekende persoon of bekend verzonnen karakter.

(b) Voor de toepassing van bepalingen omvat het verminderen van de goede wil of reputatie het verminderen van de onderscheidende aard of advertentiewaarde van een warenmerk, handelsnaam of andere zakelijke aanduiding, de verschijningsvorm van een product of de presentatie van producten of diensten of een bekende persoon of bekend verzonnen karakter.

(6) Iedere handeling of praktijk, ondernomen als onderdeel van industriële of zakelijke activiteiten, die het publiek misleidt, of met waarschijnlijkheid zal leiden tot misleiding van het publiek met betrekking tot een onderneming, of de activiteiten van die onderneming, in het bijzonder de producten of diensten aangeboden door een dergelijke onderneming, omvat een handeling van ongeoorloofde mededinging.

(7) Het misleiden kan voortkomen uit adverteren of promotie en kan in het bijzonder optreden met betrekking tot:

- (i) de vervaardigingswijzen van een product;
-

- (ii) de geschiktheid van een product of dienst voor een bepaalde toepassing;
- (iii) de kwaliteit of hoeveelheid of andere kenmerken van producten of diensten;
- (iv) de geografische oorsprong van producten of diensten;
- (v) de voorwaarden waarop producten of diensten worden aangeboden of geleverd;
- (vi) de prijs van producten of diensten of de wijze waarop deze wordt berekend.

(8) Enige valse of niet te rechtvaardigen beschuldiging, ondernomen als onderdeel van industriële of zakelijke activiteiten, die afbreuk doet aan de reputatie, of dat met waarschijnlijkheid zal doen, van de onderneming van een ander of de activiteiten van die onderneming, in het bijzonder de producten of diensten aangeboden door deze onderneming, omvat een handeling van ongeoorloofde mededinging.

(9) Het afbreuk doen aan de reputatie kan voortkomen uit adverteren of promotie en kan in het bijzonder optreden met betrekking tot:

- (i) de vervaardigingswijzen van een product;
- (ii) de geschiktheid van een product of dienst voor een bepaalde toepassing;
- (iii) de kwaliteit of hoeveelheid of andere kenmerken van producten of diensten;
- (iv) de voorwaarden waarop producten of diensten worden aangeboden of geleverd;

(v) de prijs van producten of diensten of de wijze waarop deze wordt berekend.

(10) Iedere handeling of praktijk, ondernomen als onderdeel van industriële of zakelijke activiteiten, die leidt tot de openbaarmaking, verkrijging of gebruik door anderen van geheime informatie zonder instemming van degene die gerechtigd is tot het beheer van de informatie (hierna genoemd "de rechtmatige houder") en op een wijze die strijdig is met eerlijk zakengebruik omvat een handeling van ongeoorloofde mededinging.

(11) Voor de toepassing van Artikel omvat "een wijze die strijdig is met eerlijk zakengebruik" in ieder geval praktijken zoals contractbreuk, het verbreken van vertrouwen en het aanmoedigen daarvan, en omvat verder het inwinnen van niet-openbare informatie door derden welke weten, of hadden moeten weten, dat dergelijke praktijken werden gebruikt bij het inwinnen.

(12) Voor de toepassing van Artikel wordt informatie beschouwd als "niet-openbare informatie" indien:

- (i) deze geheim is in de zin dat deze niet als geheel of in de exacte opstelling en combinatie van de samenstellende elementen, algemeen bekend of eenvoudig toegankelijk is tot personen in de kringen die gebruikelijk omgaan met de betreffende soort informatie;
 - (ii) deze van zakelijke waarde is omdat deze geheim is; en
 - (iii) deze onderwerp was van redelijke stappen, gegeven de omstandigheden, om deze geheim te houden, door de rechtmatige houder.
-

- (13) (a) Iedere handeling of praktijk, ondernomen als onderdeel van industriële of zakelijke activiteiten, wordt beschouwt als een van handeling ongeoorloofde mededinging indien deze omvat of leidt tot:
- (i) een ongeoorloofd zakelijk gebruik door een overheidsinstelling van geheime beproevings- of andere gegevens, waarvan de verkrijging aanzienlijke inspanning vereist, betreffende de veiligheid en effectiviteit van het product dat is overhandigd aan die instelling als zijnde een voorwaarde voor het verkrijgen van goedkeuring voor het op de markt brengen van nieuwe farmaceutische of agrochemische producten, of
 - (ii) de openbaarmaking van dergelijke gegevens, behalve waar nodig ter bescherming van het publiek, of in overeenstemming met lid (14).
- (b) Voor de toepassing van dit lid wordt een farmaceutisch product als nieuw beschouwd indien het een nieuwe chemische eenheid omvat welke niet eerder is goedgekeurd op het grondgebied van Suriname voor toepassing in een farmaceutisch product; een agrochemisch product wordt als nieuw beschouwd indien het een nieuwe chemische eenheid omvat welke niet eerder is goedgekeurd op het grondgebied van Suriname voor toepassing in een agrochemisch product;
- (14) (a) Lid (13)(a)(i) betekent dat geen overheidsinstelling, zonder de instemming van de natuurlijke persoon of rechtspersoon welke als eerste goedkeuring verkreeg voor het op in Suriname de markt brengen van een nieuw farmaceutisch of agrochemisch product ("de bron"), vertrouwt op of verwijst naar de niet-openbaar gemaakte gegevens ingediend door de bron, ten behoeve van de goedkeuring van enig ander product, voor een termijn van maximaal vijf (5) jaar vanaf de dag waarop goedkeuring voor het in Suriname op de markt brengen werd gegeven. De omvang van de beschermingstermijn zal worden vastgesteld door de instelling welke goedkeuring geeft voor het op de markt brengen, waarbij rekening wordt gehouden met de inspanning vereist voor het verkrijgen van de gegevens.
- (b) De bepalingen van dit lid zijn van overeenkomstige toepassing indien Suriname goedkeuring verleent voor het op de markt brengen op basis van een dergelijke goedkeuring verleend in een ander land.
- (c) Een chemische eenheid wordt niet beschouwd als nieuw indien deze niet voldoende verschilt van andere chemische eenheden welke al op de markt beschikbaar zijn in Suriname. Chemische eenheden welke uitsluitend van andere eenheden verschillen doordat ze nieuwe zouten, esters of metaboliëten omvatten of aanwezig zijn in andere vormen worden niet beschouwd als zijnde voldoende verschillend. Farmaceutische producten welke worden toegepast in verschillende doses of nieuwe routes of worden toegepast op nieuwe categorieën patiënten of welke worden gebruikt voor nieuwe therapeutische toepassingen zijn niet nieuw.
- (d) Onverminderd de bepalingen onder (a) tot en met (c) hierboven zijn de bepalingen van dit lid alleen van toepassing op niet-openbaar gemaakte beproevings- of andere
-

gegevens, welke het verzoek om goedkeuring voor het op de markt brengen begeleiden dat wordt ingediend binnen een termijn van 12 (twaalf) maanden vanaf de dag waarop de eerste goedkeuring voor het op de markt brengen werd verkregen of de dag van de eerste handelsactiviteit waar dan ook ter wereld met betrekking tot dezelfde chemische eenheid.

(e) Op voorwaarde dat de aanvrager aan de houder van de eerste inschrijving een voldoende vergoeding voldoet, het bedrag waarvan wordt overeengekomen tussen de volgende aanvrager en de houder van de eerste inschrijving of, indien de partijen niet tot een overeenkomst komen, door de instantie welke goedkeuring verleent voor het op de markt brengen, onverminderd de bepalingen van (a) van dit lid, mag het bevoegde gezag vertrouwen op deze niet-openbaar gemaakte beproevingsgegevens en andere gegevens die werden ingediend door de houder van de eerste inschrijving voor het goedkeuren van de volgende aanvraag:

- (i) indien het verkrijgen van deze niet-openbaar gemaakte beproevingsgegevens en andere gegevens heeft geleid tot menselijk of dierlijk lijden; of
 - (ii) in gevallen van extreme urgentie; of
 - (iii) indien het product waarop de niet-openbaar gemaakte beproevingsgegevens en andere gegevens betrekking hebben niet in de handel werd gebracht in Suriname binnen een redelijke tijd nadat goedkeuring werd verleend voor het in de handel brengen in Suriname; of
 - (iv) een rechtsprekend of administratief orgaan heeft bepaald dat de bron zich schuldig heeft gemaakt aan concurrentiebeperkende praktijken met betrekking tot het betreffende product, en de Minister **of de daarvoor door de Staat aangewezen Autoriteit**, er van overtuigd is dat het gebruik door de betrokken overheidsinstelling van niet-openbaar gemaakte informatie beschermd volgens dit lid dergelijke praktijken zou compenseren; of
 - (v) indien de beschermde niet-openbaar gemaakte beproevingsgegevens noodzakelijk zijn voor de goedkeuring voor het op de markt brengen van een product dat is onderworpen aan een dwanglicentie op basis van Artikel 13, mits de redelijke vergoeding voor de dwanglicentie voor het octrooi ook rekening houdt met de waarde in het economische verkeer van de niet-openbaar gemaakte beproevingsgegevens of andere gegevens waarop de instantie vertrouwt voor het verlenen van de goedkeuring voor het op de markt brengen van het product vervaardigd onder de licentie.
- (f) De bepalingen onder (a) van dit lid staan niet in de weg dat de bevoegde instantie goedkeuring verleent voor het op de markt brengen van een ander product op basis van de beproevingsgegevens en andere gegevens die identiek zijn aan die welke zijn ingediend door de bron, mits deze verkregen zijn uit algemeen toegankelijke bronnen, ongeacht het feit of de bron instemming heeft verleend of niet, en op voorwaarde dat de beproevingen en gegevens ingediend door de
-

volgende aanvrager voldoende zijn voor het aantonen van het voldoen aan de wettelijke vereisten noodzakelijk voor het verkrijgen van goedkeuring voor het op de markt brengen. Deze bepaling is niet van toepassing indien de gegevens werden verkregen door de volgende aanvrager op een wijze die in Suriname wordt beschouwd als een handeling van ongeoorloofde mededinging.

- (g) De bepalingen van Artikel zijn niet van toepassing op niet-openbaar gemaakte beproevingsgegevens en andere gegevens indien het gebruik van die gegevens niet ongeoorloofd is of geen zakelijke aard heeft.
- (i) Het gebruik van niet-openbaar gemaakte beproevingsgegevens door de betreffende overheidsinstelling is niet ongeoorloofd indien de bron van de volgende houder van een inschrijving een voldoende beloning ontvangt; deze beloning wordt vastgesteld door de betreffende overheidsinstelling, rekening houdend met de inspanning vereist voor het verkrijgen van de gegevens; de beslissing inzake de voldoende beloning is vatbaar voor beroep volgens de Artikel 51; een dergelijk beroep leidt niet tot onderbreking van het gebruik van de gegevens of het daarop volgende in de handel brengen van het product;
- (ii) het gebruik van de niet-openbaar gemaakte gegevens door bepaalde instellingen zoals universiteiten of onderzoeksinstituten die door de overheidsinstellingen worden opgedragen het product te beproeven en verifiëren wordt niet beschouwd een zakelijk karakter te hebben, zelfs nadat goedkeuring is verleend voor het op de markt brengen;
- (iii) De instellingen welke de goedkeuring verlenen voor het in Suriname op de markt brengen kunnen vertrouwen op deze gegevens voor het uitsluitende doel te anticiperen op het verlenen van goedkeuring voor het op de markt brengen in Suriname, mits de volgende aanvrager hen verzekering geeft dat deze niet zal pogen het product in de handel te brengen in Suriname voor afloop van de termijnen genoemd onder (a) van dit lid;
- (iv) De instellingen welke de goedkeuring verlenen voor het in Suriname op de markt brengen kunnen vertrouwen op deze gegevens voor het uitsluitende doel goedkeuring te verlenen voor het op de markt brengen van het product voor export naar andere landen, en mits de volgende aanvrager hen de verzekering geeft dat deze het niet zal pogen het product in de handel te brengen in Suriname voor afloop van de termijnen genoemd onder (a) van dit lid;
- (h) Bij het verlenen van goedkeuring voor het op de markt brengen door de betreffende instantie voor producten waarvan het in de handel afhangt van een dergelijke goedkeuring wordt geen rekening gehouden met het bestaan of de geldigheid van intellectuele eigendomsrechten op het betreffende product en wordt deze niet aangehaald als persoonlijke verdediging of uitsluiting van
-

aansprakelijkheid in rechtszaken met betrekking op inbreuk van intellectuele eigendomsrechten.

(15) Leden (13) en (14) zijn van toepassing totdat de bron het beheer over de niet-openbaar gemaakte gegevens verliest en deze in de gehele wereld openbaar beschikbaar zijn geworden, tenzij een dergelijk verlies voortkwam uit een handeling van de overheidsinstelling waarbij de niet-openbaar gemaakte gegevens, beschermd volgens dit Artikel, waren ingediend, of een onrechtmatige daad door de volgende houder van een inschrijving.

(16) Indien een handeling volgens leden (13) en (14) door de rechter wordt beschouwd als een handeling van ongeoorloofde mededinging, gelast de rechter:

- (a) aan de overheidsinstelling dat deze de goedkeuring voor het op de markt brengen vernietigt;
- (b) de concurrent van de houder van de niet-openbaar gemaakte gegevens geen producten in de handel te brengen, of het in de handel brengen daarvan te beëindigen, waarvan de inschrijving een handeling van ongeoorloofde mededinging betekende omdat deze was gebaseerd op het goedgekeurd vertrouwen op beschermde niet-openbaar gemaakte beproevingsgegevens of andere gegevens;
- (c) de overheidsinstantie een afdoende schadevergoeding te voldoen voor de niet-toegestane openbaarmaking van de gegevens;
- (d) de concurrent van de houder van de niet-openbaar gemaakte gegevens afdoende schadevergoeding te voldoen voor het in de handel brengen van de producten waarvan de inschrijving een handeling van ongeoorloofde mededinging betekende.

DEEL V: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 44 Wijziging rechthebbende; licentie-overeenkomsten

(1) Elke wijziging van de rechthebbende op een octrooi, of de inschrijving van een model, industrieel ontwerp, merk, collectief merk en certificatiemerk, of de rechthebbende op een aanvraag daarvoor, geschiedt schriftelijk en wordt, op verzoek van enige belanghebbende gericht aan de Directeur, geregistreerd en, uitgezonderd in het geval van een aanvraag, door de Directeur gepubliceerd. Een dergelijke wijziging heeft pas derdenwerking zodra de registratie is voltooid.

(2) Elke wijziging van de rechthebbende op een handelsnaam geschiedt samen met de overdracht van de onderneming of het deel daarvan dat door die naam wordt aangeduid en geschiedt schriftelijk.

(3) Elke wijziging van de rechthebbende op een inschrijving van een merk of collectief merk is ongeldig indien deze met waarschijnlijkheid leidt tot misleiding of verwarring, vooral met betrekking tot de aard, oorsprong, werkwijze van productie, kenmerken of geschiktheid voor

hun doel van de waren of diensten met betrekking tot welke het merk of collectief merk wordt gebruikt.

(4) Elke licentie-overeenkomst met betrekking tot een octrooi, model, industrieel ontwerp of merk, of een aanvraag daarvoor, wordt overlegd aan de Directeur die de inhoud geheim houdt maar deze registreert en daar een verwijzing naar toe publiceert. De licentie-overeenkomst heeft pas derdenwerking zodra de registratie is voltooid.

(5) (a) Beperkingen opgelegd aan de rechtsverkrijgende of licentienemer welke niet zijn afgeleid van de rechten verbonden met de inschrijving van het gelicentieerde recht, en die niet noodzakelijk zijn voor de bescherming van dat recht, worden beschouwd als misbruik, of, in het geval ze een concurrentiebeperkende werking hebben, als concurrentiebeperkend. Nadat hij de partijen gelegenheid heeft gegeven gehoord te worden heeft de Directeur de bevoegdheid het schrappen van clausules en voorwaarden te eisen welke hij beschouwt als misbruik of concurrentiebeperkend, bij gebreke waarvan hij weigert de overeenkomst te registreren. De Directeur kan overleg plegen met elke andere overheidsinstelling om een billijke en onderbouwde beslissing te verzekeren. Tegen de uiteindelijke beslissing van de Directeur staat beroep open bij de rechter, volgens Artikel 51.

(b) Onverminderd de bevoegdheid van de Directeur om clausules en voorwaarden van de overeenkomst te beschouwen als misbruik of concurrentiebeperkend, zijn de volgende termen, voorwaarden en clausules onwettig zonder noodzaak van onderzoek van de redenen en/of omstandigheden van hun toepassing:

(i) de verplichting van de licentienemer de licentiegever toestemming te geven eventuele verbeteringen en wijzigingen in de gelicentieerde uitvinding te gebruiken, tenzij die toestemming is onderworpen aan dezelfde voorwaarden als de licentie-overeenkomst;

(ii) de verplichting van de licentienemer of rechtsverkrijgende op andere immateriële activa

van de licentiegever, welke het onderwerp zijn van andere industriële eigendomsrechten, zoals octrooien, warenmerken of bedrijfsgeheimen, een licentie te nemen en/of deze te verkrijgen en/of hier een aanvullende vergoeding voor te betalen;

(iii) het verbod aan de licentienemer of rechtsverkrijgende de geldigheid van de gelicentieerde of overgedragen rechten aan te vechten;

(iv) de verplichting van de licentienemer een vergoeding te betalen voor de gelicentieerde of overgedragen uitvinding voor gebruik na afloop van de duur van het octrooi of voor gebruik van zaken welke niet onder het octrooi vallen;

(v) de verplichting van de licentienemer of rechtsverkrijgende om van degene die het

recht overdraagt of de licentiegever of enige andere persoon aangewezen door degene die het recht overdraagt of door de licentiegever, ingrediënten,

grondstoffen en enige andere materialen en/of diensten te betrekken welke vereist zijn voor de exploitatie van de uitvinding en welke niet onder de conclusies van het octrooi vallen;

(vi) elke clausule welke de ontwikkeling en/of exploitatie van andere technieken, al dan niet het onderwerp van andere industriële eigendomsrechten, beperkt of verbiedt.

(c) Onverminderd de bepalingen van dit lid, mogen licentie-overeenkomsten de volgende beperkingen omvatten:

(i) omlijning van de omvang, het geografische gebied en termijn van het gebruik;

(ii) voorwaarden vereist voor het efficiënt beheersen van de kwaliteit van waren en diensten, onderworpen aan de bepalingen van Artikel 37;

(iii) een verplichting van de licentienemer zich te onthouden van alle handelingen die schade kunnen toebrengen aan de reputatie van de rechthebbende op het recht of het onderwerp van het recht.

(7) Indien het recht dat het onderwerp van de overdracht of licentie-overeenkomst vormt wordt vernietigd nadat de overeenkomst van kracht wordt gaat de werking van de overeenkomst direct te niet. De partijen kunnen alle betalingen of andere voordelen uitgekeerd op grond van het contract geheel of gedeeltelijk terugvorderen, tenzij de partij ten behoeve van wie de betalingen of andere voordelen werden uitgekeerd te goeder trouw voordeel van de overeenkomst genoot en de vernietiging die voordelen niet aantast of opheft.

Artikel 45 Gemachtigden

(1) Indien de gewone verblijfplaats of het hoofdkantoor van de aanvrager buiten Suriname ligt, wordt hij vertegenwoordigd door een jurist die zijn verblijfplaats in Suriname heeft en aldaar zijn praktijk uitoefent. De gemachtigde krijgt de bevoegdheid berichten en betekeningen te ontvangen met betrekking tot alle documenten en procedures, rechtelijk of anderszins, in Suriname en onder deze wet, met betrekking tot de betreffende aanvraag of recht.

(2) (a) Een rechtsverkrijgende van een aanvraag, aanvrager, rechthebbende of andere belanghebbende kan zelf optreden voor de Directeur ten behoeve van de volgende procedures:

(i) het indienen van een aanvraag met betrekking tot de indieningsdatum;

(ii) het uitsluitend voldoen van een taks;

(iii) elke andere procedure voorgeschreven in het Uitvoeringsreglement;

(iv) het verstrekken van een ontvangstbevestiging door de Directeur met betrekking tot enige procedure genoemd in bepalingen (i) tot en met (iii).

(b) Een jaartaks kan door eenieder worden voldaan.

Artikel 46. Industrial Property Authority

The Minister may designate an existing [or new] body to perform the functions of the Industrial Property Authority.

Artikel 46 -52 Bureau voor de industrieel eigendom**Artikel 53 Toepassing van internationale verdragen**

De bepalingen van internationale verdragen met betrekking tot de industriële eigendom, waaronder regionale en bilaterale overeenkomsten, waarbij Suriname is aangesloten of zich bij zal aansluiten zijn van toepassing op aangelegenheden die door deze wet geregeld worden en hebben, in geval van samenloop met bepalingen van deze wet, voorrang op de bepalingen van deze wet.

Artikel 54 Sancties op het misbruik van juridische middelen

De rechter heeft de bevoegdheid:

- (a) in toepasselijke gevallen een partij in een rechterlijke procedure, die de geldige bevelen van de autoriteiten niet opvolgt, een boete of gevangenisstraf op te leggen; en
- (b) sancties op te leggen aan partijen in een rechterlijke procedure, hun raadslieden, experts of andere personen onder het gezag van de rechter, voor schending van rechterlijke bevelen met betrekking tot de bescherming van vertrouwelijke informatie welke overlegd of uitgewisseld is in een procedure.

Artikel 55 Overgangsbepalingen

(1) Tenzij anderszins bepaald treden de bepalingen van deze wet in werking op de dag van de inwerkingtreding van deze wet en zijn deze van toepassing op alle aanvragen die aanhangig zijn in Suriname op de dag van inwerkingtreding. Handelingen die voltooid werden door de Directeur met betrekking tot aanvragen, zoals de definitieve afwijzing of goedkeuring, en welke op die dag al gevolgen hebben gehad, worden echter gehandhaafd.

(2) De bepalingen van lid (1) zijn van overeenkomstige toepassing op de handhaving. Alle rechterlijke beslissingen, definitief of tijdelijk, die op de dag genoemd in lid (1) al gevolgen hebben gehad, blijven gehandhaafd.

(3) Waar deze wet op enige wijze rechten uitbreidt of nieuwe rechten schept, waaronder de verlenging van beschermingstermijnen, zullen bestaande inschrijvingen genieten van deze uitbreiding of schepping. Waar deze wet rechten beperkt of opheft zullen bestaande inschrijvingen niet worden aangetast en voortduren alsof deze wet niet van kracht werd, met uitzondering van de bepalingen met betrekking tot de handhaving, welke zullen gelden in overeenstemming met lid (2).

(4) Indien deze wet voorziet in nieuwe classificatiesystemen worden bestaande inschrijvingen pas opnieuw geclassificeerd ten tijde van hun vernieuwing, voorzover die zich

voordoet. De procedures en taken voor de nieuwe classificering van bestaande inschrijvingen worden opgenomen in het Uitvoeringsreglement.

SECTIE III: TRADITIONELE KENNIS

Bescherming van Traditionele Kennis en Cultuur Uitingen (Based on Pacific Model Law on Traditional Knowledge)

TITLE 1 – PRELIMINARY

Article X.X.1 Definitions

“Authorized user agreement” means a written agreement entered into under Division 3 or 4 of Title 4.

“Customary use” means the use of traditional knowledge or expressions of culture in accordance with the customary laws and practices of the traditional owners.

“Derivative work” means any intellectual creation or innovation based upon or derived from traditional knowledge or expressions of culture.

“Derogatory treatment”, in relation to traditional knowledge or expressions of culture, includes any act or omission that results in a material distortion, mutilation or alteration of the traditional knowledge or expressions of culture that is prejudicial to the honor or reputation of the traditional owners, or the integrity of the traditional knowledge or expressions of culture.

“Expressions of culture” mean any way in which traditional knowledge appears or is manifested,

irrespective of content, quality or purpose, whether tangible or intangible, and, without limiting the preceding words, includes:

- (a) names, stories, chants, riddles, histories and songs in oral narratives; and
- (b) art and craft, musical instruments, sculpture, painting, carving, pottery, terra-cotta mosaic, woodwork, metalware, painting, jewellery, weaving, needlework, shell work, rugs, costumes and textiles; and
- (c) music, dances, theatre, literature, ceremonies, ritual performances and cultural practices; and
- (d) the delineated forms, parts and details of designs and visual compositions; and
- (e) architectural forms.

“Sacred-secret” means any traditional knowledge or expressions of culture that have a secret or sacred significance according to the customary law and practices of the traditional owners concerned.

“Traditional knowledge” includes any knowledge that generally:

- (a) is or has been created, acquired or inspired for traditional economic, spiritual, ritual, narrative, decorative or recreational purposes; and
- (b) is or has been transmitted from generation to generation; and
- (c) is regarded as pertaining to a particular traditional group, clan or community of people in Suriname; and
- (d) is collectively originated and held.

“Traditional owners of traditional knowledge or expressions of culture” means:

- (a) the group, clan or community of people; or
- (b) the individual who is recognized by a group, clan or community of people as the individual;

in whom the custody or protection of the traditional knowledge or expressions of culture are entrusted in accordance with the customary law and practices of that group, clan or community.

Article X.X.2 Scope

(1) This Act applies to traditional knowledge and expressions of culture that:

- (a) were in existence before the commencement of this Act; or
- (b) are created on or after that commencement.

(2) This Act does not affect or apply to rights that exist immediately before the commencement of this Act, including intellectual property rights.

(3) This Act does not affect or apply to contracts, licenses or other agreements entered into by traditional owners before the commencement of this Act in relation to the use of traditional knowledge or expressions of culture.

Article X.X. 3 Customary use

The customary use of traditional knowledge or expressions of culture does not give rise to any criminal or civil liability under this Act.

PART 2 – TRADITIONAL CULTURAL RIGHTS

Article X.X.4 Holders of traditional cultural rights

The traditional owners of traditional knowledge or expressions of culture are the holders of the traditional cultural rights in the traditional knowledge or expressions of culture.

Article X.X.5 Meaning of traditional cultural rights

(1) Traditional cultural rights are the rights set out in subsections (2) and (3).

(2) The following uses of traditional knowledge or expressions of culture require the prior and informed consent of the traditional owners in accordance with section 23(1) or 25(5):

- (a) to reproduce the traditional knowledge or expressions of culture;
 - (b) to publish the traditional knowledge or expressions of culture;
-

- (c) to perform or display the traditional knowledge or expressions of culture in public;
 - (d) to broadcast the traditional knowledge or expressions of culture to the public by radio, television, satellite, cable or any other means of communication;
 - (e) to translate, adapt, arrange, transform or modify the traditional knowledge or expressions of culture;
 - (f) to fixate the traditional knowledge or expressions of culture through any process such as making a photograph, film or sound recording;
 - (g) to make available online or electronically transmit to the public (whether over a path or a combination of paths, or both) traditional knowledge or expressions of culture;
 - (h) to create derivative works;
 - (i) to make, use, offer for sale, sell, import or export traditional knowledge or expressions of culture or products derived therefrom;
 - (j) to use the traditional knowledge or expressions of culture in any other material form;
- if such use is a non-customary use (whether or not of a commercial nature).

(3) To avoid doubt, the traditional owners are entitled to use traditional knowledge or expressions of culture in the ways mentioned in subsection (2) in the exercise of their traditional cultural rights.

(4) Subsection (2) does not apply to the use of traditional knowledge or expressions of culture for any of the following:

- (a) face to face teaching;
- (b) criticism or review;
- (c) reporting news or current events;
- (d) judicial proceedings;
- (e) incidental use.

(5) A user of traditional knowledge or expressions of culture mentioned in paragraphs (4) (a) to (d) must make sufficient acknowledgement of the traditional owners by mentioning them and/or the geographical place from which the traditional knowledge or expressions of culture originated.

Article X.X.6 Material form not required

Traditional cultural rights exist in traditional knowledge and expressions of culture whether or not that traditional knowledge or those expressions of culture are in material form.

Article X.X.7 Duration

Traditional cultural rights continue in force in perpetuity.

Article X.X.8 Traditional cultural rights are inalienable

Traditional cultural rights are inalienable.

Article X.X.9 Additional rights

The traditional cultural rights in traditional knowledge or expressions of culture are in addition to, and do not affect, any rights that may subsist under any law relating to copyright, trademarks, patents, designs or other intellectual property.

Article X.X.10 Derivative works

(1) Any copyright, trademark, patent, design or other intellectual property right that exists in relation to a derivative work vests in the creator of the work or as otherwise provided by the relevant intellectual property law.

(2) If a derivative work, traditional knowledge or expressions of culture are to be used for a commercial purpose, the authorized user agreement must:

- (a) contain a benefit sharing arrangement providing for equitable monetary or non-monetary compensation to the traditional owners; and
- (b) provide for identification of the traditional knowledge or expressions of culture on which the derivative work is based in an appropriate manner in connection with the exploitation of the derivative work by mentioning the traditional owners and/or the geographical place from which it originated; and
- (c) provide that the traditional knowledge or expressions of culture in the derived work will not be subject to derogatory treatment.

TITLE 3 – MORAL RIGHTS**Article X.X.11 Meaning of moral rights**

(1) The traditional owners of traditional knowledge or expressions of culture are the holders of the moral rights in the traditional knowledge or expressions of culture.

(2) The moral rights of the traditional owners of traditional knowledge and expressions of culture are:

- (a) the right of attribution of ownership in relation to their traditional knowledge and expressions of culture; and
- (b) the right not to have ownership of traditional knowledge or expressions of culture falsely attributed to them; and
- (c) the right not to have their traditional knowledge and expressions of culture subject to derogatory treatment.

(3) The moral rights of traditional owners in their traditional knowledge and expressions of culture exist independently of their traditional cultural rights.

(4) Moral rights continue in force in perpetuity and are inalienable, and cannot be waived or transferred.

TITLE 4 – OBTAINING PRIOR AND INFORMED CONSENT FROM TRADITIONAL OWNERS

Division 1 – General

Article X.X.12 Overview

This Title sets out the procedure for obtaining the prior and informed consent of the traditional owners to use their traditional knowledge or expressions of culture for a non-customary use (whether or not of a commercial nature).

Division 2 – Applications for use and identifying traditional owners

Article X.X.13 Application

(1) A prospective user of traditional knowledge or expression of culture for a non-customary use (whether or not of a commercial nature) may apply to **the authority designated for such purpose** to obtain the prior and informed consent of the traditional owners to use the traditional knowledge or expressions of culture.

(2) The application must:

- (a) be in the prescribed form; and
- (b) specify the way in which the applicant proposes to use the traditional knowledge or expressions of culture; and
- (c) state clearly the purpose for which that use is intended; and
- (d) be accompanied by the prescribed fee.

(3) The Authority must finalize the application in accordance with this Title within **[insert time period]**.

(4) If **the authority designated for such purpose** does not finalize the application within the period mentioned in subsection (3), the traditional owners are deemed not to have consented to the proposed use.

Article X.X.14 Public notification

(1) The **authority designated for such purpose** must:

- (a) give a copy of the application to those persons (if any) who it is satisfied are the traditional owners of the traditional knowledge or expressions of culture to which the application relates; and
- (b) publish a copy of the application in a newspaper having national circulation stating how interested persons may obtain a copy of the application; and
- (c) if appropriate, broadcast details of the application on radio or television stating how interested persons may obtain a copy of the application.

(2) Any person who claims to be a traditional owner of the traditional knowledge or expressions of culture to which the application relates must advise **the authority designated**

for such purpose within 28 days after the application is published or broadcasted (whichever is the later). The advice may be given orally or in writing.

(3) The authority designated for such purpose must record in writing the details of any oral or written advice given under subsection (2).

Article X.X.15 Identification of traditional owners

(1) If the authority designated for such purpose is satisfied that it has identified all of the traditional owners it must

make a written determination containing such details as to identify the traditional owners.

(2) The authority designated for such purpose must:

- (a) publish a copy of the determination in a newspaper having national circulation; and
- (b) if appropriate, broadcast details of the determination on radio or television.

Article X.X.16 Uncertainty or dispute about ownership

(1) If the authority designated for such purpose is not satisfied that it has identified all of the traditional owners or that there is a dispute about ownership, the authority designated for such purpose must refer the matter to the persons concerned to be resolved according to customary law and practice or such other means as are agreed to by the parties.

(2) When all of the traditional owners have been identified in accordance with customary law and practice or such means as have been agreed to, the traditional owners must advise the authority designated for such purpose, and the authority designated for such purpose must make a written determination containing such details as to identify the traditional owners.

(3) The authority designated for such purpose must:

- (a) publish a copy of the determination in a newspaper having national circulation; and
- (b) if appropriate, broadcast details of the determination on radio or television.

Article X.X.17 No traditional owners or no agreement about ownership

(1) If the authority designated for such purpose is satisfied that:

- (a) no traditional owners can be identified; or
- (b) no agreement has been reached on ownership within the period mentioned in section 15(3) after the application was made;

the authority designated for such purpose, after consultation with the Minister of XXXX, make a determination that the authority designated for such purpose is the traditional owner of the traditional knowledge or expressions of culture concerned for the purposes of this Act.

(2) If the authority designated for such purpose enters into an authorized user agreement, any monetary or non-monetary benefits arising under the agreement must be used for traditional cultural development purposes.

Division 3 – Authorized user agreements

Article X.X.18 Application to be rejected or negotiations for agreement

(1) The traditional owners must decide whether:

- (a) to reject the application; or
- (b) to accept the application and to enter into negotiations for a written authorized user agreement in relation to the application.

(2) The traditional owners must advise **the authority designated for such purpose** of their decision. The advice may be given orally or in writing.

(3) **The authority designated for such purpose** must advise the applicant in writing of the traditional owners' decision.

Article X.X.19 Proposed agreement to be referred to XXX Authority (**the authority designated for such purpose**)

(1) Before entering into an authorized user agreement, the traditional owners must refer the proposed agreement to **the authority designated for such purpose** for its comments on the proposed terms and conditions of the agreement.

(2) **the authority designated for such purpose** may request the applicant and the traditional owners to meet with it to discuss the proposed agreement if **the authority designated for such purpose** is, after reviewing the proposed agreement, satisfied that:

- (a) the traditional owners do not have sufficient information to make a full and informed decision about the proposed terms and conditions of the agreement; or
- (b) the proposed terms and conditions of the agreement do not adequately protect the traditional knowledge or expressions of culture of the traditional owners.

(3) The traditional owners may accept, reject or modify any comments made by the **the authority designated for such purpose** in relation to the proposed agreement.

Article X.X.20 Terms and conditions

An authorized user agreement should include terms and conditions about the following:

- a. sharing of financial and other benefits arising from the use of the traditional knowledge or expressions of culture;
 - b. compensation, fees, royalties or other payments for the use;
 - c. whether the use will be exclusive or non-exclusive;
 - d. duration of the use to be allowed and rights of renewal;
 - e. disclosure requirements in relation to the use;
 - f. the possible sharing by the traditional owners of any intellectual property rights arising from the use of the traditional knowledge or expressions of culture;
 - g. access arrangements for the traditional owners;
 - h. education and training requirements for the applicant;
-

- i. controls on publication;
- j. specify whether the rights arising under the agreement can be assigned;
- k. choice of law in relation to disputes under the agreement;
- l. respect for moral rights of the traditional owners.

Article X.X.21 Authorized user agreement and prior and informed consent

(1) If a prospective user and the traditional owners enter into an authorized user agreement, the traditional owners are deemed to have given their prior and informed consent to the proposed use.

(2) The traditional owners must advise **the authority designated for such purpose** and forward to it a copy of the final agreement.

(3) **the authority designated for such purpose** is to keep a register of authorized user agreements. The register is to be in such form and contain such information as **the authority designated for such purpose** determines.

Article X.X.22 No authorized user agreement reached

(1) If the traditional owners and the applicant cannot agree on the terms and conditions of an agreement in relation to the application, the traditional owners must advise **the authority designated for such purpose**. The advice may be given orally or in writing.

(2) **the authority designated for such purpose** must advise the applicant in writing that the traditional owners have rejected the proposed authorized user agreement.

(3) **the authority designated for such purpose** must record in writing the details of any oral or written advice given under subsection (1).

Division 4 – Applications not made under this Title

Article X.X.23 Procedure for applications

(1) Nothing prevents a prospective user of traditional knowledge or expressions of culture from obtaining the prior and informed consent of the traditional owners without applying to **the authority designated for such purpose** under **section 15**.

(2) The prospective user must advise **the authority designated for such purpose** that the prospective user has sought the prior and informed consent of the traditional owners.

(3) The prospective user must provide **the authority designated for such purpose** with a copy of the proposed authorized user agreement between the prospective user and the traditional owners for comment, and advice about other prospective traditional owners.

(4) The prospective user must provide a copy of the signed authorized user agreement to **the authority designated for such purpose** to be entered in the register (refer subsection 23(3)) within 28 days after the agreement comes into force.

(5) If a prospective user and the traditional owners enter into an authorized user agreement, the traditional owners are deemed to have given their prior and informed consent to the proposed use.

(6) The prospective user cannot contract out of the obligation under subsection (3). If a copy is not provided under subsection (3), the authorized user agreement is null and void.

TITLE 5 – ENFORCEMENT

Division 1 – Offences

Article X.X.24 Offence in relation to traditional cultural rights

If:

(a) a person makes a non-customary use of traditional knowledge or an expressions of culture (whether or not such use is of a commercial nature); and

(b) the traditional owners have not given their prior and informed consent to that use;

the person is guilty of an offence punishable on conviction by a fine not exceeding an amount equivalent to [to determine] or a term of imprisonment not exceeding [to determine] years, or both.

Article X.X.25 Offence in relation to moral rights

If:

(a) a person does an act or makes an omission in relation to traditional knowledge or an expression of culture that is inconsistent with the moral rights of the traditional owners of that traditional knowledge or expression of culture; and

(b) the traditional owners have not given their prior and informed consent to the act or omission;

the person is guilty of an offence punishable on conviction by a fine not exceeding an amount equivalent to [to determine] or a term of imprisonment not exceeding [to determine] years, or both.

Article X.X.26 Offence in relation to sacred-secret material

If a person uses sacred–secret traditional knowledge or an expression of culture other than in accordance with a customary use, the person is guilty of an offence punishable on conviction by a fine not exceeding an amount equivalent to [to determine] or a term of imprisonment not exceeding [to determine] years, or both.

Article X.X.27 Offences in relation to importation and exportation

(1) If:

(a) a person imports an article or other thing into Suriname that relates to traditional knowledge or expressions of culture of that country; and

(b) the person knew, or ought reasonably to have known, that the article or thing would have contravened the traditional cultural rights or the moral rights of the traditional owners had it been created in Suriname;

the person is guilty of an offence punishable on conviction by a fine not exceeding an amount equivalent to [to determine] or a term of imprisonment not exceeding [to determine] years, or both.

(2) If:

(a) a person exports traditional knowledge or an expression of culture and the export is a non-customary use (whether or not such use is of a commercial nature); and

(b) the traditional owners have not given their prior and informed consent to the export of the traditional knowledge or expressions of culture;

the person is guilty of an offence punishable on conviction by a fine not exceeding an amount equivalent to [to determine] or a term of imprisonment not exceeding [to determine] years, or both.

Division 2 – Civil actions

Article X.X.28 Civil claims

(1) If:

(a) a person makes a non-customary use of traditional knowledge or an expression of culture (whether or not such use is of a commercial nature); and

(b) the traditional owners have not given their prior and informed consent to that use;

the traditional owners may institute proceedings against the person in the [] Court seeking all or any of the relief set out in **section 31**.

(2) If:

(a) a person does an act or makes an omission in relation to traditional knowledge or an expression of culture that is inconsistent with the moral rights of the traditional owners of that traditional knowledge or expression of culture; and

(b) the traditional owners have not given their prior and informed consent to the act or omission,

the traditional owner may institute proceedings against the person in the [] Court seeking all or any of the relief set out in **section 31**.

Article X.X.29 Remedies

(1) The [] Court may grant all or any of the following in relation to proceeding instituted under **section 30**:

- a. an injunction;
 - b. damages for loss resulting from the unauthorised use;
 - c. a declaration that the traditional cultural rights of the traditional owners have been contravened;
 - d. an order that the defendant make a public apology for the contravention;
-

- e. an order that any false attribution of ownership, or derogatory treatment, of the traditional knowledge or expression of culture cease or be reversed;
- f. an order for an account for profits;
- g. an order for the seizure of any object made, imported or exported contrary to this Act;
- h. such other orders as the Court considers appropriate in the circumstances.

(2) The [] Court in deciding what relief is to be granted may take into account all or any of the following:

- a. whether the defendant was aware or ought reasonably to have been aware of the traditional cultural rights and moral rights of the traditional owners;
- b. the effect on the honour or reputation of the traditional owners resulting from the unauthorised use;
- c. any thing done by the defendant to mitigate the effects of the unauthorised use;
- d. any cost or difficulty that may have been associated with identifying the traditional owners;
- e. any cost or difficulty in ceasing or reversing any false attribution of ownership, or derogatory treatment, of the traditional knowledge or expression of culture;
- f. whether the parties have undertaken any other action to resolve the dispute.

Division 3 – Defenses and other matters

Article X.X.30 Defenses

It is a defense to an offence against section 26 or 27, or an action under subsection 30(1) or (2), if a determination has been published under section 17 and the traditional owners specified in that determination have given their prior and informed consent to the use in question.

Article X.X.31 Other mechanisms to resolve disputes

Nothing in this Title prevents the traditional owner or the other person concerned from attempting to resolve a dispute using all or any of the following:

- (a) mediation;
- (b) alternative dispute resolution procedures;
- (c) customary law and practices.

Article X.X.32 Other rights of action and remedies

This Title does not affect any rights of action or other remedies, whether civil or criminal, provided for under other Acts or laws.

TITLE 6 – TRANSITIONAL ARRANGEMENTS**Article X.X.33 Procedure for transitional arrangements**

(1) Subject to subsections 3(2) and (3), this section applies to a person if, immediately before the commencement of this Act, the person was making a non-customary use of traditional knowledge or an expression of culture.

(2) The provisions of this Act do not apply to the person during the period of 60 days (“the application period”) starting on the commencement of this Act.

(3) During the application period, the person must apply under Title 4 to **the authority designated for such purpose** to obtain prior and informed consent from the traditional owners to continue to use the traditional knowledge or expression of culture.

(4) If the person does not apply to **the authority designated for such purpose** in accordance with subsection (3), the Act applies to the person on and after the end of the application period.

(5) If a person has applied to **the authority designated for such purpose** in accordance with subsection (3), the Act continues not to apply to the person until the traditional owners reject the application or enter into an authorized user agreement with the person, whichever first occurs.

TITLE 7 – TRADITIONAL KNOWLEDGE AUTHORITY**Article X.X.34 Designation of Traditional Knowledge Authority**

The Minister of XXXX may designate an existing [or new] body to perform the functions of the Cultural Authority.

TITLE 8 – MISCELLANEOUS**Article X.X.36 Regulations**

The Minister of XXX may make regulations prescribing all matters:

(a) required or permitted by this Act to be prescribed; or

(b) necessary or convenient to be prescribed for carrying out or giving effect to this Act.

Article X.X.37 Recognition of other laws

In accordance with reciprocal arrangements, this Act may provide the same protection to traditional knowledge and expressions of culture originating in other countries or territories as is provided to traditional knowledge and expressions of culture originating in the Suriname.

DEEL III

MEDEDINGINGSRECHT EN CONSUMENTEN BESCHERMING

SECTIE 1: MEDEDINGINGSWET (based on Concept van [8] Juli 2013- Dit document is 'work in progress' van een Werkgroep van het Ministerie van Handel en Industrie die ondersteuning geniet van de 'Caricom Competition Commission'.)

HOOFDSTUK 1

ALGEMENE BEPALINGEN

Definities

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

President:	de President van de Republiek Suriname;
Minister:	de Minister van Handel en Industrie;
Bestuurlijke boete:	een bestuursrechtelijke sanctie in de vorm van een onvoorwaardelijke verplichting tot betaling van een geldsom;
concentratie:	1. het fuseren van twee of meer voorheen van elkaar onafhankelijke ondernemingen; of 2. het direct of indirect verkrijgen van zeggenschap door één of meer ondernemingen over een of meer andere ondernemingen; of 3. het tot stand brengen van een gemeenschappelijke onderneming door twee of meer ondernemingen die daardoor hun onafhankelijkheid verliezen;
consument:	elke persoon aan wie goederen of diensten zijn geleverd of aan wie goederen of diensten zullen worden geleverd door een leverancier of potentiële leverancier in het kader van diens ondernemingsactiviteiten en die deze goederen of diensten niet beoogt te verkrijgen in het kader van zijn bedrijfsuitoefening;
concurrenten:	ondernemingen die onafhankelijk van elkaar in de markt optreden en elkaars mogelijkheden beperken om in die markt aanwezige factoren te beheersen.
dienst:	enst onder welke benaming ook en ongeacht of het een dienst betreft in het kader van industrie, handel, vrije beroepsuitoefening of anderszins;

document:	geschreven of gedrukt bewijsstuk, met inbegrip van een elektronische versie daarvan;
exclusieve handel:	elke praktijk waarbij een leverancier van goederen of diensten: <ul style="list-style-type: none"> (a) als voorwaarde voor levering van goederen of diensten aan een afnemer de eis stelt dat deze: <ul style="list-style-type: none"> (i). uitsluitend of hoofdzakelijk goederen of diensten verhandelt die geleverd worden door de leverancier of een door de leverancier aangewezen derde; of (ii). afziet van het verhandelen van goederen of diensten van de bepaalde kwaliteit of soort tenzij deze geleverd worden door de leverancier of de door hem aangewezen derde; (b) een afnemer ertoe beweegt om aan een voorwaarde als bedoeld onder (a) te voldoen door de goederen of diensten aan die afnemer te leveren onder gunstigere bedingen en voorwaarden indien die afnemer ermee instemt om aan die voorwaarde te voldoen.
getuige:	degene die opgeroepen wordt om een verklaring af te leggen omtrent uit eigen waarneming bekende feiten;
goederen:	voorwerpen van eigendom met uitzondering van onroerend goederen, geld, effecten en persoonlijke vorderingen;;
handel:	omvat elke ondernemingsactiviteit, industriële activiteit, of beroepmatige activiteit die verband houdt met de levering of verkrijging van goederen of diensten op commerciële voorwaarden;
koppelverkoop:	elke praktijk waarbij een leverancier van goederen of diensten, (a). als voorwaarde voor het leveren van goederen of diensten (verder te noemen 'koppelgoederen' of 'koppeldiensten') aan iemand de eis stelt <ul style="list-style-type: none"> (i) dat hij alle goederen en diensten van de leverancier of een door hem aangewezen derde afneemt of (ii) dat hij afziet van gebruik of distributie, tezamen met de koppelgoederen van andere goederen die niet van een door de leverancier of diens gemachtigde aangegeven merk of fabricage zijn. (b). iemand ertoe beweegt om aan een voorwaarde, zoals onder (a) bedoeld te voldoen door aan te bieden om hem de gebonden goederen of diensten op gunstige voorwaarden te leveren;
last onder dwangsom:	een bestuursrechtelijke maatregel inhoudende een opdracht tot het geheel of gedeeltelijk ongedaan maken, beëindigen of voorkomen van herhaling van een overtreding met de bepaling dat bij het niet of

	niet tijdig nakomen van de opdracht een geldsom moet worden betaald.
lidstaat:	een lidstaat van de Caribische Gemeenschap met inbegrip van de “CARICOM interne Markt en Economie, met uitzondering van de geassocieerde leden van de Gemeenschap;
marktbeperking:	elke praktijk waarbij een leverancier van goederen of diensten als voor
Mededingings- commissie van de Caribische Gemeenschap	de Mededingingscommissie ingesteld bij artikel 171 van het Herziene Verdrag van Chaguaramas tot oprichting van de Caribische Gemeenschap met inbegrip van de CARICOM Interne Markt en Economie
onderneming:	elke persoon organisatie, met uitzondering van organisaties zonder winstoogmerk, die zich bezig houdt met de productie van of handelt in goederen en het leveren van diensten.
overeenkomst:	elke overeenkomst, mondeling of schriftelijk aangegaan en die al dan niet juridisch afdwingbaar is of bedoeld is om juridisch afdwingbaar te zijn;
Raad:	De Surinaamse Mededingingsraad, afgekort SMR als bedoeld in artikel 3 van deze wet;
Raad van Beroep	De Raad van Beroep in zaken betreffende mededinging als bedoeld in artikel 58 van deze wet.
prijs:	elk voor een prestatie te betalen bedrag of vergoeding, ongeacht hoe dat bedrag of die vergoeding is benoemd;
Strijdig met mededinging:	mededinging beperkend, verhinderend of vervalsend
Verdrag:	de Caribische Gemeenschap met inbegrip van de CARICOM Interne Markt en Economie’
Verbonden onderneming:	een onderneming die onderworpen is aan de overheersende invloed van een andere onderneming of met die andere onderneming onderworpen is aan de overheersende invloed van een derde onderneming..
Ontheffing:	een op basis van deze wet door de Raad verleende ontheffing.

Uitzonderingen

Artikel 2

1. Van de toepassing van deze wet zijn uitgesloten:

- (a) samenwerkingsverbanden of activiteiten van werknemers met als doel hun belangen als werknemers te beschermen;

- (b) afspraken om collectief te onderhandelen ten behoeve van werkgevers en werknemers teneinde collectieve arbeidsvoorwaarden vast te stellen;;
 - (c) behoudens het bepaalde in artikel 32 lid 4, het aangaan van een overeenkomst voor zover die betreft het gebruik, de licentie of overdracht van rechten die gebaseerd zijn op auteursrechten, octrooien of handelsmerken.
 - (d) handelingen ter uitvoering van een bepaling van een overeenkomst als bedoeld in paragraaf (c).
 - (e) het aangaan of uitvoeren van een overeenkomst, besluit of gedraging waarvoor door de Raad ontheffing is verleend;;
 - (f) activiteiten in de zin van deze wet die uitdrukkelijk worden uitgesloten door een verdrag of overeenkomst waarbij Suriname partij is;
 - (g) activiteiten van beroepsverenigingen bedoeld om professionele standaarden van bekwaamheid die redelijkerwijs nodig zijn voor de bescherming van consumenten te ontwikkelen of te doen naleven
 - (h) ondernemingsactiviteiten die krachtens een andere wettelijke regeling met het oog op het beschermen en bevorderen van mededinging en het welzijn van consumenten aan het toezicht andere bestuursorganen onderworpen zijn;
2. Van de toepassing van deze wet kunnen worden vrijgesteld:
- (a) bij staatsbesluit aangewezen ondernemingsactiviteiten van algemeen economisch belang die krachtens een wettelijke regeling aan een of meer ondernemingen zijn toevertrouwd en waarvan de uitoefening door toepassing van deze wet wordt verhinderd;
 - (b) bij staatsbesluit aangewezen categorieën van overeenkomsten tussen ondernemingen,, van besluiten van ondernemingsverenigingen en van onderling afgestemde feitelijke gedragingen van ondernemingen die vanuit een oogpunt van mededinging van duidelijk ondergeschikte betekenis zijn .

HOOFDSTUK 2 DE SURINAAMSE MEDEDINGINGSRAAD

Instelling van de Surinaamse Mededingingsraad

Artikel 3

Er is een Surinaamse Mededingingsraad, afgekort SMR, hierna te noemen de Raad. De Raad is rechtspersoon en zelfstandig bestuursorgaan. The Minister of Trade and Industry may designate an existing [or new] body to perform the functions of the SMR.

Artikel 4-26

HOOFDSTUK 3 VERBODEN MEDEDINGINGSAFPRAKEN

Met mededinging strijdige afspraken

Artikel 27

1. Alle overeenkomsten tussen ondernemingen, besluiten van ondernemersverenigingen en onderling afgestemde feitelijke gedragingen van ondernemingen die strijdigheid met mededinging op de markt of een deel daarvan als strekking of als gevolg hebben zijn verboden en van rechtswege nietig.
 2. Zonder beperking van de algemeenheid van het voorgaande worden als met mededinging strijdig aangemerkt overeenkomsten, besluiten van ondernemingsverenigingen en onderling afgestemde feitelijke gedragingen van ondernemingen die als oogmerk of gevolg hebben dat zij:
 - (a) directe of indirect aankoop- of verkoopprijzen of andere handelsvoorwaarden voorschrijven;
 - (b) productie, markten, technologische ontwikkelingen of investeringen beperken of beheersen;
 - (c) voorzien in kunstmatige verdeling van markten of bronnen van leveranties;
 - (d) van invloed zijn op inschrijvingen als antwoord op uitnodigingen tot het indienen van offertes;
 - (e) ongelijke voorwaarden verbinden aan gelijkwaardige transacties met andere handelspartijen die daardoor in een nadelige mededingingspositie komen te verkeren.
 - (f) overeenkomsten afhankelijk stellen van de aanvaarding door wederpartijen van aanvullende verplichtingen die, vanwege hun aard of handelsgebruik, geen verband houden met de onderwerpen van die overeenkomsten;
 3. Lid 1 is niet van toepassing op een overeenkomst indien:
 - (a) voor het aangaan van die overeenkomst, het besluit of de gedraging ingevolge het bepaalde in Hoofdstuk 6 ontheffing is verleend;
 - (b) die overeenkomst, dat besluit of die gedraging rechtsreeks verbonden is aan en concentratie als bedoeld in artikel 38 en noodzakelijk is om de concentratie te verwezenlijken;
 - (c) die overeenkomst, dat besluit of die gedraging:
 - (i) bijdraagt aan de verbetering van de productie of de distributie van goederen of verlening van diensten en bevordering van technologische of economische vooruitgang waarbij een redelijk deel van de daaruit voortvloeiende voordelen consumenten ten goede komt;
 - (ii) de betrokken ondernemingen slechts die beperkingen oplegt, die onontbeerlijk zijn voor het bereiken van de doelstellingen als genoemd in sub (i);en
-

- (iii) die ondernemingen niet de mogelijkheid biedt om ten aanzien van een substantieel deel van de betrokken goederen of diensten strijdig met mededinging te handelen;
- (d) die overeenkomst, dat besluit of die gedraging vanuit een oogpunt van mededinging van duidelijk ondergeschikte betekenis is.

Uitsluiting

Artikel 28

1. Bepalingen in overeenkomsten tussen ondernemingen, besluiten van ondernemingsverenigingen en feitelijke gedragingen van ondernemingen die uitsluiting als oogmerk of tot gevolg hebben zijn verboden en van rechtswege nietig.
2. Van uitsluiting is sprake indien het in lid 1 bedoelde oogmerk of gevolg
 - (a) twee of meer met elkaar concurrerende ondernemingen betreft en
 - (b) het leveren van goederen of het verlenen van diensten aan of het verkrijgen van goederen of diensten van een bepaalde onderneming of categorie ondernemingen in zijn algemeenheid of in bepaalde omstandigheden door alle partijen of een partij bij de overeenkomst, het besluit of de gedraging of door een met een van de partijen verbonden onderneming, wordt verhinderd of beperkt.
3. Van met elkaar concurrerende ondernemingen in de zin van lid 2 is er sprake, in de gevallen waarin een onderneming concurreert of, indien de relevante bepaling niet bestond, zou concurreren of waarschijnlijk zou concurreren met de andere onderneming of de daarmee verbonden onderneming bij het leveren, verlenen of verkrijgen van de goederen of diensten waar de betreffende bepaling betrekking op heeft.

Aanvullingen

Artikel 29

Bij staatsbesluit kunnen de bepalingen genoemd in artikel 27 lid 2 worden aangevuld.

Maatregelen tegen verboden mededingingsafspraken

Artikel 30

1. Indien de Raad aanwijzingen heeft dat een onderneming een overeenkomst is aangegaan, een ondernemingsvereniging een besluit heeft genomen of een onderneming zich aan een feitelijke gedraging als genoemd in de artikelen 27 lid 1 en 28 lid 1 heeft schuldig gemaakt of schuldig maakt zal de Raad een vooronderzoek als bedoeld in artikel 48 instellen.
 2. Indien na afloop van het vooronderzoek de Raad een redelijk vermoeden heeft dat een overtreding als bedoeld in artikel 27 of artikel 28 is gepleegd kan de Raad besluiten tot het instellen van een onderzoek als bedoeld in artikel 49.
 3. Indien het onderzoek uitwijst dat de onderneming het bepaalde in de artikelen 27 of 28 heeft overtreden kan de Raad die onderneming:
-

- a. gelasten om de desbetreffende gedraging als genoemd in artikel 27 lid 1 te beëindigen; of
- b. gelasten een overeenkomst of besluit als bedoeld in artikel 27 lid 1 onmiddellijk maar in elk geval binnen de door de Raad vastgestelde termijn welke een periode van zes maanden niet mag overschrijden, te beëindigen
- c. een sanctie in de vorm van een boete en/of dwangsom als bedoeld in artikel 51 opleggen.

HOOFDSTUK 4 MISBRUIK DOMINANTE POSITIE

Dominante positie

Artikel 31

1. Het is ondernemingen verboden om misbruik te maken van een dominante positie in een markt.
2. Voor de toepassing van deze wet wordt een onderneming geacht een dominante positie in een markt te hebben, indien zij zelf of tezamen met een of meer verbonden ondernemingen een zodanige economische machtspositie inneemt dat zij in staat is om in die markt functioneren zonder effectieve beperkingen te ondervinden van concurrenten of mogelijke concurrenten.

Misbruik van een dominante positie

Artikel 32

1. Een onderneming maakt misbruik van haar dominante positie indien zij het voortbestaan of de ontwikkeling van effectieve mededinging in de markt belemmert.
 2. Zonder beperking van de algemeenheid van het voorgaande wordt een onderneming aangemerkt haar machtspositie te misbruiken indien zij :
 - (a) de toegang van een onderneming tot die markt of tot een andere markt beperkt;
 - (b) een onderneming verhindert of afschrikt om mededingingshandelingen in die markt of in een andere markt te verrichten;
 - (c) een onderneming van die markt of van een andere markt verwijdert of verdrijft;
 - (d) direct of indirect, oneerlijke aankoop- of verkoopprijzen of andere met mededinging strijdige voorwaarden oplegt;
 - (e) productie, afzet, markten of technologische ontwikkelingen zodanig beperkt dat dit ten nadele van de consument is;
 - (f) afwijkende voorwaarden voor gelijksoortige transacties met ondernemingen hanteert waardoor sommige ondernemingen in een ongunstige concurrentenpositie komen te verkeren;
 - (g) het sluiten van overeenkomsten afhankelijk stelt van aanvaarding door wederpartijen van aanvullende verplichtingen welke vanwege hun aard of
-

- handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van die overeenkomsten;
- (h) betrokken is bij enig handelsgedrag dat benadeling van haar klanten of leveranciers tot gevolg heeft, met inbegrip van maar niet beperkt tot exclusieve handel, marktbeperking of koppelverkoop.
3. Een onderneming wordt niet geacht misbruik van haar dominante positie te maken: indien:
- (a) haar gedrag aantoonbaar uitsluitend gericht is op verbetering van de productie of de distributie van goederen of op het bevorderen van de technologische of economische vooruitgang en mits daarbij een redelijk deel van de daaruit voortvloeiende voordelen consumenten ten goede komt;
 - (b) behoudens het bepaalde in lid 4, de uitsluitende reden daarvoor is dat de onderneming een recht afdwingt of tracht af te dwingen krachtens een bestaand auteursrecht, een octrooi, een beeldmerk, een handelsmerk of ander eigendomsrecht;
 - (c) et gevolg of het waarschijnlijke gevolg van haar gedraging in de markt het resultaat is van haar voortreffelijke prestaties in termen van mededinging..
4. Een onderneming kan worden geacht misbruik te maken van haar dominante positie bij het afdwingen van of bij haar poging tot het afdwingen van haar rechten, zoals genoemd in lid 3 onder (b), indien de Raad van oordeel is dat de uitoefening van deze rechten:
- (a) een onredelijke vermindering van mededinging in de markt tot gevolg heeft; en
 - (b) de overdracht en verspreiding van technologie bemoeilijkt.
5. Het tot stand brengen van een concentratie als omschreven in artikel 38 wordt niet beschouwd als misbruik van een dominante positie.

Richtlijnen

Artikel 33

Bij staatsbesluit kunnen richtlijnen worden vastgesteld ten aanzien van de criteria die ingevolge het bepaalde in artikel 32 lid 2 bij de beoordeling van misbruik van een dominante positie zullen worden toegepast.

Maatregelen tegen misbruik van een dominante positie

Artikel 34

1. Wanneer de Raad aanwijzingen heeft dat een onderneming die een dominante positie in een markt heeft, misbruik heeft gemaakt of misbruik maakt van die positie, kan de Raad overeenkomstig het bepaalde in Hoofdstuk 7 een vooronderzoek daaromtrent instellen.
 2. Indien het Raad na afloop van het vooronderzoek tot de bevinding komt dat er redelijke vermoedens zijn dat een onderneming misbruik heeft gemaakt of misbruik maakt van een dominante positie en dat dit misbruik tot gevolg heeft gehad of heeft of waarschijnlijk zal
-

hebben dat mededinging in een markt substantieel is verminderd of vermindert, stelt de Raad daaromtrent een onderzoek in als bedoeld in artikel 49.

3. Middels een afschrift van het rapport dat de Raad ingevolge het bepaalde in artikel 50 van het onderzoek opmaakt:
- (a) stelt de Raad de onderneming in kennis van haar bevindingen en
 - (b) draagt de Raad de onderneming op om een bewezen geacht misbruik binnen een door haar aan te geven periode die niet langer is dan zes maanden te beëindigen.
 - (c) legt de Raad de onderneming een boete en/ of dwangsom als bedoeld in artikel 51 op.

Vrijwillige voldoening

Artikel 35

1. Indien de betreffende onderneming binnen dertig dagen na ontvangst van het in artikel 50 lid 4 bedoelde kennisgeving en opdracht, aan de Raad de maatregelen voorlegt die zij voornemens is te treffen en het tijdsbestek waarbinnen die maatregelen tot gevolg zullen hebben dat het misbruik zal eindigen, en de Raad zich daarmee kan verenigen zal de Raad de werking van het bevel opschorten en de onderneming schriftelijk daarvan in kennis stellen.
2. Indien een onderneming als bedoeld in lid 1 in gebreke blijft of verzuimt om binnen zes maanden vanaf de datum waarop de onderneming aan de Raad te kennen geeft de voorgestelde maatregelen te aanvaarden, deze uit te voeren, zal de opdracht als bedoeld in artikel 34 lid 3 onder b aan het einde van die periode van rechtswege wederom van kracht worden.

Rechtsmacht voor onderzoek

Artikel 36

1. De Raad zal de praktijk van een onderneming zoals bedoeld in artikel 34 lid 1 niet aan een onderzoek onderwerpen, tenzij zij van oordeel is dat de onderneming meer dan veertig procent van de markt beheerst.
 2. Voor de toepassing van lid 1 wordt een onderneming geacht de markt voor meer dan veertig procent te beheersen:
 - (a) in het geval van een markt voor de levering van goederen en diensten met een bepaalde beschrijving, meer dan veertig procent van alle goederen en diensten met die beschrijving die in Suriname worden geleverd, door of aan die onderneming of een groep van onderling verbonden ondernemingen waarvan de onderneming deel uitmaakt, wordt geleverd.
 - (b) in het geval van een markt voor de export van goederen met een bepaalde beschrijving vanuit Suriname, meer dan veertig procent van alle goederen met die beschrijving die in Suriname worden geproduceerd, door die onderneming of
-

een groep van onderling verbonden ondernemingen waarvan de onderneming deel uitmaakt, wordt geproduceerd.

3. In de gevallen zoals bedoeld in lid 2 onder (b) wordt een dominante positie geacht te bestaan zowel bij de export van goederen met die beschrijving uit Suriname in het algemeen als de export van goederen met die beschrijving vanuit Suriname aan elk land waarheen export plaatsvindt, afzonderlijk.

HOOFDSTUK 5 CONCENTRATIES

Zeggenschap

Artikel 37

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt onder zeggenschap verstaan de mogelijkheid om op grond van feitelijke of juridische omstandigheden een beslissende invloed uit te oefenen op de activiteiten van een onderneming.

Verboden concentraties

Artikel 38

Concentraties van een onderneming die van zichzelf of tezamen met een andere onderneming waarmee het voornemens is een concentratie te vormen, de zeggenschap zal verkrijgen over meer dan veertig procent van een markt, zijn verboden.

Melding van concentraties

Artikel 39

1. Een concentratie als bedoeld in artikel 38 is slechts toegestaan, indien door de Raad daartoe met inachtneming van artikel 42 een vergunning is verleend.
2. Indien een of meer ondernemingen voornemens zijn om een concentratie als bedoeld in artikel 38 te vormen, dienen zij dit bij de Raad aan te melden.
3. Bij een melding als bedoeld in lid 2, moet de door de Raad gevraagde informatie die nodig is voor het verrichten van het in artikel 40 lid 1 bedoelde onderzoek worden overlegd.

Onderzoek van concentraties

Artikel 40

1. Na melding als bedoeld in artikel 39 lid 2 bepaalt de Raad op grond van het resultaat van een vooronderzoek als bedoeld in artikel 48 binnen een maand of er voldoende aanwijzingen zijn dat een vergunning vereist is en wordt belanghebbende overeenkomstig het bepaalde in lid 2 schriftelijk van dat besluit in kennis gesteld. Indien er voldoende aanwijzingen zijn dat een vergunning vereist is, dient deze binnen een maand na ontvangst van het besluit van het Raad, schriftelijk te worden aangevraagd.
 2. De Raad stelt binnen een periode van zes maanden na ontvangst van de aanvraag een onderzoek als bedoeld in artikel 42 in naar de aangemelde concentratie om zich er van te
-

overtuigen of als gevolg daarvan wel of geen dominante positie zal ontstaan welke met mededinging in de markt of in een deel daarvan op significante wijze strijdig is of ten nadele is van de consument of de economie.

3. Na toetsing door de Raad deelt zij de onderneming die het verzoek als bedoeld in artikel 40 lid 1, heeft gedaan, middels toezending van een afschrift van het rapport van het onderzoek als bedoeld in artikel 50 mede, of :
 - (a) de voorgenomen concentratie in gevolge het bepaalde in lid 2 al dan niet verboden is dan wel,
 - (b) voor de voorgenomen concentratie met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 41 en 42, een vergunning als bedoeld in artikel 39 wordt verleend;

Richtlijnen

Artikel 41

Bij staatsbesluit kunnen richtlijnen worden vastgesteld ten aanzien van de criteria die bij de beoordeling van verzoeken om vergunningen voor concentraties worden toegepast.

Vergunningen voor concentraties

Artikel 42

1. Voor een concentratie kan door de Raad een vergunning worden verleend, indien ten genoegen van de Raad is aangetoond dat:
 - (a) de concentratie mogelijk voordelen zal opleveren welke groter zijn dan de effecten van enige strijdigheid met mededinging die het gevolg kunnen zijn van een concentratie en die deze effecten zullen compenseren; of
 - (b) het verwachtbaar is dat, indien de concentratie voortgang vindt, efficiëntie verbeteringen zullen worden verwezenlijkt door maatregelen die in mindere mate met mededinging strijdig zouden zijn dan de concentratie
 - (c) één van de partijen in de concentratie ondanks in het recente verleden ondernomen redelijke stappen om kopers voor de bezittingen van de onderneming te vinden met een werkelijk of dreigend faillissement wordt geconfronteerd en de concentratie die het minst strijdig is met de mededinging een mogelijke bestemming is voor de bezittingen van de onderneming
 2. Voor een concentratie kan voorts een vergunning worden verleend indien de Raad ervan overtuigd is dat de concentratie niet tot strijdigheid met mededinging zal leiden of de consument niet zal benadelen en op de economie geen negatieve effecten zal hebben.
 3. Als de Raad vóór de totstandkoming van een concentratie vaststelt dat deze niet in aanmerking komt voor een vergunning als bedoeld in artikel 39 lid 1, zal het Raad de voltooiing van de concentratie verbieden, tenzij de concentratie op de door het Raad aangegeven wijze door afstoting van belangen of activiteiten wordt aangepast.
-

Maatregelen tegen concentraties**Artikel 43**

1. Als de Raad van oordeel is dat ondernemingen zonder een vergunning zoals bedoeld in artikel 39 te hebben verkregen, zich op een zodanige wijze hebben georganiseerd dat er sprake is van een concentratie, dan zal zij bedoelde ondernemingen, overeenkomstig artikel 40 lid 1 gelasten om alsnog binnen een door haar aangegeven termijn een vergunning aan te vragen.
2. Alvorens een last als bedoeld in lid 1 te geven, zal de Raad de betreffende ondernemingen in de gelegenheid stellen om te worden gehoord.
3. De Raad is bevoegd om ondernemingen die zonder vergunning een verboden concentratie vormen of in stand houden
 - (a) te gelasten om de concentratie te beëindigen
 - (b) een bestuurlijke boete en/of last onder dwangsom op te leggen.

HOOFDSTUK 6 ONTHEFFINGEN**Toetsing van voorgenomen overeenkomsten, besluiten of gedragingen****Artikel 44**

1. Elke onderneming die voornemens is een overeenkomst aan te gaan, of uit te voeren, of voornemens is een onderling afgestemde feitelijke gedraging te verrichten en elke ondernemersvereniging die voornemens is een besluit te nemen of uit te voeren en daarvoor een ontheffing wenst te verkrijgen dient de Raad schriftelijk te verzoeken om de voorgenomen overeenkomst, gedraging of het besluit strijdigheid met de artikelen 27 lid 1 en lid 2 van deze wet te toetsen.
2. Na de overeenkomst het besluit of de gedraging op strijdigheid met deze wet te hebben getoetst deelt de Raad de verzoeker schriftelijk mede dat naar haar oordeel de voorgenomen overeenkomst, het besluit of de gedraging:
 - (a) niet tot strijdigheid met mededinging leidt of ;
 - (b) wegens strijdigheid met mededinging verboden is.

Verlening en weigering van ontheffingen**Artikel 45**

De Raad kan indien zij van oordeel is dat daarmee het algemeen belang wordt gediend, in vervolg op een oordeel als bedoeld in artikel 44 lid 2 sub b voor de overeenkomst het besluit of gedraging

- (a) ontheffing verlenen voor een door haar bepaalde periode en onder de voorwaarden die zij nodig acht;

(b) weigeren ontheffing te verlenen in welk geval zij de verzoeker schriftelijk zal informeren over de reden van deze weigering.

Intrekking of wijziging van een ontheffing

Artikel 46

1. Met inachtneming van het bepaalde in lid 2 wijzigt of trekt de Raad een ontheffing in indien zij van oordeel is dat:
 - (a) de ontheffing werd verleend op grond van valse of misleidende informatie; of
 - (b) de voorwaarden waaronder de ontheffing is verleend, zijn overtreden .
2. Alvorens aan haar voornemen om een ontheffing of in te trekken uitvoering te geven stelt de Raad de betreffende onderneming of ondernemersvereniging schriftelijk op de hoogte van dit voornemen onder vermelding van de gronden daarvoor en biedt de onderneming of ondernemersvereniging de gelegenheid om zich daaromtrent te verweren.

Registratie van ontheffingen

Artikel 47

1. De Raad houdt een register bij van de krachtens deze wet verleende ontheffingen
2. Het register wordt bijgehouden op het kantoor van het Raad en is ter inzage van belanghebbenden.

HOOFDSTUK 7 ONDERZOEK

Het vooronderzoek

Artikel 48

1. De Raad mag op verzoek van de Minister, op eigen initiatief of op verzoek van een belanghebbende een vooronderzoek doen, indien er aanwijzingen zijn dat er op grond van de artikelen 27, 28, 31, 32 of 38 sprake is van een handeling of gedraging die strijdig is met mededinging.
 2. Indien de Raad na afloop van het vooronderzoek een redelijk vermoeden heeft dat een overtreding als bedoeld in lid 1 is begaan en dat daarom een maatregel als bedoeld in de artikelen 30, 34, of 43 dient te worden opgelegd, maakt zij een verslag van haar bevindingen met vermelding van:
 - (a) de redenen waarom er van een overtreding sprake is;
 - (b) de aard van de overtreding; en
 - (c) de bevoegdheid van de Raad ingevolge artikel 8 lid 2 om ter zake van de overtreding een onderzoek als bedoeld in artikel 49 in te stellen.
-

3. Het vooronderzoek zal binnen een periode van drie maanden worden verricht onder de verantwoordelijkheid van een Commissie van Vooronderzoek bestaande uit een of meer door de Voorzitter aangewezen leden van de Raad.

Het onderzoek

Artikel 49

Indien de Raad op grond van het in artikel 48 lid 2 bedoelde verslag besluit tot het instellen van een onderzoek wijst de Voorzitter een of meer leden andere leden van de Raad dan die bedoeld in lid 3 van artikel 48 aan, om een onderzoek in te stellen.

1. Het onderzoek beoogt de vaststelling dat al dan niet een oivertreding als bedoeld in artikel 48 lid 1 is begaan en vindt plaats met inachtneming van de beginselen van een behoorlijke bestuurlijke procesgang, deugdelijke bewijsvoering en wettelijke verankering van de besluitvorming.
2. Zittingen van de Raad zijn openbaar tenzij naar het oordeel van de Raad het karakter van informatie behandeling in een besloten zitting rechtvaardigt.

De Raad is in het kader van het onderzoek bevoegd:

- (a) de verschijning van getuigen te gelasten en hen onder ede te horen;
 - (b) documenten op te vragen en deze te onderzoeken, te kopiëren of in beslag te nemen
 - (c) gebouwen binnen te treden met in achtneming van het bepaalde in artikelen 113-116 van het Wetboek van Strafvordering
 - (d) andere procedurele maatregelen nemen die de Raad voor het onderzoek nodig acht.
3. De Raad kan elke natuurlijke- of rechtspersoon, tegen wie een onderzoek wordt ingesteld of die in het onderzoek mogelijk informatie zou kunnen verstrekken, horen.
 4. De Raad kan, indien zij dat nodig acht, van een ondernemer, handelaar of elke andere persoon die volgens de Raad daarvoor in aanmerking komt, eisen dat hij of zij informatie verstrekt betreffende de door hem of haar gefabriceerde goederen of geleverde diensten, om te kunnen vaststellen of die handeling of gedraging strijdig is met mededinging.
 5. Indien de informatie genoemd in de leden 2 en 4 niet of niet tijdig aan de Raad wordt verstrekt komt zij tot haar bevindingen op basis van de informatie die zij ter beschikking heeft.
 6. Een oproep om voor de Raad te verschijnen, teneinde informatie te verschaffen of om documenten af te staan wordt gedaan door de Voorzitter van de Raad of diens vervanger en wordt bij deurwaardersexploot betekend aan de desbetreffende persoon.

Het rapport en de beschikking

Artikel 50

1. Van elk door haar ingesteld onderzoek maakt de Raad binnen een periode van ten hoogste zes maanden een rapport op.
-

2. In het rapport worden in ieder geval opgenomen:
 - (a) de feiten en omstandigheden op grond waarvan is vastgesteld dat een overtreding is begaan;
 - (b) waar en wanneer de onder a bedoelde feiten en omstandigheden zich hebben voorgedaan;
 - (c) degene die de overtreding heeft begaan;
 - (d) de natuurlijke persoon of rechtspersoon aan wie de overtreding kan worden toegerekend;
 - (e) de overtreding ter zake waarvoor de sanctie wordt opgelegd
 - (f) het overtreden wettelijk voorschrift;
 - (g) de gelaste correctieve maatregelen;
 - (h) het besluit waarbij bestuursrechtelijke sancties worden opgelegd;.
3. In het besluit waarin een sanctie als bedoeld in artikel 51 wordt opgelegd, worden bovendien vermeld:
 - (a) indien een boete wordt opgelegd: de te betalen geldsom, alsmede een toelichting op de hoogte daarvan,
 - (b) indien een last onder dwangsom wordt opgelegd: de inhoud van de verplichting en de termijn waarvoor deze geldt;
4. Een afschrift van het rapport wordt toegezonden aan de in lid 2 onder c bedoelde persoon.

HOOFDSTUK 8 BESTUURSRECHTELIJKE SANCTIES

Bestuurlijke boete en last onder dwangsom

Artikel 51

1. De Raad heeft, teneinde effectief toezicht op de naleving van deze wet te kunnen uitoefenen, de bevoegdheid om bij overtreding van het bepaalde in de artikelen 27 of 28, de artikelen 31 en 32 of artikel 38 de overtreder met inachtneming van het bepaalde in artikel 52 sancties op te leggen in de vorm van een bestuurlijke boete en een last onder dwangsom.
 2. Een opgelegde boete en dwangsom worden slechts verbeurd nadat de overtreder schriftelijke in gebreke is gesteld.
 3. Een opgelegde boete en dwangsom moeten in redelijke verhouding staan tot de ernst en duur van de geconstateerde overtreding en in geval van een dwangsom ook van de beoogde werking van de dwangsom.
 4. Een boete en een last onder dwangsom kunnen tezamen worden opgelegd.
-

Bestuurlijke boete**Artikel 52**

1. De Raad kan, een boete opleggen:
 - (a) van ten hoogste [] Surinaamse dollar, wegens overtreding van de artikelen 27 leden 1 of 2, 31 en 38;
 - (b) van ten hoogste [] Surinaamse dollar, wegens het niet naleven van de vergunningsvoorwaarden als bedoeld in artikel 45 onder a;
 - (c) van ten hoogste [] Surinaamse dollar, wegens het niet opvolgen van een besluit van de Raad als bedoeld in de artikelen 30 lid 3 onder a en b, 34 lid 3 onder b en 43 lid 3 onder a;
2. De bevoegdheid tot het opleggen van een boete vervalt vijf jaren nadat door de Raad de overtreding is vastgesteld.
3. De bevoegdheid tot het opleggen van een boete vervalt voorts, indien ter zake de overtreding op grond waarvan de boete kan worden opgelegd, tegen de overtreder een strafvervolging is ingesteld en het onderzoek ter terechtzitting een aanvang heeft genomen, dan wel het recht tot strafvervolging ingevolge artikel 27 van de Wet Economische Delicten is vervallen.
4. De Raad legt geen boete op, indien de onderneming aan wie de overtreding kan worden toegerekend aannemelijk maakt dat hem van de overtreding geen verwijt gemaakt kan worden.

Artikel 53**Last onder dwangsom**

1. De Raad kan een last onder dwangsom van ten hoogste [] Surinaamse dollar opleggen wegens het niet opvolgen van een besluit van de Raad als bedoeld in de artikelen 30 lid 3 onder a en b, artikel 34 lid 3 onder b en artikel 43 lid 3 onder a.
2. De Raad kan de dwangsom per tijdseenheid, per overtreding van de last of het bedrag in eens vaststellen.
3. De Raad kan op verzoek van de ondernemer aan wie een last onder dwangsom is opgelegd de dwangsom opheffen of verminderen indien de ondernemer niet aan de last kan voldoen.

De voorlopige last onder dwangsom**Artikel 54**

1. De Raad kan een voorlopige last onder dwangsom opleggen, indien naar haar voorlopig oordeel aannemelijk is dat de wet is overtreden, en gelet op de belangen van de door de overtreding getroffen ondernemingen of het belang van instandhouding van daadwerkelijk mededinging, onverwijld oplegging vereist is.
-

2. Een voorlopige last onder dwangsom verplicht de onderneming aan wie de overtreding voorshands kan worden toegerekend, tot het verrichten of nalaten van in die last omschreven feitelijke gedragingen of rechtshandelingen.

Invordering van boetes en dwangsommen

Artikel 55

1. De invordering van boetes en dwangsommen als bedoeld in de artikelen 53 en 54. geschiedt onder dwangbevel van de Raad
2. Het dwangbevel levert een executoriale titel die met toepassing van de voorschriften van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt bekend gemaakt en ten uitvoer kan worden gelegd.
3. De Raad beschikt ten aanzien van de invordering ook over de bevoegdheden die een schuldeiser op grond van het privaatrecht heeft.

HOOFDSTUK 9 RECHTSBESCHERMING

Bezwaar

Artikel 56

1. Degene die zich rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen door een krachtens deze wet door de Raad genomen of achterwege gelaten besluit, kan daartegen schriftelijk bezwaar maken bij de Raad.
2. Dit bezwaar wordt ingediend binnen één maand nadat het gewraakte besluit te zijner kennis is gebracht of de wettelijke termijn is verstreken waarbinnen het besluit te zijner kennis had moeten zijn gebracht.
3. Op het bezwaar als bedoeld in lid 1 wordt binnen dertig dagen na de datum van indiening door de Raad een besluit genomen.

Beroep

Artikel 57

1. Een ieder die zich op feitelijke of rechtsgronden niet kan verenigen met een te zijnen aanzien genomen of achterwege gelaten besluit van de Raad, kan binnen zestig dagen na afwijzing van een bezwaar als bedoeld in artikel 56 of na het verstrijken van de wettelijke termijn waarin dat besluit moest zijn genomen in beroep gaan bij de **Raad van Beroep Handel en Industrie College van Beroep** in zaken betreffende mededinging.
2. Het ingesteld beroep schorst de werking van het besluit van de Raad waartegen het is gericht.

Raad van Beroep

Artikel 58-61

HOOFDSTUK 10 STRAFBEPALINGEN

Weigering te verschijnen

Artikel 62

Degene die geen gevolg geeft aan een oproep van de Raad om voor haar te verschijnen om als getuige te worden gehoord of om inlichtingen te verschaffen wordt gestraft met []

Obstructie

Artikel 63

Degene die het instellen van een onderzoek of het inwinnen van informatie door de Raad bemoeilijkt, belet of tegenwerkt worden gestraft met []

Vernietigen of wijzigen van documenten

Artikel 64

Degene die een door de Raad opgevraagd document welke van belang is voor het onderzoek vernietigt, wijzigt of laat vernietigen worden gestraft met []

Misleidende informatie

Artikel 65

Degene die de Raad valse of misleidende informatie verstrekt worden gestraft met []

HOOFDSTUK 11 COMMISSIE VOOR MEDEDINGING VAN DE CARIBISCHE GEMEENSCHAP

Grensoverschrijdende gedragingen

Artikel 66

1. De Raad zal, indien het wenst dat wordt vastgesteld of een handeling of gedraging van een onderneming in een andere lidstaat, in Suriname schadelijk is voor de handel en strijdig is met mededinging de aangelegenheid verwijzen naar de Commissie voor Mededinging van de Caribische Gemeenschap.
 2. De Minister kan de Commissie voor Mededinging van de Caribische Gemeenschap verzoeken om een onderzoek te doen verrichten, indien hij vermoedens heeft dat het gedrag van een onderneming in een andere lidstaat, de handel van Suriname schade berokkent en met mededinging strijdig is..
 3. Een verwijzing of een verzoek ingevolge leden 1 of 2 dient schriftelijk te geschieden en die informatie bevatten die de Commissie voor Mededinging van de Caribische Gemeenschap in staat stelt om een voorlopige oordeel te vormen of een onderzoek moet worden verricht.
-

4. Indien de Commissie voor Mededinging van de Caribische Gemeenschap op eigen gezag, op verwijzing door de Raad of op verzoek van de Minister een onderzoek verricht als bedoeld in artikel 174 van het verdrag zal:

(a) de Commissie voor Mededinging van de Caribische Gemeenschap dezelfde bevoegdheden hebben als die welke de Raad ingevolge het bepaalde in de artikelen 48-50 heeft;

(b) een uitspraak van de Commissie voor Mededinging van de Caribische Gemeenschap naar aanleiding van dit onderzoek binnen Suriname **worden gehandhaafd** overeenkomstig hetgeen in de artikelen 51-55 ten aanzien van beslissing van de Raad van Beroep als bedoeld in artikel 59 lid 6 is bepaald.

HOOFDSTUK 12 OVERGANGSBEPALINGEN

Toetsing overeenkomsten

Artikel 67

1. Een onderneming die ten tijde van de inwerkingtreding van deze wet partij is bij een overeenkomst als bedoeld in de artikelen 27 en 28 zal niet worden geacht onrechtmatig te handelen mits zij binnen 6 maanden na in werking van deze wet overeenkomstig het bepaalde in artikel 44 die toestand ter toetsing aan de Raad heeft voorgelegd.
2. Indien de Raad na toetsing als bedoeld in lid 1. van oordeel is dat er sprake van een voordurende toestand die tot strijdigheid met mededinging leidt of aan een vergunning onderworpen is zal zij de onderneming een redelijke termijn gunnen om de onrechtmatigheid van die toestand op te heffen.

Aanmelding van concentraties

Artikel 68

1. Een onderneming die ten tijde van de inwerkingtreding van deze wet een verboden concentratie als bedoeld in artikel 38 in stand houdt zal niet worden geacht onrechtmatig te hebben gehandeld mits zij binnen 6 maanden na in werking van deze wet overeenkomstig het bepaalde in artikel 39 die concentratie bij de Raad heeft aangemeld.
 2. Na aanmelding als bedoeld in lid 3 worden door de Raad de bepaling van artikel 43 toegepast met uitzondering van het opleggen van een boete en/of dwangsom als bedoeld in artikel 43 lid 3 onder a.
-

HOOFDSTUK 13 SLOTBEPALINGEN

Algemene Delegatiebepaling

Artikel 69

Onverminderd de bepalingen van deze wet, waarin een staatsbesluit is voorgeschreven, kunnen omtrent de in deze wet geregelde onderwerpen nadere regels bij of krachtens staatsbesluit worden vastgesteld. /Regulation of the RAAD/

SECTION 2. CONSUMER PROTECTION (Based on CARICOM Model Law)

PART I

PRELIMINARY

Article 1. Short title.

This Act may be cited as the Consumer Protection Act.

Article 2. Definitions

(1) In this Act –

“*advertisement*” means any form of communication made to the public or a section of the public for the purpose of promoting goods or services;

“*business*” includes a professional practice or any other undertaking that is carried on for gain or reward or in the course of which goods or services are supplied otherwise than free of charge;

“*complainant*” means—

(i) a consumer;

(ii) any voluntary consumer association registered under any law for the time being in force;

(iii) the State;

(iv) one or more consumers, where there are numerous consumers having the same interest;

(v) in case of death of a consumer, his legal heir or representative;

who makes a complaint;

“*complaint*” means any allegation made by a complainant that—

(i) an unfair trade practice or an unfair term has been adopted by a supplier under Part VI and Part VII;

(ii) the goods bought by him or agreed to be bought by him suffer from one or more defects;

(iii) the services hired or availed of or agreed to be hired or availed of by him suffer from deficiency in any respect;

(iv) the supplier has charged for the goods or for the service mentioned in the complaint a price in excess of the price –

- (a) fixed by or under any law for the time being in force;
- (b) displayed on the goods or any package containing such goods;
- (c) displayed on the price list exhibited by him by or under any law for the time being in force;
- (d) agreed between the parties;

(v) goods which will be hazardous to life and safety when used are being offered for sale to the public,--

- (a) in contravention of any standards relating to safety of such goods as required to be complied with, by or under any law for the time being in force; and
- (b) the supplier could have known with due diligence that the goods so offered are unsafe to the public;

(vi) services which are hazardous or likely to be hazardous to life and safety of the public when used, are being offered by the supplier where such person could have known with due diligence to be injurious to life and safety;

(vii) the supplier has contravened any of the provisions of this Act, which are not included in the proceeding paragraphs;

"conditional sale agreement" means an agreement for the sale of goods under which the purchase price or part of such price is payable by installments and the title to the goods is to remain in the vendor, notwithstanding that the purchaser is to be in possession of the goods until the fulfillment of such conditions as to payment of installments or otherwise as may be specified in the agreement;

"Consumer" is a person who-

- (a) buys any goods under an agreement or transaction and includes any other user of the goods, when such use is made with the consent of the person who buys the goods, but does not include a person who obtains such goods for resale or for any commercial purpose; or
- (b) hires or avails of any services under an agreement or transaction and includes any other beneficiary of such services, when such services are availed of with the consent of the hirer, but does not include a person who hires or avails of such services for any commercial purposes;
- (c) Under sub-paragraph (a) and (b), the term "commercial purpose" does not include use by a person of goods bought and used or services availed exclusively for the purposes of earning a livelihood by means of self-employment.

"consumer agreement" means any written, oral or implied agreement between a supplier and a consumer in which the supplier agrees to supply goods or services for payment;

"document" includes electronic records;

"defect" means any fault, imperfection or shortcoming in the quality, quantity, potency, purity or standard which is required to be maintained by or under any law for the time being in force under any contract, express or implied or as is claimed by the supplier in any manner whatsoever in relation to any goods;

"goods" includes all kinds of property other than [real]/[immovable] property, securities, money or chose in action;

"guarantor" in relation to a person to or for whom goods or services are supplied, includes a person who undertakes to indemnify the supplier against any loss which he may incur in respect of the supply of the goods or provision of the services to or for that person;

"hire-purchase agreement" means an agreement for the bailment of goods under which the bailee may buy the goods, or under which the property in the goods will or may pass to the bailee;

"Minister" means the Minister of Trade and Industry [with responsibility for Consumer Affairs];

"negligence" includes the breach -

- (a) of any obligation, arising from the express or implied terms of a contract, to take reasonable care to exercise reasonable skill in the performance of the contract; and
- (b) of any common law duty to take reasonable care;

"payment" means consideration of any kind, including a deposit fee;

"price" includes any representation that may reasonably be inferred to be a representation of a price;

"services" means a service of any description which is made available to users and includes, but not limited to, the provision of facilities in connection with banking, financing insurance, transport, processing, supply of electrical or other energy, board or lodging or both, housing construction, entertainment, amusement or the purveying of news or other information, but does not include the rendering of any service free of charge or under a contract of personal service or employment services ;

"supplier" includes -

- (a) a seller of goods or services; or
- (b) a person providing a service; or
- (c) any person responsible for the provision of goods or services including a manufacturer, producer or distributor or an agent.

(2) In this Act, a reference to the -

(a) **"acquisition of goods"** includes a reference to the acquisition of property in, or rights in relation to, goods in pursuance of a supply of the goods;

(b) **"supply or acquisition"** of goods or services includes a reference to -

- (i) an agreement to supply or acquire goods or services; and
- (ii) the supply or acquisition of goods or services together with other property or other services or both;

(c) **"supply of services"** includes -

(i) the undertaking and performance for gain or reward of engagements for any matter other than the supply of goods; and
 ii) both the rendering of services to order and the provision of services by making them available to potential users,
 but does not include the rendering of services under a contract of employment.

Article 3. Purpose.

The purpose of this Act is to promote and advance the social and economic welfare of consumers by –

- (a) establishing a legal framework for the achievement and maintenance of a consumer market that is fair, accessible, efficient, sustainable and responsible;
- (b) promoting fair business practices;
- (c) protecting consumers from –
 - (i) unfair, unconscionable or otherwise improper trade practices; and
 - (ii) deceptive, misleading, unfair or fraudulent conduct;
- (d) promoting social, economic and environmental responsibility in consumer markets;
- (e) improving consumer awareness and information and encouraging responsible and informed consumer choice and behaviour; and
- (f) providing for an accessible, consistent, harmonised, effective and efficient system of redress for consumers.

Article 4 Application of the Act.

- (1) Subject to subsection (3), this Act applies to all persons involved in trade or business whether through the purchasing or supplying of goods or services.
- (2) In determining whether this Act applies to an entity or transaction, the Commission or a court shall consider the real substance of the entity or transaction and in so doing may disregard the outward form.
- (3) The **Consumer Affairs Commission** may by Order, subject to affirmative resolution, exempt categories of trade or business from the application of this Act.
- (4) Subject to section 80, this Act binds the [State/Crown].

Article 5 Consumer Organisations.

Any organization purporting to provide services for the protection of consumers shall be a duly registered, non-profit organization the purpose of which is to –

- (a) promote and protect consumer rights;
 - (b) represent the collective interests of consumers before judicial or administrative bodies;
 - (c) Represent consumers' interests to government and persons engaged in the business of producing, supplying or distributing goods or providing services; and
 - (d) collect, process and disseminate objective information for the benefit of consumers.
-

PART II ESTABLISHMENT AND FUNCTIONS OF THE COMMISSION**Article 6. Establishment of Consumer Affairs Commission.**

There is established a Commission to be known as the Consumer Affairs Commission which shall be a body corporate. The Minister of Trade and Industry may designate an existing [or new] body to perform the functions of the Consumer Affairs Commission.

Article 7 Functions**PART III COMPLAINTS****Article 8 Complaints**

When a consumer makes a complaint to the **Consumer Affairs Commission** in regard to a contravention of any of the provisions of this Act or any Regulations made thereunder, the **Consumer Affairs Commission** shall appoint officers having experience and training in alternative dispute resolution to be adjudicating officers for holding an enquiry in such manner as to resolve the consumer dispute.

Article 9 Complaints made to the Commission

(1) Subject to subsection (2), a complaint to the Commission may be made by a person who claims to have been adversely affected in relation to the acquisition of goods or services.

(2) Where the complainant is –

(a) a minor, the complaint may be made by a parent or guardian; or

(b) unable to act for himself by reason of infirmity or any other cause or has died, the complaint may be made by a parent or guardian or any other suitable person or his personal representative.

(3) A complaint to the Commission may be oral but shall be made in writing if litigation or further action is contemplated.

(4) The Commission may, upon the request of a complainant, represent that complainant in the event that litigation is contemplated.

(5) Subsection (1) does not affect the right of a person to file a complaint in a court of law, a complaint referred to in that subsection except that the person shall not institute proceedings in both the Commission and a court in respect of the same complaint.

(6) For the purposes of this section the term “suitable person” includes the Commission.

Article 10.

(1) A complaint in relation to any goods sold or delivered or agreed to be sold or delivered or any service provided or agreed to be provided may be filed with the Commission by –

(a) the consumer to whom such goods are sold or delivered or agreed to be sold or delivered or such service provided or agreed to be provided;

(b) any recognized consumer association whether the consumer to whom the goods sold or delivered or agreed to be sold or delivered or service provided or agreed to be provided is a member of such association or not;

(c) one or more consumers, where there are numerous consumers having the same interest, with the permission of the Commission, for the benefit of all consumers so interested; or

(d) the State, either in its individual capacity or as a representative of interests of consumers in general.

(2) Every complaint filed under sub-section (1) shall be accompanied with such amount of fees and be payable in such manner as may be prescribed by rules.

(3) On receipt of a complaint made under sub-section (1), the Commission or as the case may be the court may, by order, allow the complaint to be proceeded with or rejected.

(4) A complaint shall not be rejected under this section unless an opportunity of being heard has been given to the complainant.

(5) Where a complaint is allowed to be proceeded with under sub-section (3), the Commission may proceed with the complaint in the manner provided under this Act.

Article 11.

(1) The Commission may in its absolute discretion determine whether to conduct or continue an investigation under this Act.

(2) Without limiting the generality of subsection (1), the Commission may refuse to conduct or continue any investigation if it considers that –

(a) the subject-matter of the complaint is trivial;

(b) the complaint is frivolous or vexatious or not made in good faith;

(c) the delay in making the complaint was unreasonable

(d) the complainant does not have a sufficient interest in the subject-matter of the complaint;

(e) the subject-matter of the complaint could more appropriately be dealt with by another body or in another forum; or

(f) having regard to all the circumstances of the case, it is not necessary to conduct or

continue an investigation.

(3) Where the Commission decides not to conduct or continue an investigation, it shall, in writing, inform the complainant of that decision and the reasons for it.

(4) Where the Commission refuses to conduct or continue an investigation under subsection (2) (a) or (b), the complainant shall bear the cost related to the complaint.

(5) The Commission shall not admit a complaint unless it is filed within [two years] from the date on which the cause of action has arisen.

(6) Notwithstanding anything contained in sub-section (1), a complaint may be entertained after the period specified in sub-section (5), if the complainant satisfies the Commission that he had sufficient cause for not filing the complaint within such period:

(7) Pursuant to sub-section (6) the Commission shall record its reasons for condoning the delay.

Article 12 Power to investigate not precluded.

(1) The Commission shall not be precluded from conducting an investigation in respect of any matter by reason only that it is open to the complainant to apply to a court for redress under any other enactment.

(2) If a question arises as to whether the Commission has jurisdiction to investigate a case under this Act, the Commission may apply to the [High Court] for a declaration as to jurisdiction.

(3) Unless the court directs otherwise, the commencement of an action in court in connection with a matter under investigation by the Commission shall not preclude the investigation.

Article 13.

(1) The Commission shall, on admission of a complaint, if it relates to any goods,—

- (a) refer a copy of the admitted complaint, within twenty-one days from the date of its admission to the opposite party mentioned in the complaint directing him to give his version of the case within a period of thirty days or such extended period not exceeding fifteen days as may be granted by the Commission.
 - (b) where the opposite party on receipt of a complaint referred to him under clause (a) denies or disputes the allegations contained in the complaint, or omits or fails to take any action to represent his case within the time given by the Commission, the Commission shall proceed to settle the consumer dispute in the manner specified in sub sections (c) to (g);
 - (c) where the complaint alleges a defect in the goods which cannot be determined without proper analysis or test of the goods, the Commission shall obtain a sample of the goods from the complainant, seal it and authenticate it in the manner prescribed and refer the sample so sealed to the appropriate laboratory along with a direction that such laboratory make an analysis or test, whichever may be necessary, with a view to finding out whether such goods suffer from any defect alleged in the complaint or from any other defect and to report its findings thereon to the Commission within a period of forty-five days of the receipt of the reference or within such extended period as may be granted by the Commission;
 - (d) before any sample of the goods is referred to any appropriate laboratory under section (c), the Commission may require the complainant to deposit to
-

the credit of the Commission such fees as may be specified, for payment to the appropriate laboratory for carrying out the necessary analysis or test in relation to the goods in question;

- (e) the Commission shall remit the amount deposited to its credit under section (d) to the appropriate laboratory to enable it to carry out the analysis or test mentioned in section (c) and on receipt of the report from the appropriate laboratory, the Commission shall forward a copy of the report along with such remarks as the Commission may feel appropriate to the opposite party;
- (f) if any of the parties disputes the correctness of the findings of the appropriate laboratory, or disputes the correctness of the methods of analysis or test adopted by the appropriate laboratory, the Commission shall require the opposite party or the complainant to submit in writing his objections with regard to the report made by the appropriate laboratory;
- (g) the Commission shall thereafter give reasonable opportunity to the complaint as well as the opposite party of being heard as to the correctness or otherwise of the report made by the appropriate laboratory and issue an appropriate order under this Act.
- (h) where an Order made under this Act is not complied with, the Commission may order the property of the person not complying with such Order to be attached.
- (i) no attachment made under sub-section (h) shall remain in force for more than three months at the end of which, if the non-compliance continues, the property attached may be sold and out of the proceeds thereof, the Commission may award such damages as it thinks fit to the complainant and shall pay the balance, if any, to the person entitled thereto.
- (j) where any amount is due from any person under an order made by the Commission, the person entitled to the amount may make an application to the Commission and the Commission may issue a certificate for the said amount to the [police officer or administrative head] (by whatever name called) and he shall proceed to recover the amount in the same manner as arrears due to the State.
- (k) where a complaint instituted before the Commission is found to be false, frivolous or vexatious, it shall, for reasons to be recorded in writing, dismiss the complaint and make an Order that the complainant shall pay to the opposite party such cost, not exceeding dollars, as may be specified in the Order.

(2) The Commission shall, if the complaint admitted by it under section 9 relates to goods in respect of which the procedure specified in sub-section (1) cannot be followed, or if the complaint relates to any services,—

- (a) refer a copy of such complaint to the opposite party directing him to give his version of the case within a period of thirty days or such extended period not exceeding fifteen days as may be granted by the Commission or as the case may be, the court;
- (b) where the opposite party, on receipt of a copy of the complaint, referred to him under clause (c) denies or disputes the allegations contained in the complaint, or omits or fails to take any action to represent his case within the time given by the Commission, the Commission shall proceed to settle the consumer dispute,—
 - (i) on the basis of evidence brought to its notice by the complainant and the opposite party, where the opposite party denies or disputes the allegations contained in the complaint, or
 - (ii) ex parte on the basis of evidence brought to its notice by the complainant where the opposite party omits or fails to take any action to represent his case within the time given by the Commission;
- (d)** where the complainant fails to appear on the date of hearing before the Commission, the

Commission may either dismiss the complaint for default or decide it on merits.

(3) No proceedings complying with the procedure laid down in sub-sections (1) and (2) shall be called in question on the ground that the principles of natural justice have not been complied with.

(4) Every complaint shall be heard as expeditiously as possible and every endeavour shall be made to decide the complaint within a period of three months from the date of receipt of notice by opposite party where the complaint does not require analysis or testing of commodities and within five months if it requires analysis or testing of commodities

(5) No adjournment shall be ordinarily granted by the Commission unless sufficient cause is shown and the reasons for grant of adjournment have been recorded in writing by the Commission

(6) The Commission shall make such orders as to the costs occasioned by the adjournment as may be specified in the regulations made under this Act;

(7) In the event of a complaint being disposed of after the period so specified, the Commission shall record in writing, the reasons for the same at the time of disposing of the said complaint.

(8) Where during the pendency of any proceeding before the Commission, it appears to it necessary, it may pass such interim order as is just and proper given the facts and circumstances of the case.

(9) For the purposes of this section, the Commission shall have powers in respect of the following matters, namely:—

- (i) the summoning and enforcing the attendance of any defendant or witness and examining the defendant or witness on oath;

- (ii) the discovery and production of any document or other material object producible as evidence;
- (iii) the reception of evidence on affidavits;
- (iv) the requisitioning of the report of the concerned analysis or test from the appropriate laboratory or from any other relevant source;
- (v) issuing of any commission for the examination of any witness, and
- (vi) any other matter which may be prescribed.

Article 14 Power to summon persons to give evidence.

(1) The Commission may, in relation to an investigation being conducted by it, summon a person to

- (a) attend and give evidence before the Commission; or
- (b) produce any document which is –
 - (i) in the possession or under the control of that person; and
 - (ii) relevant to the matter under investigation.

(2) A summons under this section –

- (a) shall be in the form set out in the Second Schedule; and
- (b) may be served by –
 - (i) a member of the [Police Force];
 - (ii) a bailiff; or
 - (iii) any other person authorised by the Commission.

Article 15 Obligations of persons summoned

(1) A person summoned to attend and give evidence or to produce a document before the Commission shall be entitled –

- (a) in respect of such attendance, the giving of evidence, the disclosure of any communication or the production of any document, to the same rights and privileges as a person summoned before a court of law; and
- (b) to be paid his expenses, including travelling expenses, at the rates prescribed for witnesses in civil proceedings who are entitled to have their expenses paid from the public fund.

(2) The Commission may, if it thinks fit, disallow the whole or any part of any expenses referred to in subsection (1)(b).

(3) A person who without sufficient cause –

- (a) fails or refuses to obey a summons issued by the Commission under section 14;
- (b) being a witness before the Commission –
 - (i) leaves the Commission without its permission; or
 - (ii) refuses to answer any question put to him by or with the permission of the Commission; or

(c) obstructs or interrupts the proceedings of the Commission, commits an offence and is liable on summary conviction to [a fine not exceeding [] dollars and in default of payment of the fine, to imprisonment for a term not exceeding [two years]].

Article 16 Documents to received as evidence.

In all legal proceedings any document produced to the Commission pursuant to section 13 shall be received as prima facie evidence of the truth of the statements contained therein.

Article 17.

(1) If the Commission is satisfied that the goods complained against suffer from any of the defects specified in the complaint or that any of the allegations contained in the complaint about the services are proved, the Commission shall issue an order to the opposite party directing him to do one or more of the following things, namely:—

- (a) to remove the defect pointed out by the appropriate laboratory from the goods in question;
 - (b) to replace the goods with new goods of similar description which shall be free from any defect;
 - (c) to return to the complainant the price, or, as the case may be, the charges paid by the complainant;
 - (d) to pay such amount as may be awarded by it as compensation to the consumer for any loss or injury suffered by the consumer due to the negligence of the opposite party, provided that the Commission shall have the power to grant punitive damages in such circumstances as it deems fit;
 - (e) to remove the defects in goods or deficiencies in the services in question;
 - (f) to desist and discontinue the unfair trade practice or the restrictive trade practice;
 - (g) not to offer the hazardous goods for sale;
 - (h) to withdraw the hazardous goods from being offered for sale;
 - (i) to cease manufacture of hazardous goods and to desist from offering services which are hazardous in nature;
 - (j) to pay such sum as may be determined by it if it is of the opinion that loss or injury has been suffered by a large number of consumers who are not identifiable conveniently provided that the minimum amount of sum so payable shall not be less than twenty- five per cent. of the value of such defective goods sold or service provided, as the case may be, to such consumers and provided further that the amount so obtained shall be credited in favour of such person and utilized in such manner as may be prescribed;
 - (k) to issue corrective advertisement to neutralize the effect of misleading advertisement at the cost of the opposite party responsible for issuing such misleading advertisement;
-

(1) to provide for adequate costs to parties in addition to the fees, if any paid to the laboratory for analysis or testing of goods..

(2) Every proceeding referred to in sub-section (1) shall be conducted by the Chairperson of the Commission and at least one member thereof sitting together provided that where a member, for any reason, is unable to conduct a proceeding until it is completed, the Chairperson and the other member shall continue the proceeding from the stage at which it was last heard by the previous member.

(3) Every order made by the Commission under sub-section (1) shall be signed by its Chairperson and the member or members who conducted the proceeding provided that where the proceeding is conducted by the Chairperson and one member and they differ on any point or points, they shall state the point or points on which they differ and refer the same to the other member for hearing on such point or points and the opinion of the majority shall be the order of the Commission.

(4) Subject to the foregoing provisions, the procedure relating to the conduct of the meetings of the Commission, its sittings and other matters shall be such as may be prescribed by the regulations.

Article 18.

(1) Any person aggrieved by an order made by the Commission may prefer an appeal against such order to the High Court within a period of [thirty] days from the date of the order, in such form and manner as may be prescribed

(2) The High Court may entertain an appeal after the expiry of the said period of [thirty] days if it is satisfied that there was sufficient cause for not filing it within that period

(3) No appeal by a person who is required to pay any amount in terms of an Order of the Commission shall be entertained by the High Court.

PART IV CONSUMER RIGHTS

Article 19. Ambiguities to benefit consumer.

In any matter brought before the Commission or a Court, the Commission or the Court, as the case may be, shall -

(a) if a provision of this Act, read in context, can be reasonably construed to have more than one meaning, prefer the meaning that best promotes the spirit and purposes of this Act, and will best improve the realisation and enjoyment of consumer rights generally and in particular by persons referred to in section 7(3); and

(b) strictly interpret information that is required to be disclosed under this Act and any document prepared or published by or on behalf of a supplier or required to be produced by a supplier, to the benefit of the consumer, in such a manner that -

(i) any ambiguity that allows for more than one reasonable interpretation of a part of such information or document is resolved to the benefit of the consumer; and

(ii) any restriction, limitation, exclusion or deprivation of a consumer's legal rights set out in such a document or notice is limited to the extent that a reasonable person would ordinarily contemplate or expect, having regard to the content of the document, the manner and form in which it was prepared and presented, and the circumstances of the transaction or agreement

Article 20 Unsolicited goods or services: relief from legal obligations.

(1) A consumer is not required to pay a supplier for any goods or services supplied to the consumer under a consumer agreement unless the -

(a) consumer has implicitly requested the supplier to supply those goods or services by

(i) tendering payment for them; or

(ii) conduct that could reasonably lead the supplier to believe that the consumer has requested the supplier to supply those goods or services

(b) consumer has expressly requested the supplier to supply those particular goods or services before they are supplied to the consumer; or

(c) supplier has undertaken to supply those goods or services from time to time to the consumer without further approval or specific request.

(2) Subject to subsection (4), a supplier is not entitled to demand payment or make any representation that suggests that a consumer is required to make payment in respect of any unsolicited goods or services, despite their subsequent use, receipt, misuse, loss, damage or theft.

(3) The supplier is liable to pay to the recipient of unsolicited goods, such reasonable costs as are incurred in respect of the storage of the goods

(4) Subsections (2) and (3) do not apply to or in relation to a recipient of unsolicited goods if -

(a) the recipient has unreasonably refused to permit the supplier or the owner of the goods to take possession of the goods; or

(b) the goods were received in circumstances in which the recipient knew or might reasonably be expected to have known, that the goods were not intended for him.

(5) A request for goods or services shall not be inferred solely on the basis of payment, inaction or the passing of time.

(6) Where a consumer is a party to an agreement referred to in subsection (1)(c) and, during the course of that agreement there is a material change in the goods or services, the goods or services shall be treated as unsolicited from the time of the material change unless the supplier is able to establish that the consumer consented to the material change.

(7) Where a consumer consents to a material change, whether orally, in writing or by other affirmative conduct, a supplier may rely on the consent but has the onus of proving such consent.

(8) Where a supplier has received payment from or on behalf of a consumer in respect of unsolicited goods or services, the consumer may demand a refund of the payment within [one year] after having made the payment.

(9) A supplier who receives a demand for a refund under subsection (8) shall refund the payment within [the prescribed period of time.]

(10) Where a consumer receives any unsolicited goods from a supplier, the consumer -

- (a) may -
 - (i) subject to paragraph (b)
 - (ii), retain the goods without payment; or
 - (iii) return the goods to the supplier at the supplier's risk and expense; and
- (b) subject to subsection (4), is not liable for any -
 - (i) loss or damage to those goods while they are in transit, or at any time after they are received by the consumer, whether or not they remain in the consumer's possession; or
 - (ii) use or depletion of, or damage to those goods at any time after [10 business days/one month] after receipt by the consumer, unless during that time, the supplier has notified the consumer that the goods were delivered in error and has arranged to recover them, at the supplier's risk and expense.

(11) Goods or services are unsolicited if the goods or services are supplied to a consumer who did not request them.

(12) Goods or services will not be regarded as unsolicited if -

- (i) the goods or services were intended for another person and the recipient knew or ought to have known that the goods or services were intended for another person;
- (ii) there is a non-material change to periodically supplied goods or services;
- (iii) the goods or services are supplied under a written future performance agreement that provides for the periodic supply of goods to the recipient without further solicitation.

Article 21. Consumer's right to select suppliers and products.

(1) A supplier shall not require, as a condition of offering to supply, or supplying, any goods or services, or as a condition of entering into a consumer agreement, that the consumer -

- (a) purchase any other goods or services from that supplier;
- (b) enter into an additional agreement or transaction with the same or another supplier; or
- (c) agree to purchase any goods or services from a designated third party,

unless the supplier can show financial or other efficiency benefits to the consumer.

(2) Without limiting the generality of subsection (1), a supplier requires a consumer to purchase additional goods or services if the supplier -

- (a) supplies the primary goods and any additional goods in a common package, and offers them for supply at a single price;
- (b) attaches to or inserts within, or in the packaging of, any primary goods a promotional coupon, credit slip, voucher or similar device to be used as full consideration for the purchase of any additional goods or services; or
- (c) installs within or encodes upon the primary goods, or any component of them, any additional goods but does not alternatively offer them for supply separately and at individual prices.

Article 22 Consumer's right to authorize services.

(1) This section applies to any transaction or consumer agreement under which a supplier supplies a repair or maintenance service to, or supplies or installs any replacement parts or components in, any property belonging to or in the control of the consumer, if –

- (a) the supplier has or takes possession of that property for the purpose contemplated in this subsection; or
- (b) in any other case, the consumer requests an estimate before any services are supplied.

(2) A supplier to whom this section applies is not entitled to charge a consumer for the supply of any goods or services contemplated in subsection (1) unless –

- (a) the supplier has given the consumer an estimate that satisfies the prescribed requirements, and the consumer has subsequently authorised the work; or
- (b) the consumer has, in writing –
 - (i) declined the offer of an estimate, and authorised the work; or
 - (ii) pre-authorised any charges up to a specified maximum, and the amount charged does not exceed that maximum.

(3) A supplier is not entitled to charge a consumer for –

- (a) an estimate required under subsection (2)(a), unless the supplier has disclosed the price for preparing that estimate, and the consumer has approved it; or
- (b) any diagnostic work, disassembly or re-assembly required in order to prepare an estimate, or for any damage to or loss of material or parts in the course of preparing an estimate, in addition to any estimate charge imposed under paragraph (a).

4) The **Consumer Affairs Commission** may by regulation exempt from this section any transaction or consumer agreement referred to in subsection (1) that is below a prescribed threshold.

Article 23 Consumer's right to choose and examine goods.

(1) Where any goods are displayed in, or sold from, open stock, the consumer has the right to select or reject any particular item from that stock

(2) Where the consumer has agreed to purchase goods on the basis of a description or sample of the goods it is an implied condition of the agreement that the goods delivered to the consumer -

- (a) correspond with the description or sample; and
- (b) are free from any defect that would not be apparent from the description or on reasonable examination of the sample.

(3) Where the consumer has agreed to purchase or lease goods on the basis of a sample, as well as by description, it is not sufficient that the bulk of the goods correspond with the sample if the goods do not also correspond with the description.

(4) Where the supplier delivers goods to a consumer under a consumer agreement, the supplier shall, on request, allow the consumer a reasonable opportunity to examine the goods for the purpose of ascertaining whether they are in conformity with the consumer agreement.

(5) Where goods are delivered to the consumer that the consumer has not previously examined, the consumer is deemed not to have accepted them until the consumer has had a reasonable opportunity of examining them for the purpose of ascertaining whether they are in conformity with the consumer agreement.

Article 24 Consumer's rights with respect to delivery of goods or supply of services.

(1) Unless otherwise expressly provided or anticipated by reason of a course of dealing or trade practice in a consumer agreement, it is an implied condition of every transaction for the supply of goods that -

- (a) the supplier is responsible to deliver the goods to the consumer -
 - (i) within a reasonable time;
 - (ii) subject to subsection (2)(a) at the supplier's place of business, if the supplier has one, and if not, the supplier's residence; and
 - (iii) at the cost and risk of the supplier; and
- (b) the goods remain at the supplier's risk until the consumer has accepted delivery.

(2) The consumer has the right to require -

- (a) delivery of any goods at the -
 - (i) date and time agreed; and
 - (ii) place of the consumer's choice, but the supplier may require the consumer to pay the costs of delivery at any location other than a location referred to in subsection (1); and
- (b) performance of any service at the time agreed with the supplier.

(3) Where a consumer agreement does not provide a specific time for delivery of any goods or supply of any service, the supplier shall not require that the consumer accept delivery or performance of the services at an unreasonable time.

Article 25. Consumer's acceptance of goods or services.

(1) A consumer is deemed to have accepted goods when -

- (a) the consumer expressly or implicitly communicates to the supplier that the consumer has accepted them;
 - (b) the goods have been delivered to the consumer, and the consumer does any act in relation to them that is inconsistent with the supplier's ownership of the goods; or
 - (c) after the lapse of a reasonable time, required for examining the goods to ascertain its conformity with the transaction, the consumer retains the goods without intimating to the supplier that the consumer has rejected them.
- (2) Where a supplier delivers to a consumer a larger quantity of goods than the consumer agreed to buy, the consumer may accept the goods, and -
- (a) pay for the agreed quantity at the agreed rate; and
 - (b) treat the excess quantity as unsolicited goods in accordance with section 20.
- (3) Where a supplier delivers to a consumer some of the goods the supplier agreed to sell together with goods of a different description not contemplated in the consumer agreement, the consumer may -
- (a) accept the goods that are in accordance with the agreement and reject the remainder; or
 - (b) reject the whole.

Article 26. Consumer's right to cancel reservation.

- (1) Subject to subsections (2) and (3), a consumer has the right to cancel any advance booking or reservation for a service to be supplied.
- (2) A supplier who makes a commitment or accepts a reservation to supply goods or services on a later date -
- (a) may require payment of a deposit in advance, not exceeding the prescribed amount or prescribed percentage of the cost of the goods or services that have been reserved; and
 - (b) may impose a reasonable charge for cancellation of the order or reservation.
- (3) For the purposes of this section, a cancellation charge is unreasonable if it exceeds a fair amount in the circumstances, having regard to -
- (a) the nature of the service that was reserved or booked;
 - (b) the length of notice of cancellation provided by the consumer; and
 - (c) the reasonable potential for the supplier, acting diligently, to find an alternative consumer between the time of receiving the notice, and the time of the cancelled reservation.
- (4) If a consumer is unable to carry out a reservation or advance booking by reason of the death of the consumer, the supplier -
- (a) may not impose any cancellation fee in respect of the reservation or booking; and
 - (b) shall refund to the the consumer's estate any deposit paid by the consumer in respect of the reservation or booking.
-

(5) Section 25(2), read with the changes required by the context, applies in respect of a cancellation in terms of this section.

Article 27 Consumer's right to rescind or cancel agreement.

(1) The provisions of this section are in addition to and not in substitution for any right to return goods and receive a refund that may otherwise exist in law between a supplier and consumer.

(2) Subject to subsection (3), a consumer may rescind a consumer agreement -

(a) within [10] business days after delivery of goods to be supplied in terms of the agreement, if the agreement arises as a result of -

(i) direct, distance or electronic marketing by the supplier and contemplates the delivery of goods to the consumer; or -

(ii) any other marketing in circumstances in which the consumer is unable to choose or examine goods referred to in section 18;

(b) within [5] business days after entering into the agreement, if the agreement arises as a result of direct, distance or electronic marketing by the supplier but does not contemplate the delivery of goods to the consumer.

(3) A consumer may rescind a consumer agreement referred to in subsection (2) within [1 year] after the agreement, if the supplier -

(a) was required to be licensed or registered in terms of any public regulation, and was not so licensed or registered; or

(b) contravened any provision of this Act in respect of the transaction

(4) At any time, by giving [one] month notice to the supplier, a consumer may cancel without penalty, a consumer agreement -

(a) for the supply of a continuous service;

(b) to purchase goods or services on a periodic recurring basis by subscription; or

(c) to make a donation on a periodic recurring basis.

(5) The expense and risk of return is borne by the supplier if goods are unacceptable and otherwise by the consumer.

(6) A supplier -

(a) is obliged to return any payment received from a consumer within [5] business days after receiving notice of the rescission of a consumer agreement; and

(b) is not entitled to collect any payment in terms of a rescinded agreement.

(7) This section does not apply with respect to a consumer agreement in terms of which goods have been delivered to the consumer, if -

(a) any public regulation prohibits the return of those goods to the supplier once they have been supplied to, or at the direction of, a consumer; or

(b) after having been supplied to, or at the direction of, the consumer, the goods have been

- (i) partially or entirely eaten, consumed, depleted or destroyed, unless the consumer was reasonably unable to determine that the goods were unfit for the intended purpose without partially eating, consuming, depleting or destroying them; or
- (ii) partially or entirely disassembled, physically altered, or affixed, attached, joined or added to, blended or combined with, or embedded within, other goods or property.

Article 28. Right to information in official language.

A consumer has a right to receive any document required under this Act in the official language.

Article 29. Right to information in plain and understandable language

(1) A document that is required to be delivered to a consumer under this Act, shall be provided –

- (a) in the prescribed form, if any, for that document, or;
- (b) in plain language, if no form has been prescribed for the document.

(2) For the purposes of this Act, a document is in plain language if it is reasonable to conclude that an ordinary consumer of the class of persons for whom the document is intended, with average literacy skills and minimal experience as a consumer of the relevant goods or services, could be expected to understand the content, significance, and import of the document without undue effort, having regard to -

- (a) the context, comprehensiveness and consistency of the document;
- (b) the organisation, form and style of the document;
- (c) the vocabulary, usage and sentence structure of the text; and
- (d) the use of any illustrations, examples, headings, or other aids to reading and understanding.

(3) The Commission may publish guidelines for methods of assessing whether a document satisfies the requirements of subsection (1)(b).

Article 30 Right of consumer's estate to choose whether to uphold agreement.

(1) Where a consumer enters into a consumer agreement for the supply of any goods or services, but dies before the supply of those goods or services –

- (a) the personal representative of the consumer's estate may give notice to the supplier –
 - (i) requiring delivery of the goods or supply of the services, in accordance with the agreement; or
 - (ii) terminating the agreement as from the death of the consumer; and
 - (b) any deposit paid by the consumer remains in trust for the benefit of the consumer's estate.
-

(2) Where a consumer agreement that has been terminated pursuant to subsection (1)(a)(ii) relates to the supply of any special-order goods, the supplier, after receiving notice of the termination –

(a) shall not order, procure or make anything not ordered, procured or made, and must ensure the diligent completion of anything that had been ordered, procured or begun to be made;

(b) is entitled to reimbursement for any costs for such procurement or work, on the terms contemplated in the agreement; and

(c) upon acquisition or completion of those special-order goods, holds them in trust for the benefit of the consumer's estate, subject to further direction by the administrator of that estate.

(3) This section does not apply in respect of a consumer agreement for the supply of funeral or burial services.

PART V DUTIES OF SUPPLIERS

Article 31 Information to consumer.

(1) At any time before payment is made for any goods, whether sold as used or unused, a supplier shall, in addition to the requirements of any other enactment relating to packaging, labeling or description of goods, provide to the consumer in [the official] language, the information mentioned in subsection (2), concerning the goods being sold.

(2) The information referred to in subsection (1) is -

(a) where applicable, the origin, care, terms, components, hazards, proper use, weight, size and instructions for assembly and installation of the goods; and

(b) where chargeable, the professional fees of the supplier in respect of the goods.

(3) Where a supplier fails to comply with subsection (1) he shall, notwithstanding anything to the contrary in the warranty document, be responsible for any damage done to the goods by the consumer that can be directly attributed to the consumer's lack of information.

(4) A supplier who contravenes subsection (1) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars and in default of payment of the fine, to imprisonment for a term not exceeding [two] years.

Article 32 Disclosure of price of goods or services.

(1) A supplier shall not display goods for sale, or offer to supply any prescribed services without displaying a price in relation to those goods or services, unless the display is –

(a) designed and intended predominantly as a form of advertisement of the supplier, goods or services; and

(b) in the case of goods, in an area within the supplier's premises to which the public does not ordinarily have access.

(2) For the purposes of this section, -

- (a) a price is displayed in relation to particular goods if it is –
- (i) appended, annexed or affixed to, written, printed, stamped or located upon, or otherwise applied to the goods or to any band, ticket, covering, label, package, reel, shelf, or other thing used in connection with the goods or on which the goods are mounted for display or exposed for sale;
 - (ii) published in relation to the goods in a catalogue available to the public if a time is specified in the catalogue as the time after which the goods may not be sold at that price, and that time has not yet passed or in any other case, the catalogue may reasonably be regarded as not out of date; or
 - (iii) in any way represented in a manner from which it may reasonably be inferred that the price represented is a price applicable to the goods or services; and
- (b) a price shall not be regarded as being displayed in relation to goods if -
- (i) the price was appended to the goods outside [] in relation to the supply of the goods outside []; or
 - (ii) the display of that price is fully covered and obscured by a second displayed price.

(3) Where a supplier displays goods for sale or offers to supply any services in relation to which more than one price is concurrently displayed, section 33 applies.

(4) Subsection (3) does not apply in respect of the price of goods or services if the price of those goods or services is determined by an enactment.

(5) Where a supplier has provided an estimate for any service, or goods and services, in accordance with in section 22, the price for that service, or goods and service, shall not exceed the estimate unless -

- (a) the supplier has informed the consumer of the additional estimate charges; and
- (b) the consumer has authorised the work to continue.

(6) A supplier who contravenes subsection (1) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars and in default of payment of the fine, to imprisonment for a term not exceeding [two] years.

Article 33 Dual pricing.

(1) Where, subject to section 35, more than one price is displayed on goods –

- (a) the customer is entitled to pay the lowest of the prices that are displayed on the goods; and
- (b) a supplier shall not in the course of trade supply the goods at a price that is higher than the lowest price displayed on the goods.

(2) A supplier who contravenes subsection (1)(b) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars or imprisonment for a term not exceeding [] or to both such fine and imprisonment.

- (3) It is a defence to the prosecution of a person for a contravention of this section that -
- (a) the contravention in respect of which the prosecution was instituted was due to -
 - (i) the act or default of another person (other than a director, employee or agent of the defendant); or
 - (ii) an accident or to some other cause beyond the defendant's control; and
 - (b) the defendant had taken all reasonable precautions and exercised due diligence to avoid the contravention.

Article 34. Identification of supplier.

(1) A person shall not carry on a business, advertise, promote, offer to supply or supply any goods or services, or enter into a transaction or consumer agreement with a consumer under any name except -

- (a) the person's name, as -
 - (i) recorded in an official identity document or any other recognised identification document, in the case of an individual; or
 - (ii) registered pursuant to any enactment, in the case of a juristic person; or
- (b) a name registered to, and for the use of, that person pursuant to any enactment.

(2) A person referred to in subsection (1) shall include the following particulars on any trade catalogue, trade circular, business letter, order for goods, sales record or statement of account issued -

- (a) the name, title or description under which the business is carried on;
- (b) a statement of the place at which, or from which, the business is carried on; and
- (c) if the activity is carried on under a name referred to in subsection (1)(b), the name of the person to whom that name is registered.

(3) A supplier who contravenes subsection (1) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars and in default of payment of the fine, to imprisonment for a term not exceeding [two] years.

Article 35 Product labeling and trade descriptions.

(1) A supplier of goods shall not display, offer to supply or supply any goods, other than goods that are exempt in terms of subsection (3), unless a trade description of those goods is -

- (a) applied to the goods, or to any covering, label or reel in or on which the goods are packaged, or attached to the goods;
 - (b) displayed together with, or in proximity to, the goods in a manner that is likely to lead to the belief that the goods are designated or described by that description; or
 - (c) contained in any sign, advertisement, invoice, wine list, business letter, business paper, or other commercial communication on the basis of which a consumer may request or order the goods.
-

- (2) A supplier of goods shall –
- (a) not offer to supply, display, or supply any goods if the supplier knows, reasonably could determine, or has reason to suspect, that –
 - (i) a trade description applied to those goods is likely to mislead the consumer as to any matter implied or expressed in that trade description; or
 - (ii) a trade description or trade mark applied to those goods has been altered in contravention of subsection (4); and
 - (b) with respect to any goods within that person’s control, take reasonable steps to prevent any other person from doing anything referred to in paragraph (a).
- (3) The **Consumer Affairs Commission**, by regulation, may –
- (a) exempt particular goods or categories of goods from the application of subsection (1) if –
 - (i) those goods, or that category of goods, are subject to regulation under any other enactment, and the **Consumer Affairs Commission** is satisfied that the regulatory scheme provides for adequate disclosure of information to the consumer to achieve the purposes of this section; or
 - (ii) the information required under this section is self-evident given the nature of the goods, and the manner and circumstances in which they are customarily made available for supply to the public; or
 - (b) prescribe circumstances of displaying or selling particular goods or categories of goods, which if satisfied, would exempt those goods from the application of this section.
- (4) It is an offence for a person to –
- (a) knowingly apply to any goods a trade description that is likely to mislead the consumer as to any matter implied or expressed in that trade description;
 - (b) alter, deface, cover, remove or obscure a trade description or trade mark applied to any goods in a manner calculated to mislead consumers; or with respect to any goods within that person’s control; or
 - (c) fail to take reasonable steps to prevent any other person from doing anything referred to in paragraph (a) or (b).
- (5) A supplier who contravenes this section commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars and in default of payment of the fine, to imprisonment for a term not exceeding [two] years.
- (6) For the purposes of this section trade description means –
- (a) any description, standard, statement or other direct or indirect indication, except a trade mark, as to –
 - (i) the size, number, quantity, measure, weight or gauge of any goods;
 - (ii) the name of the producer or producers of any goods;
 - (iii) the ingredients of any goods, or material of which any goods are made;
 - (iv) the place or country of origin of any goods;
-

- (v) the mode of manufacturing or producing any goods; or
- (vi) any goods being the subject of any patent, privilege or copyright; or
- (b) any figure, work or mark, other than a trade mark, that, according to the custom of the trade, is commonly understood to be an indication of any matter contemplated in paragraph (a).

Article 36 Disclosure of environmental facts affecting goods

(1) In addition to the requirements of section 35, a person who packages any prescribed goods, or imports any such goods, for supply to consumers shall display on or in association with that packaging or those goods, a notice in the prescribed manner and form that discloses

–

- (a) the presence, nature and extent of any –
 - (i) genetically modified ingredients or components of those goods; or
 - (ii) ingredients or components that have been determined to present a chemical or biological hazard to humans, relative to their concentration in those goods;
- (b) the estimated energy requirements per hour of use, if the operation of the goods requires the utilisation of energy other than muscle power;
- (c) the nature and intensity of any potentially harmful energy radiation, if the goods, or any component of the goods, emit any such radiation; and
- (d) the need for special handling, or waste disposal, of the goods, any component of them or any material in which the goods were packaged, if such special handling or waste disposal is
 - (i) required under any enactment; or
 - (ii) is advisable in the interests of personal or public health or safety.

(2) A person who, in connection with the supply of any services to a consumer, supplies to that consumer goods that are prescribed pursuant to subsection (1), shall

- (i) inform the consumer of any relevant information before supplying those goods; and
- (ii) after complying with subparagraph (i), obtain the consumer's express consent to install goods that are the subject of a notice required by subsection (1), before supplying those goods.

(3) Subsection (1) does not apply to goods or services in respect of which a substantially similar label or notice has been applied or provided in terms of any other public regulation.

(4) A supplier of goods shall –

- (a) not offer to supply, display, or supply any goods if the supplier knows, reasonably could determine, or has reason to suspect, that –
 - (i) a notice applied to those goods is likely to mislead the consumer as to any matter implied or expressed in that notice; or

(ii) a notice applied to those goods has been altered as contemplated in subsection (5); and

(b) with respect to any goods within that person's control, take reasonable steps to prevent

any other person from doing anything contemplated in paragraph (a).

(5) It is an offence for a person to -

- (a) knowingly apply to any goods a notice that is likely to mislead the consumer as to any matter implied or expressed in that notice;
- (b) alter, deface, cover, remove or obscure a notice applied to any goods in a manner calculated to mislead consumers; or with respect to any goods within that person's control; or
- (c) fail to take reasonable steps to prevent any other person from doing anything contemplated in paragraph (a) or (b).

(6) A supplier who contravenes this section commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars and in default of payment of the fine, to imprisonment for a term not exceeding [two] years.

Article 37 Disclosure of re-conditioned goods.

A person who offers or agrees to supply, or supplies, any goods that -

- (a) have been re-conditioned, re-built or re-made; and
- (b) bear the trade mark of the original manufacturer or supplier,

shall apply a conspicuous notice to those goods stating clearly that they have been reconditioned, re-built or re-made.

Article 38 Sales records.

(1) A supplier of goods or services shall provide a written durable record of each transaction to the consumer to whom the goods or services are supplied, including in that record, the following information -

- (a) the supplier's name, or registered business name, [and VAT registration number, if any];
 - (b) the address of the premises at which or from which the goods or services were supplied;
 - (c) the date on which the transaction occurred;
 - (d) a name or description of the goods or services supplied or to be supplied;
 - (e) the unit price for each of the goods or services supplied or to be supplied;
 - (f) the quantity of each of the goods or services supplied or to be supplied;
 - (g) the total price of the transaction, before any applicable taxes;
 - (h) the amount of any applicable taxes;
 - (i) the total price of the transaction, including any applicable taxes; and
-

(j) such other information as may be prescribed under this or any other enactment.

(2) The **Consumer Affairs Commission**, by notice, may exempt categories of goods or services, or circumstances of trade, from the application of subsection (1).

(3) A supplier who contravenes subsection (1) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars or to imprisonment for a term not exceeding [] or to both such fine and imprisonment.

Article 39 Utility of sales record

The sales record provided by the supplier –

- (a) shall be adequate proof of the purchase of the goods or services; and
- (b) may be used for the purposes of a refund in any of the circumstances specified in this Act.

Article 40 Measurement of goods.

(1) A consumer is entitled to check the weight, volume or other measurement of the goods that he intends to purchase where the weight, volume or other measurement of the goods materially affects or determines the price of the goods.

(2) For the purposes of subsection (1), a supplier of any goods that is sold by reference to its weight, volume or other measurement shall provide, to the consumer at the time of purchase, appropriate measurement standards in accordance with [any applicable law in force for the time being.] [the Weights and Measures Act].

(3) A supplier who, in selling or purporting to sell any goods by weight or other measurement or by number, delivers or causes to be delivered to the consumer, a lesser quantity than that –

- (a) purported to be supplied; or
 - (b) corresponding with the price charged,
- commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars.

(4) An offence is not committed under subsection (3) where the lesser quantity provided to the consumer by the supplier may reasonably be regarded as a minimal amount.

Article 41 Warranties.

(1) A supplier shall issue explicit warranties in relation to his goods or services, as the case may be, whether the goods are new or used, and whether the service offered is the repair of any appliance, furniture, equipment or other good.

(2) Where a warranty given by a manufacturer is attached to goods sold, or provided in the course of a service, the supplier shall –

- (a) be deemed to have issued to the customer, the manufacturer's warranty as an explicit warranty by the supplier; and
-

- (b) notwithstanding any geographical limitations in the warranty, be liable to the consumer under the warranty as if the supplier were the manufacturer.
- (3) Where the service provided is the repair or replacement of defective goods –
- (a) there is implied, a warranty that the repair or replacement shall be carried out within a reasonable time; and
 - (b) implied warranties applicable to a contract for sale of goods shall apply to the repaired or replaced goods.
- (4) Where a supplier is liable only for the free replacement of parts under a warranty agreement, the supplier shall not require the consumer to use the services of the supplier in effecting the repairs to the equipment as a condition for the free replacement.
- (5) Implied warranties in the absence of explicit warranties, shall apply to the supply and repair of all goods.
- (6) In the absence of an explicit warranty, and, subject to the standard conditions of warranties, an implied warranty of six months on parts and labour shall attach to the transaction.
- (7) Penalties for breach of warranty include repairs, replacement, partial or full refund, allocation of damages and, if necessary, imposition of criminal sanctions.

Article 42 Quality of services or goods.

- (1) Where goods or services are supplied under a consumer agreement there is an implied warranty by the supplier that the goods or services are of a reasonably acceptable quality.
- (2) The implied conditions and warranties applying to the sale of goods by virtue of the [Sale of Goods Act] are deemed to apply with necessary modifications to goods that are leased or traded or otherwise supplied under a consumer agreement.
- (3) A term or acknowledgement in a consumer agreement that purports to negate or vary any implied condition or warranty under the [Sale of Goods Act] or any deemed condition or warranty under this Act is void.
- (4) A term or acknowledgement referred to in subsection (3) is severable from the agreement.

Article 43 Damage resulting from use of service or goods.

- (1) A supplier shall, upon presentation by the consumer of a document from the Commission substantiating that, in its opinion, a complaint is valid and well founded –
- (a) undertake to pay the consumer all reasonable costs incurred or to be incurred in correcting the damage so caused; and
 - (b) initiate payment of compensation within [seven] days after the complaint is received at the registered office of the supplier.
- (2) Subsection (1) applies in any case where a supplier –
- (a) undertakes to provide a consumer with goods or a service upon payment of a fee;
 - (b) provides the declared benefit attached to the service or use of the goods; and
-

(c) inadvertently causes bodily injury or pecuniary loss to be sustained by the consumer, independent of all other causes or contributory negligence

(3) A supplier shall not be relieved of liability if –

(a) the consumer fails to avail himself of some other goods or service that may be recommended by the supplier as supplementary or complementary; or

(b) he has provided complementary goods or services which fail to function well or cause damage or other loss.

Article 44 Supply of damaged goods to consumer.

(1) Where –

(a) within the warranty period, goods supplied to a consumer fail to provide the benefit and uninterrupted enjoyment for which it was intended; and

(b) the failure is not due to negligence or abuse by the consumer, the supplier shall be responsible for the replacement or repair of the goods, at no cost to the consumer.

(2) The supplier shall, in the event of repair of goods referred to in subsection (1) –

(a) return the goods to the consumer in a fully repaired and functional state within such period, after receipt of the goods for repair or replacement, as the Commission, after consultation with the supplier, considers appropriate; and

(b) if it is not returned to the consumer within the period, determined by the Commission, provide the consumer with a temporary substitute of comparative value for the consumer's uninterrupted use and enjoyment until the replacement or repair and return of the goods.

Article 45 Return of defective goods.

(1) Subject to subsections (3) and (5), where a consumer is encouraged to acquire goods by the supplier's declaration and description of the goods and the consumer subsequently discovers within a reasonable time that the goods are defective in a material particular from those declared or described, the consumer may return the goods to the supplier.

(2) Where goods are returned pursuant to subsection (1) the supplier shall, in exchange for the returned goods -

(a) replace the goods within [] days of the return of the goods to the supplier; or

(b) at the election of the consumer, immediately refund the value of the goods or such other amount as may be agreed between the consumer and supplier.

(3) A supplier is obliged to replace or make refunds on goods returned pursuant to subsection (1) only where the goods are returned -

(a) in the condition in which they were purchased; or

(b) with minimal damage resulting from reasonable exposure in the normal course of use of the goods prior to discovery of the material difference between the goods received and the goods declared and described

- (4) A supplier who fails –
- (a) to replace the goods within [] days of the return of the goods; or
 - (b) where applicable, to immediately refund the value of the goods or such other amount as may be agreed between himself and the consumer,
- commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars.]
- (5) A consumer who acquires goods that in every way is similar or identical to the one requested or described and declared by the supplier shall not be entitled to a refund if, having left the place from which the supplier sold the goods, the consumer for any reason decides that he no longer wants it.

Article 46 Return of materially differently goods.

- (1) Where a consumer is encouraged to acquire goods by the supplier's declaration and description of the goods, and the consumer subsequently discovers that the goods acquired are different in a material particular from that intended to be acquired, subject to subsection (2) and (3) –
- (a) the consumer may return the goods acquired to the supplier;
 - (b) the supplier shall be afforded a reasonable opportunity to inspect the goods;
 - (c) If the defect is not fixed after a reasonable time, the supplier shall give to the consumer in exchange for the returned goods, monetary compensation to the value of the goods or another amount agreed between the consumer and the supplier.
 - (d) The supplier in these instances shall not charge the consumer a restocking fee for goods returned
- (2) Subsection (1) does not apply unless the goods are returned to the supplier in the condition in which they were purchased or with minimal damage resulting from reasonable exposure in the normal course of the consumer's use of the goods before discovery of the material difference between the goods received and the goods that the consumer requested
- (3) A consumer who acquires goods that in every way are similar or identical to the one requested or described and declared by the supplier shall not be entitled to a refund if, having left the place from which the supplier sold the goods, the consumer for any reason decides that he no longer wants it.

Article 47. Approved and non-approved services.

- (1) A supplier shall –
- (a) only provide such services as are approved by the consumer; and
 - (b) not require a consumer to commit to pay for services which, in addition to those contracted, may, in the opinion of the supplier, be necessary or appropriate.
- (2) A consumer shall not be liable to pay for any service not approved by him.
-

Article 48 Businesses offering repair services.

- (1) A supplier who offers repair services to a consumer shall keep a record stating –
- (a) the name, address and telephone number of the consumer;
 - (b) a reasonably accurate description of the goods to be repaired, including any identification number or mark;
 - (c) an estimate of the replacement value of the goods in its present state [as agreed with] [or as declared by] the consumer;
 - (d) an estimate of the labour and other costs to be paid by the consumer in respect of the repairs to be effected; and
 - (e) the date on which the goods –
 - (i) are received for repair; and
 - (ii) will be ready for delivery.
- (2) A copy of the record shall be given to the consumer before the commencement of repairs.
- (3) A supplier who offers a repair service shall –
- (a) disclose to the consumer any additional related repairs that he deems necessary for the consumer to enjoy reasonably long and uninterrupted use of the repaired goods; and
 - (b) obtain a written indemnity from the consumer if the consumer chooses not to require the supplier to effect the recommended repairs.
- (4) A supplier who contravenes subsection (2) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars.

Article 49 Advertised delivery date

- (1) Where –
- (a) a supplier has advertised a date or period for delivery of any goods, whether new, used or repaired; and
 - (b) a consumer has entered into a consumer agreement with, and given a deposit to, the supplier to deliver the goods,
- that date or period shall form part of the contract between the supplier and the consumer.
- (2) If the goods are not delivered to the consumer by that date or within that period, the supplier shall, at the election of the consumer, either –
- (a) refund the deposit, plus interest for the period beginning with the date of deposit and ending on the date of its refund, at an annual rate of [ten] percentage points above the [Treasury Bill] rate applicable at the former date; or
 - (b) deliver those goods by another date or within another period on terms to be agreed with the consumer.
- (3) A supplier who has advertised a completion or delivery date, and has obtained from the consumer a deposit against the provision of the goods or service, may elect to terminate the
-

contract within [seven] days after the receipt of the deposit and in such a case, shall refund the full value of the deposit received.

Article 50 Conditions of demanding and accepting payment.

(1) A person shall not demand or accept payment or other consideration for the supply of goods or services, if at the time of the demand or acceptance, that person –

- (a) does not intend to supply the goods or services;
- (b) intends to supply goods or services which are materially different from the goods or services in respect of which the payment or other consideration is demanded or accepted; or
- (c) does not have reasonable grounds to believe that the goods or services will be supplied within the period specified, or if no period is specified, within a reasonable time.

(2) A person who contravenes subsection (1) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars [or imprisonment for a term not exceeding [] years or to both such fine and imprisonment.

Article 51 General standards for the promotion of goods or services.

(1) A supplier shall not promote goods or services

- (a) in a manner that is misleading, fraudulent or deceptive in any way, including in respect of –
 - (i) the nature, properties, advantages or uses of the goods or services;
 - (ii) the manner in or conditions on which those goods or services may be purchased, leased or otherwise acquired;
 - (iii) the price at which the goods may be acquired, or the existence of, or relationship of the price to, any previous price, or competitors price for comparable or similar goods or services;
 - (iv) the sponsoring of any event; or
 - (v) any other material aspect of the goods or services;
 - (b) in a manner that is reasonably likely to imply a false or misleading representation concerning those goods or services, as contemplated in section 52;
 - (c) if the supply, purchase, sale or possession of them is unlawful;
 - (d) to be supplied in a manner that is inconsistent with any law; or
 - (e) in a manner that –
 - (i) is degrading to the dignity of any person;
 - (ii) depicts, simulates, suggests, represents or reasonably appears to promote a use or application of those goods or services that is inconsistent with any law; or
-

(iii) implies or expresses a preference for any particular group of prospective consumers distinguishable from the general population on the basis of a prohibited ground of unfair discrimination set out in the Constitution, except to the extent that particular goods or services are reasonably intended or designed to satisfy specific needs or interests that are common to or uniquely characteristic of the particular group of prospective consumers.

(2) A supplier who contravenes subsection (1) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars and in default of payment of the fine, to imprisonment for a term not exceeding [two] years.

PART VI UNFAIR TRADE PRACTICES

Article 52 False, misleading or deceptive representations.

(1) It is an unfair trade practice for a person in the course of trade or commerce to make a false, misleading or deceptive representation or to engage in conduct that is or is likely to be misleading or deceptive, particularly in relation to the nature, manufacturing process, characteristics, suitability for purpose or quality of goods or services.

(2) With respect to any goods or services that are the subject of a consumer agreement or in the marketing of any such goods or services, the supplier shall not, by words or conduct,

- (a) directly or indirectly express or imply a false, misleading or deceptive representation concerning a material fact to a consumer;
- (b) use exaggeration, innuendo or ambiguity as to a material fact, or fail to disclose a material fact if that failure amounts to a deception;
- (c) knowingly permit a consumer to believe a false, misleading or deceptive state of facts to be true; or
- (d) fail to correct an apparent misapprehension on the part of a consumer amounting to a false, misleading or deceptive representation or permit or require any other person to do so on behalf of the supplier

(3) Without limiting the generality of subsection (1), it is a false, misleading or deceptive representation to falsely state or imply, or allow a consumer to incorrectly believe, that –

- (a) the supplier has status, affiliation, connection, sponsorship or approval that he does not have;
 - (b) goods or services –
 - (i) have ingredients, performance characteristics, accessories, uses, benefits, qualities, sponsorship or approval that they do not have;
 - (ii) are of a particular standard, quality, grade, style or model;
 - (iii) are new or unused, if they are not or if they are reconditioned or reclaimed, subject to subsection (4);
 - (iv) have been used for a period, to an extent, or in a manner that is materially different from the facts;
-

- (v) have been supplied in accordance with a previous representation;
 - (vi) are available, or can be delivered or performed within a specified time
 - (c) land or other [real/immovable] property –
 - (i) has characteristics that it does not have;
 - (ii) may lawfully be used, or is capable of being used, for a purpose that is in fact unlawful or impracticable; or
 - (iii) has or is proximate to any facilities, amenities or natural features that it does not have, or that are not available to it;
 - (d) necessary service, maintenance or repair facilities or parts are readily available for or within a reasonable period;
 - (e) a service, part, replacement, maintenance or repair is needed or advisable;
 - (f) a specific price advantage exists;
 - (g) a charge or proposed charge is for a specific purpose;
 - (h) an employee, salesperson, representative or agent has authority to negotiate the terms of, or conclude, a consumer agreement;
 - (i) the transaction affects, or does not affect, any rights, remedies or obligations; (j) a particular solicitation of, or communication with, the consumer or prospective consumer is for a particular purpose; or
 - (k) the consumer or prospective consumer will derive a particular benefit if they assist the supplier in obtaining a new or potential customer.
- (4) A representation contemplated in subsection (3)(b)(iii) to the effect that goods are new is not false, misleading or deceptive if those goods have been used -
- (a) by or on behalf of the manufacturer, importer, distributor or supplier; and
 - (b) for the purposes of reasonable testing, service, preparation or delivery.
- (4) A consumer agreement concluded on the basis of a false, misleading or deceptive representation is unenforceable at the option of the consumer

Article 53

- (1) No supplier shall adopt or indulge in a trade practice which-
- (a) tends to bring about manipulation of price or conditions of delivery or affect flow of supplies in the market relating to goods or services in such a manner as to impose on the consumers unjustified costs or restrictions;
 - (b) delay beyond the period agreed to by a supplier in supply of goods or in providing the services which has led or is likely to lead to rise in the price;
 - (c) requires a consumer to buy, hire or avail of any goods or, as the case may be, services as condition precedent to buying, hiring or availing of other goods or services.
- (2) A supplier who adopts or indulges in the restrictive trade practice commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding.....dollars and with imprisonment for a term which may extend to years.
-

Article 54.

(1) No supplier shall adopt or indulge in any unfair trade practice.

(2) For the purposes of this section, any trade practice which, for the purpose of promoting the sale, use or supply of goods or for the provision of any service, adopts unfair method or unfair or deceptive practice including any of the following practices shall be considered as (or deemed to be) the unfair trade practice, namely—

- (a) The practice of making any statement, whether orally or in writing or by visible representation which —
 - (i) falsely represents that the goods are of a particular standard, quality, quantity, grade, composition, style or model;
 - (ii) falsely represents that the services are of a particular standard, quality or grade;
 - (iii) falsely represents any re-built, second-hand, reno-vated, reconditioned or old goods as new goods;
 - (iv) represents that the goods or services have sponsor-ship, approval, performance, characteristics, accesso-ries, uses or benefits which such goods or services do not have;
 - (v) represents that the supplier has a spon-sorship or approval or affiliation which such supplier does not have;
 - (vi) makes a false or misleading representation concern-ing the need for, or the usefulness of, any goods or services;
 - (vii) gives to the public any warranty or guarantee of the performance, efficacy or length of life of a product or of any goods that is not based on an adequate or proper test thereof;
- Provided that where a defense is raised to the effect that such warranty or guarantee is based on adequate or proper test, the burden of proof of such defense shall lie on the person raising such defense;
- (viii) makes to the public a representation in a form that purports to be—
 - (a) a warranty or guarantee of a product or of any goods or services; or
 - (b) a promise to replace, maintain or repair an article or any part thereof or to repeat or continue a service until it has achieved a specified result, if such purported warranty or guarantee or prom-ise is materially misleading or if there is no reasonable prospect that such warranty, guaran-tee or promise will be carried out;
 - (ix) materially misleads the public concerning the price at which a product or like products or goods or services, have been or are, ordinarily sold or provided, and, for this purpose, a representation as to price shall be deemed to refer to the price at which the product or goods or services has or have been sold or provided by suppliers generally in the relevant market unless it is
-

clearly specified to be the price at which the product has been sold or services have been provided by the person by whom or on whose behalf the representation is made;

(x) gives false or misleading facts disparaging the goods, services or trade of another supplier.

(b) For the purposes of sub-section(1), a statement that is —

(i) expressed on an article offered or displayed for sale, or on its wrapper or container; or

(ii) expressed on anything attached to, inserted in, or accompanying, an article offered or displayed for sale, or on anything on which the article is mounted for display or sale; or

(iii) contained in or on anything that is sold, sent, delivered, transmitted or in any other manner whatsoever made available to a member of the public, shall be deemed to be a statement made to the public by, and only by, the person who had caused the statement to be so expressed, made or contained;

(3) Permits the publication of any advertisement whether in any news-paper or otherwise, for the sale or supply at a bargain price, of goods or services that are not intended to be offered for sale or supply at the bargain price, or for a period that is, and in quantities that are, reasonable, having regard to the nature of the market in which the business is carried on, the nature and size of business, and the nature of the advertisement.

(4) For the purpose of clause (3), 'bargaining price' means—

(a) a price that is stated in any advertisement to be a bargain price, by reference to an ordinary price or otherwise, or

(b) a price that a person who reads, hears or sees the advertisement, would reasonably understand to be a bargain price having regard to the prices at which the product advertised or like products are ordinarily sold;

(5) Permits—

(a) the offering of gifts, prizes or other items with the intention of not providing them as offered or creating impression that something is being given or offered free of charge when it is fully or partly covered by the amount charged in the transaction as a whole;

(b) the conduct of any contest, lottery, game of chance or skill, for the purpose of promoting, directly or indirectly, the sale, use or supply of any product or any business interest;

(6) Withholding from the participants of any scheme offering gifts, prizes or other items free of charge, on its closure the information about final results of the scheme.

(7) For the purposes of clause (6), the participants of a scheme shall be deemed to have been informed of the final results of the scheme where such results are within a reasonable time, published, prominently in the same newspapers in which the scheme was originally advertised;

(8) Permits the sale or supply of goods intended to be used, or are of a kind likely to be used, by consumers, knowing or having reason to believe that the goods do not comply with the standards prescribed by competent authority relating to performance, composition, contents, design, constructions, finishing or packaging as are necessary to prevent or reduce the risk of injury to the person using the goods;

(9) Permits the hoarding or destruction of goods, or refuses to sell the goods or to make them available for sale or to provide any service, if such hoarding or destruction or refusal raises or tends to raise or is intended to raise, the price of those or other similar goods or services.

(10) Manufacture of spurious goods or offering such goods for sale or adopts deceptive practices in the provision of services.

(11) A supplier who adopts or indulges in an unfair trade practice commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding.....dollars and with imprisonment for a term which may extend to years.

Article 55 Unreasonable transactions

(1) A supplier shall not supply or agree to supply any particular goods or services to a consumer if the supplier knows, or reasonably ought to have known, or recognised from the interaction between the supplier and the consumer that the -

(a) goods or services are materially unsuitable for the purpose to which the consumer intends to apply them, irrespective of whether the goods or services are of good quality or are reasonably fit for their customary intended purpose; and

(b) consumer is unlikely to be able to make such a determination, having regard to the nature of the goods or services, and the consumer's apparent age, education, experience and familiarity with such goods or services.

(2) An unreasonable transaction is unenforceable against a consumer.

Article 56 Unfair or unjust transactions.

(1) A supplier shall not -

(a) offer to supply, supply, or enter into an agreement to supply, any goods or services at a price or on terms that are unfair or unjust; or

(b) market any goods or services, or negotiate, enter into or administer an agreement for the supply of any goods or services, in a manner that is unfair or unjust, having regard to -

(i) the fair value of the goods or services;

(ii) the circumstances of the agreement;

(iii) the nature of the parties to that agreement;

(iv) the relationship of the parties to each other; and the relative capacity, education, experience and bargaining position of the parties.

(2) Without limiting the generality of subsection (1), a transaction is unfair or unjust if -

- (a) the transaction is excessively one-sided in favour of any person other than the consumer or other person to whom goods or services are to be supplied;
- (b) the terms of the transaction are so adverse to the consumer as to be inequitable; or
- (c) the consumer relied upon a false, misleading or deceptive representation, or statement of opinion, provided by or on behalf of the supplier, to the detriment of the consumer.

(3) An unfair or unjust transaction is unenforceable against a consumer.

Article 57 Unconscionable conduct

(1) It is an unfair practice to engage in unconscionable conduct.

(2) A supplier must not use physical force, coercion, undue influence, pressure or harassment, unfair tactics or any other similar conduct, in connection with the -

- (a) marketing of any goods or services;
- (b) supply of goods or services to a consumer;
- (c) negotiation, conclusion, execution or enforcement of an agreement to supply any goods or services to a consumer;
- (d) demand for, or collection of, payment for goods or services by a consumer; or
- (e) recovery of goods from a consumer.

(3) In addition to any conduct referred to in subsection (2), it is unconscionable for a supplier to take advantage of the fact that a potential consumer was substantially unable to protect his own interests because of disability, illiteracy, ignorance, inability to understand the language of an agreement, or any other similar factor.

(4) Without limiting the generality of what may be taken into account in determining whether conduct on the part of or a representation by a person is unconscionable, there may be taken into account that the person or the person's employer or principal knows or ought to know that -

- (a) the consumer is not reasonably able to protect his interests due to disability, ignorance, illiteracy, inability to understand the language of an agreement or similar factors;
 - (b) the price grossly exceeds the price at which similar goods or services are readily available to like consumers
 - (c) the consumer is unable to receive a substantial benefit from the subject matter of the representation
 - (d) there is no reasonable probability of payment of the obligation in full by the consumer
 - (e) the terms of the consumer transaction are so adverse to the consumer as to be inequitable;
 - (f) a statement of opinion is misleading and the consumer is likely to rely on it to his detriment; or
-

(g) consumer is being subjected to undue pressure to enter into a consumer transaction.

(5) A consumer agreement concluded on the basis of an unconscionable representation or unconscionable conduct is unenforceable at the option of the consumer.

Article 58 Renegotiation of terms.

(1) It is an unfair practice for a person to use his or its custody or control of a consumer's goods to pressure the consumer into renegotiating the terms of a consumer agreement.

(2) A person who contravenes subsection (1) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars or imprisonment for a term not exceeding [] or to both such fine and imprisonment.

Article 59 Bait advertising.

(1) A person shall not, in the course of trade or commerce, advertise for supply, at a specified price, goods or services which that person –

(a) does not intend to offer for supply or provide in reasonable quantities; or

(b) has no reasonable grounds for believing he can supply, immediately, or within a reasonable time,

at that price for a period that is, and in quantities that are, unreasonable having regard to the nature of the market in which the person carries on business and the nature of the advertisement.

Article 60 To print in good faith..

It is not an unfair practice for a person, on behalf of another, to print, publish, distribute, broadcast or telecast a representation which that person accepted in good faith for printing, publishing, distributing, broadcasting or telecasting in the ordinary course of business, although the content of such activity constitutes an unfair practice.

Article 61 Referral selling.

(1) A supplier shall not induce a consumer to acquire goods or services under a consumer agreement by representing that the consumer will, after the agreement is made, receive a rebate, commission or other benefit in return for giving the first-mentioned person the names of prospective consumers or otherwise assisting that person to supply goods or services to other consumers, if receipt of the rebate, commission or other benefit is contingent on an event occurring after the agreement is made.

(2) A person who contravenes subsection (1) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars or imprisonment for a term not exceeding [] or to both such fine and imprisonment.

Article 62 Pyramid selling.

- (1) A person shall not promote, operate or participate in a pyramid selling scheme.
- (2) For the purposes of this section, the term “pyramid selling scheme” means a scheme that -
- (a) provides for the supply of goods or services or both for reward;
 - (b) to many participants, constitutes primarily an opportunity to sell an investment opportunity rather than an opportunity to supply goods or services; and
 - (c) is unfair, or is likely to be unfair, to many of the participants in that -
 - (i) the financial rewards of many of the participants are dependent on the recruitment of additional participants and not on investments; and
 - (ii) the number of additional participants that must be recruited to produce reasonable rewards to participants is either not attainable, or is not likely to be attained, by many of the participants.
- (3) In subsection (2) “participants” means participants in the scheme.
- (4) A person who contravenes sub-section (1) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars or imprisonment for a term not exceeding [] or to both such fine and imprisonment.
- (5) This section is subject to existing financial services legislation dealing with the pyramid selling of services which shall take precedence.
- (6) The Commission shall cooperate and share information with the [Financial Services Commission) in the identification and investigation of pyramid selling activity.

Article 63 Rescission.

- (1) Where a consumer has entered into a consumer agreement in the course of which transaction the supplier has engaged in an unfair practice, the consumer agreement may be rescinded by the consumer and the consumer is entitled to any remedy that is available in law.
- (2) Where rescission of the agreement under subsection (1) is not possible because -
- (a) the return or restitution of the goods or services is no longer possible; or
 - (b) recession would deprive a third party of a right in the subject-matter of the agreement which the third party acquired in good faith and for value,
- the consumer is entitled to recover the amount by which the consumer’s payment under the agreement exceeds the reasonable value of the goods or services or to recover damages, or both.

Article 64 Defences for contravention of this Part.

- (1) Subject to subsection (2) in a prosecution under this Part, it is a defence if the defendant proves
- (a) that the contravention in respect of which the proceeding was instituted was due to:
 - (i) a mistake;
 - (i) reliance on information supplied by another person;
 - (ii) the act or default of another person;
-

- (iii) an accident; or
- (iv) some other cause beyond his control; and

(b) that he took reasonable precautions and exercised due diligence to avoid the contravention.

(2) If a defence provided by subsection (1) involves an allegation that a contravention was due to –

- (a) reliance on information supplied by another person; or
- (b) the act or default of another person,

the defendant is not, without leave of the court, entitled to rely on that defence unless he has, not later than [7 days] before the day on which the hearing of the proceeding commenced, served on the person by whom the proceeding was instituted a notice in writing giving such information that would identify or assist in the identification of the other person as was then in his possession.

(3) In proceedings under this section in relation to a contravention of a provision of this Part committed by the publication of an advertisement, it is a defence if the defendant proves that he –

- (a) is a person whose business it is to publish or arrange for the publication of advertisements, and that he received the advertisement for publication of advertisements;
- (b) received the advertisement for publication in the ordinary course of business; and
- (c) did not know and had no reason to suspect that its publication would amount to a contravention of a provision of this Part.

Article 65. Court may order payment of damages or costs.

Upon the conviction of a supplier of an offence under this Part, the Court may order the supplier to:

- (a) make to the consumer, restitution of any deposit made by the consumer;
- (b) pay to the consumer, by way of damages, a sum representing the costs reasonably incurred by that consumer as a result of the offence; and
- (c) pay to the Court such sum as represents the reasonable costs incurred in relation to the prosecution of the offence.

PART VII UNFAIR TERMS

Article 66 Unfair terms.

(1) A term in a consumer agreement is unfair if, to the detriment of the consumer, it causes an imbalance in the rights of the supplier and the consumer.

(2) In determining whether a term is unfair a Court shall have regard to all the circumstances of the case and in particular to the following -

- (a) the bargaining strengths of the parties to the agreement relative to each other, taking into account -
 - (i) the availability of equivalent goods or services; and
 - (ii) suitable alternative sources of supply;
- (b) whether the consumer received an inducement to agree to the term, or, in agreeing to the term, had an opportunity of acquiring the goods or services or equivalent goods or services, from any source of supply under a contract that did not include that term;
- (c) whether the consumer knew or ought reasonably to have known of the existence and extent of the term, having regard to any custom of trade and any previous dealings between the parties;
- (d) in the case of supply of goods, whether the goods were manufactured, processed or adapted to the special order of the buyer;
- (d) the nature of the goods or services for which the agreement was concluded;
- (e) the interests of the supplier;
- (f) the other terms of the agreement or of another agreement on which it is dependent;
- (g) the interests of the particular class of consumers who are likely to adhere to the agreement; and
- (h) the circumstances attending the conclusion of the agreement at the time of its conclusion.

(3) An unfair term in a consumer agreement is unenforceable against the consumer.

(4) Where it is asserted that a term in a consumer agreement is unfair, it is for the supplier to show that the term is not unfair.

(5) If a Court, after having considered all the circumstances contemplated in subsection (2), is of the opinion that a term is unfair, it may –

- (a) rescind or amend the agreement or a term of the agreement; or
- (b) make any other order as may be necessary to prevent the effect of the agreement being unfair or unreasonable to any of the parties, notwithstanding the principle that effect must be given to the contractual terms agreed upon by the parties.

Third Schedule

(6) Without prejudice to the generality of subsection (1), a term in a consumer agreement which is described in the Third Schedule is unfair, if not individually negotiated.

Article 67 Written terms to be plain and intelligible.

(1) A supplier shall ensure that a written term in a consumer agreement is expressed in plain and intelligible language.

(2) If there is doubt about the meaning of a written term, the interpretation that is most favourable to the consumer shall prevail.

- (3) In so far as a term is plain and intelligible, the assessment of its fairness shall not relate to -
- (a) the definition of the main subject-matter of the agreement; or
 - (b) the adequacy of the price or remuneration as against the goods or services supplied in exchange.

Article 68 Excluding

(1) A term of a consumer agreement, including a term that is incorporated in the agreement by reference to another term of the agreement, is void if it purports to exclude, restrict or modify, or has the effect of excluding, restricting or modifying -

- (a) the application of any provision of this Part to the agreement; or
- (b) the exercise of a right conferred by this Part.

(2) A term of a consumer agreement is not to be taken as purporting to exclude, restrict or modify the application of a provision of this Part unless the term does so expressly or is inconsistent with that provision.

Article 69 Indemnity subject to reasonableness

A consumer shall not by reference to any term of a consumer agreement be made to indemnify another person, whether a party to the agreement or not, in respect of liability that may be incurred by the other person for negligence or breach of contract, except in so far as the term of the agreement satisfies the requirement of reasonableness.

Article 70 Loss or damage from defective goods or negligence of manufacturer.

(1) In the case of goods of a type ordinarily supplied for private use or consumption, where loss or damage -

- (a) arises from the goods proving defective while in consumer use; or
- (b) results from the negligence of a person concerned in the manufacture or distribution of the goods,

liability for the loss or damage shall not be excluded or restricted by reference to any term or notice contained in or operating by reference to, a guarantee of the goods

(2) For the purposes of this section -

- (a) goods are to be regarded as being in consumer use when a person is using them, or is in possession of them for use, otherwise than exclusively for the purposes of a business; and
 - (b) anything in writing is a guarantee if it contains or purports to contain a promise or assurance (however worded or presented) that defects will be made good by complete or partial replacement, or by repair, monetary compensation or otherwise.
-

Article 71 Effect of obligation.

Liability for breach of the obligations arising from any provision in an enactment relating to any implied condition or implied warranty in relation to goods shall not be excluded or restricted by reference to any term in a consumer agreement.

Article 72 Satisfying reasonableness where agreement terminated.

(1) Where, for the purpose of reliance upon it, a term of a consumer agreement has to satisfy the requirement of reasonableness, it may be found to do so and be given effect accordingly notwithstanding that the agreement has been terminated either by breach or by a party electing to treat it as repudiated.

(2) Where on a breach, the agreement is nevertheless affirmed by a party entitled to treat it as repudiated, such affirmation does not of itself exclude the requirement of reasonableness in relation to any term of a consumer agreement.

Article 73 Reasonableness.

(1) For the purposes of this Part, a term of a consumer agreement satisfies the condition of reasonableness only if the term is a fair and reasonable one to be included in the agreement, having regard to the circumstances which were, or ought reasonably to have been, known to or in the contemplation of, the parties when the contract was made.

(2) Where a person seeks to restrict liability to a specified sum of money by reference to a notice of a term of the agreement, and the question arises (under this or any other Act) as to whether the term or notice satisfies the requirement of reasonableness, then, without limiting the generality of subsection (1) regard shall be had in particular to –

- (a) the resources which the person could expect to be available to him for the purpose of meeting the liability if it arises; and
- (b) the extent to which it was open to that person to cover himself by insurance.

(3) The onus of proving that a contract term or notice satisfies the requirement of reasonableness lies on the person who claims that it does

PART VIII PRODUCT LIABILITY**Article 74 Interpretation of this part.**

(1) In this Part –

- “agricultural produce” means any produce, whether of the soil or otherwise of stock-farming or of fisheries;
 - “damage” means death or personal injury to any person or any loss of or damage to any property, including land;
 - “manufacture”, in relation to animals or agricultural produce, includes to rear or grow;
 - “producer”, in relation to a product, means –
-

- (a) the person who manufactured the product;
- (b) in the case of a substance which has been won or abstracted, the person who won or abstracted the substance;
- (c) in the case of a product which has not been won or abstracted but initial characteristics of which are attributable to an industrial or other process having been carried out, for example, in relation to agricultural produce, the person who carried out that process; and

- “product” means any goods, including animals or agricultural produce reared or grown for supply, and, subject to subsection (2), includes a product which is comprised in another product, whether by virtue of being a component part or raw material or otherwise.

(2) For the purposes of this Part, a person who supplies a product in which other products are comprised, whether by virtue of being component parts or raw materials or otherwise, shall not be treated by reason only of his supply of that product as supplying any of the other products so comprised.

Article 75 Liability for defects.

(1) Subject to this Part, where damage is caused wholly or partly by a defect in a product, -

(a) the following persons are liable for the damage -

(i) the producer of the product;

(ii) a person who, by putting his name on the product or using a trade mark or other distinguishing mark in relation to the product, has held himself out to be the producer of the product; and

(iii) a person who has imported the product into [country], to, in the course of business, supply it to another.

(b) a person who supplied the product, whether to the person who suffered the damage, to the producer of a product in which the product in question is comprised or to any other person, is liable for the damage if -

(i) the person who suffered the damage requests the supplier to identify one or more of the persons, whether still in existence or not, to whom paragraph (a) applies in relation to the product;

(ii) that request is made within a reasonable time after the damage occurs; and

(iii) the supplier fails, within a reasonable time after receiving the request, either to comply with the request or to identify the person who supplied the product to him.

(2) Where two or more persons are liable by virtue of this Part for the same damage, their liability is joint and several.

(3) This section is without prejudice to any liability arising otherwise than by virtue of this Part.

Article 76 Defect inferred

(1) There is a defect in a product for the purposes of this Part if the safety of the product is not such as persons are generally entitled to expect.

(2) For the purposes of subsection (1), “safety” in relation to a product, includes Safety -

(a) with respect to products comprised in that product; and

(b) in the context of the risk of damage to property and in the context of the risk of death or personal injury.

(3) In determining for the purposes of subsection (1) what persons generally are entitled to expect in relation to a product, all the circumstances shall be taken into account, including -

(a) the manner in which and the purposes for which the product has been marketed, its assembly, the use of any mark in relation to the product and any instructions, for, or warnings with respect to, doing or refraining from doing anything with or in relation to the product;

(b) what might reasonably be expected to be done with or in relation to the product; and

(c) the time when the product was supplied by its producer to another.

(4) Notwithstanding subsections (1), (2) and (3), a defect shall not be inferred from the fact alone that the safety of a product which is supplied after is greater than the safety of the product in question.

Article 77 Damage giving rise to liability.

(1) A person is not liable under section 75 for any damage to any property which, at the time of the damage, is not -

(a) of a description of property ordinarily intended for private use, occupation or consumption; and

(b) intended by the person suffering the damage mainly for his own private use, occupation or consumption.

(2) In determining for the purposes of this Part who has suffered damage to property and when any such damage occurred, the damage shall be regarded as having occurred at the earliest time at which a person with an interest in the property had knowledge of the material facts about the damage.

(3) For the purposes of subsection (2) -

(a) the material facts about any damage to property are such facts about the damage as would lead a reasonable person with an interest in the property to consider the damage sufficiently serious to justify instituting proceedings for damages against a defendant [who did not dispute liability and was able to satisfy a judgment.];

(b) a person’s knowledge includes knowledge which he might reasonably have been expected to acquire -

(i) from facts observable or ascertainable by him; or

(ii) from facts ascertainable by him with the help of appropriate expert advice which it is reasonable for him to seek.

(4) A person shall not be taken by virtue of subsection (3) to have knowledge of a fact ascertainable by him only with the help of expert advice unless he has failed to take all reasonable steps to obtain and, where appropriate, to act on that advice.

Article 78 Prohibition on exclusions from liability.

The liability of a person under this Part for damage caused wholly or partly by a defect in a product shall not be limited or excluded by any contract term, notice or other provision.

Article 79 Defences in civil proceedings.

In any proceedings under this Part in respect of a defect in a product it is a defence to show that -

(a) the defect is attributable to compliance with a requirement imposed by or under any enactment;

(b) the product was not at any time supplied by the defendant;

(c) the following conditions are satisfied, that is to say -

(i) that the only supply of the product to another by the supplier was otherwise than in the course of a business of the supplier;

(ii) that section 75(1)(a) does not apply to the supplier, or applies to him by virtue only of things done otherwise than with a view to profit;

(d) the defect did not exist in the product at the relevant time;

(e) the state of scientific and technical knowledge at the relevant time was not such that a producer of products of the same description as the product in question might be expected to have discovered the defect if it has existed in his products while they were under his control;

or

(f) the defect -

(i) constituted a defect in a product, in this paragraph referred to as “the subsequent product”, in which the product in question has been comprised; and

(ii) was wholly attributable to the design of the subsequent product or to compliance by the producer of the product in question with instructions given by the producer of the subsequent product.

PART IX CONSUMER SAFETY

Article 80 Interpretation of “consumer safety”.

In this Part, “consumer safety” means -

(a) the reduction of risks to consumers in the provision of goods and services;

- (b) providing information or instructions in regard to the keeping, use or consumption of goods;
- (c) the reduction of any harm or damage to the consumers by taking preventive and proactive measures.

Article 81 General safety requirement.

(1) A person shall not -

- (a) supply any goods which fail to meet the general safety requirement;
- (b) offer or agree to supply any such goods; or
- (c) expose or possess any such goods for supply.

(2) For the purposes of this section, goods fail to meet the general safety requirement if they are not safe having regard to all the circumstances, including -

- (a) the manner in which, and purposes for which, the goods are being or would be marketed, the packaging and presentation of the goods, the use of any mark in relation to the goods and any instructions or warnings which are given or would be given with respect to the keeping, use or consumption of the goods;
- (b) any applicable safety standards; and
- (c) the existence of any means by which it would have been reasonable for the goods to have been made safer.

(3) For the purposes of this section, goods shall not be regarded as failing to meet the general safety requirement in respect of -

- (a) anything which is shown to be attributable to compliance with any requirement imposed by or under any enactment; or
- (b) any failure to do more in relation to any matter than is required by -
 - (i) any safety regulations imposing requirements with respect to that matter;
 - (ii) any standards of safety prescribed for the purposes of this section and imposing requirements with respect to that matter; or
 - (iii) any provision of any enactment imposing such requirements with respect to that matter as are designated for the purposes of this subsection by any such enactment.

(4) In any proceedings against a person for an offence under this section in respect of any goods, it is a defence for him to show that -

- (a) he reasonably believed that the goods would not be used or consumed in [];
 - (b) he supplied the goods, offered or agreed to supply them or, as the case may be, exposed or possessed them for supply in the course of carrying on a retail business neither knowing nor having reasonable ground for believing that the goods failed to comply with the general safety requirements; or
 - (c) the terms on which he supplied the goods or agreed or offered to supply them or, in the case of goods which he exposed or possessed for supply, the terms on which
-

he intended to supply them provided for, or contemplated, the acquisition of an interest in the goods by the persons supplied or to be supplied.

(5) For the purposes of subsection (4)(b), goods are supplied in the course of carrying on a retail business if -

(a) whether or not they are themselves acquired for a person's private use or consumption, they are supplied in the course of carrying on a business of making a supply of consumer goods available to persons who generally acquire them for private use or consumption; and

(b) the descriptions of goods the supply of which is made available in the course of that business do not, to a significant extent, include manufactured or imported goods which have not previously been supplied in [] which have not previously been supplied in [].

Information in regard to goods with inherent risks.

Establishment of a regional alert system.

A person who contravenes this section commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars and in default of the payment of the fine, to imprisonment for a term not exceeding [] years.

Article 82.

(1) The supplier shall provide consumers with the relevant information:-

(a) to assess the risks inherent in goods or where such risks are not immediately obvious without adequate warning, and

(b) to take precautions against those risks.

(2) The supplier shall adopt measures to enable the consumer to:-

(a) be informed of the risks which the goods might pose, and

(b) take appropriate action to avoid such risks by warning the consumers as to the risks.

(3) The measures referred to in subsection (2) include, except where it is not reasonable to do so, an indication by means of the product or its packaging of -

(a) the name and address of the producer, and

(b) the product reference or where applicable the batch of products to which it belongs.

(4) The supplier shall, within the limits of his activities, monitor the safety of such goods.

Article 83.

(1) The Minister of Trade and Industry may, in consultation with other Ministers responsible for consumer protection in the CARICOM Member States, establish by way of a Memorandum

of Understanding a modality to exchange information with respect to inherently dangerous goods circulating in the CARICOM region.

(2) A Rapid Alert System (RAS) shall be designed by officials who are responsible for consumer protection in the Member States of the Caribbean Community.

Article 84 Safety regulations.

(1) The **Consumer Affairs Commission** may, after consulting the [Bureau of Standards], make safety regulations for the purposes of ensuring that -

- (a) goods to which this section applies are safe;
- (b) goods to which this section applies which are unsafe, or would be unsafe in the hands of persons of a particular description, are not made available to persons generally or, as the case may be, to persons of that description; and
- (c) appropriate information is, and inappropriate information is not, provided in relation to goods to which this section applies.

(2) Without prejudice to the generality of subsection (1), safety regulations may contain provisions -

- (a) with respect to the performance, composition or contents, design, construction, finish or packaging of goods to which this section applies, and with respect to other matters relating to such goods;
 - (b) with respect to the giving, refusal, alteration or cancellation of approvals of such goods, of descriptions of such goods or of standards for such goods;
 - (c) with respect to the conditions that may be attached to any approval given under the regulations;
 - (d) prescribing the fees to be paid on the giving or alteration of any approval under the regulations and on the making of an application for such an approval or alteration;
 - (e) with respect to appeals against refusals, alterations and cancellations of approval given under the regulations and against the conditions contained in such approvals;
 - (f) for requiring goods to which this section applies to be approved under the regulations or to conform to the requirements of the regulations or to descriptions or standards specified in or approved by or under the regulations;
 - (g) with respect to the testing or inspection of goods to which this section applies, including provision for determining the standards to be applied in carrying out any test or inspection;
 - (h) with respect to the ways of dealing with goods of which some or all do not satisfy a test required by or under the regulations or a standard connected with a procedure so required;
 - (i) requiring a mark, warning or instruction or any other information relating to goods to be put on or to accompany the goods or to be used or provided in some other
-

manner in relation to the goods, and for securing that inappropriate information is not given in relation to goods either by means of misleading marks or otherwise;

(j) prohibiting persons from supplying, or from offering to supply, agreeing to supply, exposing for supply or possessing for supply, goods to which this section applies and component parts and raw materials for such goods;

(k) requiring information to be given to any such person as may be determined by or under the regulations for the purpose of enabling that person to exercise any function conferred on him by the regulations.

(3) Without prejudice as aforesaid, safety regulations may –

(a) contain different provisions for different cases;

(b) provide for exemptions from any provisions of the regulations;

(c) contain such supplemental, consequential and transitional provisions as the **Consumer Affairs Commission** considers appropriate.

(4) This section applies to all goods other than (aircraft).

Article 85 Contravention of safety regulations.

(1) Where safety regulations prohibit a person from supplying or offering or agreeing to supply any goods or from exposing or possessing any goods for supply, that person commits an offence if he contravenes the prohibition.

(2) Where safety regulations require a person who makes or processes any goods in the course of carrying on a business –

(a) to carry out a particular test or use a particular procedure in connection with the making or processing of the goods with a view to ascertaining whether the goods satisfy any requirements of such regulations; or

(b) to deal or not to deal in a particular way with a quantity of the goods of which the whole or part does not satisfy such a test or does not satisfy standards connected with such a procedure,

that person commits an offence if he does not comply with the requirement.

(3) A person who contravenes a provision of safety regulations which prohibits or require the provision, by means of a mark or otherwise, of information of a particular kind in relation to goods, commits an offence.

(4) Where safety regulations require any person to give information to another for the purpose of enabling that other to exercise any function, that person commits an offence if –

(a) he fails without reasonable cause to comply with the requirement; or

(b) in giving the information which is required of him –

(i) he makes any statement which he knows is false in a material particular; or

(ii) he recklessly makes any statement which is false in a material particular.

(5) A person who commits an offence under this section is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars and in default of the payment of the fine, to imprisonment for [] years.

PART X RECALL OF GOODS

Article 86 Compulsory recall of goods

(1) Subject to sections 90 and 91, where goods are supplied on or after the commencement date of this Act and it appears to the **Consumer Affairs Commission** that the goods are goods of a kind which will or may cause injury, loss or damage to any person and that the supplier has not taken satisfactory action to prevent the goods causing injury loss or damage to any person, the Minister may, by notice in writing published in the Gazette and at least [two] newspapers in general circulation in [], require the supplier to do one or more of the following –

- (a) take action within the period specified in the notice to recall the goods;
- (b) disclose to the public, or to a class of persons specified in the notice, in the manner and within the period specified in the notice, one or more of the following -
 - (i) the nature of a defect in, or a dangerous characteristic of, the goods specified in the notice;
 - (ii) the circumstances, being circumstances specified in the notice, in which the use of the goods is dangerous;
 - (iii) refund to a person to whom the goods were supplied, whether by the supplier or by another person, the price of the goods, within the period specified in the notice.

(2) The **Consumer Affairs Commission** may by notice in writing published in the Gazette and at least two newspapers of general circulation in [], give directions as to the manner in which the supplier is to carry out a recall of goods required under subsection (1).

(3) Where the supplier under subsection (1) undertakes to –

- (a) repair goods, the supplier shall cause the goods to be repaired so that any defect in the goods specified in the notice under subsection (1) is remedied;
- (b) replace goods, the supplier shall replace the goods with like goods which, if a defect in, or a dangerous characteristic of, the first-mentioned goods was specified in the notice under subsection (1), do not have that defect or characteristic;
- (c) repair goods or replace goods, the cost of the repair or replacement, including any necessary transportation costs, shall be borne by the supplier.

(4) Where goods are recalled pursuant to a requirement made by the **Consumer Affairs Commission** under subsection (1), a supplier or a person who has supplied any of the recalled goods shall, as soon as practicable after the supply of those goods, give a notice in writing to that other person -

- (a) stating that the goods are subject to recall; and
- (b) if the goods contain a defect or have a dangerous characteristic, setting out the nature of that defect or characteristic.

(5) Where a person is required under subsection (4) to give a notice in writing to another person, the first-mentioned person shall, within 10 days after giving that notice, provide the **Consumer Affairs Commission** with a copy of that notice.

(6) A person who contravenes subsection (5) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars or imprisonment for a term not exceeding [].

Article 87 Compliance with goods recall notice..

Where a notice under section 87(1) is in force in relation to a supplier, that supplier -

- (a) shall comply with the requirements of the notice; and
- (b) shall not, in trade or commerce -
 - (i) where the notice specifies a defect in, or a dangerous characteristics of, the goods, supply goods of the kind to which the notice relates which have that defect or characteristic; and
 - (ii) in any other case, supply goods of the kind to which the notice relates.

Loss or damage caused by contravention of goods recall notice. 89. Where a person fails to comply with a notice under section 87 and another person suffers injury, loss or damage by reason of a defect in, or a dangerous characteristic of, the goods or by reason of not having particular information as to a characteristic of the goods, that other person shall be deemed for the purposes of this Act to have suffered the injury, loss or damage by the failure of the first-mentioned person to comply with the notice.

Article 90 Conference to be held in certain cases.

(1) Subject to section 91, where the **Consumer Affairs Commission** proposes to publish a notice under section 87(1) the **Consumer Affairs Commission** shall by notice in writing published in the Gazette and at least [two] newspapers in general circulation in [], invite any person, who supplied or proposes to supply goods of the kind referred to in the draft to notify the Consumer Affairs Commission whether that person wishes Consumer Affairs Commission to hold a conference in relation to the proposed notice.

(2) A notice published under subsection (1) shall set out a draft of the notice the Consumer Affairs Commission proposes to publish under section 87.(1) and a summary of the reasons for the proposed notice.

(3) Where the Consumer Affairs Commission is not requested in accordance with subsection (1) to hold a conference, the Consumer Affairs Commission shall proceed to take such action under section 87 as he thinks fit.

(4) Where the Consumer Affairs Commission is required pursuant to subsection (1) to hold a conference, the Consumer Affairs Commission shall hold the conference within 14 days of

receipt of the notification under subsection (1), and shall give notice of the day, time and place for the conference to each person concerned.

(5) At a conference held pursuant to subsection (1) –

- (a) the Consumer Affairs Commission or a person nominated in writing by the Minister is entitled to be present;
- (b) each supplier who notified the Minister in accordance with subsection (4) is entitled to be present or to be represented;
- (c) any other person whose presence at the conference is considered by the Minister to be appropriate is entitled to be present or to be represented; and
- (d) the procedure to be followed shall be as determined by the Minister.

(6) The Consumer Affairs Commission shall cause a record of proceedings at a conference under this section to be kept.

(7) The Minister shall, as far as is practicable, ensure that each person who, in accordance with subsection (5), is entitled to be present his representative is given a reasonable opportunity at the conference to -

- (a) present his case; and
- (b) in particular, inspect any documents which the Minister proposes to consider for the purpose of making a decision after the conclusion of the conference.

(8) Notwithstanding subsection (7)(b), there is no obligation to afford an opportunity to inspect any document that contains particulars of a secret formula or process, and to make submissions in relation to those documents.

Article 91 Exception in case of danger to public..

(1) Where it appears to the Minister that goods of a particular kind create an imminent risk of death, serious illness or serious injury, the Minister, without regard to any action of a supplier of the goods shall, without delay, publish in the Gazette and in at least [two] newspapers in general circulation in [], a notice under section 87.(1) in relation to the goods.

(2) Where the Minister publishes a notice pursuant to subsection (1) –

- (a) in a case where the notice is published before the Minister takes any action under section 90.(1) in relation to goods of a particular kind, section 90 does not apply in relation to the action that the Minister may take under section 87 in relation to goods of that kind; or
- (b) in any other case, any action taken by the Minister under section 90.(1) in relation to goods of a particular kind ceases to have effect and, if a conference had, under section 90, been arranged or had commenced, the Minister may publish the notice under section 87.(1) without regard to the action taken under section 90.

Article 92 Power to obtain information, documents and evidence.

(1) Where the Minister or an officer authorised by the Minister for the purposes of this section, in this section referred to as an “authorised officer”, has reason to believe that a

person who, in trade or commerce, supplies consumer goods of a particular kind which will or may cause injury to any person is capable of furnishing information, producing documents or giving evidence relating to goods of that kind, the Minister or the authorised officer may, by notice in writing served on that person, require him -

- (a) to furnish to the Minister or to an authorised officer, and within such reasonable time as is specified in the notice, any such information;
- (b) to produce to the Minister or to the authorised officer, in accordance with such reasonable requirements as are specified in the notice, any such documents; or
- (c) in person or by his representative to appear before the Minister or an authorised officer at such reasonable time and place as are specified in the notice to give any such evidence, either orally or in writing, and produce any such documents.

(2) Subject to subsection (3), where an authorised officer has reason to believe that goods will or may cause injury to a consumer, he may, for the purposes of ascertaining whether goods of that kind will or may cause injury to any consumer, enter any premises in or from which he has reason to believe that a person supplies goods of that kind in trade or commerce and -

- (a) inspect goods of that kind;
- (b) take samples of goods of that kind;
- (c) inspect any documents relating to goods of that kind and make copies of, or take extracts from, those documents; or
- (d) inspect equipment used in the manufacturing, processing or storage of goods of that kind.

(3) The powers of an authorised officer under sub-section (2) shall not be exercised except -

- (a) pursuant to a warrant issued under section 93 or
- (b) in circumstances where the exercise of those powers is required without delay in order to protect life or public safety.

(4) An authorised officer may apply to a magistrate for the issue of a warrant to exercise the powers of an authorised officer under subsection (2).

Article 93 Application warrant.

(1) Where an application is made to a magistrate under section 92.(4), the magistrate may issue a warrant authorising an authorised officer named in the warrant, with such assistance as the officer thinks necessary and if necessary by force, to -

- (a) enter the premises specified in the warrant; and
- (b) exercise the powers of an authorised officer under subsection 92(1) in relation to those premises.

(2) A magistrate shall not issue a warrant under subsection (1) unless -

- (a) an affidavit has been furnished to the magistrate setting out the grounds on which the issue of the warrant is being sought;

(b) the applicant or some other person has given to the magistrate such further information, if any as he may require concerning the grounds on which the issue of the warrant is being sought; and

(c) the magistrate is satisfied that there are reasonable grounds for issuing the warrant.

(3) A warrant issued under subsection (1) shall -

(a) specify the purpose for which the warrant is issued;

(b) state whether entry is authorised to be made at any time of the day or night or during specified hours of the day or night;

(c) include a description of the kind of goods authorised to be inspected or sampled; and

(d) specify a day, not being later than [seven] days after the day on which the warrant is issued, at the end of which the warrant ceases to have effect.

(4) An authorised officer or a person assisting such officer shall, before entering the premises under a warrant under subsection (1) -

(a) announce that he is authorised to enter the premises; and

(b) afford a reasonable opportunity to be allowed entry to the premises.

(5) An authorised officer or a person assisting such officer is not required to comply with subsection (4) if he believes on reasonable grounds that immediate entry to the premises is required to ensure -

(a) the safety of any person, including the authorised officer or the person assisting the officer; or

(b) that the effective execution of the warrant is not frustrated.

[(6) Where an authorised officer takes samples under section 92.(2)(b), he shall pay a reasonable price for the goods sampled.]

(7) A person who -

(a) refuses or fails to comply with a notice under this section to the extent that he is capable of complying with it; or

(b) in purported compliance with such a notice furnishes information or gives evidence that, to his knowledge, is false or misleading in a material particular,

commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars.

(8) A person who refuses or fails to provide an authorised officer acting in accordance with subsection (2) with all reasonable facilities and assistance for the effective exercise of the authorised officer's powers under that subsection commits of an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars.

(9) Any information furnished or evidence given by a person under this section, any document produced by a person under this section, and any information, evidence or document obtained under this section, is not admissible in evidence against that person -

(a) in any proceedings instituted by him; or

(b) in any other proceedings, other than proceedings against him for a contravention of a provision of this section.

Article 93 Voluntary recall.

(1) Where a supplier voluntarily takes action to recall goods because the goods will or may cause injury, loss or damage to any person, he shall, within two days after taking that action, give a notice in writing to the Minister -

- (a) stating that the goods are subject to recall; and
- (b) setting out the nature of the defect in, or dangerous characteristic of, the goods.

(2) A person who contravenes subsection (1) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars.

Article 94 Suppliers to be given notice in certain cases.

Where the Minister publishes a notice under section 90.(1) or pursuant to section 91.(1), he shall, within two days after the publication of that notice, or, if it is not practicable to do so within that period, as soon as practicable after the end of that period, cause a copy of the notice to be given to each person who, to the knowledge of the Minister, supplies goods of the kind to which the notice relates.

Article 95 Burden of proof.

The liability of an insurer under a contract of insurance with a supplier, being a contract relating to -

- (a) the recall of goods supplied or proposed to be supplied by that supplier; or
 - (b) that supplier's liability with respect to possible defects in goods supplied or proposed to be supplied by that supplier,
- shall not be affected by reason only that the supplier gives to the [Commission], the Minister or to a public officer, information relating to any goods supplied or proposed to be supplied by that supplier.

PART XI DISTANCE SELLING

Article 97.

(1) In this Part "distance contract" means any contract concerning goods or services concluded between a supplier and a consumer under an organized distance sales or service scheme run by the supplier, who, for the purpose of the contract, makes exclusive use of one or more means of distance communication up to and including the moment at which the contract is concluded.

(2) A contract involving distance communication includes electronic mail and electronic commerce by way of letters, catalogues, by facsimile machine, telephone and television.

(3) A distant selling contract between a supplier and a consumer in Member States of the Caribbean Community shall be effective only if the Member States enter into a distant selling Agreement or Protocol having provisions relating to judicial and administrative redress, appointment of a focal point, sanctions, and other information necessary to enforce these distant selling contracts in the relevant Member States.

Article 98.

This Part does not apply to a –

- (a) contract relating to a financial service;
- (b) contract concluded by means of automatic vending machines or automated commercial premises;
- (c) contract concluded with a telecommunication operator through the use of payphones;
- (d) contract concluded at auction;

Article 99.

(1) Subject to subsection (2), prior to the conclusion of any distance contract, the supplier shall provide the consumer with the following information:

- (a) the identity of the supplier and, in the case of a consumer agreement requiring payment in advance, his or her address;
- (b) a description of the main characteristics of the good or service;
- (c) the price of the good or service including all taxes;
- (d) delivery costs, where appropriate;
- (e) the arrangements for payment, delivery or performance;
- (f) the existence of a right of cancellation, except in certain cases where this right does not exist;
- (g) the cost of using the means of distance communication, where it is calculated other than at the basic rate such as premium phone lines;
- (h) the period for which the offer or the price remains valid; and
- (i) where appropriate, the minimum duration of the consumer agreement in the case of a consumer agreement for the supply of a good or service to be performed permanently or recurrently.

(2) The information in subsection (1) is to be provided in a clear and comprehensible manner and in good time before the conclusion of any distance contract.

(3) In a distance contract for the sale of a good, the consumer is to receive confirmation of the information in subsection (1) in a durable medium available and accessible by him or her.

Article 99.

A supplier shall provide the consumer with an express authority to accept or decline the internet consumer agreement and to correct errors immediately before entering into it.

Article 100.

A consumer may request cancellation of a payment where fraudulent use is made of his or her payment card and the consumer is to be re-credited with the sums paid.

Article 101.

(1) Unless the parties have agreed otherwise, the supplier shall execute a consumer's order within [thirty days] from the day following that on which the consumer forwarded his or her order to the supplier.

(2) Where a supplier is unable to perform the contract because the good or service is not available, the supplier shall inform the consumer of the situation and refund any sums received within [thirty days].

Article 102

In the case of a dispute, the burden of proof concerning information, confirmation and time limits is on the supplier.

PART XII MISCELLANEOUS**Article 103 Void provisions of consumer agreements.**

(1) A provision of a consumer agreement, or a condition to which an agreement is subject, is void if

- (a) its general purpose or effect is to –
 - (i) defeat the purpose and policy of this Act;
 - (ii) mislead or deceive the consumer; or
 - (iii) subject the consumer to fraudulent conduct;
 - (b) it directly or indirectly purports to –
 - (i) waive or deprive a consumer of a right set out in this Act;
 - (ii) avoid a supplier's obligation or duty provided for in this Act;
 - (iii) set aside or override the effect of any provision of this Act; or
 - (iv) authorise the supplier to do anything that is prohibited by this Act or fail to do anything that is required in terms of this Act;
 - (c) it expresses an acknowledgement by the consumer that –
 - (i) before the agreement was made, no representations or warranties were made in connection with the agreement by the supplier or a person on behalf of the supplier; or
 - (ii) the consumer has received any goods or services, or a document that is required by this Act to be delivered to the consumer that has not in fact been delivered or rendered to the consumer;
-

- (d) it expresses an agreement by the consumer to forfeit any money to the supplier if the consumer –
 - (i) exercises the right of rescission under section 63;
 - (ii) fails to comply with a provision of the agreement before the consumer receives any goods or services pursuant to the agreement;
- (e) it expresses, on behalf of the consumer –
 - (i) an authorisation for any person acting on behalf of the supplier to enter any premises for the purposes of taking possession of goods to which the agreement relates;
 - (ii) an undertaking to sign in advance any documentation relating to enforcement of the agreement, irrespective of whether such documentation is complete or incomplete at the time it is signed; or
 - (iii) consent to a pre-determined value of costs relating to enforcement of the agreement except to the extent that is consistent with this Act; or
- (f) it expresses an agreement by the consumer to -
 - (i) deposit with the supplier, or with any other person at the direction of the supplier, an identity document, credit or debit card, bank account or automatic teller machine access card, or any similar document or device; or
 - (ii) provide a personal identification code or number to be used to access an account.

(2) In any matter before it respecting a consumer agreement that contains a provision referred to in subsection (1), a court or tribunal shall -

- (a) sever the void provision from the agreement, or alter it to the extent required to render it lawful, if it is reasonable to do so having regard to the agreement as a whole; or
- (b) declare the entire agreement void as from the date that the agreement, or amended agreement, took effect, and make any further order that is just and reasonable in the circumstances with respect to the void provision, or the entire agreement, as the case may be.

(3) A supplier shall not -

- (a) directly or indirectly require or induce a consumer to enter into a supplementary agreement, or sign any document, that contains a provision that would be void if it were included in a primary agreement;
 - (b) request or demand a consumer to -
 - (i) give the supplier possession of an instrument referred to in subsection (1)(f)(i) other than for the purpose of identification, or to make a copy of the instrument;
 - (ii) reveal any personal identification code or number referred to in subsection 1(f)(ii); or
-

(c) direct, or knowingly permit, any other person to do anything referred to in this section on behalf or for the benefit of the supplier.

(4) A supplier who contravenes any provision of subsection (3)(b) commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars or to imprisonment for a term of [] years.

Article 104 Goods or services acquired by installment.

(1) This section applies to any case where a supplier contracts to provide a consumer with goods or services over an extended period of time, and to receive periodic payments from the consumer for the goods or services.

(2) The supplier, shall –

(a) present a claim for the exact amount of, or the exact percentage of, the total value of the goods or services actually received to date by the consumer; and

(b) upon presentation of such claim, be entitled to terminate the consumer agreement if payment in full is not made within a reasonable time after the presentation of the claim, or by a pre-determined payment date which forms part of the consumer agreement.

(3) In the event that the supplier is unable to present a claim as mentioned in subsection (2), the supplier may –

(a) present the consumer with an estimated claim; and

(b) if the estimated claim is reasonably accurate, request that the consumer pays the estimated amount on the conditions specified in subsection (4).

(4) The conditions referred to in subsection (3) are that –

(a) the amount paid will be credited to the amount owing at the next time that an accurate claim is presented; and

(b) the supplier shall under no circumstances, be able to terminate the agreement or impose any penalty therein contained in the event of breach by the consumer, solely on the ground that the consumer has not paid the estimated amount, either in full or in part.

(5) A supplier who presents an estimated claim for goods or service shall present an accurate claim no later than [90] days after presentation of the estimate.

(6) Subsection (5) shall apply notwithstanding that the consumer of the goods or service does not pay the estimated amount claimed or pays it in full or in part.

Article 105 Apportionment of payments where service not received.

(1) Where a service is provided to a consumer –

(a) the supplier is deemed to be providing the consumer with a benefit under the relevant agreement; and

(b) subsection (2) shall apply where a fee is collected by the supplier from the consumer for that service.

(2) A supplier shall –

- (a) be liable to make a full refund to the consumer, if for reasons not attributable to the consumer, the benefit is not received by the consumer; or
- (b) where the benefit is received only in part –
 - (i) refund a proportionate part of the fees collected; or
 - (ii) subject to subsection (3), be entitled to receive a similar proportionate part of any unpaid fees.

(3) Subsection (2) shall not apply in any case where the consumer agrees to pay the supplier the prescribed fee regardless of whether the consumer receives the benefit.

(4) A supplier who offers a service to the consumer shall –

- (a) stipulate the extent of the benefit that shall be deemed to be attached to the service; and
- (b) provide the consumer with an appropriate warranty that –
 - (i) the benefit shall be enjoyed for a reasonable time, subject to the fulfillment of such conditions attached by the supplier as may be reasonable to the consumer's enjoyment of that benefit; and
 - (ii) if the benefit is not so enjoyed, the supplier shall again provide the service free of cost to the consumer.

Article 106 Supplier purporting to act on Bill of Sale.

(1) A supplier commits an offence if he –

- (a) acts on the powers contained in a Bill of Sale of moveable/personal property pledged by a consumer; and
- (b) employs any person other than an authorized person under the [Bill of Sale] to recover any or all of the property pledged in the Bill of Sale in the event of default in repayment of a loan.

(2) A supplier who commits an offence under subsection (1) shall, upon summary conviction be liable to a fine not exceeding [] dollars and in default of payment to imprisonment for a term not exceeding [].

(3) A supplier commits an offence if, in taking action to recover any or all of the property pledged by the consumer in the Bill of Sale in the event of default in repayment of a loan, he carries out an act of seizure although the consumer's indebtedness to the supplier –

- (a) has already been discharged; or
- (b) is currently being serviced in accordance with existing contractual provisions.

(4) A supplier who commits an offence under subsection (3) shall, on summary conviction be liable to a fine not exceeding [] dollars and in default of payment to imprisonment for a term not exceeding [].

(5) The court may order a supplier convicted of an offence under subsection (3) to pay to the consumer an amount equal to [ten] times the market value of the property seized plus an

amount of [] dollars per day for every day that the consumer has been deprived of the use and enjoyment of those chattels.

(6) A person, who wrongfully seizes the property of a consumer, notwithstanding any other charge that may be brought against him, commits an offence under this Act and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [] dollars.

(7) A person who commits an offence under subsection (6) shall, upon summary conviction be liable to a fine not exceeding [] dollars and in default of payment to imprisonment for a term not exceeding [].

(8) The court may order a person convicted of an offence under subsection (7) to pay to the consumer an amount equal to [ten] times the market value of the property seized plus an amount of [] dollars per day for every day that the consumer has been deprived of the use and enjoyment of the property.

(9) Any person who –

(a) threatens to seize a consumer's property under the powers contained in a Bill of Sale although the consumer's indebtedness to the vendor has already been discharged; or

(b) recklessly damages the consumer's property while exercising distraint, commits an offence and is liable, upon summary conviction, to a fine not exceeding [] dollars and in default of payment to imprisonment for a term not exceeding [].

(10) The court may order a supplier convicted of an offence to compensate the consumer for all expenses reasonably incurred as a result of the breach and the legal action.

Article 107 Trade coupons and similar promotions.

(1) A person shall not offer any prize with the intention of not providing it, or providing it other than as offered.

(2) A document setting out an offer contemplated in subsection (1) must fully and clearly state -

(a) the nature of the prize being offered;

(b) the goods or services to which the offer relates;

(c) the steps required by a prospective consumer to accept the offer or to receive the benefit of the offer; and

(d) any person from whom, any place where, and any date and time on or at which the prospective consumer may receive the benefit.

Article 108 Promotional competitions.

(1) In this section –

- “participant” means a person who expressly or implicitly enters into a promotional competition;

- “promoter” means a person who directly or indirectly promotes, sponsors, organises or conducts a promotional competition, or for whose benefit such a competition is promoted, sponsored, organised or conducted.

(2) A person shall not directly or indirectly inform a consumer that the consumer -

- (a) has won a competition, if -
 - (i) no competition has in fact been conducted;
 - (ii) the consumer has not expressly or implicitly entered into such a competition, or has not in fact won the competition;
 - (iii) the prize for that competition is subject to a previously undisclosed condition; or
 - (iv) the consumer is required to offer further consideration for the prize, after the results of the competition have been announced; or
- (b) has a right to a prize or benefit -
 - (i) that the consumer has not solicited or to which the consumer does not in fact have a right;
 - (ii) if the prize or benefit was generally available or offered to all similar prospective consumers or class of prospective consumers;
 - (iii) if, before becoming eligible to receive the prize or benefit, the consumer is required to offer further consideration for the prize or to purchase any particular goods or services.

(3) The promoter of a promotional competition shall -

- (a) not require any consideration to be paid by or on behalf of any participant in the promotional competition;
- (b) file a copy of the competition rules in the prescribed manner and form with the Commission no later than the date on which consumers are first able to participate in the competition;
- (c) make the competition rules available on request and without cost to any participant;
- (d) not award a prize in a competition to -
 - (i) a winner of the competition if it is absolutely unlawful to supply those goods or services to the prize winner, but this sub-paragraph does not preclude a prize to a person merely because that person’s right to possess or use the prize is or may be restricted or regulated by, or otherwise subject to, any public regulation; or
 - (ii) any person who is a director, member, partner, employee or agent of, or consultant to the promoter, or any other person who directly or indirectly controls, or is controlled by, the promoter, or to a supplier of goods or services in connection with that competition.

(4) For greater certainty in applying subsection (3)(a), a promoter shall be regarded as having required or received consideration in respect of a promotional competition if -

- (a) the participant is required to pay any consideration, directly or indirectly for the opportunity to participate in the promotional competition, for access to the competition, or for any device by which a person may participate in the competition;
 - (b) participation in the promotional competition requires the purchase of any goods or services, and the price charged for those goods or services is more than the price, excluding discounts, ordinarily charged for those or similar goods or services without the opportunity of taking part in a promotional competition.
- (5) An offer to participate in a promotional competition shall be in writing, and must fully and clearly state -
- (a) the benefit or competition to which the offer relates;
 - (b) the steps required by a person to accept the offer or to participate in the competition;
 - (c) the basis on which the results of the competition will be determined;
 - (d) the maximum number of potential participants in the competition, and the odds of winning any particular prize in that competition;
 - (e) the medium through or by which the results of the competition will be made known, if any; and
 - (f) any person from whom, any place where, and any date and time on or at which the successful participant may receive any prize.
- (6) The requirements of subsection (5) may be satisfied either-
- (a) directly on any medium through which a person participates in a promotional competition;
 - (b) on a document accompanying any medium contemplated in paragraph (a); or
 - (c) in any advertisement that -
 - (i) is published during the time and throughout the area in which the promotional competition is conducted; and
 - (ii) draws attention to and is clearly associated with the promotional competition.
- (7) The right to participate in a promotional competition is fully vested in a person immediately upon -
- (a) complying with any conditions that are required to earn that right; and
 - (b) acquiring possession or control of any medium through which a person may participate in that promotional competition.
- (8) The right to any benefit or right conferred on a person as a result of that person's participation in a promotional competition is fully vested immediately upon the determination of the results of the competition.
- (9) A right contemplated in subsection (7) or (8) must not be -
- (a) made subject to any further condition; or
 - (b) contingent upon a person -
 - (i) paying any consideration to the promoter for the prize; or
-

(ii) satisfying any further requirements than those stipulated in terms of subsection (5).

(10) The Minister may prescribe -

- (a) a monetary threshold for the purpose of excluding competitions with low value prizes from the definition of “promotional competition”;
- (b) minimum odds for prizes or categories of prizes offered in terms of any promotional competition;
- (c) minimum standards and forms for keeping records associated with promotional competitions; and
- (d) audit and reporting requirements in respect of promotional competitions.

Article 109 Over-selling and over-booking.

(1) A supplier shall not accept payment for any goods or services if the supplier -

- (a) has no reasonable basis to assert an intention to supply those goods or provide those services; or
- (b) intends to supply goods or services that are materially different from the goods or services in respect of which the payment or consideration was accepted.

(2) If a supplier makes a commitment or accepts a reservation to supply goods or services on a specified date or at a specified time, and on the date and at the time contemplated in the commitment or reservation, fails because of insufficient stock or capacity to supply those goods or services, or similar or comparable goods or services of the same or better quality, class or nature, the supplier shall -

- (a) refund to the consumer any amount paid in respect of that commitment or reservation, together with interest at the prescribed rate from the date on which the amount was paid until the date of re-imburement; and
- (b) in addition, compensate the consumer for -
 - (i) breach of contract in an amount equal to the full contemplated price of the goods or services that were committed or reserved; and
 - (ii) consequential damages in an amount equal to the total of any economic loss, and loss of anticipated use or enjoyment, sustained by the consumer as a consequence of the supplier’s breach of the contract.

Article 110 Lay-aways.

(1) If a supplier agrees to sell particular goods to a consumer, to accept payment for those goods in periodic installments, and to hold those goods until the consumer has paid the full price for the goods, -

- (a) each amount paid by the consumer is held by the supplier in trust for the benefit of the consumer; and
 - (b) the particular goods remain at the risk of the supplier until the consumer takes possession of them.
-

(2) If a supplier is unable to deliver possession of any of the goods contemplated in subsection (1) when the consumer has paid the full price for the goods, the supplier shall, at the option of the consumer -

(a) supply the consumer with an equivalent quantity of goods that are comparable [or superior] in description, design and quality; or

(b) refund to the consumer -

(i) the money paid by the consumer, with interest at a legal rate, if the inability to supply the goods is due to circumstances beyond the supplier's control; or

(ii) double the amount paid by the consumer, as compensation for breach of contract.

(3) If a consumer contemplated in subsection (1) -

(a) terminates or rescinds the agreement before fully paying for the goods, the supplier may charge a cancellation penalty before refunding the amount paid by the consumer towards the full price; or

(b) fails to complete the payment for the goods within [60] business days after the anticipated date of completion, the supplier -

(i) may regard the consumer as having rescinded the agreement; and

(ii) may charge a cancellation penalty in respect of the goods before refunding the amount paid by the consumer towards the full price.

(4) A cancellation penalty under this section may not be charged unless the supplier informed the consumer of the fact and extent of the penalty before the consumer entered into the lay-away agreement.

(5) The Minister may prescribe a maximum amount for a cancellation penalty contemplated in subsection (3).

Article 111 Protection of consumer rights.

(1) Where a consumer has exercised, asserted or sought to uphold any right set out in this Act or in an agreement with the supplier, a supplier who, in response -

(a) discriminates directly or indirectly against that consumer, compared to the supplier's treatment of any other consumer who has not exercised, asserted or sought to uphold such a right;

(b) penalises the consumer;

(c) alters, or propose to alter, the terms or conditions of a transaction or agreement with the consumer, to the detriment of the consumer; or

(d) takes any action to accelerate, enforce, suspend or terminate an agreement with the consumer,

commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding [].

(2) If a consumer agreement, or any provision of such an agreement is, in terms of this Act, declared to be unlawful, or is severed from the agreement, the supplier who is a party to that agreement shall not, in response to that decision -

- (a) alter the terms or conditions of any other transaction or consumer agreement with another party to the impugned agreement, except to the extent necessary to correct a similarly unlawful provision; or
- (b) take any action to accelerate, enforce, suspend or terminate another agreement with another party to the impugned agreement.

Article 112 Written consumer agreements.

(1) This section applies only to a continuous service agreement other than those regulated by any other enactment.

(2) A supplier shall deliver, without charge to the consumer, a copy of a document that records an agreement, transmitted to the consumer in a paper form, or in a printable electronic medium.

(3) The Minister may prescribe -

- (a) categories of additional agreements to which this section applies; and
- (b) any specific wording to be included in such an agreement to give full effect to the purposes of this Act.

(4) Irrespective of whether or not a particular written agreement is required in terms of this section -

- (a) a written agreement between a supplier and consumer must satisfy the requirements of sections 28 and 29;
- (b) a change to a document recording a written agreement, or an amended agreement, after it is signed by the consumer, if applicable, or delivered to the consumer, is void unless –
 - (i) the change reduces the consumer's obligations or liabilities under the agreement; or
 - (ii) after the change is made, the consumer signs or initials in the margin opposite the change; and
- (c) if the parties to a written agreement agree to change its terms, the supplier must deliver to the consumer a document that reflects their amended agreement within [20] business days after the date of the agreement to amend.

Article 113 Rights reserved.

Nothing in this Act shall be interpreted to limit any right or remedy that a consumer may have in law.

Article 114 No waiver of substantive and procedural rights.

(1) Notwithstanding any agreement or waiver to the contrary, the substantive and procedural rights given under this Act apply.

(2) Without limiting the generality of subsection (1), any term or acknowledgement in a consumer agreement that requires or has the effect of requiring that disputes arising out of the consumer agreement be submitted to arbitration is invalid insofar as it purports to prevent a consumer from exercising a right given under this Act or to commence an action in Court.

(3) Where a dispute over which a consumer may commence an action in the Court arises, the consumer, the supplier and any other person involved in the dispute may agree to resolve the dispute using any procedure that is available in law.

(4) A settlement or decision that results from the procedure agreed to under subsection (3) is as binding on the parties as such a settlement or decision would be if it were reached in Court.

Article 116.

Unless, otherwise provided in this Act, a person who contravenes any provision of this Act or omits or fails to comply with any Regulations or an Order made by the Commission under this Act, is guilty of an offence shall be punishable with a fine not exceeding dollars or imprisonment for a term not exceeding two years or both.

Article 117.

(1) The Minister may make regulations for the purposes of giving effect to the provisions of this Act.

(2) In particular, the Minister may make regulations with regard the following to:-

- (a) regulate the distribution, purchase or sale of goods or any class or description of goods;
- (b) provide for the recall of certain goods and services which are dangerous or hazardous to safety and the refund or remission by the vendor of the purchase price paid;
- (c) require persons carrying on or employed in connection with any trade or business to furnish information concerning all or any of the elements of the cost or sale price of goods or any class or description of goods bought or sold in such trade or business, whether by wholesale or retail;
- (d) require the provision and maintenance, at places at which goods are offered for sale by retail, of means whereby prospective purchasers of any of those goods may ascertain the weight or measurement thereof.

(3) Nothing in subsection (2) shall be deemed to authorize the Minister to make any Regulation in relation to any goods if the exportation, distribution, purchase, sale or price thereof is or may be, regulated under or by virtue of the provisions of any other enactment.

Annex 1 - TERMS WHICH ARE UNFAIR IF NOT INDIVIDULLY NEGOTIATED

Unfair terms. 1.

A term of a consumer agreement which has the object or effect of -

- (a) excluding or limiting the legal liability of a supplier in the event of the death of the consumer or personal injury to the latter resulting from an act or omission of that supplier;
 - (b) inappropriately excluding or limiting the legal rights of the consumer vis-a-vis the supplier or another party in the event of total or partial non-performance or inadequate performance by the supplier of any of the contractual obligations of the supplier, including the option of off-setting a debt owed to the supplier against any claim which the consumer may have against him;
 - (c) making an agreement binding on the consumer whereas provision of services by the supplier is subject to a condition whose realisation depends on his own will alone;
 - (d) permitting the supplier to retain sums paid by the consumer where the latter decides not to conclude or perform the contract, without providing for the consumer to receive compensation of an equivalent amount from the supplier where the latter is the party cancelling the contract;
 - (e) requiring the consumer to pay a disproportionately high sum in compensation if he fails to fulfill his obligation;
 - (f) authorising the supplier to dissolve the contract on a discretionary basis where the same facility is not granted to the consumer, or permitting the supplier to retain the sums paid for services not yet supplied by him where it is the supplier himself who dissolves the contract;
 - (g) enabling the supplier to terminate a contract of indeterminate duration without reasonable notice except where there are good grounds for doing so;
 - (h) automatically extending a contract of fixed duration where the consumer does not indicate otherwise, when the deadline fixed for the consumer to express his desire not to extend the contract is unreasonably early;
 - (i) irrevocably binding the consumer to terms with which he had no real opportunity of becoming acquainted before the conclusion of the agreement;
 - (j) enabling the supplier to unilaterally alter the terms of the agreement without a valid reason which is specified in the agreement;
 - (k) enabling the supplier to unilaterally alter without a valid reason, any characteristics of the product or service to be provided;
 - (l) providing for the price of goods to be determined at the time of delivery or allowing a supplier to increase their price without in both cases giving the consumer the corresponding right to cancel the agreement if the final price is too high in relation to the price agreed when the agreement was concluded;
 - (m) giving the supplier the right to determine whether the goods or services supplied by the supplier are in conformity with the agreement;
 - (n) giving the supplier the exclusive right to interpret any term of the agreement;
-

- (o) limiting the supplier's obligation to respect commitments undertaken by his agents, or making his commitments subject to compliance with a particular formality;
- (p) obliging the consumer to fulfill all his obligations where the supplier does not perform his;
- (q) giving the supplier the possibility of transferring his rights and obligations under the agreement, where this may serve to reduce the guarantees for the consumer, without the latter's consent;
- (r) excluding or hindering the consumer's right to take legal action or exercise any other legal remedy, particularly by –
 - (i) requiring the consumer to take disputes exclusively to arbitration not covered by legal provisions;
 - (ii) unduly restricting the evidence available to him; or
 - (iii) imposing on him a burden of proof which, according to the applicable law, should lie with another party to the agreement.

Exception to paragraph 1(g). 2.

Paragraph 1(g) does not apply to a term by which a supplier of financial services reserves the right to terminate unilaterally a contract of indeterminate duration without notice where there is a valid reason, provided that the supplier is required to inform the other party or parties immediately.

Exception to paragraph 1(j). 3.

Paragraph 1(j) does not apply to a term under which a supplier of financial services reserves the right to alter the rate of interest payable by the consumer or due to the latter, or the amount of other charges for financial services without notice where there is a valid reason, provided that the supplier is required to inform the other contracting party or parties at the earliest opportunity and that the latter are free to dissolve the contract immediately.

Exception to paragraph 1(j). 4.

Paragraph 1(j) does not apply to a term under which a supplier reserves the right to alter unilaterally the conditions of a contract of indeterminate duration, provided that he is required to inform the consumer with reasonable notice and that the consumer is free to dissolve the contract.

[Exceptions to paragraph 1(g), (j) and (l).5.

Sub-paragraphs (g), (j) and (l) of paragraph 1 do not apply to-

- (a) transactions in transferable securities, financial instruments and other products or services where the price is linked to fluctuations in a stock exchange quotation or index or a financial market rate that the supplier does not control; or

(b) agreements for the purchase or sale of foreign currency, traveler's cheques or international money orders denominated in foreign currency.]

Exception to paragraph 1(l). 6.

Paragraph 1(l) does not apply to price indexation clauses, where lawful, provided that the method by which prices vary is explicitly described

**PART IV ONDERNEMEINGS
FACILITERING BUSINESS
FACILITATION**

SECTION 1. SECURED TRANSACTIONS (BASED ON OAS MODEL LAW)

TITLE I – DEFINITIONS AND SCOPE

Article 2.1 Definitions

- a. *“Acquisition Security Interest”* means a security interest granted in favor of a creditor -- including a supplier -- who finances the acquisition by the debtor of the moveable corporeal property over which the security interest is granted. Such security interest may secure the acquisition of present or subsequently acquired movable property so financed.
 - b. *“Amendment”* means extension of registration period (Renewal of a registration); deletion of a secured creditor where two or more secured creditors are identified in the registration; addition of a secured creditor; deletion of a secured debtor when two or more secured debtors are identified in the registration; addition of a secured debtor; deletion (release) or addition of collateral; change of name of the secured debtor; change of name of the secured creditor; assignment by the secured creditor; subordination by the secured creditor; subrogation of secured creditor’s interest; amendment to the address of a secured debtor or secured creditor.
 - c. *“Attributable Movable Property”* means the movable property that can be identified as derived from the originally encumbered property, such as fruits, or property resulting from its sale, substitution or transformation.
 - d. *“Buyer [or transferee] in the Ordinary Course of Business”* means a third party who, with or without knowledge of the fact that the transaction covers collateral subject to a security interest, gives value to acquire such collateral from a person who deals in property of that nature.
 - e. *“Company Number”* means the number assigned to a legal or business entity upon its registration in the Companies Registry or other relevant Registry.
 - f. *“Inventory”* movable property held by a person for sale or lease in the ordinary course of that person’s business operations. Inventory does not include movable property held by the secured debtor for its on-going use.
 - g. *“Movable Property Collateral”* means any movable property, including receivables and other kinds of incorporeal property, such as intellectual property, or specific or general categories of movable property, including attributable movable property, that serves to secure the fulfillment of a secured obligation according to the terms of the security contract.
-

- h. *“Password”* includes a confidential key issued by or under the authority of the Registry.
- i. *“Receivable”* means the secured debtor’s right (contractual or extra-contractual) to claim or receive payment of any monetary sum, currently or thereafter due, from a third party, including accounts receivable.
- j. *“Registrant”* means the person who submits registration information to the Registry for the purposes of effecting or cancelling a registration.
- k. *“Registrar”* means the person appointed pursuant to the Law to manage the Registry.
- l. *“Registration Form”* means the form provided by the Registry to register a security interest, and which will include at least the data prescribed by the regulations necessary to identify the applicant, the secured creditor, the secured debtor, the collateral, the maximum amount secured by the security interest, and the termination date of registration.
- m. *“Registration Form”* means the forms on which Registration information is provided in order to effect, amend, cancel, verify or reinstate a registration, and includes a screen.
- n. *“Registration Information”* means data transmitted to the Registry in order to effect, amend or cancel a registration as provided in these Regulations, but does not include any documentation that may relate to the registration information.
- o. *“Registration Number”* is a unique number allocated to each registration by the Registry that is
- p. *“Registration”* includes a registration of a security interest and an amendment to a registration of a security interest.
- q. *“Screen”* means an electronically reproduced image provided by the Registry that is used for transmission of registration information to the Registry or viewing of Registration Information that exist in the Registry.
- r. *“Secured Creditor”* means the person in whose favor a security interest is created, possessory or **non-possessory**, whether for its own benefit or for the benefit of other persons.
- s. *“Secured Debtor”* means the person, whether the principal debtor or a third party, who creates a security interest over movable property.

Article 2.2 The secured obligation, in addition to the principal debt may consist in:

- a. Ordinary and default interests generated by the principal sum of the secured obligation calculated according to what is stated in the security contract, with the understanding that, if no rate has been stated, said interest will be calculated at the legal rate applicable at the time of default;
 - b. The commissions which must be paid to the secured creditor as provided in the Security contract; Reasonable expenses incurred by the secured creditor for the maintenance and custody of the secured property;
-

- c. Reasonable expenses incurred by the secured debtor, generated by the acts necessary to effectuate the enforcement of the security interest;
- d. Damages caused by the breach of the security contract as determined by a court, arbitration award or private settlement;
- e. The liquidated damages, if any, when these have been established.

Article 2.2 Scope

The objective of these provisions on Secured Transactions is to regulate security interest in movable property securing the performance of any obligations whatsoever, of any nature, present or future, determined or determinable.

TITLE II GENERAL PROVISIONS

Article 2.3 Creation

2.3.2 The security interests to which these provisions refer are created contractually over one or several specific items of movable property, on generic categories of movable property, or on all of the secured debtor's movable property, whether present or future, corporeal or incorporeal, susceptible to pecuniary valuation at the time of creation or thereafter, with the objective of securing the fulfillment of one or more present or future obligations regardless of the form of the transaction and regardless of whether ownership of the property is held by the secured creditor or the secured debtor.

When a security interest is publicized in accordance with these provisions, the secured creditor has the preferential right to payment from the proceeds of the sale of the collateral.

2.3.3 If the security interest is **non-possessory**, the contract creating the security must be in writing and the security interest takes effect between the parties from the moment of the execution of the writing, unless the parties otherwise agree. However, a security interest in future or after-acquired property encumbers the secured debtor's rights (personal or real) in such property only from the moment the secured debtor acquires such rights.

Article 2.4 Contract

2.4.1 The written security contract must contain, as a minimum:

- a. Date of execution;
 - b. Information to identify the secured debtor and the secured creditor, as well as the written or electronic signature of the secured debtor;
 - c. The maximum amount secured by the security interest;
 - d. A description of the collateral, in the understanding that such description may be generic or specific;
-

- e. An express indication that the movable property described is to serve as collateral to a secured obligation; and
- f. A generic or specific description of the secured obligations.

The writing may be manifested by any method of communication that leaves a permanent record of the consent of the parties to the creation of the security interest, including telex, telefax, electronic data interchange, electronic mail, and any other optical or similar method, according to the applicable norms on this matter.

2.4.2 If the security interest is possessory, it takes effect from the moment the secured debtor delivers possession or control of the collateral to the secured creditor or a third person designated on its behalf, unless the parties otherwise agree.

2.4.3 If the security interest is non-possessory, the secured debtor or any person that acquires the collateral subject to the security interest, unless otherwise agreed, has the following rights and obligations:

- a. The right to use and dispose of the collateral and any proceeds derived from the original collateral in the ordinary course of the debtor's business;
- b. The obligation to discontinue the exercise of such right when the secured creditor notifies the secured debtor of its intention to enforce the security interest in the collateral under the terms of this Law;
- c. The obligation to prevent damage and loss of the collateral and do whatever is necessary for such purpose;
- d. The obligation to allow the secured creditor to inspect the collateral to verify its quantity, quality and state of conservation; and
- e. The obligation to adequately insure the collateral against destruction, loss or damage.

TITLE III PUBLICITY AND RELATED MATTERS

Article 2.5 General Rules

2.5.1 The rights conferred by the security interest take effect against third parties only when the security interest is publicized. A security interest may be publicized by registration in accordance with this **Title** and Title IV or by delivery of possession or control of the collateral to the secured creditor or to a third person on its behalf in accordance with this Title.

A security interest in any type of collateral may be publicized by registration, except in the case of letters of credit as provided in Paragraph 2.9.1. A security interest may be publicized by delivery of possession or control only if the nature of the collateral so permits or delivery is effected in the manner contemplated by this Title.

A security interest publicized by one method may later be publicized by another method and, provided there is no intermediate lapse without publicity, it will be considered that the security interest was continuously publicized for the purposes of these provisions.

2.5.2 A security interest may cover attributable movable property if this consequence is mentioned in the registration form.

Article 2.6 Acquisition Security Interest

An acquisition security interest must be publicized by filing of a registration form that refers to the special character of this security interest and that describes the collateral thereby encumbered.

Article 2.7 Receivables

2.7.1 The provisions concerning security interests over receivables are applicable to every type of assignment of receivables. If the assignment is not for security it must comply only with the publicity provisions of this Part, if it fails to so comply, it will be subject to the priority rules of this Part.

2.7.2 A security interest granted by the secured debtor in receivables owed to the secured debtor is publicized by registration.

2.7.3 Except as otherwise provided in this Part, a security interest granted in receivables shall not modify the underlying legal standing nor increase the obligations of the account debtor without this party's consent.

2.7.4 The account debtor of a receivable assigned in security has the rights and is subject to the obligations stated in this Article.

2.7.5 The account debtor of the assigned receivable may discharge its obligation by paying the secured debtor or the assignor as the case may be. However, any outstanding amount owed to the secured debtor or assignor at the time or after the account debtor of the assigned receivable receives notice from the secured creditor to make payment to the secured creditor, the outstanding amount must be paid to the secured creditor. The account debtor may request the secured creditor to provide reasonable proof of the existence of the security interest, and, if reasonable proof is not provided within a reasonable time, the account debtor may make payment to the secured debtor. The notice to the account debtor may be given by any generally accepted means of communication. In order for such notice to be effective, it must identify the receivable in respect of which payment is requested, and include sufficient payment instructions to enable the account debtor to comply. Unless otherwise agreed, the

secured creditor shall not deliver such notice before the occurrence of an event of default that entitles the secured creditor to enforce the security interest.

2.7.6 If an account debtor receives notice of more than one security interest over the same receivable, the account debtor shall make payment of the obligation in conformity with the payment instructions contained in the first notification received. Any actions between secured creditors designed to give effect to the priority provisions of Title V of this Part are preserved.

2.7.7 A security interest in a receivable, other than a claim under a letter of credit, is effective notwithstanding any agreement between the account debtor and the secured debtor limiting the right of the secured debtor to grant security in or assign the receivable. Nothing in this Article affects any liability of the secured debtor to pay damages to the account debtor for breach of any such agreement.

2.7.8 The account debtor may raise against the secured creditor all defenses and rights of set-off arising from the original contract, or any other contract that was part of the same transaction, that the account debtor could raise against the secured debtor.

The account debtor may raise against the secured creditor any other right of set-off, provided that it was available to the account debtor when notification of the security interest was received by the account debtor.

The account debtor may agree with the secured debtor or assignor in a writing not to raise against the secured creditor the defenses and rights of set-off that the account debtor could raise pursuant to the first two paragraphs of this Paragraph. Such an agreement precludes the account debtor from raising those defenses and rights of set-off.

The account debtor may not waive the following defenses:

- a. Those arising from fraudulent acts on the part of the secured creditor or assignee;
- or
- b. Those based on the account debtor's incapacity.

Article 2.8 Non-Monetary Claims

2.8.1 A security interest granted by the secured debtor in a claim that is a non-monetary obligation, owed to the secured debtor, is publicized by registration.

2.8.2 When the collateral is a claim that is a non-monetary obligation, the secured creditor has the right to notify the person obligated on the claim to render performance of the obligation to or for the benefit of the secured creditor and to otherwise enforce the obligation to the extent that the nature of the obligation permits. The person obligated on the claim may refuse only based on reasonable cause.

Article 2.9 Letters of Credit

2.9.1 A security interest in a letter of credit the terms and conditions of which require that it be presented in order to obtain payment shall be publicized by the beneficiary's (secured debtor's) delivery of the letter of credit to the secured creditor, provided that such a letter of credit does not forbid its delivery to a party other than the paying bank. Unless the letter of credit has been amended to permit the secured creditor's draw, the delivery to the secured creditor does not entitle the latter to draw on the letter of credit and solely prevents the beneficiary's (secured debtor's) presentment of the letter of credit to the paying or negotiating bank.

2.9.2 A beneficiary (secured debtor) may transfer or assign its right to draw on a letter of credit to a secured creditor by obtaining the issuance of a credit transferable to the name of the secured creditor as a transferee-beneficiary. The validity and effect upon third parties of such a transfer is governed by the applicable provisions of the prevailing version, at the moment in which it takes place, of the Uniform Customs and Practices for Documentary Credits of the International Chamber of Commerce.

2.9.3 The existence of a security interest in the proceeds of a letter of credit is conditioned upon the beneficiary complying with the terms and conditions of the letter of credit thereby becoming entitled to payment thereon. To be publicized, such a security interest must be filed in the registry but not be enforceable against the issuing or confirming bank until the date and time on which this party accepts, under the terms and conditions governing the payment of the letter of credit.

2.9.4 If the secured obligation consists of a future extension of credit or the giving of value in the future to the beneficiary (secured debtor), the secured creditor must extend such credit or value no later than 30 days from the date on which the issuing or confirming bank accepts the terms and conditions of the security interest in the proceeds of the letter of credit, unless otherwise agreed. If such credit is not extended or value is not given within this period, the security interest terminates, its registration, if any, may be cancelled, and the secured creditor must execute a signed release to the issuing or confirming bank allowing them to pay the beneficiary (secured debtor) according to its original terms and conditions.

Article 2.10 Instruments and Documents

2.10.1 Where the collateral is an instrument or document, the title to which is negotiable by endorsement and delivery, or delivery alone, the security interest may be publicized by delivery of possession of the instrument or document with any necessary endorsement.

2.10.2 When the transfer or a pledge of a document of title has taken place in an electronic format, or its transfer or pledge has been effectuated in an electronic registry, the special rules governing such electronic registry shall apply.

2.10.3 If the secured creditor publicizes its security interest by possession and endorsement of the document but subsequently delivers it to the secured debtor for any purpose including withdrawing, warehousing, manufacturing, shipping or selling the movable property represented by the document, the secured creditor must register its security interest before the document is returned to the secured debtor.

When the movable property represented by a document is in the possession of a third party depository or a Bailee, the security interest may be publicized by the delivery of a written notice to the third party.

Article 2.11 Property in Possession of a Third Party

The secured creditor, with the consent of the secured debtor, may hold the property through a third person; detention by a third person effects publicity only from the time the third person receives evidence in writing of the security interest. The third person must at the request of any interested person disclose forthwith whether or not it has received notice of a security interest covering property in its possession.

Article 2.12 Inventory

A security interest over inventory, comprised of present and future property, and its attributable movable property, or any part thereof, may be publicized by a single registration.

Article 2.13. Intellectual Property Rights

A security interest in intellectual property rights, such as patents, trademarks, trade-names, goodwill, royalties and other attributable movable property derived therefrom, is governed by this Law.

Article 2.14 Obligations of a Creditor in Possession of Collateral

2.14.1 A creditor in possession of the collateral:

- a. Shall exercise reasonable care in the custody and preservation of the collateral. Unless otherwise agreed, reasonable care implies the obligation to take the necessary steps to preserve the value of the collateral and the rights derived therefrom.
- b. Shall maintain the collateral in such a way that it remains identifiable, unless it is fungible.
- c. May use the collateral only as provided in the security contract.

2.14.2 A possessory security interest may be converted into a non-possessory security interest and retain its priority provided that the security interest is publicized by registration before the collateral is returned to the secured debtor.

TITLE IV REGISTRY AND RELATED MATTERS**Article 2.15. Registration**

2.15.1 The security interest publicized by registration takes effect against third parties from the moment of its registration.

2.15.2 Any person may effect a registration authorized by the secured creditor and the secured debtor, and any person may register a continuation of an existing registration with the authorization of the secured creditor.

2.15.3 The registration form shall be in the standard form and medium prescribed by regulation. Such form shall provide for entry of the following data:

- a. The name and address of the secured debtor;
- b. The name and address of the secured creditor;
- c. The maximum amount secured by the security interest;
- d. The description of the collateral, which can be generic or specific.

When there is more than one secured debtor granting a security interest over the same movable property, all secured debtors must be separately identified in the registration form.

2.15.4 The registration in the Registry will be valid for a term of five years, renewable for three-year terms, preserving the original priority.

2.15.5. In order for an acquisition security interest to be publicized and have priority over previous creditors with security interests over property of the same type, the secured creditor of the acquisition security interest must comply with the following requirements, before the debtor takes possession of such property:

- a. Register in the registration form a notation that indicates the special character of the acquisition security interest; and
- b. Notify the holders of previously perfected security interests over property of the same kind that the secured creditor has or expects to acquire an acquisition security interest in the collateral described in the notice.

2.15.6 The registration data may be amended at any time by the registration of an amendment form; the amendment shall take effect only from the time of its registration.

If a cancellation is made in error or in a fraudulent manner, the secured creditor may reregister the registration form in substitution of the cancelled form. Such secured creditor retains its priority in relation to other secured creditors that registered a security interest during the time of validity of the erroneously cancelled registration form, but not against secured creditors who registered their security after the date of cancellation and before the date of registration.

Article 2.16 Registry

2.16.1 The entity designated by the Ministry of Finance/Central Bank will operate and administrate the Registry, which will be public and automated and in which there will be an electronic folio, which will be indexed by the name of the secured debtor.

2.16.2 The Registry will have a central database constituted by the registration records of the security interests inscribed in the State.

2.16.3 For the registration and searches of information, the Registry will authorize remote and electronic access to users who so request.

2.16.4 The users will have a confidential key to access the Registry system in order to register security interests by sending the registration form via electronic means or via any other method authorized by the legislation of Suriname, as well as in order to conduct the searches that are requested.

TITLE V PRIORITY RULES

Article 2.17 The right conferred by a security interest in respect of the collateral is effective against third persons only when the publicity requirements have been fulfilled.

Article 2.18

The priority of a secured interest is determined by the time of its publicity.

A security interest confers on the secured creditor the right to follow the collateral in order to exercise its rights under the security.

Article 2.19. Nevertheless, a buyer or transferee of collateral in the ordinary course of the transferor's business takes free of any security interest in the collateral. The secured creditor cannot interfere with the rights of a lessee or a licensee under a lease or a license granted in the ordinary course of the lessor's or licensor's business after the publication of the security interest.

Article 2.20. The priority of a security interest can be modified by written agreement between the secured creditors involved, unless it affects the rights of third parties or is prohibited by law.

Article 2.21 An acquisition security interest will have priority over a previous security interest that encumbers future movable property of the secured debtor, as long as it is created according to the provisions of this law and even when it was publicized after the previous

security interest. The acquisition security interest will cover exclusively the specific movable property acquired with it and the cash proceeds attributable to their sale, provided the secured creditor has complied with the conditions set out in Article 2.15.5.

Article 2.22 Additional Rules

2.22.1 A possessory security interest in a document of title has priority over a security interest in the property covered by such document of title if the latter is publicized after the document of title is issued.

2.22.2 The holder of money or a transferee of negotiable instruments who takes possession with any necessary endorsement in the ordinary course of the transferor's business takes free of any security interests.

2.22.3 The secured creditor who received notice of acceptance by the issuing or confirming bank, of its publicized security interest over the proceeds of a letter of credit, has priority over any security interest over such proceeds, regardless of the time of its publicity, obtained by another secured creditor who did not receive such acceptance or who received it at a later date. Where the security interest covers the proceeds of a letter of credit, the ordinary rule of priority set out in this Part applies.

2.22.4 A publicized security interest in a movable that is affixed to an immovable, without losing its identity as a movable, has priority over security interests in the relevant immovable, provided the security interest over the movables has been registered in the immovable registry before affixation.

Article 2.23

The secured creditor may authorize the secured debtor to dispose of the collateral free of encumbrance, subject to any terms and conditions agreed to by the parties.

TITLE VI ENFORCEMENT

Article 2.24

A secured creditor who intends to commence enforcement, in case of default of the secured debtor, shall register an enforcement form in the Registry and deliver a copy to the secured debtor, to the principal debtor of the secured obligation, to the person in possession of the collateral and to any person who has publicized a security interest in the same collateral.

The enforcement form shall contain:

- a. A brief description of the default by the secured debtor;
 - b. A description of the collateral;
 - c. A statement of the amount required to satisfy the secured obligation and to pay the secured creditor's enforcement expenses as reasonably estimated;
-

- d. A statement of the rights provided by this Title to the recipient of the enforcement form; and
- e. A statement of the nature of the remedies provided by this Title that the secured creditor intends to exercise.

Article 2.25

In case of default on the secured obligation, the secured creditor shall require the payment from the secured debtor. Notice of this requirement shall be issued in a notarized or judicial form, at the creditor's option, to the debtor's address as indicated in the registration form. In the requirement or notification process, the debtor shall be given a copy of the enforcement form filed with the registry.

Article 2.26

The debtor shall have a period of three days from the day following receipt of the enforcement form to object by giving evidence to the Judge or the Notary involved that full payment of the amount and its accessories has been made. No exception or defense, other than full payment, will be admitted.

Article 2.27

In case of a non-possessory security interest over corporeal property, once the period indicated in the previous Article has elapsed, the secured creditor may ask the Judge to issue an order of repossession, which shall be enforced forthwith, without granting a hearing to the debtor. In accordance with a Judge's order the collateral shall be delivered to the secured creditor, or to a third party at the request of the secured creditor. Any exception or defense that the debtor wishes to make against such order, other than that indicated in the previous Article, shall be initiated through an independent judicial action, as provided for in local procedural law; such independent judicial action shall not prevent the secured creditor from exercising its enforcement rights against the collateral.

Article 2.28

At any time before the secured creditor disposes of the collateral, the secured debtor, as well as any other interested person, has the right to terminate the enforcement proceedings by:

- a. Paying the full amount owed to the secured creditor, as well as the reasonable enforcement costs of the secured creditor; or
 - b. If the secured obligations are installment obligations, reinstating the security contract by paying the amounts actually in arrears together with the secured creditor's reasonable enforcement expenses and remedying any other act of default.
-

Article 2.29

With respect to a possessory security interest, or with respect to a non-possessory security interest in incorporeal property, or with respect to a non-possessory security interest in corporeal property after repossession:

- a. If the collateral is movable property that is customarily priced in the market in the State where enforcement takes place, it may be sold directly by the secured creditor at a price in accord with such market.
- b. If the collateral consists of receivables, the secured creditor has the right to collect or enforce the receivables against the third person obligated on the receivable in accordance with the provisions of Title III of this Law.
- c. If the collateral consists of stocks, bonds or similar types of property, the secured creditor has the right to exercise the secured debtor's rights in relation to the collateral, including redemption rights, rights to draw, voting rights and rights to collect dividends or other revenues derived from the collateral.
- d. The collateral may be sold privately, or taken in payment against the debt, provided that it has been previously appraised by a single qualified appraiser designated by the secured creditor, for the price of the appraisal. The secured creditor may elect to sell the collateral in a public auction previously announced in two daily publications of major circulation, at least five days before the sale, without minimum bid, to the highest bidder.

Article 2.30

The proceeds of the sale or auction will be applied in the following manner:

- a. The costs of enforcement, storage, repair, insurance, preservation, sale or auction, and any other reasonable cost incurred by the creditor;
- b. The payment of any outstanding taxes owing by the secured debtor if they are secured by a lien on the collateral provided by operation of law;
- c. The payment of the outstanding amount of the secured obligation;
- d. The payment of secured obligations stemming from security interests with a secondary priority; and
- e. Any remainder will be returned to the debtor.

If the outstanding loan amount owed by the secured debtor exceeds the proceeds of the disposition of the collateral, the secured creditor shall have the right to demand payment for any deficiency from the debtor of the obligation.

Article 2.31

The possible appeals of any judicial decision mentioned in this Title will not have suspensive effect.

Article 2.32

At any time, before or during the enforcement proceeding, the debtor may reach an agreement with the creditor on terms other than those previously established, either for the delivery of the goods, the terms of the sale or auction, or any other matter, provided that said agreement does not affect other secured creditors or buyers in the ordinary course of business.

Article 2.33

In any event, the debtor retains the right to claim damages against a creditor that abuses its enforcement rights.

Article 2.34

Any subsequent secured creditor may subrogate the rights of a preceding secured creditor by paying the secured obligation of the secured debtor.

Article 2.35

The secured debtor's right to sell or transfer collateral in the ordinary course of business operations is suspended from the moment the secured debtor receives notice of the commencement of enforcement proceedings against the secured debtor, pursuant to the enforcement rules of this Law. This suspension will continue until the completion of the enforcement proceedings, unless the secured creditor otherwise agrees.

Article 2.36.

Secured creditors are entitled to exercise their enforcement rights and to assume control of the collateral in the order of their priority rank.

Article 2.37.

A person who purchases the collateral at a sale or auction, takes the property subject to the real rights with which it is encumbered, with the exception of the security interest of the creditor who sold the property and the security interests or claims which were subordinate to such security interest.

TITLE VII ARBITRATION**Article 2.38**

Any controversy arising out of the interpretation and fulfillment of a security interest may be submitted to arbitration by the parties, acting by mutual agreement and according to the legislation applicable in this State.

TITLE VIII CONFLICT OF LAWS AND TERRITORIAL SCOPE OF APPLICATION

Article 2.39

In cases where a security interest has contacts with more than one State, the law of the State in which the collateral is located at the time the security interest is created shall govern issues relating to the validity, publicity and priority of:

- a. A security interest in corporeal movable property other than movable property of the kind referred to in the next Article; and
- b. A possessory security interest in incorporeal movable property.

If the collateral is moved to a different State than that in which the security interest was previously publicized, the law of the State to which the collateral has been moved governs issues relating to the publicity and priority of the security interest as against unsecured creditors and third persons who acquire rights in the collateral after the relocation. However, the priority of the security interest acquired under the law of the previous location of the collateral is preserved if the security interest is publicized in accordance with the law of the State of the new location within 90 days after the relocation of the property.

Article 2.40

In cases where a security interest has contacts with more than one State, the law of the State in which the secured debtor is located when the security interest is created governs issues relating to the validity, publicity and priority of:

- a. A non-possessory security interest in incorporeal property; and
- b. A security interest in movable corporeal property if the property is held by the secured debtor as equipment for use in the secured debtor's business, or as inventory for lease.

If the secured debtor changes its location to a different State than that in which the security interest was previously publicized, the law of the State of the secured debtor's new location governs issues relating to the publicity and priority of the security interest as against unsecured creditors and third persons who acquire rights in the collateral after the relocation. However, the priority of the security interest acquired under the law of the previous location of the secured debtor is preserved if the security interest is publicized in accordance with the law of the State of the secured debtor's new location within 90 days after the relocation of the debtor.

Article 2.41

The priority of a non-possessory security interest in negotiable incorporeal property as against third persons that acquire a possessory interest in the property is governed by the law of the State where the collateral is located when the possessory interest is acquired.

Article 2.42

For the purposes of applying Article 2.40, a secured debtor is considered located in the State where the secured debtor maintains the central administration of its business.

If the secured debtor does not operate a business or does not have a place of business, the secured debtor is considered located in the State of its habitual residence.

SECTIE 2: VERGUNNINGEN (SBF Draft)

HOOFDSTUK 1

ALGEMENE BEPALINGEN

Definities

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. ~~**de President:** de President van de Republiek Suriname;~~
- b. **de Minister:** de Minister van Handel en Industrie;
- c. **vergunning:** vergunning ter exploitatie van een bedrijf of beroep;
- d. **vergunningplichtige bedrijven en beroepen** : bedrijven en beroepen die zich dienen te houden aan de regels als bedoeld in artikel 14.
- e. **Vergunningsrecht:** een bedrag dat betaald moet worden ter verkrijging van een vergunning
- f. **controleerende instanties:** instanties belast met de controle van naleving aan bijzondere voorwaarden gesteld aan vergunningplichtige en niet-vergunningplichtige bedrijven en beroepen.
- g. **Technische voorschriften:** dwingende regels inzake kenmerken van een product, productiemethode of werkwijze, met name betrekking hebbende op de kwaliteit, resultaten of afmetingen.
- h. **Vakbekwaamheid:** competentie of vakkennis welke wordt aangetoond door een certificaat of diploma.

HOOFDSTUK 2

VERGUNNINGPLICHTIGE BEDRIJVEN EN BEROEPEN

Vergunningplichtige bedrijven en beroepen

Artikel 2

Bij of krachtens staatsbesluit worden bedrijven of beroepen op het gebied van handel, industrie, ambacht en dienstverlening aangewezen waarvoor een voorafgaande vergunning van de Minister vereist is, welke gerechtvaardigd zijn uit hoofde van de bescherming van de openbare orde en de goede zeden, de nationale veiligheid, de volksgezondheid en het milieu.

Vakbekwaamheid en Technische voorschriften

Artikel 3

1. De Minister kan bepalen dat voor de uitoefening van bepaalde bedrijven en beroepen uitsluitend vergunning wordt verleend, indien de aanvrager zijn vakbekwaamheid kan aantonen of indien voldaan is aan terzake vereiste technische voorschriften.
2. Bij of krachtens beschikking van de Minister worden voorschriften gegeven omtrent de wijze waarop de vakbekwaamheid moet worden aangetoond.
3. Bij of krachtens Staatsbesluit worden functionarissen, onderscheidenlijk rechtspersonen, aangewezen die bevoegd zijn tot het vaststellen van technische voorschriften voor de uitoefening van bedrijven of beroepen.

Vergunningsvoorwaarden

Artikel 4

1. Aan een vergunning als bedoeld in artikel 2 kunnen voorwaarden worden verbonden, welke tussentijds kunnen worden gewijzigd.
2. Bij beschikking bepaalt de Minister de algemene en bijzondere voorwaarden, en wijst de instantie aan die voor controle op de naleving zal zorgdragen, waarnodig in samenspraak met andere Ministers.

Looptijd vergunning

Artikel 5

Een vergunning wordt verleend voor een periode van vijf jaren en kan na het verstrijken van deze termijn op verzoek van de vergunninghouder voor een gelijke termijn worden verlengd.

Indiening vergunningaanvraag

Artikel 6

1. De indiening van een vergunningaanvraag geschiedt op een door de Minister bij beschikking vastgestelde wijze.
 2. Bij beschikking bepaalt de Minister welke bescheiden bij de aanvraag van een vergunning moet worden verstrekt.
 3. Bij de indiening van een vergunningaanvraag moet een bij beschikking van de Minister vast te stellen bedrag aan vergunningsrecht zijn betaald.
-

Bekendmaking vergunningaanvraag

Artikel 7

Een vergunningaanvraag wordt binnen een week na indiening, ter openbare kennis gebracht op een door de Minister vastgestelde wijze.

Bezwaren tegen verlening van een vergunning

Artikel 8

1. Iedere belanghebbende is bevoegd binnen een week na de bekendmaking schriftelijk zijn bezwaren tegen het verlenen van de vergunning bij de Minister kenbaar te maken.
2. De procedure voor indiening van het bezwaarschrift wordt bij beschikking vastgesteld.
3. De Minister doet een onderzoek instellen inzake de naar voren gebrachte bezwaren, indien zulks wenselijk wordt geacht en doet degenen die het bezwaarschrift hebben ingediend horen; de Minister doet tevens onderzoeken of er andere bezwaren bestaan tegen het verlenen van de gevraagde vergunning.

Verlenen van vergunning

Artikel 9

1. De beslissing op een aanvraag voor het verkrijgen van een vergunning wordt binnen tien dagen na de afloop van de in artikel 8 lid 1 genoemde termijn genomen, behoudens de periode van afhandeling van een eventueel ingesteld bezwaarschrift.
2. De beslissing wordt onverwijld aan de verzoeker schriftelijk medegedeeld en tevens door bekendmaking op een (zie artikel 7) door de Minister vast te stellen wijze.
3. De vergunning wordt, tenzij tegen de inwilliging van de aanvraag gegronde bezwaren bestaan, verleend voor de duur van de in artikel 5 genoemde termijn.

Aard der vergunning

Artikel 10

1. De vergunning is strict persoonlijk, derden kunnen hieraan geen rechten ontleen.
 2. De vergunning wordt verleend voor een bepaalde plaats (lokatiegebonden) en voor een bepaald bedrijf of beroep.
 3. Bij overlijden van de vergunninghouder zullen echter de nabestaanden voorkeur genieten bij het verkrijgen van een nieuwe vergunning voor hetzelfde bedrijf of beroep en voor dezelfde plaats, mits binnen drie maanden na het overlijden een aanvraag, als bedoeld in artikel 6 lid 1, wordt ingediend, waarbij het in artikel 6 lid 3 bedoeld bedrag verschuldigd is.
-

Uitoefening door derden

Artikel 11

1. Het is verboden, dat anderen dan de vergunninghouder voor eigen rekening en risico het bedrijf of beroep uitoefenen.
2. De minister kan evenwel, indien daartoe gronden aanwezig zijn, toestaan dat de vergunning op naam van een derde wordt gesteld of dat het bedrijf of beroep in gemeenschap met derden wordt uitgeoefend.
3. Bij beschikking bepaalt de Minister de gronden op grond waarvan een vergunning op naam van een derde gesteld kan worden of dat het bedrijf of beroep in gemeenschap met derden wordt uitgeoefend(tussenpersoon).
4. In het in lid 2 bedoelde geval moet door de vergunninghouder tezamen met derde(n) een aanvraag ter verkrijging van een nieuwe vergunning voor hetzelfde bedrijf of beroep en voor dezelfde plaats worden ingediend, waarbij het in artikel 6 lid 3 bedoelde bedrag is verschuldigd.

Schorsen, intrekken of vervallen van vergunningen

Artikel 12

1. Bij niet nakoming van de gestelde voorwaarden als bedoeld in artikel 4 of wanneer van de verleende vergunning gedurende zes achtereenvolgende maanden geen gebruik is gemaakt, wordt de vergunning door de Minister geschorst respectievelijk ingetrokken.
2. Een vergunning wordt ook ingetrokken, indien de voor de verkrijging verstrekte gegevens zodanig onjuist of onvolledig blijken, dat op de aanvraag een andere beslissing zou zijn genomen, indien bij de beoordeling daarvan de juiste omstandigheden volledig bekend waren geweest.
3. De vergunning vervalt, wanneer na haar dagtekening, zes maanden verlopen zijn, zonder dat met de bedrijfs- of beroepsuitoefening een aanvang is gemaakt. In bijzondere gevallen kan de Minister verlenging verlenen.
4. De schorsing, intrekking dan wel de vervallenverklaring van een vergunning wordt aan de houder van de vergunning bij aangetekende brief medegedeeld en tevens op een door de minister vastgestelde wijze bekendgemaakt.

Beperking bedrijfsvestiging

Artikel 13

1. De Minister kan voor door hem aangewezen gebieden bepalen dat binnen dat gebied voor bepaalde bedrijven en beroepen geen of slechts een beperkt aantal vergunningen zal worden verleend.
 2. De aanwijzing van deze gebieden alsmede een eventuele beperking van te verlenen vergunningen wordt bij beschikking vastgesteld en bekendgemaakt.
-

HOOFDSTUK 3 CONTROLERENDE INSTANTIES

Artikel 14

1. Bij Staatsbesluit kunnen bedrijven of beroepen worden aangewezen die slechts mogen worden uitgeoefend als bepaalde voorwaarden inzake, milieu, volksgezondheid, staatsveiligheid in acht worden genomen, afhankelijk van de sector waartoe dat bedrijf of beroep behoort.
2. Bij Staatsbesluit worden instanties aangewezen die de naleving van de voorwaarden voor de in lid 1 bedoelde bedrijven en beroepen moeten controleren.
3. De in lid 1 bedoelde voorwaarden worden bij beschikking per bedrijfs- of beroepssector vastgesteld.

Aanmelding aanvang niet-vergunningplichtige bedrijven en beroepen

Artikel 15

De aanvang van een niet- vergunningplichtig bedrijf of beroep dient op de door de Minister bij beschikking aangegeven wijze te worden gemeld bij de door de Minister aangewezen instanties.

Stopzetting bedrijfs- of beroepsuitoefening

Artikel 16

Indien de in artikel 14 bedoelde regels niet worden nageleefd, gelast de Minister de stopzetting van de bedrijfs- of beroepsuitoefening totdat aan de regels wordt voldaan.

HOOFDSTUK 4 RECHTSBESCHERMING

Artikel 17

Beroep tegen beslissing

1. Van een door de Minister genomen beslissing staat binnen zestig dagen beroep open bij de Handel en Industrie College van Beroep.
2. Tot dit beroep zijn gerechtigd de verzoeker en degenen die een bezwaarschrift tegen het verlenen der vergunning hebben ingediend en een ieder voor zover die bij de beslissing in het ongelijk is gesteld.
3. Bij beschikking stelt de Minister de Procedure van het in lid 2 gestelde vast.
4. Indien het beroep wordt ingesteld door een ander dan de aanvrager van de vergunning, wordt zo spoedig mogelijk (termijn aangeven) aan de aanvrager bij aangetekend schrijven kennis gegeven van het beroep.

Beslissing President

Artikel 18

1. ~~De President beslist zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen drie maanden nadat het beroep is ingesteld bij een met redenen omkleed besluit, dat ten spoedigste ter openbare kennis wordt gebracht door bekendmaking op een door de President vast te stellen wijze.~~
2. ~~Het beroep heeft schorsende kracht.~~

Beroep bij de onafhankelijke rechter

~~Artikel 19~~

1. ~~Van een door de Minister genomen beslissing staat, binnen zestig dagen na die beslissing, beroep open bij de bevoegde kantonrechter, met in achtneming van de wijze van procederen bij de kantonrechter zoals vastgelegd in Boek I, titel I en II van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.~~
2. ~~Het beroep heeft schorsende kracht.~~

HOOFDSTUK 5 STRAFBEPALINGEN

Economische delicten

Artikel 20

1. Overtreding van bij of krachtens deze wet gegeven voorschriften wordt beschouwd als een economisch delict ingevolge de Wet economische Delicten (S.B. 1986 no. 2, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1992 no. 80).
2. Met het toezicht op de naleving van deze Wet en het opsporen van bij of krachtens deze Wet strafbaar gestelde feiten zijn, behalve de bij artikel 134 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen mede belast de daartoe, na overleg met de Minister van Justitie en Politie door de Minister aangewezen ambtenaren.

HOOFDSTUK 6 OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Algemene delegatiebepaling

Artikel 21

Onverminderd de bepalingen van deze Wet, waarin een staatsbesluit is voorgeschreven, kunnen omtrent de in deze Wet geregelde onderwerpen nadere regels bij of krachtens staatsbesluit worden vastgesteld.

Overgangsbepaling

Artikel 22

1. De op grond van het decreet Vergunningen Bedrijven en Beroepen (S.B. 1981 no. 145) verleende vergunningen blijven tot hun respectieve vervaldatum van kracht, indien het betreffende bedrijf of beroep ook onder deze wet vergunningplichtig is.
2. Niet-vergunningplichtige bedrijven en beroepen hebben, ongeacht of zij ingevolge het besluit Vergunningplichtige Bedrijven en Beroepen (S.B. 1981 no. 147, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2008 no. 36) vergunningplichtig waren, vanaf het tijdstip van de in werking treding van deze wet zes maanden de gelegenheid om te voldoen aan gestelde voorwaarden, eisen van vakbekwaamheid, technische voorschriften en andere wettelijke eisen.
3. Aan ondernemingen of personen, die op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet een bedrijf of beroep uitoefenen dat nog niet vergunningplichtig was, zal een vergunning worden verleend indien zij binnen drie maanden een vergunning aanvragen en aan alle bij of krachtens deze wet gestelde eisen voldoen.
4. De op grond van het decreet Vergunningen Bedrijven en Beroepen (S.B. 1981 no. 145) uitgegeven beschikkingen van de Minister van Handel en Industrie d.d. 11 september 1992 no's 5701 en 5696 (S.B. 1992 no. 30 en 31), 13 september 1996 no.'s 3865 en 3865A (S.B. 1996 no. 67 en 68) en het Besluit gelijke behandeling aanvragen bedrijfsvergunningen (S.B. 2006 no. 21), blijven van kracht totdat zij met inachtneming van deze wet worden vervangen.

Intrekking Wet Vergunningen Bedrijven en Beroepen

Artikel 23

Het decreet Vergunningen Bedrijven en Beroepen (S.B. 1981 no. 145) en het besluit Vergunningplichtige Bedrijven en Beroepen (S.B. 1981 no. 147, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2008 no. 36) wordt, met inbegrip van alle tussentijdse wijzigingen en uitvoeringsbesluiten, ingetrokken.

Slotbepaling

Artikel 24

1. Deze wet kan worden aangehaald als: Wet Uitoefening Bedrijven en Beroepen.
 2. Zij wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd.
 3. Zij treedt in werking met ingang van de dag volgende op die van haar afkondiging.
 4. De Minister is belast met de uitvoering van deze wet.
-

SECTIE 3. HANDELSREGISTER WET/ TRADE REGISTRY**Handelsregisterwet
(wet houdende regels omtrent een basisregister van ondernemingen en
rechtspersonen)****Hoofdstuk 1. Begripsbepalingen****Artikel 1**

In deze wet en de daarop rustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. De Minister: de Minister van Handel en Industrie;
 - b. onderneming: een onderneming als bedoeld in artikel 5;
 - c. rechtspersoon: een rechtspersoon als bedoeld in artikel 6;
 - d. publiekrechtelijke rechtspersoon: rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld;
 - e. **kerkgenootschap**: een kerkelijke organisatie die door een eigen statuut wordt geregeerd en rechtspersoonlijkheid bezit;
 - f. **trust: XXX**
 - g. basisregister: een verzameling gegevens waarvan bij wet is bepaald dat deze authentieke gegevens bevat;
 - h. authentiek gegeven: een in een basisregister opgenomen gegeven dat bij of krachtens wet als authentiek wordt aangemerkt;
 - i. handelsregister: het register, bedoeld in artikel 2;
 - j. Kamer: de Kamer van Koophandel en Fabrieken, als bedoeld in de **Wet op de Kamer van Koophandel** en Fabrieken;
 - k. vestiging: een gebouw of complex van gebouwen waar duurzame uitoefening van de activiteiten van een onderneming of rechtspersoon plaatsvindt;
 - l. hoofdvestiging: een door een onderneming of een rechtspersoon als zodanig aangemerkte vestiging;
 - m. nevenvestiging: een vestiging niet zijnde de hoofdvestiging;
 - n. hoofdnederzetting: een in Suriname gelegen nevenvestiging van een buiten Suriname gevestigde onderneming of rechtspersoon of, indien er meer nevenvestigingen zijn, de door een onderneming of rechtspersoon als hoofdnederzetting aangemerkte nevenvestiging;
-

Hoofdstuk 2. Het handelsregister

2.1. Instellen handelsregister

Artikel 2

Er is een handelsregister van ondernemingen, rechtspersonen en trusts:

- a. ter bevordering van de rechtszekerheid in het economisch verkeer;
- b. voor de verstrekking van gegevens van algemene, feitelijke aard omtrent de samenstelling van ondernemingen, rechtspersonen en trusts, ter bevordering van de economische belangen van handel, industrie, ambacht en dienstverlening;
- c. voor het registreren van alle ondernemingen, rechtspersonen en trusts, als onderdeel van de gegevenshuishouding die bijdraagt aan het efficiënt functioneren van de overheid.

Artikel 3

1. Het handelsregister wordt gehouden door de Kamer.
2. De Kamer kan met machtiging van de Minister werkzaamheden laten verrichten door een bewerker die voldoet aan eisen omtrent de deugdelijke uitvoering van zijn werkzaamheden, de beveiliging van de gegevensbestanden en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Artikel 4

1. De Minister stelt bij ministeriële regeling een systeembeschrijving vast. De systeembeschrijving geeft de inrichting en werking van het handelsregister aan.
2. De Kamer draagt zorg voor een goede beschikbaarheid, werking en beveiliging van het handelsregister.

2.2. Inhoud handelsregister

Artikel 5

In het handelsregister worden de volgende ondernemingen ingeschreven:

- a. een onderneming die in Suriname is gevestigd en die toebehoort aan een naamloze vennootschap, een vennootschap of een commanditaire vennootschap, een rederij, een coöperatie, een onderlinge waarborgmaatschappij, een vereniging, een stichting, een trust, een kerkgenootschap of een publiekrechtelijke rechtspersoon;
 - b. een onderneming die in Suriname gevestigd is en die toebehoort aan een natuurlijke persoon;
 - c. een onderneming die toebehoort aan een buitenlandse rechtspersoon die een hoofd- of een nevenvestiging in Suriname heeft;
 - d. een onderneming die in Suriname is gevestigd en die toebehoort aan een ander dan
-

genoemd in onderdeel a tot en met b.

Artikel 6

1. In het handelsregister worden de volgende rechtspersonen die volgens hun statuten hun zetel in Suriname hebben ingeschreven:
 - a. een naamloze vennootschap, een coöperatie en een onderlinge waarborgmaatschappij;
 - b. een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid, een vereniging van eigenaars, een stichting en overige privaatrechtelijke rechtspersonen;
 - c. een publiekrechtelijke rechtspersoon, met dien verstande dat in plaats van de Staat de ministeries en de dienstonderdelen van een ministerie die op basis van de Comptabiliteitswet de begroting en de verantwoording inrichten op basis van een stelsel van baten en lasten worden ingeschreven.
2. Een vereniging zonder volledige rechtsbevoegdheid kan worden ingeschreven.
3. Bij Staatsbesluit wordt bepaald op welke wijze de organisatie waarvan een of meer kerkgenootschappen deel uitmaken, wordt ingeschreven in het handelsregister en tevens kan worden bepaald of en in hoeverre zelfstandige onderdelen of lichamen waarin zij zijn verenigd moeten worden ingeschreven in het handelsregister.

Artikel 6 a

In het handelsregister worden tevens ingeschreven trusts als bedoeld in het Burgerlijk Wetboek

Artikel 7

Indien aan een rechtspersoon als bedoeld in artikel 6 of een trust als bedoeld in artikel 6a, een onderneming toebehoort die als zodanig overeenkomstig artikel 5 moet worden ingeschreven, geldt de inschrijving van de onderneming tevens als inschrijving van de rechtspersoon of trust.

Artikel 8

Bij staatsbesluit:

- a. kunnen andere rechtspersonen worden aangewezen die worden ingeschreven in het handelsregister, indien dit noodzakelijk is voor het toereikend functioneren van het handelsregister;
- b. kan nader worden bepaald wanneer sprake is van een onderneming.

Artikel 9

In het handelsregister worden over een onderneming opgenomen:

- a. een door de Kamer toegekend uniek nummer;
 - b. de handelsnaam of de handelsnamen;
-

- c. de datum van aanvang, voortzetting of beëindiging;
- d. degene aan wie de onderneming toebehoort;
- e. de vestigingen.

Artikel 10

1. In het handelsregister worden over degene aan wie een onderneming toebehoort, indien deze een rechtspersoon is, de in artikel 12 genoemde gegevens opgenomen.
2. In het handelsregister worden over degene aan wie een onderneming toebehoort, indien deze een natuurlijke persoon is, opgenomen:
 - a. het geslacht, de geboorteplaats en het geboorteland;
 - b. de naam;
 - c. het adres;
 - d. de geboortedatum;
 - e. de datum van overlijden.
3. In het handelsregister worden over degene aan wie een onderneming toebehoort, die geen rechtspersoon en geen natuurlijke persoon is, opgenomen:
 - a. een door de Kamer toegekend uniek nummer;
 - b. de naam;
 - c. de datum van aanvang, voortzetting of beëindiging;
 - d. de rechtsvorm;
 - e. de leden, vennoten, met uitzondering van de commanditaire vennoten, en:
 - 1°. indien deze natuurlijke personen zijn:
 - het geslacht, de geboorteplaats en het geboorteland;
 - de naam;
 - het adres;
 - de geboortedatum;
 - de datum van overlijden;
 - 2°. indien deze geen natuurlijke personen zijn:
 - een door een kamer toegekend uniek nummer;
 - de naam;
 - de rechtsvorm en de statutaire zetel,
 - de datum van aanvang of beëindiging.

Artikel 11

1. In het handelsregister worden over een vestiging van een onderneming opgenomen:
 - a. een door de Kamer toegekend uniek nummer;
 - b. de handelsnaam of handelsnamen;
 - c. het post- en bezoekadres;
 - d. de datum van ingebruikname en beëindiging.
 2. Indien een onderneming meerdere vestigingen heeft, wordt in het handelsregister
-

opgenomen welke vestiging de hoofdvestiging of de hoofdnederzetting is.

Artikel 12

In het handelsregister worden over een rechtspersoon opgenomen:

- a. een door de Kamer toegekend uniek nummer;
- b. de naam;
- c. de rechtsvorm en de statutaire zetel;
- d. de datum van aanvang of beëindiging.

Artikel 12a

In het handelsregister worden over een trust opgenomen:

- a. een door de Kamer toegekend uniek nummer;
- b. de naam;
- c. de rechtsvorm en de zetel;
- d. de datum van instelling en/of beëindiging;
- e. de gegevens van de trustee:
 - het geslacht, de geboorteplaats en het geboorteland;
 - de naam;
 - het adres;
 - de geboortedatum;
 - de datum van overlijden

Artikel 13

In het handelsregister worden over een activiteit van een rechtspersoon of trust waaraan geen onderneming toebehoort opgenomen:

- a. een door de Kamer toegekend uniek nummer voor de activiteiten van de trust of rechtspersoon, tenzij er sprake is van een publiekrechtelijke rechtspersoon;
- b. de datum van aanvang/instelling, voortzetting of beëindiging;
- c. de vestigingen.

Artikel 14

1. In het handelsregister worden over een vestiging van een rechtspersoon waaraan geen onderneming toebehoort opgenomen:
 - a. een door de Kamer toegekend uniek nummer;
 - b. de naam;
 - c. het post- en bezoekadres;
 - d. de datum van ingebruikname of beëindiging.
 2. Indien een rechtspersoon meerdere vestigingen heeft, wordt in het handelsregister opgenomen welke vestiging de hoofdvestiging of de hoofdnederzetting is.
-

Artikel 15

De in artikel 9 tot en met 14 genoemde gegevens zijn authentieke gegevens.

Artikel 16

1. In het handelsregister worden gegevens opgenomen die noodzakelijk zijn voor een goede vastlegging en verstrekking van de in artikel 9 tot en met 14 bedoelde gegevens en gegevens omtrent de herkomst van die gegevens.
2. In het handelsregister wordt indien een authentiek gegeven in onderzoek is, een aantekening opgenomen dat het gegeven in onderzoek is.

Artikel 16a

1. In het handelsregister wordt de door een publiekrechtelijke rechtspersoon verleende volmacht tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen opgenomen.
2. Artikel 25 is niet van toepassing op de in het eerste lid bedoelde gegevens.

Artikel 17

Bij staatsbesluit kan worden bepaald:

- a. dat andere gegevens dan de in artikel 9 tot en met 14 genoemde gegevens in het handelsregister worden opgenomen of dat bescheiden bij het handelsregister worden gedeponereerd voor zover dit van belang is voor de in artikel 2, onderdeel a en b, genoemde doelen en er geen gewichtige redenen zijn die zich daartegen verzetten;
- b. dat in het handelsregister opgenomen gegevens worden overgenomen uit een ander basisregister;
- c. dat voor de in artikel 6, eerste lid, onderdeel c, en artikel 6, derde lid bedoelde rechtspersonen bepaalde in artikel 12, 13 en 14 bedoelde gegevens niet behoeven te worden ingeschreven.

Hoofdstuk 3. De inschrijving in het handelsregister**Artikel 18**

1. Tot het doen van opgave ter inschrijving in het handelsregister is verplicht degene aan wie een onderneming toebehoort, indien het de inschrijving betreft van een rechtspersoon als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdeel a en b, het tweede lid en derde lid, ieder der bestuurders van de rechtspersoon en indien het betreft een trust als bedoeld in artikel 6a, de trustee.

Indien het eerste lid niet van toepassing is, is tot het doen van opgave ter inschrijving in het handelsregister verplicht degene die belast is met de dagelijkse leiding van een onderneming of rechtspersoon. Tot het doen van opgave ter inschrijving in het

handelsregister van een trust is naast de trustee, tevens verplicht de notaris ten overstaan van wie de akte is verleden.

2. Indien geen van de in het eerste lid bedoelde personen in Suriname is gevestigd, is tot het doen van de opgave tevens verplicht degene die in Suriname belast is met de dagelijkse leiding van een onderneming, rechtspersoon of vertegenwoordiging van de trust.
3. Indien een onderneming of rechtspersoon buiten Suriname is gevestigd, is tot het doen van de opgave tevens verplicht degene die belast is met de dagelijkse leiding van de hoofdnederzetting of, indien die er niet is, de door de onderneming of rechtspersoon aangewezen gevolmachtigde handelsagent.
4. Tot het doen van opgave ter inschrijving in het handelsregister is een publiekrechtelijke rechtspersoon verplicht.
5. Bij staatsbesluit kunnen andere personen worden aangewezen die verplicht of bevoegd zijn tot het doen van daarbij aangewezen opgaven.

Artikel 19

1. De daartoe verplichte personen doen, met inachtneming van het bij staatsbesluit bepaalde, de opgaven die de Kamer nodig heeft om ervoor te zorgen dat de in artikel 9 tot en met 14 en 16a, eerste lid, genoemde en de in artikel 17, onderdeel a, bedoelde gegevens te allen tijde juist en volledig in het handelsregister ingeschreven zijn.
2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op het deponeren van bescheiden.
3. Het derde en vierde lid zijn niet van toepassing op:
 - a. uitwisseling van gegevens of bescheiden die betrekking hebben op procedures van bezwaar, beroep of andere rechterlijke procedures of vormen van geschilbeslechting;
 - b. het verrichten van betalingen.

Artikel 19a

1. Tot inschrijving van een in Suriname gevestigde onderneming of nevenvestiging is bevoegd de Kamer binnen welker gebied de onderneming haar hoofdvestiging respectievelijk hoofdnederzetting heeft.
2. Tot inschrijving van een in Suriname gevestigde rechtspersoon is bevoegd de Kamer binnen welker gebied de rechtspersoon volgens zijn statuten zijn zetel heeft.
3. Tot inschrijving van een buiten Suriname gevestigde onderneming is bevoegd de Kamer in welker gebied de onderneming haar hoofdnederzetting heeft.
4. Tot inschrijving van een in Suriname gevestigde trust is bevoegd de Kamer binnen welker gebied de trust volgens zijn akte van instelling zijn zetel heeft.

Artikel 20

1. De opgave voor de eerste inschrijving van een onderneming wordt gedaan binnen een
-

periode van twee weken, die begint een week vóór en eindigt een week ná de aanvang van de bedrijfsuitoefening. De opgave voor de eerste inschrijving van een rechtspersoon en trust wordt gedaan binnen één week na het plaatsvinden van het feit ten gevolge waarvan de verplichting tot inschrijving ontstaat.

2. De andere voorgeschreven opgaven worden gedaan uiterlijk een week na het plaatsvinden van het feit ten gevolge waarvan de verplichting tot de opgave ontstaat.
3. De verplichting tot het doen van een opgave eindigt zodra die opgave is gedaan door iemand anders die daartoe verplicht of bevoegd was of, voor zover de Kamer bevoegd is tot het wijzigen van gegevens, zodra de Kamer de desbetreffende wijziging heeft ingeschreven.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over:
 - a. de wijze waarop gegevens in het handelsregister worden opgenomen;
 - b. de termijnen voor het opnemen van gegevens in het handelsregister;
 - c. de actualiteit van het overnemen van een gegeven uit een ander basisregister.

Hoofdstuk 4. De verstrekking en het gebruik van gegevens

4.1. De verstrekking van gegevens, algemeen

Artikel 21

1. De in artikel 9, 10, met uitzondering van het tweede lid, onderdeel a en het derde lid, onderdeel e, onder 1°, eerste gedachtestreepje, 11, 12, 13, 14, 16, tweede lid, en 16a, eerste lid, genoemde gegevens, de in artikel 17, onderdeel a, bedoelde gegevens, en de krachtens wettelijk voorschrift gedeponeerde bescheiden kunnen door een ieder worden ingezien.
2. Een handtekening kan niet in elektronische vorm worden ingezien.

Artikel 22

1. De Kamer verstrekt op elektronisch verzoek, indien gewenst in elektronische vorm, een afschrift van of uittreksel uit de gegevens en bescheiden, bedoeld in artikel 21.
 2. De Kamer verstrekt op elektronisch verzoek gegevens van algemene, feitelijke aard omtrent de samenstelling van ondernemingen en rechtspersonen uit het handelsregister ter bevordering van de economische belangen van handel, industrie, ambacht en dienstverlening. Bij het verstrekken van gegevens omtrent de samenstelling van ondernemingen, rechtspersonen en trusts worden deze gegevens niet gerangschikt naar natuurlijke personen.
 3. Een verzoek als bedoeld in het eerste of tweede lid wordt mede door een kamer in behandeling genomen indien het op andere dan elektronische wijze is gedaan.
 4. In afwijking van het eerste lid verstrekt de Kamer een handtekening niet in elektronische vorm.
-

Artikel 23

Bij staatsbesluit kunnen ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de personen die in het handelsregister staan ingeschreven voor daarbij aangewezen gegevens of bescheiden of categorieën van gegevens of bescheiden, beperkingen worden vastgesteld ten aanzien van het bepaalde in de artikelen 21, 22 en 28.

4.2. Publicatie inschrijvingen**Artikel 24**

1. Heeft de opgave van een gegeven ter inschrijving in het handelsregister betrekking op een naamloze vennootschap of een andere bij staatsbesluit aangewezen rechtspersoon of vennootschap, dan draagt de Kamer er zorg voor dat daarvan zo spoedig mogelijk mededeling wordt gedaan in een door De Minister aangewezen publicatieblad of een ander, even doeltreffend instrument, dat ten minste het gebruik van een systeem omvat dat in chronologische volgorde via een centraal elektronisch platform toegang tot de openbaar gemaakte informatie biedt.
2. Het eerste lid is mede van toepassing op een wijziging van het ingeschrevene en op een deponering van bescheiden.
3. Bij staatsbesluit kunnen gegevens en bescheiden worden aangewezen waarvoor het eerste of tweede lid niet geldt.

4.3. Derdenwerking**Artikel 25**

1. Op een feit dat door inschrijving of deponering moet worden bekendgemaakt, kan tegenover derden die daarvan onkundig waren geen beroep worden gedaan zolang de inschrijving of deponering en, voor zover van toepassing, de in artikel 24 bedoelde mededeling niet hebben plaatsgevonden.
 2. Indien de derde aantoonbaar dat hij onmogelijk kennis heeft kunnen nemen van een mededeling als bedoeld in artikel 24 kan hij zich erop beroepen dat hij van het bekendgemaakte feit onkundig was, mits dit beroep betrekking heeft op hetgeen heeft plaatsgevonden binnen vijftien dagen nadat de mededeling was geschied. De Algemene Termijnenwet is op deze termijn niet van toepassing.
 3. Degene aan wie een onderneming toebehoort, de ingeschreven rechtspersoon of degene die enig feit heeft opgegeven of verplicht is enig feit op te geven, kan aan derden die daarvan onkundig waren niet de onjuistheid of onvolledigheid van de inschrijving of van de in artikel 24 bedoelde mededeling tegenwerpen. Met de inschrijving wordt de deponering van bescheiden gelijkgesteld.
 4. Dit artikel is niet van toepassing ten aanzien van:
 - a. artikel 811, tweede lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek;
-

- b. opgaven betreffende aangelegenheden die ingevolge enig wettelijk voorschrift – niet zijnde Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek – ook op andere wijze worden bekend gemaakt;
- c. de bij staatsbesluit aangewezen gegevens.

Artikel 26

XXX

4.4. Verplichte vermelding nummer

Artikel 27

1. De volgende in het handelsregister ingeschreven ondernemingen, rechtspersonen of trusts zorgen ervoor dat op alle van die onderneming, die rechtspersoon of die trust uitgaande brieven, orders, facturen, offertes en andere aankondigingen, met uitzondering van reclames, is vermeld onder welk nummer deze in het handelsregister is ingeschreven:
 - a. de in artikel 5 en 6, eerste lid, onderdeel a, genoemde ondernemingen en rechtspersonen;
 - b. de in artikel 6, eerste lid, onderdeel b, genoemde rechtspersonen, tenzij stukken uitgaan van een rechtspersoon waaraan geen onderneming toebehoort.
 - c. de in artikel 6a genoemde trusts, tenzij stukken uitgaan van een trust waaraan geen onderneming toebehoort.
2. Het in het eerste lid bedoelde nummer is het nummer, bedoeld in artikel 9, onderdeel a, of in artikel 13, onderdeel a.
3. Bij ministeriële regeling kan vrijstelling worden verleend van het in het eerste lid bepaalde. Een vrijstelling kan niet worden verleend voor zover het betreft brieven en orders, aan naamloze vennootschappen.

Hoofdstuk 5. Verstrekking van gegevens aan bestuursorganen en gebruik van gegevens door bestuursorganen

5.1. Verstrekking aan bestuursorganen

Artikel 28

1. De in artikel 10, tweede lid, onderdeel a, en derde lid, onderdeel e, onder 1°, eerste gedachtestreepje, en artikel 16, eerste lid, genoemde gegevens kunnen door een bestuursorgaan worden ingezien.
 2. Artikel 22 is van overeenkomstige toepassing op verstrekking van gegevens als
-

bedoeld in het eerste en tweede lid.

3. Bij het verstrekken van gegevens omtrent de samenstelling van ondernemingen, rechtspersonen en trusts aan een bestuursorgaan worden deze gegevens uitsluitend gerangschikt naar natuurlijke personen indien het verzoek daartoe wordt gedaan door:
 - a. De Minister Justitie en Politie ten behoeve voor de uitvoering van bij of krachtens wet opgedragen taken;
 - b. een officier van justitie ten behoeve van de opsporing van strafbare feiten;
 - c. de belastingdienst voor de uitvoering van zijn taken;
 - d. De Minister van Sociale Zaken en Volkshuisvesting voor de uitvoering van bij of krachtens wet opgedragen taken;
 - e. districtscommissarissen voor de uitvoering van bij of krachtens wet opgedragen taken, waarvoor dergelijke gegevens noodzakelijk zijn;
 - f. **de Autoriteit(en) aangewezen voor Consumentenbescherming en/of Mededinging voor de uitvoering van haar/hun taken;**
 - g. CBvS en andere autoriteiten indien en voor zover door de wet aangewezen tot controle op de financiële markt;

5.2. Gebruik door bestuursorganen

Artikel 29

1. Een bestuursorgaan dat bij de vervulling van zijn taak informatie over een onderneming, rechtspersoon of trust nodig heeft die in de vorm van een authentiek gegeven beschikbaar is in het handelsregister, gebruikt voor die informatie dat gegeven.
2. Het eerste lid is niet van toepassing indien:
 - a. in het handelsregister is opgenomen dat een gegeven in onderzoek is;
 - b. het bestuursorgaan een melding doet als bedoeld in artikel 31, eerste lid;
 - c. bij wettelijk voorschrift anders is bepaald;
 - d. een goede vervulling van de taak van het bestuursorgaan door de onverkorte toepassing van het eerste lid wordt belet.

5.3. Eenmalige gegevensverstrekking

Artikel 30

Een onderneming, rechtspersoon of trust, aan wie door een bestuursorgaan een gegeven wordt gevraagd, waarop artikel 30, eerste lid, van toepassing is, behoeft dat gegeven niet mede te delen, behoudens voor zover het gegeven noodzakelijk wordt geacht voor een deugdelijke vaststelling van de identiteit van de onderneming, rechtspersoon of trust.

Hoofdstuk 6. Wijziging van de in het handelsregister opgenomen gegevens

Artikel 31

1. Een bestuursorgaan dat gerede twijfel heeft over de juistheid van een authentiek gegeven dat hij verstrekt heeft gekregen uit het handelsregister, doet hiervan melding aan een kamer.
2. Een bestuursorgaan dat gerede twijfel heeft over de juistheid van het ontbreken van een authentiek gegeven in het handelsregister, doet hiervan melding aan een kamer.

Artikel 32

Indien de melding betrekking heeft op een gegeven dat ingevolge artikel 17, onderdeel b, uit een ander register is overgenomen, zendt de kamer deze melding aan de beheerder van het register waaruit dit gegeven afkomstig is.

Artikel 33

1. Indien een melding als bedoeld in artikel 31, eerste lid, niet is doorgezonden naar de beheerder van een ander register, tekent de Kamer binnen een bij staatsbesluit vastgestelde termijn aan dat het gegeven in onderzoek is, tenzij de Kamer binnen deze termijn beslist over de wijziging van dat gegeven.
2. Indien een gegeven in onderzoek is, beslist de Kamer over wijziging van dat gegeven.
3. Indien een beslissing, bedoeld in het eerste of tweede lid, leidt tot wijziging van de gegevens, doet de Kamer onverwijld schriftelijk mededeling aan een tot opgave verplichte persoon.
4. De Kamer verwijderd de aantekening dat een gegeven in onderzoek is indien een besluit als bedoeld in het tweede lid niet tot wijziging van gegevens leidt.

Artikel 34

De beslissing, bedoeld in artikel 33, tweede lid, geldt als een besluit in de zin van * van de Omnibuswet*.

Artikel 35

1. Indien tegen een beslissing, bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, bezwaar wordt gemaakt of beroep wordt ingesteld, tekent, voor zover dit nog niet het geval is, de Kamer in het handelsregister aan dat een gegeven in onderzoek is.
2. Nadat op het bezwaar of beroep onherroepelijk is beslist, schrijft de Kamer indien nodig een wijziging in het handelsregister in en verwijderd de Kamer de aantekening dat een gegeven in onderzoek is.

Artikel 36

Op een melding als bedoeld in artikel 31, tweede lid, zijn de artikelen 32, 33, tweede en derde

lid, 34 en 35 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 37

1. Indien de Kamer gereede twijfel heeft over de juistheid van authentieke gegevens, zijn de artikelen 32 tot en met 35 van overeenkomstige toepassing.
2. Bij staatsbesluit kunnen niet-authentieke gegevens worden aangewezen waarop het eerste lid van overeenkomstige toepassing is.

Artikel 38

Bij of krachtens staatsbesluit worden nadere regels gesteld met betrekking tot:

- a. de melding, bedoeld in artikel 31;
- b. de doorzending van de melding, bedoeld in artikel 32;
- c. het plaatsen van de aantekening in onderzoek, bedoeld in artikel 33, eerste lid;
- d. het besluit over de melding, bedoeld in artikel 33, tweede lid;
- e. de gegevens die over de terugmelding en het onderzoek in het register worden opgenomen ingevolge artikel 16, eerste lid;
- f. de criteria om een inschrijving te weigeren.

Hoofdstuk 7. Kwaliteitscontrole van het handelsregister

Artikel 39

De Kamer treft maatregelen die ertoe strekken te waarborgen dat het handelsregister juist, actueel en volledig is.

Artikel 40

1. De Kamer laat eens per drie jaar de uitvoering van deze wet alsmede de juistheid van de in het handelsregister opgenomen gegevens controleren door een accountant als bedoeld in artikel 121 lid 6 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.
 2. Bij of krachtens staatsbesluit kunnen nadere regels betreffende de controle worden gesteld, waaronder regels omtrent de elementen die de controle moet bevatten.
 3. De Kamer zendt aan De Minister een afschrift van de controleresultaten en maakt deze controleresultaten openbaar.
 4. Indien uit de controle, bedoeld in het eerste lid, blijkt dat niet voldaan wordt aan bij of krachtens staatsbesluit te stellen voorwaarden, laat de Kamer binnen een jaar een hercontrole uitvoeren op die onderdelen die bij de eerdere controle niet voldeden aan de gestelde voorwaarden. Het tweede lid is van overeenkomstige toepassing.
 5. De in het eerste lid bedoelde accountant heeft ten behoeve van een controle als bedoeld in het eerste of derde lid inzage in het handelsregister. De Kamer verleent hiertoe de nodige medewerking.
-

6. Een ieder die is betrokken bij een controle als bedoeld in het eerste of vierde lid is verplicht tot geheimhouding van de gegevens waarover hij de beschikking heeft gekregen, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.
7. Bij staatsbesluit worden regels gesteld over de vergoeding van de kosten van de controle. Een hercontrole als bedoeld in het vierde lid wordt niet vergoed.

Artikel 40a

1. De Kamer stelt een protocol op, dat betrekking heeft op:
 - a. de beschikbaarheid, werking en beveiliging van het handelsregister, bedoeld in artikel 4, tweede lid;
 - b. de juistheid, actualiteit en volledigheid van het handelsregister, bedoeld in artikel 39, eerste lid;
 - c. de controle, bedoeld in artikel 40, eerste lid;
 - d. de procedure voor de behandeling van klachten, bedoeld in artikel 42.
2. Het protocol behoeft de goedkeuring van De Minister.
3. De goedkeuring kan worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

Hoofdstuk 8. Toezicht en handhaving

8.1. Handhaving

Artikel 41

Het is verboden te handelen in strijd met dan wel niet te voldoen aan een bij of krachtens deze wet gestelde verplichting tot het doen van een opgave ter inschrijving in het handelsregister.

8.2. Klachtenbehandeling

Artikel 42

De Kamer draagt zorg voor een procedure voor de behandeling van klachten over de uitvoering van deze wet. **Bij de behandeling van klachten wordt de procedure, bedoeld in * gevolgd.**

Hoofdstuk 9. Financiën

Artikel 43

1. Bij staatsbesluit kan worden bepaald dat een onderneming of rechtspersoon die een opgave doet tot eerste inschrijving in het handelsregister daarvoor **eenmalig** een vergoeding verschuldigd is (inschrijfvergoeding). De voordracht voor dit staatsbesluit
-

wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan de Staatsraad is overgelegd.

2. Bij of krachtens staatsbesluit worden voorschriften vastgesteld voor het bepalen van de hoogte van de inschrijfvergoeding waarbij rechtsvorm van de onderneming of rechtspersoon en de wijze waarop opgave wordt gedaan in aanmerking kunnen worden genomen.
3. Zelfstandige onderdelen van een kerkgenootschap en lichamen waarin zij zijn verenigd zijn de inschrijfvergoeding, bedoeld in het eerste lid, niet verschuldigd bij een opgave ter inschrijving ingevolge artikel 6, derde lid.
4. De inschrijfvergoeding is verschuldigd zonder dat deze bij beschikking is vastgesteld.
5. Bij staatsbesluit wordt de betalingstermijn vastgesteld.

Artikel 44

1. Voor de inzage of de verstrekking van gegevens is een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te bepalen vergoeding verschuldigd, welke kan variëren naar de wijze van inzage of verstrekking van gegevens en de hoeveelheid gegevens.
2. De verplichting tot betaling van een vergoeding als bedoeld in het eerste lid geldt niet indien het verzoek om gegevens wordt gedaan door of vanwege het Centraal bureau voor de statistiek.
3. De in het eerste lid bedoelde bijdrage is verschuldigd zonder dat dit bij beschikking is vastgesteld.
4. Bij staatsbesluit wordt de betalingstermijn vastgesteld.

Artikel 44a

Een kamer is bevoegd de betaling van een vergoeding of bijdrage af te dwingen door het uitvaardigen van een dwangbevel.

Hoofdstuk 10. Overige bepalingen

Artikel 45

Indien in deze wet geregelde of daarmee verband houdende onderwerpen in het belang van een goede uitvoering van de wet of in het belang van de uitvoering van een bindend besluit op grond van internationale verplichtingen van de Staat Suriname regeling of nadere regeling behoeven, kan deze geschieden bij staatsbesluit.

Artikel 46

De Minister overlegt periodiek met een representatieve vertegenwoordiging van de gebruikers van het handelsregister over de inhoud, de inrichting, de werking en de beveiliging van het handelsregister.

Hoofdstuk 12. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 47

Het handelsregister De Handelsregisterwet 1936 vervalt.

Artikel 48

1. Opgaven ter inschrijving in het handelsregister en deponering van bescheiden waartoe de verplichting ontstaat als gevolg van de inwerkingtreding van deze wet, worden gedaan binnen 18 maanden na inwerkingtreding van deze wet.
2. Indien op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet in het handelsregister gegevens staan ingeschreven die niet op grond van een wettelijk voorschrift behoeven te worden ingeschreven, haalt de Kamer die gegevens binnen drie maanden na het eerder genoemde tijdstip door.

Artikel 49

Bij staatsbesluit, in overeenstemming met De betrokken Ministers, gegevens worden aangewezen die eenmalig worden gebruikt om ondernemingen en rechtspersonen die thans niet in het handelsregister zijn opgenomen, in te schrijven in het handelsregister.

Artikel 50

1. In afwijking van artikel 30 kunnen gedurende zes jaar na de inwerkingtreding van artikel 30 bij staatsbesluit, in overeenstemming met de betrokken Ministers, bestuursorganen worden aangewezen voor wie de in artikel 30 genoemde verplichting uitsluitend geldt.
2. In afwijking van artikel 31 kunnen gedurende zes jaar na de inwerkingtreding van artikel 31 bij staatsbesluit, in overeenstemming met De betrokken Ministers, bestuursorganen worden aangewezen voor wie de in artikel 31 genoemde verplichting uitsluitend geldt.

Artikel 52

In afwijking van artikel 40 geschiedt de controle, bedoeld in artikel 40, gedurende zes jaar na de inwerkingtreding van artikel 40, eens per twee jaar.

Artikel 53

Bij staatsbesluit kan gedurende vier jaar na inwerkingtreding van artikel 2, met het oog op een goede invoering van deze wet regels stellen waarbij zo nodig kan worden afgeweken van het bepaalde bij en krachtens deze wet.

Artikel 54

~~De Minister zendt binnen vier jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Nationale~~

Assemblee een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

Artikel 55

De artikelen van deze wet treden in werking op een bij staatsbesluit te bepalen tijdstip, dat voor verschillende artikelen en onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel 56

Deze wet wordt aangehaald als: “Handelsregisterwet” met vermelding van het jaartal van het Staatsblad waarin zij zal worden geplaatst.

SECTION 4. ELECTRONISCHE TRANSACTIES

ONTWERP

Hoofdstuk I Algemene bepalingen

Artikel 1.

Deze wet wordt aangehaald als Elektronische Transacties Wet, 201X.

Artikel 2.

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. computerbemiddelende netwerken (“computer-mediated networks”) netwerken die opgezet worden door de logische of fysieke aansluiting van meerdere informatiesystemen, welke behoren tot dezelfde meerdere personen, gefaciliteerd door de overheid of particuliere telecommunicatie netwerken;
 - b. consument elke persoon die in een elektronische transactie met een leverancier aangaat als de eindgebruiker die goederen of diensten aanbiedt door de leverancier;
 - c. data de inhoud (‘content’) inclusief maar niet gelimiteerd tot de tekst, beeldmateriaal of geluidsmateriaal dat een data bericht vormt;
 - d. data bericht (“data message”) elk document, correspondentie, memorandum, boek, plannen, plattegrond, tekening, diagram, geïllustreerd blad of grafische werk, foto, audio of video opname, machine-leesbare symbolen gegenereerd, verzonden, ontvangen of opgeslagen door elke elektronisch middel door of namens de persoon die het vertegenwoordigt;
 - e. e-commerce alle vormen van aanbieden en aanprijzen van goederen, diensten, bedrijven en personen, waaronder reclame en direct marketing, gebruikmakend van internet vanuit of gericht op Suriname, direct of indirect gericht op het tot stand brengen van overeenkomsten;
-

- f. elektronisch digitale of immateriële vorm met de mogelijkheid tot creatie, opslag, transmissie of ontvangst door elektronisch, magnetisch, draadloos, optisch, biometrisch of elke andere vergelijkbaar middel;
- g. elektronische agent een programma of andere elektronisch of geautomatiseerd middel geconfigureerd en ingeschakeld door een persoon die is ingezet om data berichten te initiëren of te reageren of te presteren in zijn geheel of deel daarvan zonder beoordeling of interventie door een persoon op het moment van initiatie of response;
- h. Elektronische Authenticatie Dienstverlener een persoon die elektronische authenticatie producten en diensten die daaraan gerelateerd zijn aanbiedt;
- i. elektronische authenticatie product een product ontworpen voor de identificatie van de houder van een elektronische handtekening van een ander persoon;
- j. elektronische handtekening informatie in elektronische vorm aangebracht of logisch geassocieerd met een data bericht dat gebruikt kan worden om –
(a) ter identificatie van de ondertekenaar in relatie tot het data bericht; of
(b) ter indicatie van de ondertekenaars goedkeuring van de informatie dat opgenomen is in de data bericht;
- k. elektronische transactie transactie bij de verkoop of aankoop van goederen en diensten die worden bestuurd door computergestuurde netwerken van informatiesystemen, waar de goederen en diensten kunnen worden besteld via zulke netwerken van systemen, maar de betaling en uiteindelijke levering van de goederen en diensten kunnen geschieden zonder het gebruik van zulke netwerken van systemen;
- l. elektronische vastlegging een vastlegging gecreëerd, opgeslagen, gegenereerd, ontvangen of gecommuniceerd door een elektronisch middel;
- m. encryptie technieken voor het versleutelen van elektronisch opgeslagen gegevens met het oogmerk dat die gegevens slechts door bepaalde personen te ontsleutelen zijn;
- n. geadresseerde een persoon die de data bericht ontvangt, maar dat niet een persoon betreft die als tussenpersoon van telecommunicatie dienstverlener fungeert met betrekking tot data berichten;
- o. gerechtshof het Gerechtshof van Suriname;
- p. individu een natuurlijke persoon;
- q. informative data, codes, computer programma's, software en databases;
- r. informatiesysteem een apparaat of combinatie van apparaten inclusief input en output apparaten, die in staat zijn om in conjunctie met externe bestanden gebruikt kunnen worden, die computer programma's bevatten, elektronisch instructies, input data en output data die logische, rekenkundig, data opslag en ontvangst, communicatiebeheer en andere functies vervullen.
-

- s. intermediair een persoon die namens een andere persoon data berichten verzend, transporteert, ontvangt of andere diensten met betrekking tot die data berichten bevattende 'content', e-mail, 'caching' en 'hosting services';
- t. Minister de Minister die verantwoordelijk is gesteld voor Informatie en Communicatie Technologie;
- u. onderneming een samenwerking of lichaam, met of zonder rechtspersoonlijkheid, zakelijk is betrokken;
- v. ondertekenaar een persoon die al dan niet een handtekening creërende apparaat heeft en optreedt namens zichzelf of namens een andere persoon door een elektronische handtekening te plaatsen;
- w. Persoonsgegevens gegevens betreffende een bepaalde natuurlijke persoon of rechtspersoon, daaronder zowel begrepen informatie die de identiteit bepaalt, met inbegrip van adresgegevens, telefoonnummer, faxnummer en elektronisch postadres, alsook bijzonderheden met betrekking tot die persoon zoals koopgedrag en preferenties.
- x. Producten hierbij worden tevens goederen, diensten en werken bedoeld in deze wet;
- y. telecommunicatie dienstverlener aanbieder van telecommunicatie diensten;
- z. Vastlegging het vastleggen van informatie dat verzameld, gecreëerd of ontvangen is bij de initiatie, uitvoering of afronding van een activiteit en die bestaat uit voldoende inhoud ('content'), context en structuur om als bewijs te dienen van die activiteit of transactie;
- aa. Verzender een persoon door wie of namens wie een data bericht wordt verzonden of gegenereerd voorafgaand aan de opslag, maar niet de persoon die handelt als intermediair of telecommunicatie dienstverlener met betrekking tot dat data bericht.

Bindende werking

Artikel 3. Deze Wet bindt de Staat.

Geen verplichting om een document of informatie in elektronische vorm te accepteren of te verzenden

Artikel 4.

Ondanks artikel 3, zal niets in deze Wet op zichzelf afdwingen dat een overheidslichaam elk document of informatie in een elektronische vastlegging accepteert of publiceert.

Artikel 5.

Deze Wet is consistent geconstrueerd conform haar doelstellingen en is commercieel aanvaardbaar geacht conform de omstandigheden bij het opstellen van de wet. De Wet geeft inhoud aan de volgende doelen:

1. faciliteren van elektronische transacties;
2. faciliteren van elektronische handelsactiviteiten (e-commerce), elimineren van barrières bij e-commerce als gevolg van onzekerheden omtrent schriftelijke en handtekening vereisten en om de ontwikkeling van de wettelijke en zakelijke infrastructuur te promoten dat nodig is voor de implementatie van een veilige e-commerce omgeving;
3. faciliteren van elektronisch bewaren en opslaan van document bij overheidsinstanties en het promoten van een efficiënte dienstverlening van overheidslichamen door middel van betrouwbare elektronische vastleggingen;
4. helpen bij het tot stand brengen van uniforme regels, regelgeving en standaarden met betrekking tot authenticatie en integriteit van elektronische vastleggingen; en
5. promoten van het vertrouwen van de overheid in de integriteit en betrouwbaarheid van elektronische vastleggingen en e-commerce, en het aanmoedigen van de ontwikkeling van e-commerce door het gebruik van elektronische handtekeningen bij het verschaffen van authenticiteit en integriteit bij het corresponderen van elke elektronisch medium.

Ontoepasselikheden van de Wet

Artikel 6.

De hoofdstukken II, III en IV van deze Wet zal niet van toepassing zijn bij de hieronder beschreven situaties, waar bij wet een uitgeschreven handtekening van de originele documenten nodig is:

- (a) het maken, uitvoering geven aan of herroepen van een testament of testamentaire instrument;
- (b) de overdrachtsakte van onroerend of roerende goederen bij de overdracht van elk belang in onroerend of roerende goederen;
- (c) de creatie, uitvoering of bekrachtiging van een gezegeld contract, trustakte of machtigingsverklaring;
- (d) de creatie van documenten met betrekking tot immigratie, burgerschap of zaken die de paspoorten betreffen; of
- (e) de erkenning of bekrachtiging van handelspapieren.

Vrijwillig gebruik van elektronische transacties

Artikel 7.

(1) Deze Wet vereist niet dat een persoon die gebruik maakt van, voorziet, accepteert of het volgende bewaart:

- (a) documenten;
 - (b) vastleggingen; of
 - (c) informatie, te gebruiken, voorzien in, accepteren of bewaren in deze elektronische vorm.
-

(2) Ondanks lid (1), met betrekking tot partijen rond een transactie, mag de acceptatie van elke partij worden geconcludeerd uit historisch gebruik ('past conduct') voor het gebruikmaken, voorzien, accepteren of bewaren van documenten, vastleggingen van informatie in elektronische vorm in het proces van de transactie.

Hoofdstuk II Vereisten voor juridische erkenning

Juridische erkenning van elektronische transacties

Artikel 8.

Informatie uit een vastlegging in een elektronische vorm of een data bericht zal niet worden genegeerd voor juridische voltrekking, aanvaardbaarheid of bekrachtiging uitsluitend op de volgende gronden, waarbij:

- (a) het overhandigen of beschikbaar maken in elektronische vorm; of
- (b) het niet opgenomen in de informatie, data bericht of vastlegging in elektronische vorm met de bedoeling om juridisch invloed te hebben, maar dat refereert naar die informatie, data bericht of vastlegging.

Op schrift

Artikel 9.

Het wettelijke vereiste dat informatie, een vastlegging van een data bericht op schrift moet zijn, daar waar de informatie, vastlegging of data bericht wordt gepresenteerd in elektronische vorm, of dat de informatie, vastlegging of data bericht toegankelijk is of in staat is voor behoud als mogelijke referentie.

Voorziening omtrent informatie

Artikel 10.

(1) Het wettelijke vereiste is voldaan indien informatie, een vastlegging of een data bericht is geleverd of verzonden naar een persoon door middel van het leveren of verzenden van de informatie, vastlegging of data bericht op een elektronisch wijze.

(2) Voor het doel van deze wet, wordt informatie of een vastlegging in elektronische vorm of een data bericht geacht niet zijn verschaft of verzonden naar een persoon indien het slechts beschikbaar en toegankelijk is gemaakt aan die persoon, maar welke niet in staat is om de informatie op te slaan.

Specifieke niet-elektronische vorm

Artikel 11.

Indien een wet informatie, een vastlegging of een data bericht vereist dat in een specifieke niet-elektronische vorm wordt gepresenteerd, is aan dit vereiste voldaan als de informatie of vastlegging in elektronische vorm of het data bericht:

- (a) in wezen dezelfde informatie bevat; en
- (b) toegankelijk is en op te slaan zodat het gebruikt kan worden ter referentie.

Originele vorm

Artikel 12.

(1) Waar een wet informatie, vastlegging of data bericht vereist dat in een originele vorm wordt gepresenteerd, wordt aan die vereiste voldaan indien de informatie, vastlegging of data bericht wordt gepresenteerd in een elektronische vorm waarbij:

- (a) er een betrouwbare zekerheid ('reliable assurance') bestaat voor het behoud van de integriteit van de informatie of vastlegging in elektronische vorm of de data bericht door de persoon die de informatie presenteert; en
- (b) hetgeen dat wordt gepresenteerd aan een persoon, de informatie, vastlegging in elektronische vorm of de data bericht in elektronische vorm toegankelijk is of bewaard kan worden ter referentie.

(2) Het criterium voor beoordeling van de integriteit onder lid (1) zal zijn of de informatie of vastlegging in elektronische vorm of een data bericht compleet en onveranderd is gebleven, waarbij elke verandering is meegenomen als gevolg van de normale gang van zaken bij communicatie, opslag en weergave.

(3) Betrouwbaarheid onder lid (1) zal worden bepaald in het licht van alle omstandigheden, inclusief het doel waarvoor de informatie of vastlegging in elektronische vorm of de data bericht was gecreëerd.

Behoud van informatie, data berichten of vastleggingen in elektronische vorm

Artikel 13.

Indien een wet vereist dat bepaalde informatie, vastleggingen of data berichten worden bewaard, wordt aan die vereiste voldaan indien bewaring plaatsvindt van de informatie, data berichten of vastleggingen in elektronische vorm.

Mogelijkheid om informatie, een data bericht of een vastlegging te bewaren

Artikel 14.

Informatie of vastleggingen in elektronische vorm of een data bericht wordt geacht niet te kunnen worden bewaard als de persoon die voorziet in informatie, vastlegging of data bericht, voorkomt of verhindert dat kan worden geprint, geluidsopname of video opname kan worden opgenomen door de ontvanger.

Kopieën

Artikel 15.

Waar informatie, een vastlegging of een data bericht is voorzien in elektronische vorm, is voldaan aan het vereiste om onder elke geschreven wet voor een of meer kopieën van de

informatie, vastlegging of data bericht te voorzien van een geadresseerde op het zelfde moment van het verstrekken van een enkelvoudige kopie in elektronische vorm.

Elektronisch getekende boodschap wordt geacht het originele document te zijn

Artikel 16.

Een kopie van een data bericht dat een elektronische handtekening bevat, zal geldig, uitvoerbaar en effectief worden verklaard als een document, vastlegging of andere communicatie dat een niet-elektronische handtekening bevat.

Toelaatbaarheid en het gewicht van het bewijs van elektronische vastleggingen

Artikel 17.

Informatie of een vastlegging in elektronische vorm of een data bericht wordt niet ontoelaatbaar geacht als bewijs:

- (a) enkel op grond dat het in elektronische vorm is; of
- (b) op grond dat het niet in de originele niet-elektronische vorm is, indien het de beste bewijsvorm is.

Elektronische legalisatie

Artikel 18.

Waar informatie of een handtekening, document of elektronische vastlegging is vereist door een statutaire bepaling of wetgeving, of door een contract of akte te legaliseren, erkennen, verifiëren, zal aan het vereiste te zijn voldaan, in relatie tot in relatie tot een elektronische handtekening, elektronisch document of elektronische vastlegging, de elektronische handtekening van de persoon die is geautoriseerd om deze handelingen te plegen, samen met alle andere informatie dat vereist is in andere relevante wetgeving, is toegevoegd aan of logisch geassocieerd met de elektronische handtekening, elektronisch document of elektronische vastlegging die gelegaliseerd, erkend of geverifieerd dient te worden.

Hoofdstuk III Contractvorming en in gebrekestelling

E-commerce

Artikel 19.

- (1) E-commerce dient steeds als zodanig herkenbaar te zijn.
 - (2) De natuurlijke persoon of de rechtspersoon namens wie e-commerce plaatsvindt, moet in dat kader duidelijk identificeerbaar zijn.
 - (3) Wanneer de aanbieder van e-commerce gebruik maakt van wedstrijden en spelen, moeten deze als zodanig herkenbaar zijn, terwijl de deelnemingsvoorwaarden gemakkelijk te vervullen moeten zijn en nauwkeurig en ondubbelzinnig moeten worden voorgesteld. Het is
-

de aanbieder van e-commerce verboden daarbij gebruik te maken van een bij wettelijk voorschrift gereguleerde wedstrijd of gereguleerd spel.

Artikel 20.

Bij staatsbesluit kunnen:

- a. categorieën van e-commerce activiteiten worden aangewezen die zijn verboden;
- b. categorieën van personen worden aangewezen tot wie het verboden is e-commerce te richten;
- c. soorten overeenkomsten worden aangewezen die:
 - 1°. niet via internet of niet met behulp van een of meer met name genoemde elektronische technieken mogen worden gesloten, dan wel
 - 2°. ook niet via internet toegankelijk moeten blijven;
- d. in het kader van e-commerce activiteiten verplichte mededelingen worden voorgeschreven;
- e. nadere regels worden gesteld ten aanzien van de inhoud en aard van de e-commerce activiteiten, de aard of omvang van elektronische handel en de doelgroep.

Artikel 21.

(1) Ongevraagde e-commerce activiteiten dienen steeds duidelijk en ondubbelzinnig als zodanig herkenbaar te zijn.

(2) De ontvanger van ongevraagde e-commerce activiteiten wordt bij iedere zodanige uiting een goed herkenbare en eenvoudige mogelijkheid gegeven om bezwaar te maken tegen nieuwe uitingen.

Is een zodanig bezwaar eenmaal te kennen gegeven, dan is het versturen van ongevraagde e-commerce activiteiten naar deze ontvanger verboden.

Aanbieder van e-commerce

Artikel 22.

(1) De aanbieder van e-commerce is gehouden bij zijn e-commerce activiteiten ten minste de volgende gegevens volledig en duidelijk te vermelden:

- a. de naam, plaats van vestiging en het adres van de aanbieder van e-commerce;
 - b. de gegevens die een snel contact en een rechtstreekse en effectieve communicatie met de aanbieder van e-commerce mogelijk maken, met inbegrip van diens elektronische postadres;
 - c. waar en wanneer de aanbieder van e-commerce in het handelsregister is ingeschreven, met inbegrip van het inschrijvingsnummer, dan wel waar en wanneer de aanbieder van e-commerce op andere wijze staat geregistreerd, tenzij daarvan geen sprake is;
 - d. de verschillende te volgen etappes om tot een overeenkomst via internet te komen;
-

- e. een nauwkeurige en ondubbelzinnige aanduiding van het product of de dienst, de prijs, provisie of andersoortige vergoedingen en kosten;
- f. de wijze van betalen en van de levering of uitvoering;
- g. de van toepassing zijnde voorwaarden waaronder, voor zover van toepassing, onder meer zijn begrepen een aanduiding van de regio waarvoor het aanbod geldt, de herroepelijkheid of onherroepelijkheid van het aanbod en de duur daarvan, de leveringstijd, de eventuele bijkomende kosten, met inbegrip van transportkosten en verzekeringspremies;
- h. de overige rechten en verplichtingen van partijen, met inbegrip van opzeggings- en andere beëindigingsmogelijkheden, alsmede
- i. het toepasselijke recht en de wijze van geschillenbeslechting.

(2) Wanneer dit in redelijkheid nodig is voor de uitvoering en afwikkeling van een overeenkomst via internet vermeldt de aanbieder van e-commerce voorts de naam, plaats van vestiging en het adres van zijn vertegenwoordigers in het land waar de wederpartij woont of gevestigd is.

(3) De aanbieder van e-commerce die een beroep uitoefent dat in zijn land van vestiging, en in het land waarin hij regelmatig zijn diensten verleent, door of vanwege de overheid of een semi-publiekrechtelijk lichaam, met inbegrip van een orde van beroep of soortgelijke instelling, is gereguleerd, is voorts gehouden om informatie te verstrekken bij wie en sinds wanneer hij staat ingeschreven, alsmede een correcte omschrijving van zijn beroep en van relevante van toepassing zijnde beroepsregels, met inbegrip van een bestaande klachtprocedure.

(4) Bij of krachtens staatsbesluit kunnen nadere regels worden gesteld ter zake van de verstrekken informatie en kunnen categorieën van beroepsbeoefenaren geheel of gedeeltelijk van de in lid 3 bedoelde verplichting worden ontheven.

(5) Wanneer de aanbieder van e-commerce zich bedient van aanbiedingen, waaronder onder meer kortingen, premies en geschenken worden begrepen, dan moeten deze als zodanig herkenbaar zijn, terwijl de voorwaarden om van deze aanbiedingen gebruik te maken, gemakkelijk te vervullen moeten zijn en nauwkeurig en ondubbelzinnig moeten worden voorgesteld.

Vorming en geldigheid van contracten

Artikel 23.

In de context van contractvorming:

- (a) een aanbieding van of de acceptatie van een aanbieding of elke andere zaak die van belang is in de uitvoering of vorming van een contract kan worden geuit door middel van informatie of vastlegging in elektronische vorm van een data bericht; en
 - (b) het feit dat een transactie is uitgevoerd in elektronische vorm of die informatie of een vastlegging of de onderhandeling of vorming van een contract in elektronische vorm heeft geen invloed op de juridische werking, geldigheid of bekrachtiging.
-

Elektronische uiting van een aanbieding en acceptatie**Artikel 24.**

Tenzij partijen anderszins overeenkomen, kan een aanbieding of de acceptatie van een aanbieding of elke andere zaak die van belang is om de uitvoering of vorming van een contract mogelijk te maken, uitgedrukt worden door middel van informatie, een data bericht of een vastlegging in elektronische vorm, inclusief door een activiteit in elektronische vorm zoals het aanraken of klikken van een daarvoor bestemde icoon of plaats op de computer scherm of anderszins gecommuniceerd op een elektronische wijze dat bedoeld is om een aanbieding, acceptatie of anderszins uit te drukken.

Het gebruik van elektronische agenten voor contractvorming**Artikel 25.**

Een contract gevormd door een interactie van een elektronische agent en een persoon of door de interactie van elektronische agenten kan geen juridische rechtsgeldigheid en uitvoerbaarheid worden ontkend enkel op grond van dat er geen persoon beoordeelt of tussenkomt bij elk van de handelingen van de individu uitgevoerd door de elektronische agent.

Fout dat ontstaat gedurende het proces met een elektronische agent**Artikel 26.**

(1) Een contract afsluiten of een transactie plegen in een elektronische omgeving met de interactie

van een persoon en een elektronische agent of een andere persoon is nietig verklaard waar:

- (a) de eerste verwezen persoon ('verwezen persoon') een materiële fout maakt in de informatie of data bericht;
- (b) de elektronische agent of de tweede verwezen persoon niet de gelegenheid krijgt om de fout te voorkomen of te corrigeren;
- (c) bij het constateren van de fout, de eerst verwezen persoon de tweede verwezen persoon op de hoogte stelt van de fout;
- (d) de tweede verwezen persoon heeft geen redelijke stappen genomen om de fout te corrigeren; en
- (e) de eerste verwezen persoon heeft niet ontvangen of niet gebruik gemaakt van elke materiële voordeel of waarde van de tweede verwezen persoon.

(2) Lid (1) zal niet van toepassing zijn bij elektronische veilingen.

Toekenning of data berichten of vastleggingen**Artikel 27.**

Een data bericht of vastlegging in elektronische vorm wordt toegekend aan een bepaalde persoon resulterend uit een handeling van die persoon of via een agent of elektronische agent van die persoon.

Moment van verzending van de data bericht**Artikel 28.**

Tenzij de verzender en geadresseerde anders overeenkomen, is informatie in elektronisch vorm van een bericht verzonden:

- (a) wanneer het informatiesysteem onder de beheer van de verzender verlaat; of
- (b) in het geval waar de verzender en de geadresseerde op hetzelfde informatiesysteem zijn, wanneer de informatie in elektronische vorm of data bericht beschikbaar wordt gemaakt voor ontvangst en verwerkt door de geadresseerde.

Moment van ontvangst van de data bericht**Artikel 29.**

(1) Tenzij de verzender en geadresseerde anders zijn overeengekomen, waarbij informatie in elektronische vorm of een data bericht ter beschikking wordt gesteld om ontvangen te worden door een geadresseerde, wordt het geacht ontvangen te zijn door de geadresseerde:

- (a) wanneer het een aangewezen informatiesysteem betreedt voor gebruik door de geadresseerde voor het doel van het ontvangen van informatie in elektronische vorm of data berichten van de verzonden type; of
- (b) op het moment dat de geadresseerde bewust wordt van de informatie in elektronische vorm of data bericht in de geadresseerde's informatiesysteem, indien de geadresseerde niet heeft aangewezen of geen gebruik maakt van een informatiesysteem voor het doel van het ontvangen van informatie in elektronische vorm of data berichten van het verzonden type.

(2) Lid (1) zal van toepassing zijn ondank het feit dat die de plaats waar het informatiesysteem, dat de elektronisch adres ondersteunt, is gevestigd op een andere plaats dan waar de informatie in elektronische vorm of de data bericht wordt geacht te zijn ontvangen onder artikel 26.

Plaats van verzending en ontvangst van de data bericht**Artikel 30.**

Tenzij de verzender en geadresseerde anders zijn overeengekomen, wordt een data bericht geacht te zijn verzonden van de verzenders zakelijke adres en te zijn ontvangen op de geadresseerde's zakelijke adres.

Zakelijke adres**Artikel 31.**

(1) Afhankelijk van lid (2) en tenzij de verzender en geadresseerde van een data bericht anders overeenkomen, wordt het zakelijke adres van elk partij geacht te zijn:

- (a) het zakelijke adres dat het dichtst gerelateerd is aan de onderliggend elektronische transactie van een partij die meer dan een zakelijke adres; of
-

(b) als er geen onderliggende elektronische transactie is, dan geldt de zakelijke hoofdadres van de verzender of geadresseerde van de communicatie.

(2) Een locatie is niet een zakelijke adres enkel omdat die locatie is:

(a) waar apparatuur en technologie die een informatiesysteem ondersteunen, gebruikt worden door een partij in relatie tot de vorming van een contract zijn gelegen; of

(b) waar het informatiesysteem kan worden betreden door andere partijen.

(3) Het enkele feit dat een partij gebruik maakt van een domeinnaam of een e-mail adres dat verbonden is met een specifieke land, kan niet hieruit worden verondersteld dat het zakelijk adres is gelegen in dat land.

Gebruikelijke residentie

Artikel 32.

Als de verzender of geadresseerde van een data bericht geen zakelijke adres heeft, dan de gebruikelijke residentie ('habitual residence') van de verzender of geadresseerde is de relevante criteria voor de plaats van verzending en ontvangst van het data bericht.

Aansprakelijkheid van de dienstenaanbieder van e-commerce

Artikel 33.

(1) Een dienstenaanbieder van e-commerce is niet aansprakelijk voor de inhoud van e-commerce of andere informatie die door zijn tussenkomst via internet wordt verzonden of opgeslagen, op voorwaarde dat hij:

- a. niet degene is van wie de informatie stamt;
- b. de ontvanger van de informatie niet heeft geselecteerd;
- c. de doorgegeven informatie niet heeft geselecteerd noch gewijzigd;
- d. niet daadwerkelijk kennis ervan heeft dat de informatie onwettig is of onwettige activiteiten betreft, en
- e. geen verbod overtreedt door zijn diensten aan te bieden.

(2) Een dienstenaanbieder van e-commerce is gehouden om informatie te verwijderen of de toegang daartoe onmogelijk te maken, zodra hem door of namens de Minister de verwijdering van de informatie is gelast of de toegang daartoe is verboden, alsmede wanneer het hem duidelijk moet zijn dat deze informatie onwettig is of onwettige activiteiten betreft.

(3) De Minister kan de in lid (2) bedoelde verwijdering slechts gelasten en de toegang slechts verbieden, wanneer de informatie onwettig is of onwettige activiteiten betreft, of in strijd is met de openbare orde en goede zeden dan wel wanneer het algemeen belang of de veiligheid van Suriname dat bepaaldelijk vordert.

Hoofdstuk IV Elektronische handtekening

Artikel 34.

Partijen in een elektronische transactie kunnen met elkaar overeenkomen door gebruik te maken van een bepaalde methode of vorm van een elektronische handtekening, tenzij anderszins bepaald door een wet.

Minimum standaarden voor wettelijk vereiste handtekeningen

Artikel 35.

Waar een geschreven wet vereist dat de handtekening van een persoon, is aan die vereiste voldaan bij een elektronische vastlegging of data bericht door het gebruik van een elektronische handtekening die voldoet aan de minimum standaarden voor betrouwbaarheid en integriteit of conform de standaard welke de partijen overeen zijn gekomen door een contract.

Betrouwbaarheid en integriteit van elektronische handtekeningen

Artikel 36.

(1) De criteria die zal worden gebruikt om de betrouwbaarheid en integriteit van een elektronische handtekening vast te stellen, omvatten:

- (a) de authenticatie technologie op een unieke wijze de gebruiker koppelt aan de handtekening;
- (b) de handtekening is in staat om de gebruiker te identificeren;
- (c) de handtekening is gecreëerd door gebruik te maken van een middel dat uitsluitend onder beheer staat van de gebruiker;
- (d) de handtekening wordt gekoppeld aan de informatie waar het op betrekking heeft op een zodanige wijze dat elke opvolgende verandering in de informatie detecteerbaar is;
- (e) zulk andere criteria zoals voorgeschreven door regelgeving.

(2) Informatie of een vastlegging in elektronische vorm of een data bericht die is getekend met een elektronische handtekening die voldoet aan de betrouwbaarheid criteria zoals gesteld in lid (1) wordt geacht to onveranderd te zijn op het moment van ondertekening.

(3) De Elektronische authenticatie producten waar verwezen wordt naar in de schema [nog te bepalen door de overheid] zijnde producten die kunnen worden gebruikt voor het valideren van een elektronische handtekening onder lid (1).

(4) De Minister mag het schema bij staatsbesluit veranderen.

Elektronische handtekening dat geassocieerd is met een geaccrediteerde elektronische authenticatie product

Artikel 37.

Een elektronische handtekening die is geassocieerd met een elektronische authenticatie product uitgebracht door een Elektronische Authenticatie Dienstverlener geaccrediteerd onder hoofdstuk V (hierna verwezen naar als een “gekwalificeerde elektronische authenticatie product”), wordt geacht te zijn voldaan aan de vereisten onder artikel 36 voor betrouwbaarheid en integriteit.

Hoofdstuk V

Elektronische Authenticatie Dienstverleners

Encryptie

Artikel 38.

(1) Het gebruik van encryptietechnieken is toegestaan, op voorwaarde dat de gebruiker op wettige wijze de beschikking over deze technieken heeft verkregen en deze niet gebruikt voor onwettige activiteiten.

(2) Bij staatsbesluit kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot het gebruik van encryptietechnieken, met inbegrip van regels die beogen misbruik te voorkomen.

Registratie van de Elektronische Authenticatie Dienstverlener

Artikel 39.

(1) Geen enkel persoon zal een gekwalificeerd elektronische authenticatie product uitbrengen aan de overheid tenzij geregistreerd als een geaccrediteerd Elektronische Authenticatie Dienstverlener door een aangewezen autoriteit door de Minister (hierna verwezen naar als “de aangewezen autoriteit”) en heeft voorzien in de informatie voorgeschreven in deze wet.

(2) Een persoon die in strijd handelt met lid (1) begaat een overtreding.

(3) De Minister zal zoals vermeld in lid (1) voorschrijven:

(a) de bevoegdheden en functies van de aangewezen autoriteit; en

(b) elke andere zaak gerelateerd aan de aangewezen autoriteit welke de Minister nodig acht voor het doel van dit wetsartikel.

Aanvraag voor registratie

Artikel 40.

(1) Een persoon die zich wilt registreren als een geaccrediteerd Elektronische Authenticatie Dienstverlener (hierna verwezen naar als de “de inschrijver”) zal zijn aanvraag doen bij de aangewezen autoriteit op de voorgeschreven manier en betaald de voorgeschreven inschrijfgeld.

(2) De aanvraag onder lid (1) zal ten minste de volgende informatie bevatten:

- (a) de naam en zakelijke adres van de persoon; en
- (b) bewijs van accreditatie van zijn activiteiten.

(3) Waar een inschrijver een geldige voorgaande accreditatie heeft van een andere erkende jurisdictie, zal als bewijs van accreditatie de volgende informatie nodig zijn:

- (a) de naam en adres van de accreditatie autoriteit;
- (b) de periode van de geldigheid van de accreditatie; en
- (c) elke andere informatie vereist door vereiste regelgeving.

(4) Waar een inschrijver geen geldige voorgaande accreditatie heeft, zal hij hetzelfde aangeven aan de aangewezen autoriteit die zal vereisen dat de inschrijver onderworpen wordt aan een controle van zijn activiteiten en systemen om vast te stellen dat voldaan is aan de vereisten van artikel 41 en elke andere standaarden welke de Minister voorschrijft middels regelgeving.

(5) Waar de aangewezen autoriteit vaststelt dat de inschrijver heeft voldaan aan de vereisten van deze Wet, zal de aangewezen autoriteit een accreditatieverklaring verzenden naar de inschrijver.

(6) De Minister kan regelgeving maken waarbij de procedures voor registratie en accreditatie nader worden gespecificeerd.

Vereisten voor een Elektronische Authenticatie Dienstverlener die gekwalificeerde elektronische authenticatie producten uitbrengt

Artikel 41.

Een Elektronische Authenticatie Dienstverlener die gekwalificeerde elektronisch authenticatie producten uitbrengt aan de overheid zal zijn activiteiten verrichten op een betrouwbare manier en zal:

- (a) werknemers in dienst nemen die de expertise en ervaring hebben die nodig zijn voor de activiteiten, met name met betrekking tot beheer, technologie, elektronisch authenticatie en beveiligingsprocedures;
 - (b) bestuurlijke procedures en beheersprocedures verrichten conform de erkende standaarden;
 - (c) gebruikmaken van betrouwbare systemen en producten die zijn beveiligd tegen modificatie en die technische encryptiebeveiliging veilig stellen;
 - (d) voldoende financiële middelen hebben om activiteiten te verrichten in overeenstemming met de vereisten en elke andere voorzieningen zoals in de wet vermeld en het aansprakelijkheidsrisico draagt voor eventuele schade;
 - (e) veilige procedures hebben om de identiteit van de ondertekenaars te verifiëren aan wie gekwalificeerde elektronische authenticatie producten zijn uitgebracht;
 - (f) onderhouden van een stipt en veilig systeem voor registratie en eventueel onmiddellijke herroeping van een gekwalificeerd elektronische authenticatie product;
-

(g) maatregelen nemen tegen vervalsing van een gekwalificeerd elektronische authenticatie product en waar van toepassing, volledige confidentialiteit garandeert gedurende het proces van de handtekening creërende data;

(h) voldoen aan artikel 56; en

(i) voldoen aan elke andere vereisten zoals door de Minister is vastgesteld.

Toekenning van registratie

Artikel 42.

(1) Indien de aangewezen autoriteit akkoord gaat met de geldige voorgaande accreditatie van de inschrijver en voldaan is aan de vereisten van artikel 62, is de aangewezen autoriteit, die bevoegd is om de registratie toe te kennen.

(2) Indien de aangewezen autoriteit akkoord gaat met de indiening, waarbij de inschrijver geen geldige voorgaande accreditatie heeft, maar wel voldoet aan de vereisten zoals vermeld in de artikelen 34 en 35, mag de aangewezen autoriteit een bekendmaking van accreditatie naar die inschrijver versturen, en de registratie toekennen.

Erkenning of de gekwalificeerd externe Elektronische authenticatie producten

Artikel 43.

De Minister mag bij staatsbesluit een gekwalificeerd elektronische authenticatie product of categorieën van gekwalificeerde elektronische authenticatieproducten, zoals uitgebracht door Elektronisch Authenticatie Dienstverleners van categorieën van Elektronische Authenticatie Dienstverleners die gevestigd zijn in een andere jurisdictie, erkennen als gekwalificeerde elektronische authenticatie producten in Suriname.

Registratie van Elektronische Authenticatie Dienstverleners

Artikel 44.

De aangewezen autoriteit zal een overheidsregistratie bijhouden van geaccrediteerde Elektronische Authenticatie Dienstverleners die informatie omvat zoals vereist door de Minister.

Herziene notificatie van naleving van wetgeving

Artikel 45.

Een geregistreerde Elektronische Authenticatie Dienstverlener die gekwalificeerde elektronische authenticatie producten uitbrengt zal jaarlijks de aangewezen autoriteit voorzien met een herziene notificatie van het naleven van de vereisten van artikel 41 en betaalt het voorgeschreven honorarium.

Controle door de aangewezen autoriteit**Artikel 46.**

(1) De aangewezen autoriteit mag een controle verrichten om te verifiëren of de Elektronische Authenticatie Dienstverlener heeft voldaan aan de vereisten van deze wet.

(2) Bij de uitvoering van de controle, mag de aangewezen autoriteit deskundigen in dienst nemen die zij nodig acht.

Verantwoordelijkheid om mee te werken aan de controle**Artikel 47.**

Van een Elektronische Authenticatie Dienstverlener wordt medewerking verwacht en alle redelijk geachte assistentie bij de controle door de aangewezen autoriteit en zal de nodige informatie beschikbaar stellen aan de aangewezen autoriteit om te voldoen aan de vereisten van deze wet.

Geheimhouding**Artikel 48.**

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van deze wet en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan behoudens voor enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van deze wet de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

Bevoegdheid van de aangewezen autoriteit indien niet voldaan wordt aan de vereisten**Artikel 49.**

Waar de aangewezen autoriteit van mening is dat een Elektronische Authenticatie Dienstverlener niet langer voldoet aan de vereisten om gekwalificeerde elektronische authenticatie producten uit te brengen, mag hij/zij:

- (a) de accreditatie van de Elektronische Authenticatie Dienstverlener annuleren;
 - (b) verordenen dat de Elektronische Authenticatie Dienstverlener enkele of alle activiteiten stop te zetten, inclusief het stopzetten van het uitreiken van gekwalificeerde elektronische authenticatie producten;
 - (c) verordenen dat de Elektronische Authenticatie Dienstverlener verwijderd wordt van de registratie;
 - (d) elke actie neemt die redelijk wordt geacht om vast te stellen dat de Elektronische Authenticatie Dienstverlener in overeenstemming handelt met de vereisten zoals vastgelegd in artikel 41; of
 - (e) geeft elke andere opdracht die de aangewezen autoriteit redelijk acht in de omstandigheden inclusief, maar niet gelimiteerd tot, het schadeloosstellen van de
-

honoraria en kosten aan gebruikers van de diensten van de Elektronische Authenticatie Dienstverlener of publieke openbaarmaking van het beëindigen van de business activiteiten.

Pseudoniemen

Artikel 50.

Een Elektronische Authenticatie Dienstverlener mag, op verzoek van een bepaalde ondertekenaar, in de relevante elektronische authenticatie product een pseudoniem opnemen in plaats van de naam van ondertekenaar.

Additionele verantwoordelijkheden van een Elektronische Authenticatie Dienstverlener

Artikel 51.

Een Elektronische Authenticatie Dienstverlener zal de uitvoering van een tijdige en veilige bestand verzekeren van houders van elektronische authenticatie producten en een onmiddellijke herroeping dienst aanbieden dat het mogelijk maakt om zich te verzekeren:

- (a) dat een gekwalificeerd elektronische authenticatie product was ingetrokken;
- (b) de geldigheidsperiode van de gekwalificeerde elektronische authenticatie product;
- of
- (c) dat de gekwalificeerd elektronische authenticatie product geen enkele beperkingen bevat op de reikwijdte van de waarde van de elektronische transacties voor welke de handtekening kan worden gebruikt.

Onmiddellijke herroeping op verzoek

Artikel 52.

(1) Een Elektronische Authenticatie Dienstverlener zal een elektronische authenticatie product onmiddellijk intrekken op verzoek van een ondertekenaar of als anderszins is gerechtvaardigd in de gegeven omstandigheden.

(2) Een Elektronische Authenticatie Dienstverlener zal garanderen dat de datum en tijd wanneer een elektronische authenticatie product is ingetrokken exact kan worden bepaald.

Aansprakelijkheid van de Elektronische Authenticatie Dienstverlener

Artikel 53.

(1) Een Elektronische Authenticatie Dienstverlener is, tenzij hij bewijst dat hij niet nalatig heeft gehandeld, aansprakelijk voor schade die natuurlijke of rechtspersonen die in redelijkheid op een door de Elektronische Authenticatie Dienstverlener afgegeven elektronische authenticatie product vertrouwen ondervinden, in samenhang met:

- a. de juistheid, op het tijdstip van afgifte, van alle gegevens in het elektronische authenticatie product en de opneming in een elektronische authenticatie product van alle voor een dergelijk elektronische authenticatie product voorgeschreven gegevens;
-

b. de garantie dat de in het elektronische authenticatie product geïdentificeerde ondertekenaar, op het tijdstip van afgifte van het elektronische authenticatie product, houder was van de gegevens voor het aanmaken van de handtekening, die met de in het elektronische authenticatie product gegeven of geïdentificeerde gegevens voor het verifiëren van een handtekening overeenstemmen;

c. de garantie dat de gegevens voor het aanmaken van de handtekening en die voor het verifiëren van de handtekening, ingeval zij beide door de Elektronische Authenticatie Dienstverlener worden gegenereerd, complementair kunnen worden gebruikt.

(2) Een Elektronische Authenticatie Dienstverlener is, tenzij hij bewijst dat hij niet nalatig heeft gehandeld, voorts aansprakelijk voor schade die bij natuurlijke of rechtspersonen die in redelijkheid op een door de Elektronische Authenticatie Dienstverlener afgegeven elektronische authenticatie product hebben vertrouwd, is ontstaan doordat de intrekking van het elektronische authenticatie product niet werd geregistreerd.

(3) Een Elektronische Authenticatie Dienstverlener is niet aansprakelijk voor schade die voortvloeit uit het gebruik van een elektronische authenticatie product, waarbij de door de elektronische authenticatie productdienstverlener op het elektronische authenticatie product aangegeven beperkingen, mits die voor derden kenbaar zijn, worden overschreden.

Ontheffing van aansprakelijkheid

Artikel 54.

(1) Een Elektronische Authenticatie Dienstverlener die een gekwalificeerd elektronische authenticatie product brengt kan worden vrijgesteld van aansprakelijkheid als de provider kan aantonen dat de schade of verlies niet was veroorzaakt door zijn eigen nalatigheid.

(2) De Elektronische Authenticatie Dienstverlener is ook niet aansprakelijk voor schade voor of verlies als gevolg van het gebruik van een gekwalificeerde elektronische authenticatie product in overtreding met de beperkingen van het gebruik of reikwijdte van de transactie dat duidelijk is omschreven in de gekwalificeerd elektronische authenticatie product.

(3) Dit artikel ook van toepassing op een Elektronische Authenticatie Dienstverlener die garandeert dat de elektronische authenticatie product van een andere aanbieder is gekwalificeerd.

Kosten van een controle

Artikel 55.

De aangewezen autoriteit mag eisen dat een Elektronische Authenticatie Dienstverlener de kosten betaald die redelijkerwijs zijn ontstaan bij de uitvoering van de controle conform artikel 46.

Hoofdstuk VI Intermediairs en telecommunicatie dienstverleners

Aansprakelijkheid van intermediairs en telecommunicatie dienstverleners

Artikel 56.

(1) Een intermediair of telecommunicatie dienstverlener die enkel voorziet in een transmissielijn voor data berichten, vastleggingen of informatie in elektronische vorm zal niet aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van de data berichten, vastleggingen of informatie in elektronische vorm als de intermediair of telecommunicatie dienstverlener geen feitelijke kennis heeft of niet bewust is van feiten die een verstandige persoon, met een mogelijke strafrechtelijke aansprakelijkheid of aansprakelijkheid voor een onrechtmatige daad met betrekking tot materiaal dat op het netwerk van een intermediair of telecommunicatie dienstverlener van wie, bij het verkrijgen van de feitelijke kennis of bewustwording van zulke feiten, de procedures volgt zoals vereist in artikel 57.

(2) Niets in dit artikel ontlast een intermediair of telecommunicatie dienstverlener van het voldoen aan elke gerechtelijk bevel, injunctie, exploit, wettelijke vereiste of contractuele verplichting in relatie tot data berichten, vastleggingen of informatie in elektronische vorm.

(3) Van een intermediair of telecommunicatie dienstverlener wordt niet verwacht dat elke data bericht dat door middel van haar systeem is verwerkt, wordt doorgelicht om te verifiëren of de verwerking, anders dan dit artikel, kan leiden tot een delict of civielrechtelijke aansprakelijkheid.

(4) Een intermediair of een telecommunicatie dienstverlener, gedurende een controle, zal niet aansprakelijk zijn voor:

- (a) de schending van auteursrechten bij werkzaamheden of andere objectzaken waarop auteursrechten berust; of
- (b) het ongeautoriseerd gebruik van openbare voorstellingen, waarvan de duur van auteursrechtelijke periode niet is overschreden.

Artikel 57.

(1) Als een intermediair of telecommunicatie dienstverlener feitelijke kennis heeft van informatie in een data bericht of een elektronische vastlegging dat aanleiding geeft tot een civielrechtelijke of strafrechtelijke aansprakelijkheid dan, zo snel als praktisch haalbaar na het verkrijgen van de kennis, zal de intermediair of telecommunicatie dienstverlener:

- (a) de informatie verwijderen en veiligstellen van elke informatiesysteem in het beheer van de intermediair of telecommunicatie dienstverlener en stopt met het voorzien van diensten met betrekking tot die informatie of neemt elke andere actie als door de wet voorgeschreven of conform de gevestigde gedragscode; en
 - (b) in geval van strafrechtelijke aansprakelijkheid, wordt de verantwoordelijke wetshandhavende autoriteit op de hoogte gesteld van de relevant feiten en van de identiteit van de persoon voor wie de intermediair of telecommunicatie
-

dienstverlener diensten levert met betrekking tot de informatie, zoals de identiteit van die persoon die bekend is bij de intermediair of telecommunicatie dienstverlener.

(2) Een intermediair of telecommunicatie dienstverlener is niet aansprakelijk, hetzij in een contract, onrechtmatige daad, onder een statuut of anderszins, naar elke persoon, inclusief elke persoon namens wie de intermediair of telecommunicatie dienstverlener diensten verleent, met betrekking tot informatie in een data bericht of een elektronische vastlegging, voor elke handeling die de intermediair of telecommunicatie dienstverlener neemt, in goed vertrouwen, bij het uitoefenen van de bevoegdheden zoals verleend in dit artikel.

(3) Elke persoon die een notificatie van onwettelijke activiteiten onderbrengt bij een intermediair of telecommunicatie dienstverlener, en op hoogte is dat het materieel feiten verkeerd weergeeft, begaat een overtreding en is aansprakelijk voor schade voor het onterecht verwijderen van de informatie in een data bericht of elektronische vastlegging onder lid (1).

Gedragcodes en dienstverleningstandaarden voor intermediairs en telecommunicatie dienstverleners

Artikel 58.

(1) De Minister mag gedragcodes en standaarden voor intermediairs en telecommunicatie dienstverleners ontwikkelen ter verduidelijking van deze wet.

(2) Waar de Minister een gedragscode of dienstverleningstandaarden heeft ontwikkeld voor intermediairs en telecommunicatie dienstverleners, zullen laatstgenoemden dienen te voldoen aan deze gedragscodes of dienstverleningsstandaarden.

(3) Naleving van de relevante gedragscodes en dienstverleningsstandaarden kunnen meegenomen worden door het gerechtshof bij het bepalen van aansprakelijkheid.

Hoofdstuk VII Overheid en andere overheidsinstanties

Algemene volmacht ('general authorization')

Artikel 59.

(1) Een overheidslichaam dat conform de wetgeving:

(a) de archivering van documenten accepteert of informatie in welke vorm dan ook verkrijgt;

(b) vereist dat die documenten worden gecreëerd of bewaard;

(c) vereist documenten, vastleggingen of informatie dat voorzien of bewaard wordt in de originele vorm; of

(d) elke vergunning, licentie of goedkeuring uitbrengt, mag ondanks het tegendeel in betreffende wet, betreffende functie uitoefenen door elektronische wijze;

(2) Waar een overheidslichaam besluit om elke van de functies in lid (1) door elektronisch wijze te verrichten, mag de overheidslichaam specificeren:

(a) de wijze en formaat in welke documenten, vastleggingen of informatie in elektronische vorm zal worden gearchiveerd, gecreëerd, bewaard, uitgebracht of geleverd;

(b) de wijze en formaat in welke handtekening zal worden toegevoegd aan de documenten, vastlegging of informatie in elektronische vorm, en de identiteit of criteria die zal worden gehanteerd door de Elektronische Authenticatie Dienstverlener en gebruikt door de persoon voor het archiveren van de document;

(c) Zulke beheersingsprocessen en procedures als nodig om het volgende te garanderen integriteit, veiligheid en vertrouwelijkheid van documenten, vastlegging van informatie in elektronische vorm; of

(d) elke andere vereiste attributen voor documenten, vastlegging van informatie in elektronische vorm die gangbaar zijn en gespecificeerd voor gerelateerde papieren documenten.

(3) Indien bij een document, vastlegging of informatie in elektronische vorm onder lid (2) vereist is te ondertekenen, kan de Minister door regelgeving specificeren welke type handtekening vereist is, inclusief, waar van toepassing, het vereiste van type versleutelde elektronische handtekening die de verzender kan gebruiken.

(4) Ter voorkoming van twijfel, doordat het tegendeel blijkt uit wetgeving, maar nader gespecificeerd is volgens lid (2), is elke persoon vereist om bij wet:

(a) elke document op te slaan met of voorzien van informatie in elke vorm gerelateerd aan een overheidslichaam;

(b) creëren of bewaren van elke document voor een overheidslichaam;

(c) gebruikmaken van een voorgeschreven vorm voor een aanvraag of notificatie van of andere transactie met een overheidslichaam;

(d) voorzien van of bewaren voor een overheidslichaam van elke document, vastlegging of informatie in de originele vorm; of

(e) houden van een licentie, vergunning of andere goedkeuring van een overheidslichaam, welke vereiste is voldaan door een document, vastlegging of informatie in elektronische vorm, hetgeen is gespecificeerd door de overheidslichaam voor dat doel.

Documenten voor inspectie

Artikel 60.

Waar documenten, vastleggingen of informatie zijn vereist bij wet beschikbaar moeten zijn voor inspectie, kan voldaan worden aan dit vereiste door deze documenten, vastleggingen of informatie voor inspectie ter beschikking te stellen in elektronische vorm.

Hoofdstuk VIII Consumentenbescherming

Minimum aan informatie in e-commerce

Artikel 61.

(1) Een persoon die gebruik maakt van een elektronisch middel om goederen of diensten te verkopen aan consumenten zal voorzien in accurate, duidelijke en toegankelijke informatie over hun organisatie, voldoende om toe te staan dat:

- (a) de juridische naam van de persoon, zijn geografische hoofdadres, en elektronisch contactgegevens en telefoonnummer;
- (b) tijdige, eenvoudige en effectieve communicatiemogelijkheden tussen de consument en de verkoper; en
- (c) hulpverlening bij het juridische proces.

(2) Een persoon die gebruik maakt van een elektronisch middel om goederen of diensten te verkopen aan consumenten zal voorzien in accurate en toegankelijke informatie die de goederen of diensten beschrijven, voldoende om de consumenten in staat te stellen om een goed geïnformeerde beslissing te kunnen maken over de voorgestelde transactie en een adequate vastlegging van de informatie te kunnen bewaren.

(3) Een persoon die gebruik maakt van een elektronisch middel om goederen of diensten te verkopen aan consumenten zal voordat tot het finaliseren van de elektronisch contract wordt besloten op basis van een dergelijke transactie, de volgende informatie verschaffen aan de consumenten met betrekking tot de elektronische contract:

- (a) de voorwaarden, condities en betalingsmethoden;
- (b) de details van, en condities en beleid met betrekking tot privé gegevens, terugtrekking, beëindiging, terugbrengen, ruilen, annuleren of restituties.
- (c) de leveringsafspraken of voorwaarden voor uitvoering van diensten; en
- (d) een kopie van het contract voor de consument in een formaat dat kan worden bewaard.

Minimum aan

Voordat een elektronisch contract wordt overeengekomen dat een gekwalificeerd elektronische authenticatie product vereist, zal een Elektronische Authenticatie Dienstverlener het volgende op schrift informeren aan de partij, die vraagt om de elektronische authenticatie product:

- (a) de voorwaarden en condities met betrekking tot het gebruik van de elektronische authenticatie product, inclusief eventuele beperkingen op de reikwijdte van de bedragen;
 - (b) elke vereiste met betrekking tot opslag en bescherming van de handtekeningcreërende data door de ondertekenaar;
-

- (c) de kosten voor het verkrijgen en gebruiken van de elektronische authenticatie product en of gebruik van de andere diensten van de Elektronische Authenticatie Dienstverlener;
- (d) of de Elektronische Authenticatie Dienstverlener is geaccrediteerd; en
- (e) procedure voor klachtenafhandeling.

Recht op intrekking

Artikel 63.

Een consument die niet is voorzien in de informatie die is vereist volgens artikelen 61 en 62 heeft het recht op intrekking van de contract binnen dertig kalenderdagen behoudens dat de consument geen enkel materieel voordeel heeft ontvangen als gevolg van de transactie.

Ongevraagde communicatie

Artikel 64.

(1) Elke persoon die ongevraagde e-commerce uitingen verzend via een elektronisch medium naar consumenten in Suriname of bewust gebruik maakt van een intermediair of een telecommunicatie dienstverlener in Suriname om te verzenden of die een zakelijke adres heeft in Suriname en ongevraagde elektronisch correspondentie verzendt naar consumenten, zal de consument met een duidelijk gespecificeerd en eenvoudig te activeren optie geven om in de toekomst geen commerciële uitingen te ontvangen.

(2) Een persoon die zich niet houdt aan lid (1) begaat een overtreding.

Bescherming vertrouwelijkheid en privacy

Artikel 65.

(1) Persoonsgegevens die door een aanbieder van e-commerce worden verkregen mogen slechts worden verwerkt voor:

- a. dit is gerechtvaardigd in het kader van de normale bedrijfsvoering;
- b. dit voor de betrokkene duidelijk is;
- c. de gegevens ter zake dienend en niet bovenmatig zijn voor het tot stand komen van overeenkomsten via internet;
- d. de gegevens juist, volledig en op rechtmatige wijze verkregen zijn, en
- e. de verwerking rechtmatig plaatsvindt.

(2) Het is verboden persoonsgegevens zonder uitdrukkelijke instemming van de betrokkene aan derden te verstrekken, tenzij dat geschiedt op grond van een wettelijke verplichting.

(3) Persoonsgegevens waarvan de opslag met het oog op reeds aangegane of mogelijk nog aan te gane overeenkomsten via internet niet meer nodig is worden geanonimiseerd of vernietigd.

(4) Bij staatsbesluit kunnen nadere regels worden gesteld die de opslag, verwerking, het doorgeven, de anonimisering, de vernietiging van persoonsgegevens en de inzage door de betrokkene betreffen.

Vertrouwelijke behandeling**Artikel 66.**

(1) De informatie die een aanbieder van e-commerce ontvangt en waarvan hij weet of redelijkerwijs kan weten dat deze als vertrouwelijk behandeld dient te worden, zal als zodanig worden behandeld.

(2) Voor zover nodig en mogelijk zal een aanbieder van e-commerce of dienstenaanbieder duidelijk en ondubbelzinnig kenbaar maken wanneer aan het versturen van informatie met behulp van door hem gebruikte of ter beschikking gestelde elektronische technieken bijzondere risico's voor het handhaven van de vertrouwelijkheid verbonden zijn.

(3) Bij staatsbesluit kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot het waarborgen van de vertrouwelijkheid van de informatie als bedoeld in lid 1.

Hoofdstuk IX Overtredingen en wetshandhaving**Valse of misleidende informatie****Artikel 67.**

Een persoon die:

(a) informatie indient dat vereist is onder deze wet die valse of misleidende informatie bevat; of

(b) een consument of een gebruiker van een elektronische authenticatie product voorziet met valse of misleidende informatie, begaat een overtreding.

Obstructie van een controle**Artikel 68.**

Een persoon die, met betrekking tot een uitgevoerde controle conform artikel 46

(a) bewust valse of misleidende verklaringen aflegt, al dan niet mondeling of in schrift naar de personen die de controle verrichten; of

(b) anderszins de personen belemmeren die de controle uitvoeren uit hoofde van hun functies en bevoegdheden, begaan een overtreding.

Doorbreking van verplichtingen van vertrouwelijkheid**Artikel 69.**

Een persoon die de vertrouwelijkheid (privacy) verplichtingen doorbreekt begaat volgens artikel 48 een overtreding.

Buitengerechtelijke geschillenbeslechting

Artikel 70.

(1) Bij staatsbesluit kan een college voor buitengerechtelijke beslechting van geschillen in het leven worden geroepen, onder daarin te bepalen regels, voorwaarden en procedures, met inbegrip van beslechting met behulp van daartoe geëigende elektronische technieken.

(2) Partijen kunnen zich voor de beslechting van hun geschillen onderwerpen aan het college, bedoeld in lid 1, wanneer deze geschillen betrekking hebben op e-commerce, aansprakelijkheid van de dienstenaanbieder, bescherming van de vertrouwelijkheid en privacy, alsmede certificaten en certificatiedienstverleners.

(3) Bij staatsbesluit kunnen ook andere categorieën van geschillen worden aangewezen, waarvan de beslechting aan het in lid 1 bedoelde college kunnen worden voorgelegd.

Toezicht en opsporing

Artikel 71.

(1) Met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde zijn belast de daartoe bij staatsbesluit aangewezen ambtenaren of personen. Een zodanige aanwijzing wordt bekend gemaakt in het blad waarin van overheidswege de officiële berichten worden geplaatst.

(2) De krachtens lid 1 aangewezen ambtenaren en personen zijn, uitsluitend voor dat voor de vervulling van hun taak redelijkerwijze noodzakelijk is, bevoegd:

- a. alle inlichtingen te vragen;
- b. inzage te verlangen van alle boeken, bescheiden en andere informatiedragers en daarvan afschrift te nemen of deze daartoe tijdelijk mee te nemen;
- c. goederen aan opnemings- en onderzoek te onderwerpen, deze daartoe tijdelijk mee te nemen en daarvan monsters te nemen;
- d. alle plaatsen met uitzondering van woningen zonder de uitdrukkelijke toestemming van de bewoner te betreden, eventueel vergezeld van door hen aangewezen personen;
- e. woningen of tot woning bestemde gedeelten van vaartuigen zonder de uitdrukkelijke toestemming van de bewoner binnen te treden.

(3) Zo nodig, wordt de toegang tot een plaats als bedoeld in lid 2, onderdeel d, verschaft met behulp van de sterke arm.

(4) Op het binnentreden van woningen of van tot woning bestemde gedeelten van vaartuigen als bedoeld in lid 2, onderdeel e, is de vijfde afdeling van Titel IV van het Wetboek van Strafvordering van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de last wordt verleend door de Procureur-generaal.

(5) Een ieder is verplicht aan de toezichthouder alle medewerking te verlenen die op grond van lid 2 wordt gevorderd.

(6) Zij die uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift verplicht zijn tot geheimhouding, kunnen het verlenen van medewerking weigeren, voor dit uit hun geheimhoudingsplicht voortvloeit.

Legitimatie bij taakuitoefening van de toezichthouders**Artikel 72.**

(1) Bij de uitoefening van hun taak dragen de toezichthouders een door de Minister te verstrekken legitimatiebewijs bij zich.

(2) Desgevraagd tonen zij hun legitimatiebewijs aanstonds.

(3) Het legitimatiebewijs bevat een foto van de toezichthouder en vermeldt in ieder geval diens naam en hoedanigheid.

(4) Bij staatsbesluit kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de wijze van taakuitoefening van de toezichthouders.

Opsporingsambtenaren**Artikel 73.**

(1) Met de opsporing van de strafbaar gestelde feiten zijn, naast de in het Wetboek van Strafvordering bedoelde opsporingsambtenaren, belast de daartoe bij staatsbesluit aangewezen personen. Een zodanige aanwijzing wordt bekendgemaakt in het blad waarin van overheidswege de officiële berichten worden geplaatst.

(2) Bij staatsbesluit kunnen regels worden gesteld omtrent de vereisten waaraan de ingevolge lid (1) aangewezen personen dienen te voldoen.

Plichten van de leden van de raad van commissarissen en directie**Artikel 74.**

Elke toezichthouder en directeur van een rechtspersoon zal elke redelijke zorg nemen om te garanderen dat de organisatie voldoet aan:

(a) deze Wet en de bijbehorende regelgeving; en

(b) elke staatsbesluit dat is uitgevaardigd door de Minister of zijn afgevaardigde.

Aansprakelijkheid van de leden van de raad van commissarissen en directie**Artikel 75.**

Wanneer een rechtspersoon overtredingen begaat onder deze wet, is elke toezichthouder, directeur of vertegenwoordiger van de rechtspersoon, die gericht, geautoriseerd, met instemming om deel te nemen bij uitvoering van de overtreding naar een partij, begaat een overtreding en is aansprakelijk voor bestraffing voor de overtreding.

Bestuursdwang**Artikel 76.**

De Minister is bevoegd tot het doen wegnemen, ontruimen, beletten, in de vorige toestand herstellen of verrichten van hetgeen in strijd met de in deze wet en de daarop berustende bepalingen is of wordt gedaan, gehouden of nagelaten.

Artikel 77.

(1) Een beslissing tot toepassing van bestuursdwang wordt op schrift gesteld en geldt als een beschikking. De beschikking vermeldt welk voorschrift is overtreden.

(2) De bekendmaking ervan geschiedt aan de overtreder en andere belanghebbenden.

(3) In de beschikking wordt een termijn gesteld waarbinnen de overtreder en eventuele andere belanghebbenden de tenuitvoerlegging kunnen voorkomen door zelf de in de beschikking vermelde maatregelen te treffen. Geen termijn hoeft te worden gegund, indien de vereiste spoed zich daartegen verzet.

(4) Indien de situatie dermate spoedeisend is dat de Minister de beslissing tot toepassing van bestuursdwang niet tevoren op schrift kan stellen, zorgt de Minister alsnog zo spoedig mogelijk voor de opschriftstelling en de bekendmaking.

Artikel 78.

(1) De overtreder is de kosten verbonden aan de toepassing van bestuursdwang verschuldigd, tenzij de kosten redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoren te komen.

(2) De beschikking vermeldt dat de toepassing van bestuursdwang op kosten van de overtreder plaatsvindt.

(3) Indien echter de kosten geheel of gedeeltelijk niet ten laste van de overtreder zullen worden gebracht, wordt dat in de beschikking vermeld.

(4) Onder de kosten worden begrepen de kosten verbonden aan de voorbereiding van bestuursdwang, voor deze kosten zijn gemaakt na het tijdstip waarop de termijn bedoeld in artikel 77, lid (3) is verstreken.

(5) De kosten zijn ook verschuldigd indien de bestuursdwang door opheffing van de onrechtmatige situatie niet of niet volledig is uitgevoerd.

Artikel 79.

(1) De Minister kan van de overtreder bij dwangbevel de verschuldigde kosten, verhoogd met de op de invordering vallende kosten, invorderen.

(2) Het dwangbevel wordt op kosten van de overtreder bij deurwaardersexploot betekend en levert een executoriale titel op in de zin van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

(3) Gedurende zes weken na de dag van betekening staat verzet tegen het dwangbevel open door dagvaarding van de Staat.

(4) Het verzet schorst de tenuitvoerlegging. Op verzoek van de Staat kan de rechter de schorsing van de tenuitvoerlegging opheffen.

Artikel 80.

De kosten verbonden aan de toepassing van bestuursdwang zijn bevoorrecht op het goed ten aanzien waarvan zij zijn besteed.

Artikel 81.

Om aan een beslissing van bestuursdwang uitvoering te geven, komen de ambtenaren of personen die daartoe door de Minister zijn aangewezen, de bevoegdheden toe, genoemd in artikel 71 leden (2) en (3). Artikel 71 lid (4) is van toepassing.

Artikel 82.

Tot de bevoegdheid tot toepassing van bestuursdwang behoort het verzegelen van gebouwen, terreinen en hetgeen zich daarin of daarop bevindt.

Artikel 83.

(1) Tot de bevoegdheid tot toepassing van bestuursdwang behoort het meevoeren en opslaan van daarvoor vatbare zaken voor de toepassing van bestuursdwang dit vereist.

(2) Indien zaken zijn meegevoerd en opgeslagen, doet de Minister daarvan proces-verbaal opmaken, waarvan afschrift wordt verstrekt aan de rechthebbende.

(3) De Minister draagt zorg voor de bewaring van de opgeslagen zaken en geeft deze zaken terug aan de rechthebbende, zodra dat redelijkerwijze nodig is.

(4) De Minister is bevoegd de afgifte op te schorten totdat de verschuldigde kosten zijn voldaan.

Indien de rechthebbende niet tevens de overtreder is, is de Minister bevoegd de afgifte op te schorten totdat de kosten van bewaring zijn voldaan.

(5) De Staat is niet aansprakelijk voor afgifte van het opgeslagene aan een onbevoegde.

Artikel 84.

(1) De Minister is bevoegd indien een opgeslagen zaak niet binnen dertien weken na de opslag kan worden teruggegeven aan de rechthebbende, deze te doen verkopen of, indien verkoop naar zijn oordeel niet mogelijk is, de zaak om niet aan een derde in eigendom over te dragen of te laten vernietigen.

(2) Gelijke bevoegdheid heeft de Minister ook binnen die termijn zodra de aan de toepassing van bestuursdwang verbonden kosten vermeerderd met de voor de verkoop, de eigendomsoverdracht om niet of de vernietiging geraamde kosten, in verhouding tot de waarde van de zaak onevenredig hoog worden.

(3) Verkoop, eigendomsoverdracht of vernietiging vindt niet plaats binnen twee weken na de verstrekking van het afschrift van het proces-verbaal betreffende het meevoeren en opslaan, tenzij het gevaarlijke stoffen of eerder aan bederf onderhevige stoffen betreft.

(4) Gedurende drie jaren na het tijdstip van verkoop heeft degene die op dat tijdstip rechthebbende was, recht op de opbrengst van het goed onder aftrek van de aan de toepassing van bestuursdwang verbonden kosten en de kosten van de verkoop. Indien de rechthebbende niet tevens de overtreder is, wordt van de opbrengst de kosten van bestuursdwang niet in mindering gebracht.

(5) De Staat is niet aansprakelijk voor afgifte van de opbrengst uit de verkoop aan een onbevoegde.

Artikel 85.

(1) De Minister kan in plaats van het uitoefenen van bestuursdwang aan de overtreder een last onder dwangsom opleggen.

(2) De Minister stelt de dwangsom vast hetzij op een bedrag ineens hetzij op een bedrag per tijdseenheid waarbinnen de last niet is uitgevoerd of op een bedrag per overtreding van de last. De Minister stelt tevens een bedrag vast waarboven geen dwangsom meer wordt verbeurd. Het vastgestelde bedrag van de dwangsom dient in redelijke verhouding te staan tot de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking van de dwangsomoplegging.

(3) In de beschikking tot oplegging van een last onder dwangsom die strekt tot het ongedaan maken of het beëindigen wordt een termijn gesteld gedurende welke de overtreder de last kan uitvoeren zonder dat een dwangsom wordt verbeurd.

Artikel 86.

(1) Verbeurde dwangsommen komen toe aan de Staat. De Minister kan bij dwangbevel het verschuldigde bedrag invorderen.

(2) Artikel 77 leden (2), (3) en (4) is van toepassing.

Artikel 87.

(1) De Minister kan op verzoek van de overtreder de last opheffen, de looptijd ervan opschorten voor een bepaalde termijn of de dwangsom verminderen ingeval van blijvende of tijdelijke gehele of gedeeltelijke onmogelijkheid voor de overtreder om aan zijn verplichtingen te voldoen.

(2) De Minister kan op verzoek van de overtreder de last opheffen indien de beschikking een jaar van kracht is geweest zonder dat de dwangsom is verbeurd.

Artikel 88.

(1) De bevoegdheid tot invordering van verbeurde bedragen verjaart door verloop van een jaar na de dag waarop zij zijn verbeurd.

(2) De verjaring wordt gestuit door faillissement en ieder wettelijk beletsel voor invordering van de dwangsom.

Aanwijzingen

Artikel 89.

De Minister kan, wanneer de uitvoering van deze wet en de daarop berustende bepalingen dat vordert, aan een aanbieder van e-commerce of dienstenaanbieder een of meer aanwijzingen geven.

Strafbepalingen**Artikel 90.**

(1) Overtreding van het in artikel 19 lid (3), artikel 21 lid (2), artikel 65 lid (2) of krachtens artikel 20 onderdelen een en b gestelde verbod, is, voor opzettelijk begaan, een misdrijf en wordt gestraft met, hetzij gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van ten hoogste

vijfhonderdduizend Surinaamse Dollar, hetzij met één van beide straffen.

(2) Overtreding van het in artikelen 19 lid (3), artikel 21 lid (2), artikel 65 lid (2) of krachtens artikel 20 onderdelen een en b gestelde verbod, is, voor niet opzettelijk begaan, een overtreding en wordt gestraft met, hetzij hechtenis van ten hoogste zes maanden en geldboete van ten hoogste driehonderdduizend Surinaamse Dollar, hetzij met één van beide straffen.

(3) Handelen in strijd met de bij de bij of krachtens artikel 20 onderdelen c, d, en e, artikel 22 leden (1), (3) en (4), artikel 33 lid (2), artikel 65 leden (3) en (4), artikel 66 lid (3), artikel 38 lid (2), artikel 70 lid (3) of artikel 71 lid (5) gestelde voorschriften, of krachtens artikel 89 gegeven aanwijzingen, is een overtreding en wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste tweehonderdduizend Surinaamse Dollar.

Artikel 91.

(1) Degene die opzettelijk de bij artikel 48 opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft hetzij met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren hetzij met een geldboete van ten hoogste vijfhonderdduizend Surinaamse Dollar, hetzij met beide straffen. Het in dit lid strafbaar gestelde feit is een misdrijf.

(2) Degene aan wiens schuld schending van de geheimhouding is te wijten, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden hetzij met een geldboete van ten hoogste tweehonderdduizend Surinaamse Dollar, hetzij met beide straffen. Het in dit lid strafbaar gestelde feit is een overtreding.

(3) Geen vervolging wordt ingesteld dan op klacht van degene te wiens aanzien de geheimhouding is geschonden.

Artikel 92.

(1) Waar een rechtspersoon bepaalde artikelen in deze Wet overtreedt, kan het gerechtshof, in aanvulling op elke boete een strafrechtelijke overtreding overeenkomen, waarbij de boete niet tien procent van de jaarlijkse omzet van de rechtspersoon overschrijdt.

(2) Bij het opleggen van een boete onder lid (1) zal het gerechtshof rekening houden met:

- (a) de schatting van de economische kosten van inbreuk naar de consumenten, gebruikers van de diensten of andere personen die geraakt worden door de overtreding;
 - (b) de schatting van de economische voordeel van de inbreuk voor de onderneming;
 - (c) de periode dat de overtreding zich heeft voorgedaan;
 - (d) het aantal en Ernst van andere overtredingen, indien van toepassing, die door de
-

organisatie is begaan;

(e) elke andere zaak mag het Gerechtshof indien van toepassing in de omstandigheden.

DEEL 5

ADMINISTRATIEVE WETSBEPALINGEN

TITEL 1 . DEFINITIES EN REIKWIJDTE

Artikel 1.1. Definities

- a. "Bestuursorgaan": een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed;
 - b. "Bestuursrechter": een onafhankelijk, bij wet ingesteld orgaan dat met bestuursrechtspraak is;
 - c. "Bestuurlijke sanctie": een door een bestuursorgaan wegens een overtreding opgelegde verplichting of onthouden aanspraak;
 - d. "Adviseur": een persoon of instantie die bij of krachtens de wet belast is met het adviseren inzake door een bestuursorgaan te nemen besluiten en niet werkzaam onder de verantwoordelijkheid van dat bestuursorgaan;
 - e. "Aanvraag": een verzoek van een belanghebbende om een beslissing te nemen;
 - f. "Besluit": een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling;
 - g. "Beschikking": een besluit dat niet van algemene strekking is, met inbegrip van de afwijzing van een aanvraag daarvan;
 - h. "Belanghebbende": een persoon wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken. Ten aanzien van rechtspersonen worden als hun belangen mede beschouwd de algemene en collectieve belangen die zij krachtens hun doelstellingen en blijkens hun feitelijke werkzaamheden in het bijzonder behartigen;
 - i. "Het maken van een bezwaar": het gebruik maken van de ingevolge een wettelijk voorschrift bestaande bevoegdheid, voorziening tegen een besluit te vragen bij het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen; j. "Het indienen van administratief beroep": het gebruik maken van de ingevolge een wettelijk voorschrift bestaande bevoegdheid om een ander bestuursorgaan, dan het bestuursorgaan die de beslissing heeft genomen, een beslissing te laten herzien.
 - k. "Het instellen van beroep": het instellen van administratief beroep dan wel beroep bij de bestuursrechter/ bestuurskamer;
 - l. "Herstelsanctie": een bestuurlijke sanctie die strekt tot het geheel of gedeeltelijk ongedaan maken of beëindigen van een overtreding, tot het voorkomen van herhaling van een overtreding, dan wel tot het wegnemen of beperken van de gevolgen van een overtreding;
-

Artikel 1.2 Reikwijdte

Dit deel is van toepassing op aanvragen en beschikkingen op grond van deze wet, die nodig zijn om een recht, met inbegrip van eigendomsrechten te erkennen, of om een partij bij het uitvoeren van een specifieke activiteit, en op besluiten tot vaststelling van een financiële aanspraak met het oog op die activiteit.

TITEL II . AANVRAGEN EN BESCHIKKINGEN**Artikel 1.3 Aanvragen en beschikkingen**

1.3.1 Tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald, wordt de aanvraag tot het geven van een beschikking schriftelijk ingediend bij het bestuursorgaan dat bevoegd is op de aanvraag te beslissen.

1.3.2 Het bestuursorgaan dat bevoegd is op de aanvraag te beslissen, kan voor het indienen van aanvragen en het verstrekken van gegevens een formulier vaststellen, voor zover daarin niet is voorzien bij wettelijk voorschrift.

De aanvraag wordt ondertekend en bevat in ieder geval:

- a. de naam en het adres van de aanvrager;
- b. de datum;
- c. een beschrijving van de gevraagde beschikking;
- d. de aanvrager verschaft voorts de gegevens en bescheiden die voor de beslissing op de aanvraag nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen.

1.3.3 De aanvrager kan weigeren gegevens en bescheiden te verschaffen voor zover het belang daarvan voor de beslissing van het bestuursorgaan niet opweegt tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, met inbegrip van de bescherming van medische en psychologische onderzoeksresultaten, of tegen het belang van de bescherming van bedrijfs- en fabricagegegevens.

Het eerste lid is niet van toepassing op bij wettelijk voorschrift aangewezen gegevens en bescheiden waarvan is bepaald dat deze dienen te worden overgelegd.

1.3.4 Het bestuursorgaan bevestigt de ontvangst van een elektronisch ingediende aanvraag.

1.3.5 Een bestuursorgaan kan besluiten de aanvraag niet te behandelen, indien:

- a. de aanvrager niet heeft voldaan aan enig wettelijk voorschrift voor het in behandeling nemen van de aanvraag, of
- b. de verstrekte gegevens en bescheiden die de aanvraag ondersteunen elektronisch zijn verstuurd en aanvaarding daarvan tot een onevenredige belasting voor het bestuursorgaan zou leiden, of
- c. de aanvraag elektronisch is verstuurd, maar de betrouwbaarheid of vertrouwelijkheid van dit bericht onvoldoende is gewaarborgd, gelet op de aard en de inhoud van het bericht en het doel waarvoor het wordt gebruikt, of
- d. de verstrekte gegevens en bescheiden onvoldoende zijn voor de beoordeling van de aanvraag of voor de voorbereiding van de beschikking, mits de aanvrager de gelegenheid heeft gehad de aanvraag binnen een door het bestuursorgaan gestelde termijn aan te vullen.

1.3.6 Indien de aanvraag of een van de daarbij behorende gegevens of bescheiden in een vreemde taal is gesteld en een vertaling daarvan voor de beoordeling van de aanvraag of voor de voorbereiding van de beschikking noodzakelijk is, kan het bestuursorgaan besluiten de aanvraag niet te behandelen, mits de aanvrager de gelegenheid heeft gehad binnen een door het bestuursorgaan gestelde termijn de aanvraag met een vertaling aan te vullen.

1.3.7 Indien de aanvraag of een van de daarbij behorende gegevens of bescheiden omvangrijk of ingewikkeld is en een samenvatting voor de beoordeling van de aanvraag of voor de voorbereiding van de beschikking noodzakelijk is, kan het bestuursorgaan besluiten de aanvraag niet te behandelen, mits de aanvrager de gelegenheid heeft gehad binnen een door het bestuursorgaan gestelde termijn de aanvraag met een samenvatting aan te vullen.

Artikel 1.4 Zorgvuldigheid en de belangenafweging

1.4.1 Bij de voorbereiding van een besluit vergaart het bestuursorgaan de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen.

1.4.2 Het bestuursorgaan gebruikt de bevoegdheid tot het nemen van een besluit niet voor een ander doel dan waarvoor die bevoegdheid is verleend.

1.4.3 Het bestuursorgaan weegt de rechtstreeks bij het besluit betrokken belangen af, voor zover niet uit een wettelijk voorschrift of uit de aard van de uit te oefenen bevoegdheid een beperking voortvloeit.

1.4.4 De voor een of meer belanghebbenden nadelige gevolgen van een besluit mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen.

1.4.5 Een ieder kan zich ter behartiging van zijn belangen in het verkeer met bestuursorganen laten bijstaan of door een gemachtigde laten vertegenwoordigen.

Het bestuursorgaan kan van een gemachtigde een schriftelijke machtiging verlangen.

1.4.6 Het bestuursorgaan zendt geschriften tot behandeling waarvan kennelijk een ander bestuursorgaan bevoegd is, onverwijld door naar dat orgaan, onder gelijktijdige mededeling daarvan aan de afzender.

1.4.7 Het bestuursorgaan zendt geschriften die niet voor hem bestemd zijn en die ook niet worden doorgezonden, zo spoedig mogelijk terug aan de afzender.

1.4.8 Het bestuursorgaan vervult zijn taak zonder vooringenomenheid.

1.4.9 Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden.

1.4.10 Een ieder die is betrokken bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.

Het in de eerste zin bepaalde is mede van toepassing op instellingen en daartoe behorende of daarvoor werkzame personen die door een bestuursorgaan worden betrokken bij de uitvoering van zijn taak, en op instellingen en daartoe behorende of daarvoor werkzame personen die een bij of krachtens de wet toegekende taak uitoefenen.

1.4.11 Bestuursorganen en onder hun verantwoordelijkheid werkzame personen gebruiken de Nederlandse taal, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald. Niettegenstaande het in de eerste zin bepaalde, kan een andere taal worden gebruikt indien het gebruik daarvan doelmatiger is en de belangen van derden daardoor niet onevenredig worden geschaad.

Artikel 1.5 Motivering

1.5.1 Een besluit dient te berusten op een deugdelijke motivering. De motivering wordt vermeld bij de bekendmaking van het besluit. Daarbij wordt zo mogelijk vermeld krachtens welk wettelijk voorschrift het besluit wordt genomen. Indien de motivering in verband met de

vereiste spoed niet aanstonds bij de bekendmaking van het besluit kan worden vermeld, verstrekt het bestuursorgaan deze binnen een week na de bekendmaking.

1.5.2 Verzoekt een belanghebbende binnen een redelijke termijn om de motivering, dan wordt deze door het bestuursorgaan binnen dertig dagen na het verzoek verstrekt.

1.5.3 Ter motivering van een besluit of een onderdeel daarvan kan worden volstaan met een verwijzing naar een met het oog daarop uitgebracht advies, indien het advies zelf de motivering bevat en van het advies kennis is of wordt gegeven.

1.5.4 Indien het bestuursorgaan een besluit neemt dat afwijkt van een met het oog daarop krachtens wettelijk voorschrift uitgebracht advies, wordt zulks met de redenen voor de afwijking in de motivering vermeld.

Artikel 1.6 Beslistermijnen ter zake van beschikkingen

1.6.1 In geval van een beslissing op aanvraag neemt het bestuursorgaan het besluit zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk negentig dagen na ontvangst van de aanvraag.

1.6.2 Indien het gaat om een zeer ingewikkeld of omstreden kwestie, kan het bestuursorgaan, binnen veertien dagen na ontvangst van de aanvraag, de termijn als bedoeld in lid 1.6.1. verlengen met een redelijke termijn, maar niet later dan negentig dagen. Voordat besloten wordt tot verlenging van de termijn, stelt het bestuursorgaan de aanvrager in de gelegenheid om zijn visie te geven over deze verlenging.

1.6.3 In afwijking van het bepaalde in lid 1.6.2, besluit het bestuursorgaan binnen dertig dagen na indiening van de aanvraag, indien het betreft een besluit:

- a. dat betrekking heeft op de intrekking van een besluit;
- b. dat betrekking heeft op de wijziging van een besluit en de aanvraag is ingediend door een andere persoon dan degene aan wie het besluit dat moet worden gewijzigd is gericht.

1.6.4 Een besluit om een aanvraag niet in behandeling te nemen overeenkomstig het bepaalde artikel 1.3.5 wordt aan de aanvrager medegedeeld binnen veertien dagen nadat de aanvraag is aangevuld of de termijn waarbinnen die aanvulling had moeten geschieden ongebruikt is verlopen.

1.6.5 Indien, na ontvangst van een beslissing waarbij alle of een deel van een eerste aanvraag is afgewezen, de aanvrager een nieuwe aanvraag indient, moet de aanvrager nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden aanvoeren. Indien de aanvrager geen nieuw gebleken

feiten of veranderde omstandigheden te aanvoert, kan het bestuursorgaan de aanvraag afwijzen, onder verwijzing naar zijn eerdere afwijzende beschikking.

1.6.6 Voordat een bestuursorgaan een aanvraag tot het geven van een beschikking geheel of gedeeltelijk afwijst, stelt het de aanvrager in de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen indien:

- a. de afwijzing zou steunen op gegevens over feiten en belangen die de aanvrager betreffen, en
- b. die gegevens afwijken van gegevens die de aanvrager ter zake zelf heeft verstrekt.

Dit lid is niet van toepassing indien sprake is van een afwijking van de aanvraag die slechts van geringe betekenis voor de aanvrager kan zijn.

1.6.7 Voordat een bestuursorgaan een beschikking geeft waartegen een belanghebbende die de beschikking niet heeft aangevraagd naar verwachting bedenkingen zal hebben, stelt het die belanghebbende in de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen indien:

- a. de beschikking zou steunen op gegevens over feiten en belangen die de belanghebbende betreffen, en
- b. die gegevens niet door de belanghebbende zelf ter zake zijn verstrekt.

Dit lid geldt niet indien de belanghebbende niet heeft voldaan aan een wettelijke verplichting gegevens te verstrekken.

1.6.8 Het bestuursorgaan kan toepassing van de paragrafen 1.6.6 en 1.6.7 achterwege laten voor zover:

- a. de vereiste spoed zich daartegen verzet;
- b. de belanghebbende reeds eerder in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen en zich sindsdien geen nieuwe feiten of omstandigheden hebben voorgedaan, of
- c. het met de beschikking beoogde doel slechts kan worden bereikt indien de belanghebbende daarvan niet reeds tevoren in kennis is gesteld.

1.6.9. Het bestuursorgaan kan toepassing van de paragrafen 1.6.6 en 1.6.7 voorts achterwege

laten bij een beschikking die strekt tot het vaststellen van een financiële verplichting of aanspraak indien:

- a. tegen die beschikking bezwaar kan worden gemaakt of administratief beroep kan worden ingesteld, en
 - b. de nadelige gevolgen na bezwaar of administratief beroep volledig ongedaan kunnen worden gemaakt.
-

Artikel 1.7 Dwangsom bij niet- tijdig beslissen

1.7.1 Indien een beschikking op aanvraag niet tijdig wordt gegeven, verbeurt het bestuursorgaan

aan de aanvrager een dwangsom voor elke dag dat het in gebreke is, doch voor ten hoogste 42 dagen.

1.7.2 De dwangsom bedraagt SRD XXX per dag gedurende de eerste veertien dagen, SRD XXX per dag voor de daaropvolgende veertien dagen en SRD XXX per dag voor de overige dagen.

1.7.3 De eerste dag waarover de dwangsom verschuldigd is, is de dag waarop twee weken zijn verstreken na de dag waarop de termijn voor het geven van de beschikking is verstreken en het bestuursorgaan van de aanvrager een schriftelijke ingebrekestelling heeft ontvangen.

1.7.4 Geen dwangsom is verschuldigd indien:

- a. het bestuursorgaan onredelijk laat in gebreke is gesteld,
- b. de aanvrager geen belanghebbende is, of
- c. de aanvraag kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is.

1.7.5 Indien er meer dan één aanvrager is, is de dwangsom aan ieder van de aanvragers voor een gelijk deel verschuldigd. (een sanctie per aanvraag)

1.7.6 De in paragraaf 1.7.2 genoemde bedragen worden ieder jaar aangepast naar aanleiding van het indexcijfer van de consumptieprijzen bewegingen.***

1.7.7 Het bestuursorgaan stelt de verschuldigdheid en de hoogte van de dwangsom bij beschikking vast binnen twee weken na de laatste dag waarover de dwangsom verschuldigd was. De dwangsom wordt betaald binnen twee weken na tijdige kennisgeving van de beschikking waarbij de dwangsom is vastgesteld.

1.7.8 Het bezwaar, beroep of hoger beroep tegen de beschikking op de aanvraag heeft mede betrekking op een beschikking tot vaststelling van de hoogte van de dwangsom, voorzover de belanghebbende deze beschikking betwist.

1.7.9 De bestuursrechter /bestuurskamer kan de beslissing op het beroep of hoger beroep inzake de beschikking tot vaststelling van de hoogte van de dwangsom echter verwijzen naar een ander orgaan, indien behandeling door dit orgaan gewenst is.

1.7.10 In beroep of hoger beroep legt de belanghebbende zo mogelijk een afschrift over van de beschikking die hij betwist.

Artikel 1.8 Informatie en bekendmaking

1.8.1 Het bestuursorgaan bevordert dat een aanvrager in kennis wordt gesteld van andere op aanvraag te nemen besluiten waarvan het bestuursorgaan redelijkerwijs kan aannemen dat deze nodig zijn voor de door de aanvrager te verrichten activiteit.

1.8.2 Bij de kennisgeving wordt per besluit in ieder geval vermeld:

- a. naam en adres van het bestuursorgaan, bevoegd tot het nemen van het besluit;
- b. krachtens welk wettelijk voorschrift het besluit wordt genomen.

1.8.3 Een besluit treedt niet in werking voordat het is bekendgemaakt.

1.8.4 De bekendmaking van besluiten die tot een of meer belanghebbenden zijn gericht, geschiedt door toezending of uitreiking aan hen, onder wie begrepen de aanvrager.

Indien de bekendmaking van het besluit niet kan geschieden op de wijze als voorzien in het eerste lid, geschiedt zij op een andere geschikte wijze.

1.8.5 Indien tegen een besluit bezwaar kan worden gemaakt of beroep kan worden ingesteld, wordt daarvan bij de bekendmaking en bij de mededeling van het besluit melding gemaakt.

Hierbij wordt vermeld door wie, binnen welke termijn en bij welk orgaan bezwaar kan worden gemaakt of beroep kan worden ingesteld.

Definieer wijze van bekendmaking en kennisgeving**Artikel 1.9 Verkeer langs elektronische weg**

1.9.1 In het verkeer tussen burgers en bestuursorganen kan een bericht elektronisch worden verzonden, mits de bepalingen van dit artikel in acht worden genomen.

Het eerste lid geldt niet, indien dit bij of krachtens wettelijk voorschrift is bepaald of een vormvoorschrift zich tegen elektronische verzending verzet.

1.9.2 Een bestuursorgaan kan een bericht dat tot een of meer geadresseerden is gericht, elektronisch verzenden voor zover de geadresseerde kenbaar heeft gemaakt dat hij langs deze weg voldoende bereikbaar is.

Tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald, geschiedt de verzending van berichten die niet tot een of meer geadresseerden zijn gericht, niet uitsluitend elektronisch.

1.9.3 Indien een bestuursorgaan een bericht elektronisch verzendt, geschiedt dit op een voldoende betrouwbare en vertrouwelijke manier, gelet op de aard en de inhoud van het bericht en het doel waarvoor het wordt gebruikt.

1.9.4 Een bericht kan elektronisch naar een bestuursorgaan worden verzonden voor zover het

bestuursorgaan kenbaar heeft gemaakt dat deze weg is geopend. Het bestuursorgaan kan nadere eisen stellen aan het gebruik van de elektronische weg.

1.9.5 Een bestuursorgaan kan elektronisch verschafte gegevens en bescheiden weigeren voor zover de aanvaarding daarvan tot een onevenredige belasting voor het bestuursorgaan zou leiden.

1.9.6 Een bestuursorgaan kan een elektronisch verzonden bericht weigeren voor zover de betrouwbaarheid of vertrouwelijkheid van dit bericht onvoldoende is gewaarborgd, gelet op de aard en de inhoud van het bericht en het doel waarvoor het wordt gebruikt.

1.9.7 Het bestuursorgaan deelt een weigering op grond van lid 1.9.5. en 1.9.6. zo spoedig mogelijk aan de afzender mede.

1.9.8 Aan het vereiste van ondertekening is voldaan door een elektronische handtekening, indien de methode die daarbij voor authenticatie is gebruikt voldoende betrouwbaar is, gelet op de aard en de inhoud van het elektronische bericht en het doel waarvoor het wordt gebruikt.

1.9.9 Als tijdstip waarop een bericht door een bestuursorgaan elektronisch is verzonden, geldt het tijdstip waarop het bericht een systeem voor gegevensverwerking bereikt waarvoor het bestuursorgaan geen verantwoordelijkheid draagt of, indien het bestuursorgaan en de geadresseerde gebruik maken van hetzelfde systeem voor gegevensverwerking, het tijdstip waarop het bericht toegankelijk wordt voor de geadresseerde.

1.9.10 Als tijdstip waarop een bericht door een bestuursorgaan elektronisch is ontvangen, geldt het tijdstip waarop het bericht zijn systeem voor gegevensverwerking heeft bereikt.

Artikel 1.10 Bestuurlijke sancties

1.10.1 De bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke sanctie bestaat slechts voor zover zij bij of krachtens de wet is verleend.

1.10.2 Een bestuurlijke sanctie wordt slechts opgelegd indien de overtreding en de sanctie bij of krachtens een aan de gedraging voorafgaand wettelijk voorschrift zijn omschreven.

1.10.3 Het bestuursorgaan legt geen bestuurlijke sanctie op voor zover voor de overtreding een rechtvaardigingsgrond bestond.

1.10.4 Het bestuursorgaan legt geen herstelsanctie op zolang een andere wegens dezelfde overtreding opgelegde herstelsanctie van kracht is.

1.10.5 Een herstelsanctie kan worden opgelegd zodra het gevaar voor de overtreding klaarblijkelijk dreigt.

1.10.6 Indien twee of meer voorschriften zijn overtreden, kan voor de overtreding van elk afzonderlijk voorschrift een bestuurlijke sanctie worden opgelegd.

1.10.7 De beschikking tot oplegging van een bestuurlijke sanctie vermeldt:

- a. de overtreding alsmede het overtreden voorschrift;
- b. zo nodig een aanduiding van de plaats waar en het tijdstip waarop de overtreding is geconstateerd.

1.10.8 Voor zover een bestuurlijke sanctie verplicht tot betaling van een geldsom, komt deze geldsom toe aan het bestuursorgaan dat de sanctie heeft opgelegd, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.

Het bestuursorgaan kan de geldsom invorderen bij dwangbevel.

TITEL III. Bezwaar en beroep

Artikel 1.11 Algemene bepalingen

1.11.1 Het bezwaar- of beroepschrift wordt ondertekend en bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de indiener;
- b. de dagtekening;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar of beroep is gericht;
- d. de gronden van het bezwaar of beroep.

Bij het beroepschrift wordt zo mogelijk een afschrift van het besluit waarop het geschil betrekking heeft, overgelegd.

Indien het bezwaar- of beroepschrift in een vreemde taal is gesteld en een vertaling voor een goede behandeling van het bezwaar of beroep noodzakelijk is, dient de indiener zorg te dragen voor een vertaling.

1.11.2 Het bezwaar of beroep kan niet-ontvankelijk worden verklaard, indien:

- a. niet is voldaan aan het in lid 1.11.1 of aan enig ander bij de wet gesteld vereiste voor het in behandeling nemen van het bezwaar of beroep, of
- b. het bezwaar- of beroepschrift geheel of gedeeltelijk is geweigerd op grond van artikel 1.3.5 b en c,

mits de indiener de gelegenheid heeft gehad het verzuim te herstellen binnen een hem daartoe gestelde termijn.

1.11.6 De termijn voor het indienen van een bezwaar- of beroepschrift bedraagt zes weken.

De termijn vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt.

Een bezwaar- of beroepschrift is tijdig ingediend indien het voor het einde van de termijn is ontvangen. Bij verzending per post is een bezwaar- of beroepschrift tijdig ingediend indien het voor het einde van de termijn ter post is bezorgd, mits het niet later dan een week na afloop van de termijn is ontvangen.

1.11.7 Ten aanzien van een voor het begin van de termijn ingediend bezwaar- of beroepschrift blijft niet-ontvankelijkverklaring op grond daarvan achterwege indien het besluit ten tijde van de indiening:

- a. wel reeds tot stand was gekomen, of
- b. nog niet tot stand was gekomen, maar de indiener redelijkerwijs kon menen dat dit wel reeds het geval was.

De behandeling van het bezwaar of beroep kan worden aangehouden tot het begin van de termijn.

1.11.8 Ten aanzien van een na afloop van de termijn ingediend bezwaar- of beroepschrift blijft niet-ontvankelijkverklaring op grond daarvan achterwege indien redelijkerwijs niet kan worden geoordeeld dat de indiener in verzuim is geweest.

1.11.9 Indien het beroep is gericht tegen het niet tijdig nemen van een besluit dan wel het niet tijdig bekendmaken van een van rechtswege verleende beschikking, is het niet aan een termijn gebonden.

1.11.10 Het orgaan waarbij het bezwaar- of beroepschrift is ingediend, bevestigt de ontvangst daarvan schriftelijk.

Het orgaan waarbij het beroepschrift is ingediend, geeft daarvan zo spoedig mogelijk kennis aan het bestuursorgaan dat het bestreden besluit heeft genomen.

1.11.11 Indien het bezwaar- of beroepschrift wordt ingediend bij een onbevoegd bestuursorgaan of bij een onbevoegde bestuursrechter, wordt het, nadat daarop de datum van ontvangst is aangetekend, zo spoedig mogelijk doorgezonden aan het bevoegde orgaan, onder gelijktijdige mededeling hiervan aan de afzender.

Dit lid is van overeenkomstige toepassing indien in plaats van een bezwaarschrift een beroepschrift is ingediend of omgekeerd.

Het tijdstip van indiening bij het onbevoegde orgaan is bepalend voor de vraag of het bezwaar- of beroepschrift tijdig is ingediend, behoudens in geval van kennelijk onredelijk gebruik van procesrecht.

1.11.12 Het bezwaar of beroep schorst niet de werking van het besluit waartegen het is gericht, tenzij bij of krachtens wettelijk voorschrift anders is bepaald.

1.11.13 Indien iemand zich laat vertegenwoordigen, zendt het orgaan dat bevoegd is op het bezwaar of beroep te beslissen, de op de zaak betrekking hebbende stukken in ieder geval aan de gemachtigde.

1.11.14 Het feit dat bezwaar of beroep is aangetekend tegen een besluit, is niet van invloed op de bevoegdheid, om onafhankelijk van dat besluit of beroep, het bestreden besluit in te trekken of te wijzigen. Indien het bestuursorgaan het bestreden besluit intrekt of wijzigt, doet zij onverwijld mededeling van het nieuwe besluit aan het orgaan waarbij het bezwaar of beroep is aangetekend. Na intrekking of wijziging van het besluit, kan het bestuursorgaan geen besluit van dezelfde inhoud of strekking als de oorspronkelijke beslissing nemen, zolang het bezwaar of beroep aanhangig is, tenzij:

- a. gewijzigde omstandigheden dit rechtvaardigen; en
- b. het bestuursorgaan de bevoegdheid daartoe zou hebben gehad onafhankelijk van het bezwaar of beroep.

1.11.15 Indien een bestuursorgaan een besluit heeft genomen als bedoeld in lid 1.11.14, wordt het bezwaar of beroep geacht mede betrekking te hebben op het nieuwe besluit, tenzij het nieuwe besluit in alle opzichten tegemoet komt aan het bezwaar of beroep.

De beslissing op het bezwaar of beroep tegen het nieuwe besluit kan echter worden doorverwezen naar een ander bestuursorgaan, waarbij bezwaar of beroep tegen het alsnog genomen besluit aanhangig is, dan wel kan of kon worden gemaakt of ingesteld. Intrekking van het bestreden besluit staat niet in de weg aan vernietiging van dat besluit indien de indiener van het bezwaar- of beroepschrift daarbij belang heeft.

1.11.16 Indien het beroep zich richt tegen het niet tijdig nemen van een besluit, blijft het bestuursorgaan verplicht dit besluit te nemen, tenzij de belanghebbende daarbij als gevolg van de beslissing op het beroep geen belang meer heeft.

Het bestuursorgaan deelt een besluit als bedoeld in het eerste lid onverwijld mede aan het orgaan waarbij het beroep aanhangig is.

Het beroep tegen het niet tijdig nemen van een besluit heeft mede betrekking op het alsnog genomen besluit, tenzij dit geheel aan het beroep tegemoet komt. De beslissing op het beroep kan echter worden verwezen naar een ander orgaan waarbij bezwaar of beroep tegen het alsnog genomen besluit aanhangig is, dan wel kan of kon worden gemaakt of ingesteld.

Het beroep tegen het niet tijdig nemen van een besluit kan alsnog gegrond worden verklaard, indien de indiener van het beroepschrift daarbij belang heeft.

1.11.17 Een besluit waartegen bezwaar is gemaakt of beroep is ingesteld, kan, ondanks schending van een geschreven of ongeschreven rechtsregel of algemeen rechtsbeginsel, door het orgaan dat op het bezwaar of beroep beslist in stand worden gelaten indien aannemelijk is dat de belanghebbenden daardoor niet zijn benadeeld.

1.11.18 Indien beroep kan worden ingesteld tegen de beslissing op het bezwaar of beroep, wordt daarvan bij de bekendmaking van de beslissing melding gemaakt. Hierbij wordt vermeld door wie, binnen welke termijn en bij welk orgaan beroep kan worden ingesteld.

Artikel 1.12 Bezwaarschrift voorafgaand aan beroep bij de bestuursrechter / bestuurskamer

1.12.1 Degene aan wie het recht is toegekend beroep bij een bestuursrechter in te stellen, dient alvorens beroep in te stellen bezwaar te maken, tenzij:

- a. het besluit in bezwaar of in administratief beroep is genomen,
- b. het besluit aan goedkeuring is onderworpen,
- c. het besluit een goedkeuring of een weigering daarvan inhoudt,
- d. het beroep is gericht tegen het niet tijdig beslissen.

Tegen de beslissing op het bezwaar kan beroep worden ingesteld met toepassing van de voorschriften die gelden voor het instellen van beroep tegen het besluit waartegen bezwaar is gemaakt.

1.12.2 . In afwijking van lid 1.12.1 kan de indiener in zijn bezwaarschrift het bestuursorgaan verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de bestuursrechter/bestuurskamer.

Het bestuursorgaan wijst het verzoek in ieder geval af, indien tegen het besluit een ander bezwaarschrift is ingediend waarin eenzelfde verzoek ontbreekt, tenzij dat andere bezwaarschrift kennelijk niet-ontvankelijk is.

Het bestuursorgaan kan instemmen met het verzoek indien de zaak daarvoor geschikt is.

Het bestuursorgaan beslist zo spoedig mogelijk op het verzoek. Een beslissing tot instemming wordt genomen zodra redelijkerwijs kan worden aangenomen dat geen nieuwe bezwaarschriften zullen worden ingediend.

Indien het bestuursorgaan instemt met het verzoek zendt het het bezwaarschrift, nadat daarop de datum van ontvangst is aangetekend, onverwijld door aan de bevoegde rechter/kamer.

1.12.3 Voordat een bestuursorgaan op het bezwaar beslist, stelt het belanghebbenden in de gelegenheid te worden gehoord.

Het bestuursorgaan stelt daarvan in ieder geval de indiener van het bezwaarschrift op de hoogte alsmede de belanghebbenden die bij de voorbereiding van het besluit hun zienswijze naar voren hebben gebracht.

1.12.4 Van het horen van een belanghebbende kan worden afgezien indien:

- a. het bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk is,
 - b. het bezwaar kennelijk ongegrond is,
 - c. de belanghebbende heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te
-

worden gehoord,

- d. de belanghebbende niet binnen een door het bestuursorgaan gestelde redelijke termijn verklaart dat hij gebruik wil maken van het recht te worden gehoord, of
- e. aan het bezwaar volledig tegemoet wordt gekomen en andere belanghebbenden daardoor niet in hun belangen kunnen worden geschaad.

Indien van het horen is afgezien wordt aangegeven op welke grond dat is geschied.

1.12.5. Tot tien dagen voor het horen kunnen belanghebbenden nadere stukken indienen.

Het bestuursorgaan legt het bezwaarschrift en alle verder op de zaak betrekking hebbende stukken voorafgaand aan het horen gedurende ten minste zeven dagen voor belanghebbenden ter inzage.

Bij de oproeping voor het horen worden belanghebbenden gewezen op het eerste lid en wordt vermeld waar en wanneer de stukken ter inzage zullen liggen.

Belanghebbenden kunnen van deze stukken tegen vergoeding van ten hoogste de kosten afschriften verkrijgen.

1.12.6 Tenzij het horen geschiedt door of mede door het bestuursorgaan zelf dan wel de voorzitter of een lid ervan, geschiedt het horen door:

- a. een persoon die niet bij de voorbereiding van het bestreden besluit betrokken is geweest, of
- b. meer dan een persoon van wie de meerderheid, onder wie degene die het horen leidt, niet bij de voorbereiding van het besluit betrokken is geweest.

Voor zover niet bij wettelijk voorschrift anders is bepaald, besluit het bestuursorgaan of het horen in het openbaar plaatsvindt.

1.12.7 Belanghebbenden worden in elkaars aanwezigheid gehoord. Niettegenstaande kunnen belanghebbenden afzonderlijk worden gehoord, indien aannemelijk is dat gezamenlijk horen een zorgvuldige behandeling zal belemmeren of dat tijdens het horen feiten of omstandigheden bekend zullen worden waarvan geheimhouding om gewichtige redenen is geboden.

Wanneer belanghebbenden afzonderlijk zijn gehoord, wordt ieder van hen op de hoogte gesteld van het verhandelde tijdens het horen buiten zijn aanwezigheid.

1.12.8 Van het horen wordt een verslag gemaakt.

Op verzoek van de belanghebbende kunnen door hem meegebrachte getuigen en deskundigen worden gehoord.

Wanneer na het horen aan het bestuursorgaan feiten of omstandigheden bekend worden die voor de op het bezwaar te nemen beslissing van aanmerkelijk belang kunnen zijn, wordt dit aan belanghebbenden meegedeeld en worden zij in de gelegenheid gesteld daarover te worden gehoord.

1.12.9 Het bestuursorgaan beslist binnen zes weken gerekend vanaf de dag na die waarop de termijn voor het indienen van het bezwaarschrift is verstreken.

De termijn wordt opgeschort gerekend vanaf de dag na die waarop de indiener is verzocht een verzuim als bedoeld in artikel 6:6 te herstellen, tot de dag waarop het verzuim is hersteld of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.

Het bestuursorgaan kan de beslissing voor ten hoogste zes weken verdagen.

Verder uitstel is mogelijk voor zover:

- a. alle belanghebbenden daarmee instemmen,
- b. de indiener van het bezwaarschrift daarmee instemt en andere belanghebbenden daardoor niet in hun belangen kunnen worden geschaad, of
- c. dit nodig is in verband met de naleving van wettelijke procedurevoorschriften.

Indien de beslissing door het bestuursorgaan wordt uitgesteld doet zij hiervan schriftelijk mededeling aan belanghebbenden.

1.12.10 Indien het bezwaar ontvankelijk is, vindt op grondslag daarvan een heroverweging van het bestreden besluit plaats.

Voor zover de heroverweging daartoe aanleiding geeft, herroept het bestuursorgaan het bestreden besluit en neemt het voor zover nodig in de plaats daarvan een nieuw besluit.

1.12.11 De beslissing op het bezwaar dient te berusten op een deugdelijke motivering, die bij de bekendmaking van de beslissing wordt vermeld.

De beslissing wordt bekendgemaakt door toezending of uitreiking aan degenen tot wie zij is gericht.

Betreft het een besluit dat niet tot een of meer belanghebbenden is gericht, dan wordt de beslissing tevens bekendgemaakt op dezelfde wijze als waarop dat besluit bekendgemaakt is.

Zo spoedig mogelijk na de bekendmaking van de beslissing wordt hiervan mededeling gedaan aan de belanghebbenden die in bezwaar of bij de voorbereiding van het bestreden besluit hun zienswijze naar voren hebben gebracht.

Artikel 1.13 Bijzondere bepalingen over administratief beroep

1.13.1 Voordat een beroepsorgaan op het beroep beslist, stelt het belanghebbenden in de gelegenheid te worden gehoord.

Het beroepsorgaan stelt daarvan in ieder geval de indiener van het beroepschrift op de hoogte, alsmede het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen en de belanghebbenden die bij de voorbereiding van het besluit of bij de behandeling van het bezwaarschrift hun zienswijze naar voren hebben gebracht. Als het beroepsorgaan besluit geen hoorzitting te houden, deelt het tevens de redenen voor het niet houden van een hoorzitting mee.

1.13.2 Van het horen van een belanghebbende kan worden afgezien indien:

- a. het beroep kennelijk niet-ontvankelijk is,
-

- b. het beroep kennelijk ongegrond is,
- c. de belanghebbende heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te worden gehoord, of
- d. de belanghebbende niet binnen een door het bestuursorgaan gestelde redelijke termijn verklaart dat hij gebruik wil maken van het recht te worden gehoord.

1.13.3 Tot tien dagen voor het horen kunnen belanghebbenden nadere stukken indienen.

Het beroepsorgaan legt het beroepschrift en alle verder op de zaak betrekking hebbende stukken voorafgaand aan het horen gedurende ten minste een week voor belanghebbenden ter inzage.

Bij de oproeping voor het horen worden belanghebbenden gewezen op het eerste lid en wordt vermeld waar en wanneer de stukken ter inzage zullen liggen.

Belanghebbenden kunnen van deze stukken tegen vergoeding van ten hoogste de kosten afschriften verkrijgen.

1.13.4 Het horen geschiedt door het beroepsorgaan.

Bij of krachtens de wet kan het horen worden opgedragen aan een adviescommissie waarin een of meer leden zitting hebben die geen deel uitmaken van en niet werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van het beroepsorgaan.

Het horen geschiedt in het openbaar, tenzij het beroepsorgaan op verzoek van een belanghebbende of om gewichtige redenen ambtshalve anders beslist.

1.13.5 Belanghebbenden worden in elkaars aanwezigheid gehoord.

Niettegenstaande kunnen belanghebbenden afzonderlijk worden gehoord, indien aannemelijk is dat gezamenlijk horen een zorgvuldige behandeling zal belemmeren of dat tijdens het horen feiten of omstandigheden bekend zullen worden waarvan geheimhouding om gewichtige redenen is geboden.

Wanneer belanghebbenden afzonderlijk zijn gehoord, wordt ieder van hen op de hoogte gesteld van het verhandelde tijdens het horen buiten zijn aanwezigheid.

Van het horen wordt een verslag gemaakt. Op verzoek van de belanghebbende kunnen door hem meegebrachte getuigen en deskundigen worden gehoord. Wanneer na het horen aan het beroepsorgaan feiten of omstandigheden bekend worden die voor de op het beroep te nemen beslissing van aanmerkelijk belang kunnen zijn, wordt dit aan belanghebbenden meegedeeld en worden zij in de gelegenheid gesteld daarover te worden gehoord.

1.13.6 Het beroepsorgaan beslist binnen acht weken, gerekend vanaf de dag na die waarop de termijn voor het indienen van het beroepschrift is verstreken.

Indien het beroepsorgaan evenwel behoort tot dezelfde rechtspersoon als het bestuursorgaan tegen welks besluit het beroep is gericht, beslist het binnen zes weken, gerekend vanaf de dag na die waarop de termijn voor het indienen van het beroepschrift is verstreken.

1.13.7 De termijn wordt opgeschort gerekend vanaf de dag na die waarop de indiener is verzocht om een verzuim te herstellen, tot de dag waarop het verzuim is hersteld of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken. Het beroepsorgaan kan de beslissing voor ten hoogste tien weken verdagen. Het beroepsorgaan doet hiervan schriftelijk mededeling aan belanghebbenden.

1.13.8 Verder uitstel is mogelijk voor zover:

- a. alle belanghebbenden daarmee instemmen,
- b. de indiener van het beroepschrift daarmee instemt en andere belanghebbenden daardoor niet in hun belangen kunnen worden geschaad, of
- c. dit nodig is in verband met de naleving van wettelijke procedurevoorschriften

Het beroepsorgaan doet hiervan schriftelijk mededeling aan belanghebbenden.

1.13.9 Voor zover het beroepsorgaan het beroep ontvankelijk en gegrond acht, vernietigt het het bestreden besluit en neemt het voor zover nodig in de plaats daarvan een nieuw besluit.

1.13.10 De beslissing op het beroep dient te berusten op een deugdelijke motivering, die bij de bekendmaking van de beslissing wordt vermeld.

De beslissing wordt bekendgemaakt door toezending of uitreiking aan degenen tot wie zij is gericht. Betreft het een besluit dat niet tot een of meer belanghebbenden was gericht, dan wordt de beslissing bekendgemaakt op dezelfde wijze als waarop dat besluit bekendgemaakt is.

Zo spoedig mogelijk na de bekendmaking van de beslissing wordt hiervan mededeling gedaan aan het bestuursorgaan tegen welks besluit het beroep was gericht, aan degenen tot wie het bestreden besluit was gericht en aan de belanghebbenden die in beroep hun zienswijze naar voren hebben gebracht.

Artikel 1.14 Bijzondere bepalingen over beroep bij het College van het Beroep voor Bedrijfsleven

1.14.1 Een belanghebbende kan ter zake van een beslissing in beroep bij het College van het Beroep voor Bedrijfsleven

1.14.2 Bezwaar voorafgaand aan beroep bij de bestuursrechter/kamer

Degene aan wie het recht is toegekend beroep bij het College van het Beroep voor Bedrijfsleven, dient alvorens beroep in te stellen bezwaar te maken, tenzij:

- a. het besluit in bezwaar of in administratief beroep is genomen,
- b. het beroep is gericht tegen het niet tijdig beslissen.

Tegen de beslissing op het bezwaar kan hoger beroep worden ingesteld met toepassing van de voorschriften die gelden voor het instellen van beroep tegen het besluit waartegen bezwaar is gemaakt.

TITEL IV. " COLLEGE VAN BEROEP VOOR HET BEDRIJFSLEVEN**Hoofdstuk 1. Organisatie College van Beroep voor het bedrijfsleven*****Artikel X.1. Instelling van een College van Beroep voor het Bedrijfsleven***

1. Het College van Beroep voor het bedrijfsleven, verder te noemen: "het College", is gevestigd en houdt zitting te Paramaribo.
2. Het College is een bijzondere bestuursrechtelijke beroepsinstantie, belast met geschillen op het gebied van economisch-administratief recht.
3. Het College is bevoegd kennis te nemen van ieder geschil betreffende de uitleg en toepassing van deze wet en over alle zaken waar door andere wetten rechtsbevoegdheid aan dit College is toegekend.

Artikel X.2. Openingstijden griffie.

De griffie van het College is geopend van maandag tot en met vrijdag van * uur tot * uur.

Artikel X.3. Organisatiestructuur.

Het College is onderverdeeld in de volgende organisatorische eenheden:

- a. het bestuur;
- b. drie werkverbanden;
- c. de afdeling juridische en administratieve ondersteuning.

Artikel X.4. Indeling in werkverbanden en vaststellen van de bezetting.

1. Het bestuur stelt jaarlijks per 1 januari een overzicht vast welke categorieën zaken door elk van de werkverbanden worden behandeld. Het schema wordt gepubliceerd op XXXXX.
2. Het bestuur stelt jaarlijks (per 1 januari) de bezetting van de werkverbanden vast.
3. Tussentijdse wijzigingen in het overzicht, bedoeld in lid 1, worden door het bestuur binnen 4 weken na de wijziging in de lijst verwerkt.
4. In afwijking van de gepubliceerde indeling kan het bestuur een werkverband tijdelijk belasten met de behandeling van een zaak of zaken uit een ander werkverband, indien het bestuur dit om enige reden nodig acht.

Artikel X.5. Toedeling van zaken.

1. Door of namens het bestuur worden in de werkverbanden roosters gemaakt, waarin raadsheren worden ingedeeld afhankelijk van de omvang van hun aanstelling en de werkbelasting die met de behandeling van de onderscheiden categorieën zaken en zittingen is gemoeid.
 2. Bij de inroostering van raadsheren op de onderscheiden categorieën van zaken en zittingen wordt onder meer rekening gehouden met
-

- a. de algemene rechterlijke ervaring die voor de behandeling van een bepaalde soort zaken of zaak wordt geëist;
 - b. de specifieke kennis en/of ervaring op een bepaald rechtsgebied die voor de behandeling van een bepaalde soort zaken of zaak wordt geëist;
 - c. individuele omstandigheden die van invloed zijn op de inzetbaarheid van de raadsheer.
3. De naam/namen van de behandelende raadsheer/raadsheren is/zijn, voor zover al niet in de oproep vermeld, uiterlijk vanaf twee weken voor de aanvang van de zitting door belanghebbenden bij het College op te vragen. Van zittingen met een oproepingstermijn korter dan twee weken wordt direct aan partijen de naam/namen van de behandelend raadsheer/raadsheren bekendgemaakt. Het College kan daarbij een voorbehoud maken voor noodzakelijke wijzigingen op het laatste moment. Belanghebbenden kunnen kort voor de aanvang van de zitting bij de griffie navragen of er wijzigingen zijn in de rechterlijke bezetting die nog niet eerder bekend waren gemaakt.

Artikel X. 6. Bevordering van juridische kwaliteit en uniforme rechtstoepassing.

1. Het bestuur legt het kwaliteitsbeleid van het College vast in een of meerdere afzonderlijke document(en).
2. Het bestuur bevordert de juridische kwaliteit en de uniforme rechtstoepassing en voert daartoe periodiek – en wel tenminste eenmaal per jaar – overleg met een door de gerechtsvergadering aangewezen afvaardiging.

Artikel X.7. Externe gerichtheid en externe contacten.

1. Het bestuur richt een voorziening in voor de externe oriëntatie en advies, onder de benaming klankbordgroep appelrechtspraak.
2. Het bestuur overlegt periodiek – en steeds tenminste eenmaal per jaar – met niet-rechterlijke externe overlegpartners. Het overleg heeft geen betrekking op individuele zaken.

Hoofdstuk 2. Bepalingen omtrent beroep bij het College

Afdeling 1. Algemene Bepalingen

Bevoegdheid

Artikel X:1

1. Een belanghebbende kan tegen een besluit beroep instellen bij het College.
 2. Met een besluit wordt gelijk gesteld:
 - a. de schriftelijke beslissing, inhoudende de weigering van de goedkeuring van een besluit, inhoudende een algemeen verbindend voorschrift of een beleidsregel of de intrekking of de vaststelling van de inwerkingtreding van een algemeen verbindend
-

- voorschrift of een beleidsregel, of
- b. de schriftelijke beslissing, inhoudende de weigering van de goedkeuring van een besluit een besluit ter voorbereiding van een privaatrechtelijke rechtshandeling.

Artikel X:2

Geen beroep kan worden ingesteld tegen een besluit:

- a. inhoudende een algemeen verbindend voorschrift of een beleidsregel,
- b. inhoudende de intrekking of de vaststelling van de inwerkingtreding van een algemeen verbindend voorschrift of een beleidsregel,
- c. inhoudende de goedkeuring van een besluit, inhoudende een algemeen verbindend voorschrift of een beleidsregel of de intrekking of de vaststelling van de inwerkingtreding van een algemeen verbindend voorschrift of een beleidsregel.

Artikel X:3

Geen beroep kan worden ingesteld tegen een besluit:

- a. inhoudende schorsing of vernietiging van een besluit van een ander bestuursorgaan,
- b. op grond van een in enig wettelijk voorschrift voor het geval van buitengewone omstandigheden toegekende bevoegdheid of opgelegde verplichting in deze omstandigheden genomen,
- c. waartegen beroep openstaat casu openstaan bij een ander administratief beroepsinstantie,
- d. waartegen de belanghebbende administratief beroep had kunnen instellen.

Behandeling door een enkelvoudige, meervoudige kamer**Artikel X:4**

1. De zaken die bij het College aanhangig worden gemaakt, worden in behandeling genomen door een enkelvoudige kamer.
2. Indien een zaak naar het oordeel van de enkelvoudige kamer ongeschikt is voor behandeling door één rechter, verwijst zij deze naar een meervoudige kamer, waarin drie rechster zitting hebben. De enkelvoudige kamer kan ook in andere gevallen een zaak naar een meervoudige kamer verwijzen.
3. Indien een zaak naar het oordeel van de meervoudige kamer geschikt is voor verdere behandeling door één rechter, kan zij deze verwijzen naar een enkelvoudige kamer.
4. Verwijzing kan geschieden in elke stand van het geding. Een verwezen zaak wordt voortgezet in de stand waarin zij zich bevindt.

Artikel X:5

Degene die zitting heeft in een enkelvoudige kamer heeft tevens dezelfde de bevoegdheden en de verplichtingen van de voorzitter van de voorzitter van een meervoudige kamer.

Artikel X:6

Het College Het College kan aan een rechter-commissaris opdragen het vooronderzoek of een gedeelte daarvan te verrichten.

Wraking en verschoning van rechters**Artikel X:7**

Op verzoek van een partij kan elk van de rechters die een zaak behandelen, worden gewraakt op grond van feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden.

Artikel X:8

1. Het verzoek wordt gedaan zodra de feiten of omstandigheden aan de verzoeker bekend zijn geworden.
2. Het verzoek geschiedt schriftelijk en is gemotiveerd. Na de aanvang van het onderzoek ter zitting onderscheidenlijk na de aanvang van het horen van partijen of getuigen in het vooronderzoek kan het ook mondeling geschieden.
3. Alle feiten of omstandigheden moeten tegelijk worden voorgedragen.
4. Een volgend verzoek om wraking van dezelfde rechter wordt niet in behandeling genomen, tenzij feiten of omstandigheden worden voorgedragen die pas na het eerdere verzoek aan de verzoeker bekend zijn geworden.
5. Geschiedt het verzoek ter zitting, dan wordt het onderzoek ter zitting geschorst.

Artikel X:9

Een rechter wiens wraking is verzocht, kan in de wraking berusten.

Artikel X:10

1. Het verzoek om wraking wordt zo spoedig mogelijk ter zitting behandeld door een meervoudige kamer waarin de rechter wiens wraking is verzocht, geen zitting heeft.
 2. De verzoeker en de rechter wiens wraking is verzocht, worden in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. Het College kan ambtshalve of op verzoek van de verzoeker of de rechter wiens wraking is verzocht, bepalen dat zij niet in elkaars aanwezigheid zullen worden gehoord.
 3. Het College beslist zo spoedig mogelijk. Het College spreekt de beslissing in het openbaar uit. De beslissing is gemotiveerd en wordt onverwijld aan de verzoeker, de andere partijen en de rechter wiens wraking was verzocht medegedeeld.
 4. In geval van misbruik kan het College bepalen dat een volgend verzoek niet in behandeling wordt genomen. Hiervan wordt in de beslissing melding gemaakt.
 5. Tegen de beslissing staat geen rechtsmiddel open.
-

Artikel X:11

1. Elk van de rechters die een zaak behandelen kan, op grond van feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden, verzoeken zich te mogen verschonen.
2. Het verzoek geschiedt schriftelijk en is gemotiveerd. Na de aanvang van het onderzoek ter zitting, onderscheidenlijk na de aanvang van het horen van partijen of getuigen in het vooronderzoek kan het ook mondeling geschieden.
3. Geschiedt het verzoek ter zitting, dan wordt het onderzoek ter zitting geschorst.

Artikel X:12

1. Het verzoek om verschoning wordt zo spoedig mogelijk behandeld door een meervoudige kamer waarin de rechter die om verschoning heeft verzocht, geen zitting heeft.
2. Het College beslist zo spoedig mogelijk. De beslissing is gemotiveerd en wordt onverwijld aan partijen en de rechter die om verschoning had verzocht medegedeeld.
3. Tegen de beslissing staat geen rechtsmiddel open.

Partijen**Artikel X:13**

1. Natuurlijke personen, onbekwaam om in rechte te staan, worden in het geding vertegenwoordigd door hun vertegenwoordigers naar burgerlijk recht. **De wettelijke vertegenwoordiger behoeft niet de machtiging van de kantonrechter in het Burgerlijk Wetboek.**
2. De in het eerste lid bedoelde personen kunnen zelf in het geding optreden, indien zij tot redelijke waardering van hun belangen in staat kunnen worden geacht.
3. Indien geen wettelijke vertegenwoordiger aanwezig is, of deze niet beschikbaar is en de zaak spoedeisend is, kan het College een voorlopige vertegenwoordiger benoemen. De benoeming vervalt zodra een wettelijke vertegenwoordiger aanwezig is of de wettelijke vertegenwoordiger weer beschikbaar is.
4. **In geval van faillissement of surséance van betaling zijn de artikelen 22, 23 en 26 van de Faillissementswet van overeenkomstige toepassing. Artikel 22 lid 2 en 23 vinden geen toepassing, indien partijen vóór de faillietverklaring zijn uitgenodigd om op een zitting van het College te verschijnen.**

Artikel X:14

1. Een bestuursorgaan dat een college is, wordt in het geding vertegenwoordigd door een of meer door het bestuursorgaan aangewezen leden.
 2. De Staat wordt in het geding vertegenwoordigd door de Minister wie het aangaat onderscheidenlijk door een of meer van Ministers wie het aangaat.
-

Artikel X:15

1. Partijen kunnen zich laten bijstaan of door een gemachtigde laten vertegenwoordigen.
2. Het College kan van een gemachtigde een schriftelijke machtiging verlangen.
3. Het tweede lid is niet van toepassing ten aanzien van advocaten.

Artikel X:16

1. Het College kan tot de sluiting van het onderzoek ter zitting ambtshalve, op verzoek van een partij of op hun eigen verzoek, belanghebbenden in de gelegenheid stellen als partij aan het geding deel te nemen.
2. Indien het College vermoedt dat er onbekende belanghebbenden zijn, kan hij in het Advertentieblad van de Republiek Suriname doen aankondigen dat een zaak bij hem aanhangig is. Naast de aankondiging in het Advertentieblad van de Republiek Suriname kan ook een ander middel voor de aankondiging worden gebruikt.

Artikel X:17

1. Partijen die door het College zijn opgeroepen om in persoon dan wel in persoon of bij gemachtigde te verschijnen, al dan niet voor het geven van inlichtingen, zijn verplicht te verschijnen en de verlangde inlichtingen te geven.
2. Indien het een rechtspersoon betreft of een bestuursorgaan dat een college is, kan het College een of meer bepaalde bestuurders onderscheidenlijk een of meer bepaalde leden oproepen.

Artikel X:18

Partijen aan wie door het College is verzocht schriftelijk inlichtingen te geven, zijn verplicht de verlangde inlichtingen te geven.

Artikel X:19

1. Partijen die verplicht zijn inlichtingen te geven dan wel stukken over te leggen, kunnen, indien daarvoor gewichtige redenen zijn, het geven van inlichtingen dan wel het overleggen van stukken weigeren of het College mededelen dat uitsluitend hij kennis zal mogen nemen van de inlichtingen onderscheidenlijk de stukken.
 2. Het College beslist of de in het eerste lid bedoelde weigering onderscheidenlijk de beperking van de kennisneming gerechtvaardigd is.
 3. Indien het College heeft beslist dat de weigering gerechtvaardigd is, vervalt de verplichting.
 4. Indien het College heeft beslist dat de beperking van de kennisneming gerechtvaardigd is, kan hij slechts met toestemming van de andere partijen mede op de grondslag van die inlichtingen onderscheidenlijk die stukken uitspraak doen.
-

Artikel X:20

Indien een partij niet voldoet aan de verplichting te verschijnen, inlichtingen te geven, stukken over te leggen of mee te werken aan een onderzoek, kan het College daaruit de gevolgtrekkingen maken die hem geraden voorkomen.

Artikel X:21

1. Het College kan, indien de vrees bestaat dat kennisneming van stukken door een partij haar lichamelijke of geestelijke gezondheid zou schaden, bepalen dat deze kennisneming is voorbehouden aan een gemachtigde die advocaat of arts is dan wel daarvoor van het College bijzondere toestemming heeft gekregen.
2. Het College kan, indien kennisneming van stukken door een partij de persoonlijke levenssfeer van een ander onevenredig zou schaden, bepalen dat deze kennisneming is voorbehouden aan een gemachtigde die advocaat of arts is dan wel daarvoor van het College bijzondere toestemming heeft gekregen.

Getuigen, deskundigen en tolken**Artikel X:22**

1. Ieder die door het College als getuige wordt opgeroepen, is verplicht aan de oproeping gevolg te geven en getuigenis af te leggen.
2. In de oproeping worden vermeld de plaats en het tijdstip waarop de getuige zal worden gehoord, de feiten waarop het horen betrekking zal hebben en de gevolgen die zijn verbonden aan het niet verschijnen.
3. **De ter zake dit onderwerp relevante artikelen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn van overeenkomstige toepassing.**
4. Het College kan bepalen dat getuigen niet zullen worden gehoord dan na het afleggen van de eed of de belofte. Zij leggen in dat geval de eed of de belofte af dat zij zullen zeggen de gehele waarheid en niets dan de waarheid.

Artikel X:23

1. De deskundige die zijn benoeming heeft aanvaard, is verplicht zijn opdracht onpartijdig en naar beste weten te vervullen.
2. **De ter zake dit onderwerp relevante artikelen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn van overeenkomstige toepassing.**

Artikel X:24

1. De tolk die zijn benoeming heeft aanvaard en die door het College wordt opgeroepen, is verplicht aan de oproeping gevolg te geven en zijn opdracht onpartijdig en naar beste weten te vervullen. **De ter zake dit onderwerp relevante artikelen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn van overeenkomstige toepassing.**
 2. In de oproeping worden vermeld de plaats en het tijdstip waarop de opdracht moet
-

worden vervuld en de gevolgen die zijn verbonden aan het niet verschijnen.

Artikel X:25

1. Aan de door het College opgeroepen getuigen, deskundigen en tolken en de deskundigen die een onderzoek hebben ingesteld, wordt ten laste van de Staat een vergoeding toegekend. Het bij en krachtens de Wet tarieven in strafzaken bepaalde is van overeenkomstige toepassing.
2. De partij die een getuige of deskundige heeft meegebracht of opgeroepen, dan wel aan wie een verslag van een deskundige is uitgebracht, is aan deze een vergoeding verschuldigd.

Verzending van stukken

Artikel X:26

1. Oproepingen, de uitnodiging om op een zitting van het College te verschijnen, alsmede de verzending van een afschrift van de uitspraak en van het proces-verbaal van de mondelinge uitspraak geschieden door de griffier bij aangetekende brief of bij brief met ontvangstbevestiging, tenzij het College anders bepaalt.
2. Voor het overige geschiedt de verzending van stukken door de griffier bij gewone brief, tenzij het College anders bepaalt.
3. In een brief wordt de datum van verzending vermeld.

Artikel X:27

Indien het beroepschrift is ingediend door twee of meer personen, kan worden volstaan met verzending van de oproeping, de uitnodiging om op een zitting van het College te verschijnen, de op de zaak betrekking hebbende stukken en een afschrift van de uitspraak of van het proces-verbaal van de mondelinge uitspraak aan de persoon die als eerste in het beroepschrift is vermeld.

Afdeling 2 Behandeling van het beroep

Vooronderzoek

Artikel X:28

1. Binnen vier weken na de dag van verzending van het beroepschrift aan het bestuursorgaan zendt dit de op de zaak betrekking hebbende stukken aan het College en dient het een verweerschrift in.
2. Het College kan de in het eerste lid bedoelde termijn verlengen.

Artikel X:29

1. Het College kan de indiener van het beroepschrift in de gelegenheid stellen schriftelijk te repliceren. In dat geval wordt het bestuursorgaan in de gelegenheid gesteld schriftelijk te dupliceren. Het College stelt de termijnen voor repliek en dupliek vast.
-

2. Het College stelt andere partijen dan de in het eerste lid bedoelde in de gelegenheid om ten minste eenmaal een schriftelijke uiteenzetting over de zaak te geven. Hij stelt hiervoor een termijn vast.

Artikel X:30

1. Het College kan partijen oproepen om in persoon dan wel in persoon of bij gemachtigde te verschijnen om te worden gehoord, al dan niet voor het geven van inlichtingen. Indien niet alle partijen worden opgeroepen, worden de niet opgeroepen partijen in de gelegenheid gesteld het horen bij te wonen en een uiteenzetting over de zaak te geven.
2. Van het geven van inlichtingen wordt door de griffier een proces-verbaal opgemaakt.
3. Het wordt door de voorzitter en de griffier ondertekend. Bij verhindering van de voorzitter of de griffier wordt dit in het proces-verbaal vermeld.

Artikel X:31

1. Het College kan partijen en anderen verzoeken binnen een door hem te bepalen termijn schriftelijk inlichtingen te geven en onder hen berustende stukken in te zenden.
2. Bestuursorganen zijn, ook als zij geen partij zijn, verplicht aan het verzoek, bedoeld in het eerste lid, te voldoen.
3. Werkgevers van partijen zijn, ook als zij geen partij zijn, verplicht aan het verzoek, bedoeld in het eerste lid, te voldoen.

Artikel X:32

1. Het College kan getuigen oproepen.
2. Het College deelt de namen en woonplaatsen van de getuigen, de plaats en het tijdstip waarop dezen zullen worden gehoord en de feiten waarop het horen betrekking zal hebben, ten minste een week tevoren aan partijen mee.
3. De ter zake dit onderwerp relevante artikelen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel X:33

1. Het College kan een deskundige benoemen voor het instellen van een onderzoek.
 2. Bij de benoeming worden vermeld de opdracht die moet worden vervuld en de termijn, bedoeld in het vierde lid.
 3. Van het voornemen tot het benoemen van een deskundige als bedoeld in het eerste lid wordt aan partijen mededeling gedaan. Het College kan partijen in de gelegenheid stellen om hun wensen omtrent het onderzoek binnen een door hem te bepalen termijn schriftelijk aan hem kenbaar te maken.
 4. Het College stelt een termijn binnen welke de deskundige aan hem een schriftelijk verslag van het onderzoek uitbrengt.
 5. Partijen kunnen binnen vier weken na de dag van verzending van het verslag aan hen
-

schriftelijk hun zienswijze met betrekking tot het verslag naar voren brengen.

6. Het College kan de in het vijfde lid bedoelde termijn verlengen.

Artikel X:34

Het College kan tolken benoemen.

Artikel X:35

1. Het College kan een onderzoek ter plaatse instellen. Hij heeft daarbij toegang tot elke plaats voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.
2. Bestuursorganen verlenen de medewerking die in het belang van het onderzoek is vereist.
3. Van plaats en tijdstip van het onderzoek wordt aan partijen mededeling gedaan. Zij kunnen bij het onderzoek aanwezig zijn.
4. Van het onderzoek wordt door de griffier een proces-verbaal opgemaakt.
5. Het wordt door de voorzitter en de griffier ondertekend. Bij verhindering van de voorzitter of de griffier wordt dit in het proces-verbaal vermeld.

Vereenvoudigede behandeling

Artikel X:36

Totdat partijen zijn uitgenodigd om op een zitting van het College te verschijnen, kan het College het onderzoek sluiten, indien voortzetting van het onderzoek niet nodig is, omdat:

- a. het College kennelijk onbevoegd is,
- b. het beroep kennelijk niet-ontvankelijk is,
- c. het beroep kennelijk ongegrond is, of
- d. het beroep kennelijk gegrond is.

Artikel X:37

1. Totdat partijen zijn uitgenodigd om op een zitting van het College te verschijnen, kan het College het onderzoek sluiten, indien voortzetting van het onderzoek niet nodig is, omdat het bestuursorgaan kennelijk ten onrechte heeft ingestemd met rechtstreeks beroep bij het College.
2. In dat geval strekt de uitspraak ertoe dat het bestuursorgaan het beroepschrift als bezwaarschrift behandelt.

Beroep bij niet tijdig handelen

Artikel X:38

1. Indien het beroep is gericht tegen het niet tijdig nemen van een besluit, doet het College binnen acht weken nadat het beroepschrift is ontvangen, tenzij het College een onderzoek ter zitting nodig acht.
 2. Indien het College een onderzoek ter zitting nodig acht, deelt hij dit zo spoedig mogelijk aan partijen mede.
-

3. Indien het beroep gegrond is, stelt het College desgevraagd tevens de hoogte van de van de dwangsom vast, overeenkomstig het bepaalde in artikel XXX.
4. Indien het beroep gegrond is en nog geen besluit is bekendgemaakt, bepaalt het College dat het bestuursorgaan binnen twee weken na de dag waarop de uitspraak wordt verzonden alsnog een besluit bekendmaakt.
5. Het College verbindt aan zijn uitspraak een nadere dwangsom voor iedere dag dat het bestuursorgaan in gebreke blijft de uitspraak na te leven.
6. In bijzondere gevallen of indien de naleving van andere wettelijke voorschriften daartoe noopt, kan het College een andere termijn bepalen of een andere voorziening treffen.
7. Indien verzet wordt gedaan tegen een vonnis op grond van artikel X:36, beslist het College daarover binnen zes weken.
8. Indien het verzet gegrond is, beslist het College zo snel als mogelijk over het beroep.

Onderzoek ter zitting

Artikel X:39

Na afloop van het vooronderzoek worden partijen ten minste drie weken tevoren uitgenodigd om op een in de uitnodiging te vermelden plaats en tijdstip op een zitting van het College te verschijnen.

Artikel X:40

Het College kan bepalen dat het onderzoek ter zitting achterwege blijft indien partijen daarvoor toestemming hebben verleend. Als het College bepaalt dat het onderzoek of het nadere onderzoek ter zitting achterwege blijft, sluit hij het onderzoek.

Artikel X:41

Tot tien dagen voor de zitting kunnen partijen nadere stukken indienen.

Artikel X:42

Het College kan een partij oproepen om in persoon dan wel in persoon of bij gemachtigde te verschijnen, al dan niet voor het geven van inlichtingen.

Artikel X:43

Het College kan getuigen oproepen en deskundigen en tolken benoemen.

Artikel X:44

1. De voorzitter heeft de leiding van de zitting.
 2. De griffier houdt aantekening van het verhandelde ter zitting.
 3. De griffier maakt van de zitting een proces-verbaal op indien het College dit ambtshalve of op verzoek van een partij die daarbij belang heeft, bepaalt.
 4. Het bevat de namen van de rechter of de rechters die de zaak behandelt onderscheidenlijk
-

behandelen, die van partijen en van hun vertegenwoordigers of gemachtigden die op de zitting zijn verschenen en van degenen die hen hebben bijgestaan, en die van de getuigen, deskundigen en tolken die op de zitting zijn verschenen.

5. Het houdt een vermelding in van hetgeen op de zitting met betrekking tot de zaak is voorgevallen.
6. Het wordt door de voorzitter en de griffier ondertekend. Bij verhindering van de voorzitter of de griffier wordt dit in het proces-verbaal vermeld.
7. Aan het proces-verbaal kunnen overgelegde pleitnotities worden gehecht.
8. Het College kan bepalen dat de verklaring van een partij, getuige of deskundige geheel in het proces-verbaal zal worden opgenomen. In dat geval wordt de verklaring onverwijld op schrift gesteld en aan de partij, getuige of deskundige voorgelezen. Deze mag daarin wijzigingen aanbrengen, die op schrift worden gesteld en aan de partij, getuige of deskundige worden voorgelezen. De verklaring wordt door de partij, getuige of deskundige ondertekend. Heeft ondertekening niet plaats, dan wordt de reden daarvan in het proces-verbaal vermeld.
9. De griffier die een proces-verbaal opmaakt, zendt dit aan partijen.

Artikel X:45

1. De zitting is openbaar.
2. Het College kan bepalen dat het onderzoek ter zitting geheel of gedeeltelijk zal plaatshebben met gesloten deuren:
 - a. in het belang van de openbare orde of de goede zeden,
 - b. in het belang van de veiligheid van de Staat,
 - c. indien de belangen van minderjarigen of de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van partijen dit eisen, of
 - d. indien openbaarheid het belang van een goede rechtspleging ernstig zou schaden.

Artikel X:46

1. Het College kan het onderzoek ter zitting schorsen. Hij kan daarbij bepalen dat het vooronderzoek wordt hervat.
 2. Indien bij de schorsing geen tijdstip van de nadere zitting is bepaald, bepaalt het College dit zo spoedig mogelijk. De griffier doet zo spoedig mogelijk mededeling aan partijen van het tijdstip van de nadere zitting.
 3. In de gevallen waarin schorsing van het onderzoek ter zitting heeft plaatsgevonden, wordt de zaak op de nadere zitting hervat in de stand waarin zij zich bevond.
 4. Het College kan bepalen dat het onderzoek ter zitting opnieuw wordt aangevangen.
 5. Het College kan bepalen dat de nadere zitting achterwege blijft indien partijen daarvoor toestemming hebben gegeven.
-

Artikel X:47

1. Het College sluit het onderzoek ter zitting, wanneer hij van oordeel is dat het is voltooid.
2. Voordat het onderzoek ter zitting wordt gesloten, hebben partijen het recht voor het laatst het woord te voeren.
3. Zodra het onderzoek ter zitting is gesloten, deelt de voorzitter mee wanneer uitspraak zal worden gedaan.

Uitspraak**Artikel X:48**

1. Tenzij mondeling uitspraak wordt gedaan, doet het College binnen zes weken na de sluiting van het onderzoek schriftelijk uitspraak.
2. In bijzondere omstandigheden kan het College deze termijn met ten hoogste zes weken verlengen.
3. Van deze verlenging wordt aan partijen mededeling gedaan.

Artikel X:49

1. Het College kan na de sluiting van het onderzoek ter zitting onmiddellijk mondeling uitspraak doen. De uitspraak kan voor ten hoogste een week worden verdaagd onder aanzegging aan partijen van het tijdstip van de uitspraak.
2. De mondelinge uitspraak bestaat uit de beslissing en de gronden van de beslissing.
3. Van de mondelinge uitspraak wordt door de griffier een proces-verbaal opgemaakt.
4. Het wordt door de voorzitter en de griffier ondertekend. Bij verhindering van de voorzitter of de griffier wordt dit in het proces-verbaal vermeld.
5. Het College spreekt de beslissing, bedoeld in het tweede lid, in het openbaar uit, in tegenwoordigheid van de griffier. Daarbij wordt vermeld door wie, binnen welke termijn en bij welke bestuursrechter welk rechtsmiddel kan worden aangewend.
6. De mededeling, bedoeld in het vijfde lid, tweede volzin, wordt in het proces-verbaal vermeld.

Artikel X:50

1. Indien het College van oordeel is dat het onderzoek niet volledig is geweest, kan hij het heropenen. Het College bepaalt daarbij op welke wijze het onderzoek wordt voortgezet.
2. De griffier doet zo spoedig mogelijk mededeling daarvan aan partijen.

Artikel X:51

1. Het College doet uitspraak op de grondslag van het beroepschrift, de overgelegde stukken, het verhandelde tijdens het vooronderzoek en het onderzoek ter zitting.
 2. Het College vult ambtshalve de rechtsgronden aan.
 3. Het College kan ambtshalve de feiten aanvullen.
-

Artikel X:52

De uitspraak strekt tot:

- a. onbevoegdverklaring van het College,
- b. niet-ontvankelijkverklaring van het beroep,
- c. ongegrondverklaring van het beroep, of
- d. gegrondverklaring van het beroep.

Artikel X:53

1. Indien het College het beroep gegrond verklaart, vernietigt hij het bestreden besluit geheel of gedeeltelijk.
2. De vernietiging van een besluit of een gedeelte van een besluit brengt vernietiging van de rechtsgevolgen van dat besluit of van het vernietigde gedeelte daarvan mee.
3. Het College kan bepalen dat de rechtsgevolgen van het vernietigde besluit of het vernietigde gedeelte daarvan geheel of gedeeltelijk in stand blijven.
4. Het College kan, het bestuursorgaan opdragen een nieuw besluit te nemen of een andere handeling te verrichten met inachtneming van zijn aanwijzingen of het kan besluiten dat zijn uitspraak in de plaats treedt van het vernietigde besluit of het vernietigde gedeelte daarvan.
5. Het College kan het bestuursorgaan een termijn stellen voor het nemen van het nieuwe besluit of het verrichten van de andere handeling, en kan zo nodig een voorlopige voorziening treffen. Daarbij bepaalt hij het tijdstip waarop de voorlopige voorziening vervalt.
6. Het College kan bepalen dat de voorlopige voorziening vervalt op een tijdstip na de uitspraak van het College.
7. Het College kan bepalen dat, indien of zolang het bestuursorgaan niet voldoet aan een uitspraak, het bestuursorgaan aan een door hem aangewezen partij een in de uitspraak vast te stellen dwangsom verbeurt.

Artikel X:54

Indien het College een beschikking tot het opleggen van een bestuurlijke boete vernietigt, neemt hij een beslissing omtrent het opleggen van de boete en bepaalt hij dat zijn uitspraak in zoverre in de plaats treedt van de vernietigde beschikking.

Artikel X:55

1. Indien een beroep gegrond wordt verklaard kan het College een bestuursorgaan veroordelen tot het vergoeding van schade, indien gronden daartoe aanwezig zijn.
 2. Indien het College niet of niet volledig de omvang van de vergoeding kan vaststellen bij het doen van haar uitspraak, zal zij oordelen dat het onderzoek zal worden heropend ter voorbereiding van een nadere beslissing hieromtrent. Het College deelt alsdan mede hoe het onderzoek zal worden voortgezet.
-

Artikel X:56

1. In geval van intrekking van het beroep omdat het bestuursorgaan geheel of gedeeltelijk aan de indiener van het beroepschrift is tegemoetgekomen, kan het bestuursorgaan op verzoek van de indiener bij afzonderlijke uitspraak tot vergoeding van schade worden veroordeeld. Het verzoek wordt gedaan tegelijk met de intrekking van het beroep. Indien aan dit vereiste niet is voldaan, wordt het verzoek niet-ontvankelijk verklaard.
2. Het College stelt de verzoeker zo nodig in de gelegenheid het verzoek schriftelijk toe te lichten en stelt het bestuursorgaan in de gelegenheid een verweerschrift in te dienen. Hij stelt hiervoor termijnen vast. Indien het verzoek mondeling wordt gedaan, kan het College bepalen dat het toelichten van het verzoek en het voeren van verweer onmiddellijk mondeling geschieden.
3. Indien het toelichten van het verzoek en het voeren van verweer mondeling zijn geschied, sluit het College het onderzoek.

Artikel X:57

Het College is bij uitsluiting bevoegd een partij te veroordelen in de kosten die een andere partij in verband met de behandeling van het beroep bij het College, en van het bezwaar of van het administratief beroep redelijkerwijs heeft moeten maken. Een natuurlijke persoon kan slechts in de kosten worden veroordeeld in geval van kennelijk onredelijk gebruik van procesrecht.

Bij staatsbesluit worden nadere regels gesteld over de kosten waarop een veroordeling als bedoeld in de eerste volzin uitsluitend betrekking kan hebben en over de wijze waarop bij de uitspraak het bedrag van de kosten wordt vastgesteld.

Artikel X:58

In geval van intrekking van het beroep omdat het bestuursorgaan geheel of gedeeltelijk aan de indiener van het beroepschrift is tegemoetgekomen, kan het bestuursorgaan op verzoek van de indiener bij afzonderlijke uitspraak in de kosten worden veroordeeld. Het verzoek wordt gedaan tegelijk met de intrekking van het beroep. Indien aan dit vereiste niet is voldaan, wordt het verzoek niet-ontvankelijk verklaard.

Artikel X:59

1. De schriftelijke uitspraak vermeldt:
 - a. de namen van partijen en van hun vertegenwoordigers of gemachtigden,
 - b. de gronden van de beslissing,
 - c. de beslissing,
 - d. de naam van de rechter of de namen van de rechters die de zaak heeft onderscheidenlijk hebben behandeld,
 - e. de dag waarop de beslissing is uitgesproken, en
 - f. door wie, binnen welke termijn en bij welke bestuursrechter welk rechtsmiddel kan
-

worden aangewend.

2. Indien de uitspraak strekt tot gegrondverklaring van het beroep, wordt in de uitspraak vermeld welke geschreven of ongeschreven rechtsregel of welk algemeen rechtsbeginsel geschonden wordt geoordeeld.
3. De uitspraak wordt ondertekend door de voorzitter en de griffier. Bij verhindering van de voorzitter of de griffier wordt dit in de uitspraak vermeld.

Artikel X:60

Het College spreekt de beslissing in het openbaar uit, in tegenwoordigheid van de griffier.

Artikel X:61

1. Binnen twee weken na de dagtekening van de uitspraak zendt de griffier kosteloos een afschrift van de uitspraak of van het proces-verbaal van de mondelinge uitspraak aan partijen.
2. Anderen dan partijen kunnen afschriften of uittreksels van de uitspraak of van het proces-verbaal van de mondelinge uitspraak verkrijgen. Met betrekking tot de kosten is het bij en krachtens de Wet tarieven in strafzaken bepaalde van overeenkomstige toepassing.

Artikel X:62

Indien het College bepaalt dat zijn uitspraak in de plaats treedt van het vernietigde besluit, wordt de uitspraak bovendien overeenkomstig de voor dat besluit voorgeschreven wijze bekendgemaakt door het bevoegde bestuursorgaan.

Voorlopige voorziening en onmiddellijke uitspraak in de hoofdzaak

Artikel X:63

1. Indien tegen een besluit bij het College beroep is ingesteld dan wel, voorafgaand aan een mogelijk beroep bij het College, bezwaar is gemaakt of administratief beroep is ingesteld, kan de voorzieningenrechter van het College die bevoegd is of kan worden in de hoofdzaak, op verzoek een voorlopige voorziening treffen indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist.
 2. Indien bij het College beroep is ingesteld, kan een verzoek om voorlopige voorziening worden gedaan door een partij in de hoofdzaak.
 3. Indien voorafgaand aan een mogelijk beroep bij het College bezwaar is gemaakt of administratief beroep is ingesteld, kan een verzoek om voorlopige voorziening worden gedaan door de indiener van het bezwaarschrift, onderscheidenlijk door de indiener van het beroepschrift of door de belanghebbende die geen recht heeft tot het instellen van administratief beroep.
 4. De indiener van het verzoekschrift die bezwaar heeft gemaakt dan wel beroep heeft ingesteld, legt daarbij een afschrift van het bezwaar- of beroepschrift over.
 5. Indien een verzoek om voorlopige voorziening is gedaan nadat bezwaar is gemaakt of
-

administratief beroep is ingesteld en op dit bezwaar of beroep wordt beslist voordat de zitting heeft plaatsgevonden, wordt de verzoeker in de gelegenheid gesteld beroep bij het College in te stellen. Het verzoek om voorlopige voorziening wordt gelijkgesteld met een verzoek dat wordt gedaan hangende het beroep bij het College.

Artikel X:64

1. Partijen worden zo spoedig mogelijk uitgenodigd om op een in de uitnodiging te vermelden plaats en tijdstip op een zitting te verschijnen. Binnen een door de voorzieningenrechter te bepalen termijn zendt het bestuursorgaan de op de zaak betrekking hebbende stukken aan hem
2. Indien administratief beroep is ingesteld, wordt het beroepsorgaan eveneens uitgenodigd om op de zitting te verschijnen. Het beroepsorgaan wordt in de gelegenheid gesteld ter zitting een uiteenzetting over de zaak te geven.
3. Indien de voorzieningenrechter kennelijk onbevoegd is of het verzoek kennelijk niet-ontvankelijk, kennelijk ongegrond of kennelijk gegrond is, kan de voorzieningenrechter uitspraak doen zonder toepassing van het eerste lid.
4. Indien onverwijld spoed dat vereist en partijen daardoor niet in hun belangen worden geschaad, kan de voorzieningenrechter ook in andere gevallen uitspraak doen zonder toepassing van het eerste lid.

Artikel X:65

1. De voorzieningenrechter doet zo spoedig mogelijk schriftelijk of mondeling uitspraak.
2. De uitspraak strekt tot:
 - a. onbevoegdverklaring van de voorzieningenrechter,
 - b. niet-ontvankelijkverklaring van het verzoek,
 - c. afwijzing van het verzoek, of
 - d. gehele of gedeeltelijke toewijzing van het verzoek.
3. De griffier zendt onverwijld een afschrift van de uitspraak of van het proces-verbaal van de mondelinge uitspraak kosteloos aan partijen.

Artikel X:66

1. De voorzieningenrechter kan in zijn uitspraak bepalen wanneer de voorlopige voorziening vervalt.
 2. De voorlopige voorziening vervalt in ieder geval zodra:
 - a. de termijn voor het instellen van beroep bij het College tegen het besluit dat op bezwaar of in administratief beroep is genomen, ongebruikt is verstreken,
 - b. het bezwaar of het beroep is ingetrokken, of
 - c. het College uitspraak heeft gedaan, tenzij in de uitspraak een latere dag van einde van de voorlopige voorziening wordt gegeven.
-

Artikel X:67

Indien het verzoek wordt gedaan indien beroep bij het College is ingesteld en de voorzieningenrechter van oordeel is dat na de zitting, nader onderzoek redelijkerwijs niet kan bijdragen aan de beoordeling van de zaak, kan hij onmiddellijk uitspraak doen in de hoofdzaak.

Artikel X:68

1. De voorzieningenrechter kan, ook ambtshalve, een voorlopige voorziening opheffen of wijzigen
2. Indien voorafgaand aan een mogelijk beroep bij het College bezwaar is gemaakt of administratief beroep is ingesteld, kan een verzoek om opheffing of wijziging eveneens worden gedaan door een belanghebbende die door de voorlopige voorziening rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen, door het bestuursorgaan of door het beroepsorgaan.
3. Indien een verzoek om opheffing of wijziging is gedaan door het bestuursorgaan of het beroepsorgaan en het verzoek geheel of gedeeltelijk wordt toegewezen, kan de uitspraak inhouden dat het betaalde griffierecht door de griffier aan het bestuursorgaan wordt terugbetaald.

Herziening**Artikel X:69**

Het College kan op verzoek van een partij een onherroepelijk geworden uitspraak herzien op grond van feiten of omstandigheden die:

- a. hebben plaatsgevonden vóór de uitspraak,
- b. bij de indiener van het verzoekschrift vóór de uitspraak niet bekend waren en redelijkerwijs niet bekend konden zijn, en
- c. waren zij bij het College eerder bekend geweest, tot een andere uitspraak zouden hebben kunnen leiden.

SECTIE 2 - ALTERNATIEVE GESCHILLENBESLECHTING**TITEL . 1 CENTRUM VOOR ALTERNATIEVE GESCHILLENBESLECHTING****Artikel . X. 1 Centrum voor Alternatieve Geschillenbeslechting**

1 . Een door het Ministerie van Justitie en Politie aangewezen entiteit zal het Centrum voor Alternatieve Geschillenbeslechting, hierna te noemen: "het Centrum" opereren en beheren
 2.Het doel van het Centrum is om faciliteiten te bieden voor mediation, conciliation en arbitrage van geschillen tussen partijen in overeenstemming met de bepalingen van deze wet, het Burgerlijk Wetboeken het wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikel X. 2 Het Centrum heeft een raad van bestuur en een secretariaat alsmede een panel van mediators, conciliators en arbiters.

Artikel X 3 De raad van bestuur

De raad van bestuur bestaat uit drie vertegenwoordigers uit de particuliere sector en drie vertegenwoordigers van de overheid. Bij ontstentenis of aanwezigheid kan een bestuurder worden vertegenwoordigd door een plaatsvervanger.

Artikel X.4 Taken van de raad van bestuur

(1) De raad van bestuur heeft als taak:

- (a) het vaststellen van een administratief en financieel reglement voor het Centrum;
- (b) het vaststellen een reglement van orde voor het bestuur en het panel, alsmede vaststelling van de procedures voor mediation, conciliation en arbitrage;
- (c) het bepalen van de arbeidsvoorwaarden van de secretaris-generaal en de plaatsvervangend secretaris-generaal;
- (e) het opstellen en aannemen van de jaarlijkse begroting van de inkomsten en uitgaven van het Centrum;
- (f) opmaken en vaststellen van het jaarverslag van het Centrum.

De hierboven bedoelde besluiten worden met een twee/derde meerderheid van de leden van de raad van bestuur vastgesteld.

(2) De raad van bestuur kan ook commissies instellen die zij noodzakelijk acht..

artikel X.5

(1) De raad van bestuur houdt jaarlijks ten minste een vergadering. Vergaderingen worden gehouden op verzoek van de voorzitter , de secretaris-generaal of op verzoek van ten minste vijf leden van de raad.

(2) Elk lid van de raad van bestuur heeft een stem en, tenzij anders bepaald, worden alle besluiten van het Centrum genomen met een gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

(3) De raad van bestuur kan besluiten nemen, buiten vergadering om, mits met een dergelijke besluit is genomen met een meerderheid van twee derde van de leden, De stemming wordt als geldig beschouwd, indien de meerderheid van de leden van de Raad hun stem binnen de bij de genoemde procedure vastgestelde termijn heeft uitgebracht.

artikel X.6

De leden van de raad van bestuur hebben geen recht op een beloning.

Artikel X.7 Het secretariaat

(1) Het secretariaat bestaat uit een secretaris-generaal, een of meer plaatsvervangende secretarissen - generaal en het personeel.

(2) De secretaris-generaal en elke plaatsvervangend secretaris - generaal worden gekozen door de raad van bestuur met een meerderheid van twee/derde van haar leden op voordracht van de voorzitter, voor een termijn van dienst van ten hoogste zes jaar en komen in aanmerking voor herverkiezing.

Na overleg met de leden van de raad van bestuur, zal de voorzitter een of meer kandidaten voordragen voor elk van de functies.

(3) De functie van secretaris-generaal en de plaatsvervangend secretaris - generaal is onverenigbaar met de uitoefening van een politieke functie. Een secretaris-generaal of plaatsvervangend secretaris-generaal kan geen ander dienstverband hebben of andere werkzaamheden uitoefenen, dan met voorafgaande toestemming van de raad van bestuur.

(4) Bij afwezigheid, belet of in geval van de secretaris-generaal of wanneer er een vacature is voor de functie van secretaris-generaal, treedt de plaatsvervangend secretaris-generaal op als secretaris-generaal. Als er meer dan een plaatsvervangend secretaris - generaal is, zal de raad van bestuur van tevoren de volgorde bepalen waarin zij zullen optreden als secretaris-generaal.

Artikel X.8 Vertegenwoordiging

De secretaris-generaal vertegenwoordigt het Centrum in en buiten rechte en is verantwoordelijk voor de administratie, waaronder het aannemen van personeel, in overeenstemming met de door de raad van bestuur vastgestelde regels. Hij zal tevens de functie van griffier uitvoeren en is bevoegd om overeenkomsten van mediation en conciliation te authenticeren, en daarvan en van arbitrale vonnissen afschriften te verstrekken. .

Artikel X.9 Het Panel

(1) Het Panel van Mediators, bemiddelaars en arbiters bestaat uit gekwalificeerde personen die bereid zijn om daarin zitting te nemen, en die in overeenstemming met de door de raad van bestuur vastgestelde regels worden.

(2) Personen aangewezen om zitting te nemen in de panels, dienen personen van onbesproken gedrag en bekwaam te zijn op het gebied van recht, handel, industrie en financiën. Zij kunnen worden ingeroepen om een onafhankelijk oordeel te geven. De bekwaamheid op het gebied van het recht is van bijzonder belang in het geval van personen die op de Lijst van Arbiters staan vermeld.

(3) Bij de beoordeling op geschiktheid, besteedt de voorzitter, naast deskundigheid als hiervoor bedoeld, tevens aandacht aan de aanwezigheid van kennis en deskundigheid ter zake van de belangrijkste rechtssystemen in de wereld alsmede van de belangrijkste economische activiteiten.

(4) De panelleden worden benoemd voor een periode van zes jaar en zijn herbenoembaar voor een gelijke periode.

(5) De panelleden blijven hun bevoegdheid behouden na afloop van de zittingstermijn, totdat hun opvolgers zijn benoemd.

Artikel X.10 Financiering van het Centrum XXXXXXXX

TITLE II. ARBITRAGE (boek 4 RV concept BW)**AFDELING 1 De overeenkomst tot arbitrage en de benoeming tot arbiter****Artikel 1020**

1. Partijen kunnen bij overeenkomst geschillen die tussen hen uit een bepaalde, al dan niet uit een overeenkomst voortvloeiende, rechtsbetrekking zijn ontstaan dan wel zouden kunnen ontstaan, aan arbitrage onderwerpen.
2. De overeenkomst tot arbitrage betreft zowel het compromis waarbij de partijen zich verbinden om een tussen hen bestaand geschil aan arbitrage te onderwerpen als het arbitraal beding waarbij de partijen zich verbinden om geschillen die tussen hen zouden kunnen ontstaan, aan arbitrage te onderwerpen.
3. De overeenkomst tot arbitrage mag niet leiden tot de vaststelling van rechtsgevolgen die niet ter vrije bepaling van de partijen staan.
4. Bij overeenkomst kunnen tevens aan arbitrage worden onderworpen:
 - a. de enkele vaststelling van de hoedanigheid of van de toestand van zaken;
 - b. de enkele bepaling van de hoogte van een schadevergoeding of van een verschuldigde geldsom;
 - c. de aanvulling of wijziging van de rechtsbetrekking, bedoeld in lid 1.
5. Onder de overeenkomst tot arbitrage wordt mede begrepen een arbitraal beding dat is opgenomen in de partijen bindende statuten of reglementen.
6. Een arbitragereglement waarnaar in een overeenkomst tot arbitrage wordt verwezen, wordt geacht deel van die overeenkomst uit te maken.

Artikel 1021

De overeenkomst tot arbitrage wordt bewezen door een geschrift. Daarvoor is voldoende een geschrift dat in arbitrage voorziet of dat verwijst naar algemene voorwaarden die in arbitrage voorzien, en dat door of namens de wederpartij uitdrukkelijk of stilzwijgend is aanvaard.

Artikel 1022

- ~~1. De rechter bij wie een geschil aanhangig is gemaakt waarover een overeenkomst tot arbitrage is gesloten, verklaart zich onbevoegd, indien een partij zich vóór alle wesen op het bestaan van deze overeenkomst beroept, tenzij de overeenkomst ongeldig is.~~
- ~~2. Een overeenkomst tot arbitrage belet niet dat een partij de gewone rechter verzoekt om een maatregel tot bewaring van recht dan wel zich wendt tot de kantonrechter in kort geding overeenkomstig artikel 226; deze besluit in dit geval met inachtneming van artikel 1051.~~
- ~~3. Een overeenkomst van arbitrage belet niet dat een partij de gewone rechter verzoekt een voorlopig getuigenverhoor, een voorlopig deskundigenbericht of een voorlopige plaatsopneming en bezichtiging te bevelen, tenzij ten tijde van dit verzoek arbiters zijn benoemd. Artikel 167 lid 1 vindt toepassing alsof geen overeenkomst tot arbitrage van kracht is.~~

Artikel 1023

Iedere handelingsbekwame, natuurlijke persoon kan tot arbiter worden benoemd. Geen persoon is om reden van zijn nationaliteit van benoeming uitgesloten, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

Artikel 1024

1. Het compromis bevat een aanduiding van hetgeen de partijen aan arbitrage wensen te onderwerpen.
2. Door het sluiten van een compromis is de zaak aanhangig, tenzij de partijen een andere wijze van aanhangig maken zijn overeengekomen.
3. Indien de partijen zijn overeengekomen dat de benoeming van de arbiter of arbiters, of een of meer van hen, door een derde zal geschieden, zendt de meest gerede partij een afschrift van het compromis aan die derde.

Artikel 1025

1. In geval van een arbitraal beding is een zaak aanhangig op de dag van de ontvangst van een schriftelijke mededeling waarbij een partij aan haar wederpartij bericht tot arbitrage over te gaan. Die mededeling bevat een aanduiding van hetgeen de partij die de zaak aanhangig maakt, aan arbitrage wenst te onderwerpen.
2. Indien de partijen zijn overeengekomen dat de benoeming van de arbiter of arbiters, of een of meer van hen, door een derde zal geschieden, zendt de partij die tot arbitrage overgaat een afschrift van de mededeling aan die derde.
3. De partijen kunnen overeenkomen dat de zaak op een andere wijze aanhangig wordt gemaakt dan voorzien in dit artikel.

Artikel 1026

1. Een scheidsgerecht heeft een oneven aantal arbiters. Het kan ook uit één arbiter bestaan.
2. Indien de partijen het aantal arbiters niet zijn overeengekomen, of indien een overeengekomen wijze van bepaling van het aantal niet wordt uitgevoerd en de partijen niet alsnog tot overeenstemming komen over het aantal, wordt dat aantal op verzoek van de meest gerede partij bepaald door de kantonrechter.
3. Indien de partijen een even aantal arbiters zijn overeengekomen, benoemen deze arbiters een aanvullend arbiter als voorzitter van het scheidsgerecht.
4. Bij gebreke van overeenstemming tussen de arbiters wordt deze aanvullend arbiter, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen, op verzoek van de meest gerede partij benoemd door de kantonrechter.

Artikel 1027

1. De arbiter of arbiters wordt of worden benoemd op de wijze zoals de partijen zijn overeengekomen. De partijen kunnen de benoeming van de arbiter of arbiters, of van een of meer van hen, aan een derde opdragen. Indien geen wijze van benoeming is overeengekomen, worden de arbiter of arbiters door de partijen gezamenlijk benoemd.
 2. De benoeming dient te geschieden binnen twee maanden nadat de zaak aanhangig is, tenzij de arbiter of arbiters reeds voordien is of zijn benoemd. Indien evenwel een van de gevallen, bedoeld in artikel 1026 lid 2 zich voordoet, vangt de termijn van twee maanden aan op de dag dat het aantal van de arbiters is bepaald. Deze termijn is drie maanden indien ten minste een van de partijen buiten Suriname woont of feitelijk verblijf houdt. De termijnen kunnen door de partijen bij overeenkomst worden bekort of verlengd.
 3. Vindt de benoeming van de arbiter of arbiters niet binnen de in lid 2 bedoelde termijn plaats, dan geschiedt de benoeming, op verzoek van de meest gerede partij, door de kantonrechter. De wederpartij wordt in de gelegenheid gesteld te worden gehoord.
 4. De kantonrechter of de derde benoemt de arbiter of arbiters ongeacht de vraag of de overeenkomst tot arbitrage geldig is. Door mee te werken aan de benoeming van de arbiter of
-

arbiters verliezen de partijen niet het recht om een beroep te doen op de onbevoegdheid van het scheidsgerecht wegens het ontbreken van een geldige overeenkomst tot arbitrage.

Artikel 1028

Indien in de overeenkomst tot arbitrage aan een der partijen een bevoorrechte positie bij de benoeming van de arbiter of arbiters is toegekend, kan de wederpartij, in afwijking van de in deze overeenkomst neergelegde benoemingsregeling, binnen een maand nadat de zaak aanhangig is, de kantonrechter verzoeken de arbiter of arbiters te benoemen. De wederpartij van de verzoeker wordt in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. Artikel 1027 lid 4 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 1029

1. Een arbiter aanvaardt zijn opdracht schriftelijk.
2. Een arbiter die zijn opdracht heeft aanvaard, kan op eigen verzoek daarvan worden ontheven, hetzij met instemming van de partijen, hetzij door een door de partijen aangewezen derde of, bij gebreke daarvan, door de kantonrechter.
3. Een arbiter die zijn opdracht heeft aanvaard, kan door de partijen gezamenlijk van zijn opdracht worden ontheven.
4. Een arbiter die zijn opdracht heeft aanvaard, kan, indien hij rechtens of feitelijk niet meer in staat is zijn opdracht te vervullen, op verzoek van een der partijen van zijn opdracht worden ontheven door een door de partijen aangewezen derde of, bij gebreke daarvan, door de kantonrechter.

Artikel 1030

1. Een arbiter die ingevolge artikel 1029 leden 2, 3 of 4 van zijn opdracht is ontheven, wordt vervangen volgens de regels die van toepassing waren op de oorspronkelijke benoeming, tenzij de partijen een andere wijze van vervanging zijn overeengekomen. Hetzelfde geldt in geval van overlijden van een arbiter.
2. Indien de partijen in de overeenkomst tot arbitrage de arbiter of arbiters met name hebben aangewezen, vindt vervanging in de in lid 1 bedoelde gevallen eveneens plaats, tenzij de partijen zijn overeengekomen dat de overeenkomst tot arbitrage alsdan eindigt.
3. In geval van vervanging is het geding van rechtswege geschorst, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen. Na de schorsing wordt het geding voortgezet in de stand waarin het zich bevindt, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

Artikel 1031

1. De partijen kunnen gezamenlijk de opdracht van het scheidsgerecht beëindigen.
2. Op verzoek van de meest gerede partij kan een door de partijen aangewezen derde of, bij gebreke daarvan, de kantonrechter, de wederpartij en de arbiter of arbiters gehoord, de opdracht van het scheidsgerecht beëindigen, indien het, ondanks herhaalde aanmaning, zijn opdracht, alle omstandigheden in aanmerking genomen, op onaanvaardbaar trage wijze uitvoert. In dat geval herleeft de bevoegdheid van de gewone rechter, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

Artikel 1032

1. Het overlijden van een partij doet de overeenkomst tot arbitrage noch de opdracht van het scheidsgerecht eindigen, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.
-

2. Het scheidsgerecht schorst het geding voor een door hem te bepalen termijn. Het scheidsgerecht kan op verzoek van de rechtsopvolgers van een overleden partij deze termijn verlengen. Het scheidsgerecht stelt de wederpartij in de gelegenheid op het verzoek te worden gehoord.

3. Na de schorsing wordt het geding voortgezet in de stand waarin het zich bevindt, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

Artikel 1033

1. Een arbiter kan worden gewraakt, indien gerechtvaardigde twijfel bestaat aan zijn onpartijdigheid of onafhankelijkheid. Om dezelfde redenen kan een aan het scheidsgerecht toegevoegde secretaris worden gewraakt. Artikel 1035 is in dit geval van overeenkomstige toepassing.

2. Een door een partij benoemde arbiter kan door die partij slechts worden gewraakt om redenen die haar na de benoeming bekend zijn geworden.

3. Een partij kan een door een derde of door de kantonrechter benoemde arbiter niet wraken, indien zij in diens benoeming heeft berust, tenzij de reden tot wraking haar eerst later bekend is geworden.

Artikel 1034

1. Een als arbiter of secretaris aangezochte persoon die het vermoeden heeft dat hij zou kunnen worden gewraakt, doet daarvan schriftelijk mededeling aan degene die hem heeft aangezocht, onder vermelding van de vermoedelijke redenen tot wraking.

2. Een tot arbiter of secretaris benoemde persoon die het vermoeden heeft dat hij zou kunnen worden gewraakt, doet daarvan schriftelijk mededeling aan de partijen zodra zijn benoeming heeft plaatsgevonden, tenzij zij deze mededeling reeds hebben ontvangen.

Artikel 1035

1. De wrakende partij brengt de wraking, onder opgave van redenen, schriftelijk ter kennis van de betrokken arbiter, het scheidsgerecht, haar wederpartij en tevens, indien een derde de gewraakte arbiter heeft benoemd, van die derde. Het geding kan door het scheidsgerecht worden geschorst vanaf de dag van de ontvangst van de kennisgeving.

2. Trekt een gewraakte arbiter zich niet binnen twee weken na de dag van de ontvangst van die kennisgeving terug, dan wordt over de gegrondheid van de wraking op verzoek van de meest gerede partij door de kantonrechter beslist. Wordt dit verzoek niet binnen vier weken na de dag van de ontvangst van de kennisgeving gedaan, dan vervalt het recht tot wraking en wordt het geding, indien het was geschorst, hervat in de stand waarin het zich bevindt.

3. Trekt de gewraakte arbiter zich terug of wordt diens wraking door de kantonrechter gegrond bevonden, dan wordt hij vervangen volgens de regels die van toepassing waren op zijn oorspronkelijke benoeming, tenzij de partijen een andere wijze van vervanging zijn overeengekomen. Artikel 1030 leden 2 en 3 is van overeenkomstige toepassing.

4. Indien de betrokken arbiter, een der partijen of beide partijen buiten Suriname wonen of feitelijk verblijf houden, zijn de in lid 2 vermelde termijnen zes onderscheidenlijk acht weken.

AFDELING 2 Het arbitraal geding

Artikel 1036

Onverminderd deze titel wordt het arbitraal geding gevoerd op de wijze als door de partijen is overeengekomen of, voorzover de partijen daarin niet hebben voorzien, als door het scheidsgerecht bepaald.

Artikel 1037

1. De plaats van arbitrage wordt door de partijen bij overeenkomst bepaald en bij gebreke daarvan door het scheidsgerecht. Door de bepaling van de plaats van arbitrage is tevens de plaats van de uitspraak vastgesteld.
2. Indien de plaats van arbitrage noch door de partijen noch door het scheidsgerecht is bepaald, geldt de plaats van de uitspraak, door het scheidsgerecht in het vonnis vermeld, als plaats van arbitrage.
3. Het scheidsgerecht kan zitting houden, beraadslagen, getuigen en deskundigen horen op elke andere plaats, in of buiten Suriname, die het daartoe geschikt acht.

Artikel 1038

1. De partijen kunnen voor het scheidsgerecht in persoon verschijnen of zich doen vertegenwoordigen door een advocaat dan wel door een bijzonderlijk daartoe schriftelijk gevolmachtigde.
2. De partijen kunnen zich in het geding door personen van hun keuze doen bijstaan.

Artikel 1039

1. De partijen worden op voet van gelijkheid behandeld. Het scheidsgerecht geeft iedere partij de gelegenheid voor haar rechten op te komen en haar stellingen voor te dragen.
2. Het scheidsgerecht geeft, op verzoek van een der partijen of uit eigen beweging, aan de partijen de gelegenheid tot het geven van een mondelinge toelichting.
3. Het scheidsgerecht kan, op verzoek van een der partijen, een partij toestaan om getuigen of deskundigen voor te brengen. Het scheidsgerecht is bevoegd om een van zijn leden aan te wijzen om getuigen of deskundigen te horen.
4. Het scheidsgerecht is bevoegd overlegging van stukken te bevelen.
5. Voorzover de partijen niet anders zijn overeengekomen, is het scheidsgerecht vrij ten aanzien van de toepassing van de regels van bewijsrecht.

Artikel 1040

1. Blijft de eiser, ofschoon daartoe behoorlijk in de gelegenheid gesteld, in gebreke zijn eis in te dienen of naar behoren toe te lichten, zonder daartoe gegronde redenen aan te voeren, dan kan het scheidsgerecht bij vonnis een einde maken aan het arbitraal geding.
 2. Blijft de verweerder, ofschoon daartoe behoorlijk in de gelegenheid gesteld, in gebreke verweer te voeren, zonder daartoe gegronde redenen aan te voeren, dan kan het scheidsgerecht aanstonds vonnis wijzen.
 3. Bij het vonnis wordt de eis toegewezen, tenzij deze aan het scheidsgerecht onrechtmatig of ongegrond voorkomt. Het scheidsgerecht kan, alvorens vonnis te wijzen, van de eiser het bewijs van een of meer van zijn stellingen verlangen.
-

Artikel 1041

1. Indien een getuigenverhoor plaatsvindt, bepaalt het scheidsgerecht tijdstip en plaats van het verhoor en de wijze waarop het verhoor zal geschieden. Indien het scheidsgerecht het nodig oordeelt, hoort het de getuigen, nadat deze op de bij de wet bepaalde wijze de eed hebben gezworen of de belofte hebben afgelegd de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen.
2. Indien een getuige niet vrijwillig verschijnt dan wel, verschenen zijnde, weigert een verklaring af te leggen, kan het scheidsgerecht aan de partij die dit verzoekt, toestaan om zich binnen een door het scheidsgerecht te bepalen termijn te wenden tot de kantonrechter, met het verzoek dat voor hem het getuigenverhoor zal plaatsvinden. Het verhoor vindt plaats op dezelfde wijze als in gewone zaken, met dien verstande dat de arbiter of arbiters door de griffier van het kantongerecht in de gelegenheid wordt of worden gesteld, bij het getuigenverhoor aanwezig te zijn.
3. De griffier van het kantongerecht zendt ten spoedigste afschrift van het verslag van het verhoor aan het scheidsgerecht en aan de partijen.
4. Het scheidsgerecht kan het geding schorsen tot de dag dat het scheidsgerecht het verslag van het verhoor heeft ontvangen.

Artikel 1042

1. Het scheidsgerecht kan een of meer deskundigen benoemen tot het uitbrengen van een advies. Het scheidsgerecht zendt ten spoedigste afschrift van de benoeming en van de aan deskundigen gegeven opdracht aan de partijen.
2. Het scheidsgerecht kan van een partij verlangen, de deskundigen de vereiste inlichtingen te verschaffen en de benodigde medewerking te verlenen.
3. Na de ontvangst van het deskundigenbericht wordt dit door het scheidsgerecht ten spoedigste in afschrift aan de partijen toegezonden.
4. Op verzoek van een der partijen worden de deskundigen in een zitting van het scheidsgerecht gehoord. Indien een partij zulk een verzoek wenst te doen, deelt zij dit ten spoedigste mee aan het scheidsgerecht en aan de wederpartij.
5. Het scheidsgerecht stelt de partijen in de gelegenheid de deskundigen vragen te stellen en van hun zijde deskundigen voor te brengen.
6. Artikel 1041 lid 1 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 1043

Het scheidsgerecht kan in elke stand van het geding de persoonlijke verschijning van de partijen bevelen voor het geven van inlichtingen dan wel teneinde een vergelijk te beproeven.

Artikel 1044

1. De arbiters kunnen, onder aanhouding van de zaak, partijen opdragen hun geschil voor te leggen aan een conflictbemiddelaar.
2. Bij staatsbesluit kunnen nadere regels worden gesteld ter zake van deze bemiddeling.

Artikel 1045

1. Op schriftelijk verzoek van een derde die enig belang heeft bij een arbitraal geding kan het scheidsgerecht hem toestaan om zich daarin te voegen of tussen te komen. Het scheidsgerecht zendt ten spoedigste een afschrift van het verzoek aan de partijen.
-

2. Een partij kan een derde in vrijwaring oproepen. De oproep wordt ten spoedigste in afschrift gezonden aan het scheidsgerecht en aan de wederpartij.
3. De voeging, tussenkomst of vrijwaring kan slechts door het scheidsgerecht, de partijen gehoord, worden toegelaten indien de derde bij schriftelijke overeenkomst met de partijen tot de overeenkomst tot arbitrage is toetreden.
4. Door de toelating van de voeging, tussenkomst of vrijwaring wordt de derde in het arbitraal geding partij. Het scheidsgerecht regelt de verdere gang van het geding, tenzij de partijen daarin bij overeenkomst hebben voorzien.

Artikel 1046

1. Indien voor een scheidsgerecht in Suriname een arbitraal geding aanhangig is waarvan het onderwerp samenhangt met dat van een bij een ander scheidsgerecht in Suriname aanhangig geding, kan de meest gerede partij de kantonrechter verzoeken de samenvoeging van de gedingen te gelasten, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.
2. De kantonrechter kan, nadat hij alle partijen en de arbiters in de gelegenheid heeft gesteld hun mening kenbaar te maken, het verzoek geheel of gedeeltelijk toewijzen dan wel afwijzen. Zijn beslissing wordt aan alle partijen en de betrokken scheidsgerechten schriftelijk meegedeeld.
3. Indien de kantonrechter algehele samenvoeging beveelt, benoemen de partijen in onderling overleg de arbiter of arbiters, in oneven getale, en bepalen zij welke regels op het samengevoegde geding van toepassing zullen zijn. Indien de partijen daarover binnen een door de kantonrechter te stellen termijn geen overeenstemming kunnen bereiken, benoemt de kantonrechter, op verzoek van de meest gerede partij, de arbiter of arbiters en bepaalt hij, zo nodig, welke regels op het samengevoegde geding van toepassing zullen zijn. De kantonrechter bepaalt voor de arbiter of arbiters die als gevolg van de algehele samenvoeging van hun opdracht worden ontheven, de beloning voor de reeds door hen verrichte werkzaamheden.
4. Beveelt de kantonrechter gedeeltelijke samenvoeging, dan beslist hij welke geschillen daaronder zijn begrepen. De kantonrechter benoemt op verzoek van de meest gerede partij de arbiter of arbiters en bepaalt welke regels op het samengevoegde geding van toepassing zijn, indien de partijen daaromtrent binnen een door de kantonrechter te bepalen termijn geen overeenstemming bereiken. In dit geval schorsen de scheidsgerechten waarbij de bij de gedeeltelijke samenvoeging betrokken zaken reeds aanhangig zijn, de behandeling van die zaken. Het vonnis van het voor de samengevoegde zaken benoemde scheidsgerecht wordt door dit gerecht aan de andere betrokken scheidsgerechten toegezonden. Na de ontvangst van dit vonnis zetten deze scheidsgerechten de bij hen aanhangige zaken voort en beslissen zij met inachtneming van het in het samengevoegde geding gewezen vonnis.
5. In de gevallen, bedoeld in lid 3 of lid 4 is artikel 1027 lid 4 van overeenkomstige toepassing.
6. Tegen een op voet van lid 3 of lid 4 gewezen vonnis staat arbitraal hoger beroep open, voorzover alle bij het samengevoegde geding betrokken partijen bij een overeenkomst in zodanig hoger beroep hebben voorzien.

Artikel 1047

In geval van arbitrage omtrent zaken als bedoeld in artikel 1020 lid 4 onder a blijft, behoudens artikel 1037, deze afdeling buiten toepassing. Het geding wordt alsdan gevoerd op de wijze als door de partijen is overeengekomen of, voorzover de partijen daarin niet hebben voorzien, als door het scheidsgerecht is bepaald.

Artikel 1048

De bepaling van het tijdstip waarop het vonnis zal worden gewezen, is het scheidsgerecht voorbehouden.

AFDELING 3 Het arbitraal vonnis

Artikel 1049

Het scheidsgerecht kan een geheel of gedeeltelijk eindvonnis dan wel een tussenvonnis wijzen.

Artikel 1050

1. Arbitraal hoger beroep van een arbitraal vonnis is slechts mogelijk indien de partijen bij overeenkomst daarin hebben voorzien.
2. Arbitraal hoger beroep van een gedeeltelijk eindvonnis kan slechts tezamen met het hoger beroep van het laatste eindvonnis worden ingesteld, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.
3. Arbitraal hoger beroep van een tussenvonnis kan slechts worden ingesteld tezamen met het hoger beroep van een geheel of gedeeltelijk eindvonnis, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.
4. De termijn voor het instellen van het arbitraal hoger beroep belooft drie maanden na de dag van neerlegging van het vonnis ter griffie van het kantongerecht, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

Artikel 1051

1. De partijen kunnen bij overeenkomst het scheidsgerecht dan wel de voorzitter daarvan, binnen de in artikel 226 lid 1 gestelde grenzen de bevoegdheid verlenen om in kort geding vonnis te wijzen.
2. Indien, niettegenstaande een zodanige overeenkomst, de zaak in kort geding bij de kantonrechter is aangebracht, kan deze, indien een partij zich op het bestaan van deze overeenkomst beroept, alle omstandigheden in aanmerking nemende, zich onbevoegd verklaren door de zaak te verwijzen naar het overeengekomen arbitraal kort geding, tenzij de overeenkomst ongeldig is.
3. Een uitspraak, gedaan in arbitraal kort geding, geldt als een arbitraal vonnis; daarop zijn de afdelingen 3 tot en met 5 van toepassing.
4. Tegen een verwijzing naar het arbitraal kort geding staat geen voorziening open.

Artikel 1052

1. Het scheidsgerecht is gerechtigd over zijn bevoegdheid te oordelen.
 2. Een partij die in het arbitraal geding is verschenen, dient een beroep op de onbevoegdheid van het scheidsgerecht op de grond dat een geldige overeenkomst tot arbitrage ontbreekt, voor alle weren te doen, op straffe van verval van haar recht op dat ontbreken later, in het arbitraal geding of bij de gewone rechter, alsnog een beroep te doen, tenzij dit beroep wordt gedaan op de grond dat het geschil volgens artikel 1020 lid 3 niet vatbaar is voor arbitrage.
 3. Een partij die aan de samenstelling van het scheidsgerecht heeft meegewerkt, kan in het arbitraal geding of bij de gewone rechter geen beroep doen op de onbevoegdheid van het scheidsgerecht op de grond dat het scheidsgerecht in strijd met de daarvoor geldende regels is samengesteld. Een partij die in het arbitraal geding is verschenen en die niet aan de samenstelling van het scheidsgerecht heeft meegewerkt, dient het beroep op de
-

onbevoegdheid van het scheidsgerecht op de grond dat het scheidsgerecht in strijd met de daarvoor geldende regels is samengesteld, voor alle weren te doen, op straffe van verval van haar recht daarop later, in het arbitraal geding of bij de gewone rechter, alsnog een beroep te doen.

4. De beslissing waarbij het scheidsgerecht zich bevoegd verklaart, kan slechts tegelijk met een daaropvolgend geheel of gedeeltelijk eindvonnis met de rechtsmiddelen, genoemd in artikel 1064 lid 1 worden bestreden.

5. Indien het scheidsgerecht zich onbevoegd verklaart, is de gewone rechter tot de kennisneming van de zaak bevoegd, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

6. Zowel in geval van bevoegdverklaring als van onbevoegdverklaring door het scheidsgerecht, is arbitraal hoger beroep, indien overeengekomen, toegelaten. De gewone rechter is alsdan niet eerder bevoegd ingevolge de leden 4 of 5 dan nadat in hoger beroep uitspraak is gedaan of de voor dit beroep geldende termijn ongebruikt is verstreken, dan wel eerder, indien schriftelijk van hoger beroep afstand is gedaan.

Artikel 1053

De overeenkomst tot arbitrage dient als een afzonderlijke overeenkomst te worden beschouwd en beoordeeld. Het scheidsgerecht is bevoegd te oordelen over de rechtsgeldigheid van de hoofdovereenkomst waarvan de overeenkomst tot arbitrage deel uitmaakt of waarop zij betrekking heeft.

Artikel 1054

1. Het scheidsgerecht beslist naar de regels van het recht.
2. Indien de partijen een rechtskeuze hebben gedaan, beslist het scheidsgerecht naar de door de partijen aangewezen regels van het recht. Indien een dergelijke rechtskeuze niet heeft plaatsgevonden, beslist het scheidsgerecht volgens de regels van het recht die het in aanmerking acht te komen.
3. Het scheidsgerecht beslist als goede mannen naar billijkheid, indien de partijen het daartoe bij overeenkomst opdracht hebben gegeven.
4. In alle gevallen houdt het scheidsgerecht rekening met de toepasselijke handelsgebruiken.

Artikel 1055

Staat van het vonnis arbitraal hoger beroep open, dan kan het scheidsgerecht zijn vonnis uitvoerbaar bij voorraad verklaren in de gevallen waarin de gewone rechter daartoe bevoegd is. Het scheidsgerecht kan bepalen dat zekerheid wordt gesteld alvorens het vonnis bij voorraad ten uitvoer kan worden gelegd.

Artikel 1056

In de gevallen waarin de gewone rechter een dwangsom kan opleggen, is een scheidsgerecht daartoe eveneens bevoegd. De artikelen 611a tot en met 611i zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat in de gevallen, bedoeld in artikel 611d, de opheffing, de opschorting, de vermindering of de matiging van de dwangsom bij verzoekschrift moet worden verzocht aan de kantonrechter ter griffie van wiens gerecht het origineel van het vonnis ingevolge artikel 1058 lid 1 moet worden neergelegd.

Artikel 1057

1. Het scheidsgerecht beslist, indien het uit meer arbiters bestaat, bij meerderheid van stemmen, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.
 2. Het vonnis wordt op schrift gesteld en door de arbiter of arbiters ondertekend.
-

3. Weigert een minderheid van de arbiters te ondertekenen, dan wordt daarvan door de andere arbiters onder het door hen ondertekende vonnis melding gemaakt. Deze melding wordt door hen ondertekend. Een overeenkomstige melding vindt plaats, indien een minderheid niet in staat is te ondertekenen en niet verwacht kan worden dat het beletsel daartoe binnen korte tijd zal zijn opgeheven.

4. Het vonnis bevat, naast de beslissing, in elk geval:

- a. de namen en woonplaatsen van de arbiter of arbiters;
- b. de namen en woonplaatsen van de partijen;
- c. de dagtekening van de uitspraak;
- d. de plaats van de uitspraak;
- e. de gronden voor de in het vonnis gegeven beslissing, tenzij het vonnis uitsluitend betreft de enkele vaststelling van de hoedanigheid of van de toestand van zaken, bedoeld in artikel 1020 lid 4 onder a dan wel de vastlegging van een vergelijk als bedoeld in artikel 1069.

Artikel 1058

1. Het scheidsgerecht draagt er zorg voor dat ten spoedigste:

- a. elk vonnis in afschrift, getekend door een arbiter of de secretaris van het scheidsgerecht, aan de partijen wordt gezonden;
- b. het origineel van een geheel of gedeeltelijk eindvonnis wordt neergelegd ter griffie van het kantongerecht binnen welks rechtsgebied de plaats van de arbitrage is gelegen.

2. De opdracht van het scheidsgerecht eindigt door de neerlegging ter griffie van het laatste eindvonnis, onverminderd de artikelen 1060 en 1061.

Artikel 1059

1. Slechts een geheel of gedeeltelijk arbitraal eindvonnis kan gezag van gewijsde verkrijgen. Het heeft dit met ingang van de dag waarop het is gewezen.

2. Indien echter arbitraal hoger beroep is overeengekomen, verkrijgt een in eerste aanleg gewezen geheel of gedeeltelijk eindvonnis gezag van gewijsde met ingang van de dag waarop de voor dit beroep geldende termijn ongebruikt is verstreken dan wel met ingang van de dag waarop in hoger beroep uitspraak is gedaan, voorzover het vonnis in eerste aanleg in dat hoger beroep is bevestigd.

Artikel 1060

1. Een partij kan tot dertig dagen na de dag van de neerlegging van het vonnis ter griffie van het kantongerecht, het scheidsgerecht schriftelijk verzoeken, een kennelijke rekenfout of schrijffout in het vonnis te herstellen.

2. Indien de gegevens, genoemd in artikel 1057 lid 4 onder a tot en met d, onjuist zijn vermeld of geheel of gedeeltelijk in het vonnis ontbreken, kan een partij tot dertig dagen na de dag van de neerlegging van het vonnis ter griffie het scheidsgerecht schriftelijk de verbetering van die gegevens verzoeken.

3. Een verzoek als bedoeld in lid 1 of lid 2 wordt door het scheidsgerecht in afschrift aan de wederpartij gezonden.

4. Het scheidsgerecht kan tot dertig dagen na de dag van neerlegging van het vonnis ter griffie ook uit eigen beweging tot het herstel, bedoeld in lid 1, of de verbetering, bedoeld in lid 2, overgaan.

5. Gaat het scheidsgerecht tot het herstel of de verbetering over, dan wordt door het scheidsgerecht op het origineel en op de afschriften van het vonnis het herstel of de

verbetering aangebracht en ondertekend, dan wel in een apart door het scheidsgerecht ondertekend stuk vermeld, welk stuk geacht wordt deel uit te maken van het vonnis. Artikel 1057 leden 1 tot en met 3 en artikel 1058 lid 1 zijn van overeenkomstige toepassing.

6. Wijst het scheidsgerecht het verzoek tot het herstel of de verbetering af, dan deelt het zulks schriftelijk aan de partijen mee.

7. Een verzoek als bedoeld in dit artikel schort de mogelijkheid tot tenuitvoerlegging of vernietiging niet op, tenzij de kantonrechter gewichtige redenen aanwezig acht om die mogelijkheid wel op te schorten totdat over het verzoek is beslist.

Artikel 1061

1. Heeft het scheidsgerecht nagelaten te beslissen omtrent een of meer zaken die aan zijn oordeel waren onderworpen, dan kan de meest gerede partij, tot dertig dagen na de dag van neerlegging van het vonnis ter griffie van het kantongerecht, het scheidsgerecht verzoeken een aanvullend vonnis te wijzen.

2. Het verzoek wordt door het scheidsgerecht in afschrift aan de wederpartij toegezonden.

3. Voordat het scheidsgerecht op het verzoek beslist, stelt het de partijen in de gelegenheid, te worden gehoord.

4. Een aanvullend vonnis geldt als een arbitraal vonnis; daarop zijn de afdelingen 3 tot en met 5 van toepassing.

5. Wijst het scheidsgerecht het verzoek tot een aanvullend vonnis af, dan deelt het zulks schriftelijk aan de partijen mee. Een afschrift van deze mededeling, getekend door een arbiter of de secretaris van het scheidsgerecht, wordt, overeenkomstig artikel 1058 lid 1 onder b ter griffie neergelegd.

6. Indien arbitraal hoger beroep is overeengekomen, kan het in eerste aanleg gewezen arbitraal vonnis slechts in hoger beroep worden aangevuld. Het verzoek daartoe moet binnen de voor het hoger beroep geldende termijn worden gedaan.

AFDELING 4 De tenuitvoerlegging van het arbitraal vonnis

Artikel 1062

1. De tenuitvoerlegging in Suriname van een geheel of gedeeltelijk arbitraal eindvonnis dat niet vatbaar is voor arbitraal hoger beroep dan wel uitvoerbaar bij voorraad is verklaard, of van een geheel of gedeeltelijk eindvonnis, gewezen in arbitraal hoger beroep, kan eerst plaatsvinden nadat de kantonrechter ter griffie van wiens gerecht het origineel van het vonnis volgens artikel 1058 lid 1 onder b moet worden neergelegd, daartoe op verzoek van een der partijen verlof heeft verleend.

2. Het verlof wordt aangetekend op het origineel van het vonnis of, zo geen neerlegging heeft plaatsgevonden, opgenomen in een beschikking. De griffier zendt ten spoedigste aan de partijen een gewaarmerkt afschrift van het vonnis, met het daarop aangetekend verlof tot tenuitvoerlegging of een gewaarmerkt afschrift van de beschikking waarbij het verlof tot tenuitvoerlegging is verleend.

3. Staat arbitraal hoger beroep open, dan kan het verlof tot tenuitvoerlegging van een in eerste aanleg gewezen arbitraal vonnis dat niet uitvoerbaar bij voorraad is verklaard, eerst worden gegeven nadat de voor dat arbitraal hoger beroep geldende termijn ongebruikt is verstreken, dan wel eerder, indien schriftelijk van hoger beroep afstand is gedaan.

4. Verleent de kantonrechter het verlot tot tenuitvoerlegging, dan staan de wederpartij van de verzoeker slechts de rechtsmiddelen, genoemd in artikel 1064 lid 1 open. Vernietiging of herroeping van het arbitraal vonnis brengt van rechtswege die van het verlot tot tenuitvoerlegging met zich mee.

Artikel 1063

1. De kantonrechter kan de tenuitvoerlegging van het arbitraal vonnis slechts weigeren, indien het vonnis of de wijze waarop dit tot stand kwam, kennelijk in strijd is met de openbare orde of de goede zeden, dan wel indien in strijd met artikel 1055 tenuitvoerlegging bij voorraad is bevolen of in strijd met artikel 1056 een dwangsom is opgelegd. In dit laatste geval betreft de weigering alleen de tenuitvoerlegging van de dwangsom.
2. De griffier zendt ten spoedigste een gewaarmerkt afschrift van de beschikking van de kantonrechter waarbij deze het verlot weigert, aan de partijen.
3. Van de weigering van het verlot tot tenuitvoerlegging kan de verzoeker binnen twee maanden na de dagtekening van de beschikking hoger beroep bij het Hof van Justitie instellen.
4. Indien in hoger beroep het verlot tot tenuitvoerlegging alsnog wordt verleend, is artikel 1062 lid 4, eerste volzin, van overeenkomstige toepassing.

AFDELING 5 De vernietiging en de herroeping van het arbitraal vonnis

Artikel 1064

1. Tegen een geheel of gedeeltelijk arbitraal eindvonnis dat niet vatbaar is voor arbitraal hoger beroep, of tegen een geheel of gedeeltelijk eindvonnis, gewezen in arbitraal hoger beroep, staan slechts de rechtsmiddelen van vernietiging en herroeping op de voet van deze afdeling open.
2. De vordering tot vernietiging wordt ingesteld bij de kantonrechter ter griffie van wiens gerecht het origineel van het vonnis volgens artikel 1058 lid 1 onder b moet worden neergelegd.
3. Een partij kan de vordering tot vernietiging instellen zodra het vonnis gezag van gewijsde heeft verkregen. De bevoegdheid daartoe vervalt drie maanden na de dag van neerlegging van het vonnis ter griffie van het kantongerecht. Wordt echter het vonnis, voorzien van een verlot tot tenuitvoerlegging, aan de wederpartij betekend, dan kan die partij, ongeacht het verstreken zijn van de termijn van drie maanden, genoemd in de vorige zin, alsnog binnen drie maanden na deze betekening de vordering tot vernietiging instellen.
4. Tegen een arbitraal tussenvonnis kan de vordering tot vernietiging slechts worden ingesteld tezamen met de vordering tot vernietiging van het geheel of gedeeltelijk arbitraal eindvonnis.
5. Alle gronden tot vernietiging moeten, op straffe van verval van het recht daartoe, in het verzoekschrift worden voorgedragen.

Artikel 1065

1. Vernietiging kan slechts plaatsvinden indien:
 - a. een geldige overeenkomst tot arbitrage ontbreekt;
 - b. het scheidsgerecht in strijd met de daarvoor geldende regels is samengesteld;
 - c. het scheidsgerecht zich niet aan zijn opdracht heeft gehouden;
-

- d. het vonnis niet overeenkomstig artikel 1057 ondertekend of niet met redenen omkleed is;
 - e. het vonnis of de wijze waarop dit tot stand kwam, in strijd is met de openbare orde of de goede zeden.
2. De grond, bedoeld in lid 1 onder a kan niet tot vernietiging leiden in het geval, genoemd in artikel 1052 lid 2.
 3. De grond, bedoeld in lid 1 onder b kan niet tot vernietiging leiden in de gevallen, genoemd in artikel 1052 lid 3.
 4. De grond, bedoeld in lid 1 onder c, kan niet tot vernietiging leiden indien de partij die deze aanvoert aan het geding heeft deelgenomen zonder daarop een beroep te doen, hoewel haar bekend was dat het scheidsgerecht zich niet aan zijn opdracht hield.
 5. Indien het scheidsgerecht meer of anders heeft toegewezen dan werd gevorderd, wordt het arbitraal vonnis gedeeltelijk vernietigd, voorzover het meer of anders toegewezen kan worden gescheiden van het overige gedeelte van het vonnis.
 6. Voorzover het scheidsgerecht heeft nagelaten uitspraak te doen omtrent een of meer zaken die aan zijn oordeel waren onderworpen, kan de vordering tot vernietiging op de grond, bedoeld in lid 1 onder c, slechts worden ingesteld indien een aanvullend vonnis als bedoeld in artikel 1061 lid 1 is gewezen dan wel een verzoek tot aanvulling als bedoeld in artikel 1061 lid 1 geheel of ten dele is afgewezen.
 7. In afwijking van artikel 1064 lid 3, tweede volzin, vervalt de termijn voor het instellen van de in lid 6 bedoelde vordering tot vernietiging drie maanden na de dag van neerlegging ter griffie van het kantongerecht van het aanvullend vonnis dan wel van het afschrift van de mededeling van de afwijzing, bedoeld in artikel 1061, vijfde lid.

Artikel 1066

1. De vordering tot vernietiging schorst de tenuitvoerlegging van het vonnis niet.
2. De rechter die omtrent de vernietiging oordeelt, kan echter, indien daartoe gronden zijn, op verzoek van de meest gerede partij de tenuitvoerlegging schorsen totdat over de vordering tot vernietiging onherroepelijk is beslist.
3. Het verzoek tot schorsing wordt door de griffier van het kantongerecht ten spoedigste aan de wederpartij in afschrift toegezonden.
4. De rechter beslist niet op het verzoek dan nadat de wederpartij in de gelegenheid is gesteld zich daarover uit te laten.
5. Bij toewijzing van het verzoek kan de rechter bepalen dat door de verzoeker zekerheid wordt gesteld. Bij afwijzing van het verzoek kan de rechter bepalen dat de wederpartij zekerheid stelt.
6. In geval van schorsing van de tenuitvoerlegging kan de meest gerede partij de rechter verzoeken de schorsing op te heffen. De leden 3 tot en met 5 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 1067

Zodra het vonnis waarbij een arbitraal vonnis is vernietigd, onherroepelijk is geworden, herleeft de bevoegdheid van de gewone rechter, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

Artikel 1068

1. Herroeping kan slechts plaatsvinden op een of meer van de navolgende gronden:
-

- a. het vonnis berust geheel of ten dele op na de uitspraak ontdekt bedrog, door of met medeweten van de wederpartij in de arbitrale procedure gepleegd;
 - b. het vonnis berust geheel of ten dele op stukken die na de uitspraak blijken vals te zijn;
 - c. een partij heeft na de uitspraak stukken die op de beslissing van het scheidsgerecht van invloed zouden zijn geweest en door toedoen van de wederpartij zijn achtergehouden, in handen gekregen.
2. De vordering tot herroeping wordt met overeenkomstige toepassing van artikel 1064 lid 3 of, indien dit een later tijdstip zal opleveren, binnen drie maanden nadat het bedrog of de valsheid bekend is geworden of een partij de nieuwe stukken in handen heeft gekregen, aangebracht voor het Hof van Justitie. Indien de partij die gronden heeft de herroeping te vorderen binnen de in de eerste volzin bedoelde termijn is overleden, is artikel 266 van overeenkomstige toepassing. **De procedure wordt ingeleid met een verzoekschrift dat voldoet aan de eisen van artikel 111 en wordt verder gevoerd op de wijze als in titel 2 van Boek 1 is bepaald. Artikel 1066 is van overeenkomstige toepassing.**
3. Indien de rechter de voor herroeping aangevoerde grond of gronden juist bevindt, vernietigt hij het vonnis geheel of gedeeltelijk. Artikel 1067 is van overeenkomstige toepassing.

AFDELING 6 Het arbitraal vonnis, houdende een vergelijk tussen de partijen

Artikel 1069

1. Indien de partijen gedurende een arbitraal geding tot een vergelijk komen, kan op gezamenlijk verzoek het scheidsgerecht de inhoud daarvan in een arbitraal vonnis vastleggen. Het scheidsgerecht kan het verzoek zonder opgave van redenen weigeren.
2. Het arbitraal vonnis, houdende een vergelijk tussen de partijen, geldt als een arbitraal vonnis waarop de afdelingen 3 tot en met 5 van toepassing zijn, met dien verstande dat het vonnis:
 - a. slechts kan worden vernietigd op de grond dat het in strijd is met de openbare orde of de goede zeden;
 - b. in afwijking van artikel 1057, niet de gronden waarop het berust, behoeft te bevatten; en;
 - c. door de partijen wordt mede-ondertekend.

AFDELING 7 Slotbepalingen

Artikel 1070

Tegen beschikkingen van de kantonrechter als bedoeld in de afdelingen 1 tot en met 3, staat geen voorziening open.

Artikel 1072

De partijen kunnen bij overeenkomst een bepaalde kantonrechter als bevoegde rechter aanwijzen voor zaken als bedoeld in artikel 1026 leden 2 en 4, artikel 1027 lid 3, artikel 1028, artikel 1029 leden 2 en 4, artikel 1031 lid 2, artikel 1035 lid 2 en artikel 1041 lid 2.

Artikel 1073

1. Deze titel is van toepassing indien de plaats van arbitrage in Suriname is gelegen.
2. Indien de partijen de plaats van arbitrage niet hebben bepaald, kan de benoeming of de wraking van de arbiter of arbiters of de aan het scheidsgerecht toegevoegde secretaris met toepassing van de voorzieningen in afdeling 1 reeds plaatsvinden, indien ten minste een der partijen in Suriname woont dan wel feitelijk verblijf houdt.

TITEL III. MEDIATION (*BASED ON NMI Mediation Reglement 2008*)

Artikel 1 – Definities

In dit Reglement wordt verstaan onder:

- a) Kwestie: de in de Mediationovereenkomst omschreven kwestie.
- b) Certificerende Instelling: de instelling die certificaten van vakbekwaamheid uitgeeft aan Mediators op basis van een door het Centre erkend of aanvaard certificatieschema.
- c) Mediation: procedure waarbij de Partijen zich inzetten om, onder leiding van een Mediator, hun Kwestie op te lossen met toepassing van het Reglement.
- d) Mediationovereenkomst: de schriftelijke overeenkomst waarin de Partijen afspreken zich in te spannen om de Kwestie door Mediation op te lossen, en de Mediator de opdracht verlenen om in de Kwestie als Mediator op te treden en de Mediator deze opdracht aanvaardt.
- e) Mediator: degene die de Mediation leidt en die staat ingeschreven in het Register.
- f) Centrum: het Centrum voor Alternatieve Geschillen Beslechting (Alternative Dispute Resolution Centre).
- g) Partij(en): de partijen die wensen de Kwestie door middel van Mediation op te lossen
Register: het door het Centrum gehouden Register van Mediators.
- h) Reglement: dit reglement.
- i) Secretariaat: het secretariaat van het Centrum

Artikel 2 - Benoeming Mediator

- 2.1 De Partijen wijzen zelf een Mediator aan.
 - 2.2 Indien de Partijen de hulp van het Centrum wensen bij de keuze van een Mediator, dienen zij een schriftelijke aanvraag in bij het Secretariaat. De aanvraag bevat de namen, (e-mail) adressen, telefoon- en faxnummers van de Partijen en hun eventuele vertegenwoordigers, alsmede een globale omschrijving van de Kwestie.
 - 2.3 Na ontvangst van de aanvraag zendt het Secretariaat aan de Partijen:
 - a. een lijst met Mediators die, gezien de omschrijving van de Kwestie en/of de door de Partijen opgegeven relevante criteria, in aanmerking komen;
 - b. een exemplaar van het Reglement en de Gedragsregels voor de Centrum registermediator;
 - c. een factuur voor administratiekosten.
-

- 2.4 De Partijen maken uit bedoelde lijst een gezamenlijke keuze. De Partijen mogen dan rechtstreeks contact met de Mediator opnemen. Indien de Partijen niet zelf rechtstreeks contact op wens te nemen, berichten de Partijen het Secretariaat schriftelijk welke Mediator zij hebben gekozen. Na ontvangst hiervan informeert het Secretariaat de Mediator omtrent de aanvraag en de gemaakte keuze zodat de Mediator vervolgens contact kan opnemen met de Partijen.
- 2.5 Komen de Partijen niet tot een gezamenlijke keuze, dan kunnen zij (of één van hen) het Secretariaat verzoeken een schriftelijk voorstel te doen voor een door de Partijen te benoemen Mediator.
- 2.6 Bij aanvaarding van de opdracht stelt de Mediator een Mediationovereenkomst op. De Partijen en de Mediator ondertekenen de Mediationovereenkomst.

Artikel 3 – Aanvang Mediation

De Mediation vangt aan terstond na ondertekening van de Mediationovereenkomst door de Partijen en de Mediator, tenzij een ander tijdstip in de Mediationovereenkomst wordt afgesproken.

Artikel 4 – Werkzaamheden Mediator en procesbegeleiding

- 4.1 De werkzaamheden van de Mediator betreffen de Mediation bijeenkomsten, doch kunnen daarnaast eventuele werkzaamheden omvatten als verslaglegging, contacten met de Partijen (hetzij elektronisch, schriftelijk of telefonisch), bestuderen van stukken, contacten met derden, en het opstellen van overeenkomsten, één en ander vanaf de aanvang van de Mediation.
- 4.2 De Mediator bepaalt, na overleg met de Partijen, de wijze waarop de Mediation wordt gevoerd.
- 4.3 Het is de Mediator toegestaan afzonderlijk en vertrouwelijk met de Partijen te communiceren.
- 4.4 De Partijen en de Mediator spannen zich ervoor in om de Mediation voortvarend te laten verlopen.

Artikel 5 – Vrijwilligheid

- 5.1 De Mediation vindt plaats op basis van vrijwilligheid van de Partijen. Elke Partij, alsook de Mediator, kan op elk moment de Mediation beëindigen.
- 5.2 Tussentijdse afspraken binden Partijen alleen voor zover zij die afspraken en het bindende karakter daarvan uitdrukkelijk vastleggen in een getekende overeenkomst. Zij zijn niet gebonden aan de stellingen en voorstellen die zij of de Mediator tijdens de Mediation hebben ingenomen of gedaan. De Partijen zijn alleen gehouden aan dat wat in de in **artikel 10.1** bedoelde en door hen getekende overeenkomst is vastgelegd.
-

Artikel 6 – Beslotenheid

- 6.1 Bij de Mediation zijn geen andere personen aanwezig dan de Mediator en de Partijen, c.q. hun vertegenwoordigers en adviseurs. Ingeval meerdere personen bij de Mediation worden betrokken, is toestemming van de Partijen vereist. Indien de Mediator dat wenst, kan hij zich bij de Mediation secretariael laten bijstaan door een daartoe door hem aan te wijzen persoon. In elk geval draagt de Mediator er zorg voor dat alle personen betrokken bij de Mediation een geheimhoudingsverklaring ondertekenen.
- 6.2 Indien een Partij zich tijdens de Mediation laat vertegenwoordigen, dient de vertegenwoordiger bevoegd te zijn om alle (rechts)handelingen te verrichten die voor de Mediation noodzakelijk zijn, waaronder het aangaan van een overeenkomst als bedoeld in artikel 10.1. Op verzoek van de Mediator dient een schriftelijke volmacht te worden getoond waaruit de bevoegdheid van de vertegenwoordiger blijkt.

Artikel 7 – Geheimhouding

- 7.1 De Partijen doen aan derden - onder wie begrepen rechters of arbiters - geen mededelingen omtrent het verloop van de Mediation, de daar door de bij de Mediation aanwezige personen ingenomen standpunten, gedane voorstellen en de daarbij mondeling of schriftelijk, direct of indirect, verstrekte informatie.
- 7.2 De Partijen verbinden zich om geen stukken aan derden - onder wie begrepen rechters of arbiters - bekend te maken, te citeren, aan te halen, te parafraseren of zich daarop anderszins te beroepen, indien deze stukken door een bij de Mediation betrokkene tijdens of in verband met de Mediation zijn geopenbaard, getoond, of anderszins bekend gemaakt. Deze verplichting geldt niet voor zover de desbetreffende betrokkene onafhankelijk van de Mediation reeds over deze informatie beschikte of had kunnen beschikken. Onder stukken als bedoeld in dit artikel wordt mede verstaan: de Mediationovereenkomst, door de Partijen of door de Mediator in het kader van de Mediation opgestelde aantekeningen, verslagen, **de in artikel 10.1** bedoelde overeenkomst voor zover de Partijen conform artikel 10.3 hebben afgesproken dat deze vertrouwelijk blijft, alsmede andere gegevensdragers zoals geluidsbanden, videobanden, foto's en digitale bestanden in welke vorm dan ook.
- 7.3 **De artikelen 7.1 en 7.2** gelden ook voor de Mediator.
- 7.4 De Partijen doen hiermee afstand van het recht om, in rechte of anderszins, hetgeen tijdens de Mediation is gebleken als bewijs jegens elkaar aan te voeren en/of het Centrum (ex)bestuursleden van het NMI of bij het NMI werkzame of anderszins bij het Centrum betrokken personen, elkaar, de Mediator of andere bij de Mediation betrokkenen, als getuige of anderszins te horen of te doen horen over informatie die is verstrekt en/of is vastgelegd tijdens of in verband met de Mediation, dan wel over de inhoud van de overeenkomst als bedoeld in artikel 10.1, alles in de ruimste zin des woords. De Partijen worden geacht daartoe een bewijsovereenkomst te hebben gesloten.
-

- 7.5 De Mediator behandelt alle informatie die hem door één van de Partijen buiten aanwezigheid van de andere Partij wordt verstrekt vertrouwelijk, behoudens voor zover de betrokken Partij uitdrukkelijk toestemming verleent om die informatie tijdens de Mediation in te brengen.
- 7.6 Het bepaalde in de artikelen 7.1 t/m 7.5 geldt niet in het geval van:
- a. informatie omtrent strafrechtelijke gedragingen waarvoor een wettelijke meldplicht dan wel een wettelijk meldrecht bestaat.
 - b. informatie omtrent de dreiging van een misdrijf.
 - c. een klacht-, tucht- of aansprakelijkheidsprocedure tegen de Mediator. In dat geval is de Mediator ontslagen uit de voor hem geldende geheimhoudingsplicht voor zover nodig om zichzelf tegen de vorderingen te verweren en/of een beroep te doen op zijn beroepsaansprakelijkheidsverzekering. De geheimhoudingsplicht vervalt voor alle betrokkenen voor zover nodig om de klacht te behandelen.
 - d. een verzoek van de Certificerende Instelling aan de Mediator om geanonimiseerde informatie over te leggen ten blijke van praktijkvoering indien de Certificerende Instelling zich schriftelijk verbindt tot geheimhouding.
 - e. een verzoek van een door het NMI aangestelde Reviewer aan de Mediator om informatie over te leggen ten blijke van praktijkvoering indien de Reviewer zich schriftelijk verbindt tot geheimhouding.

Artikel 8 – Einde Mediation

- 8.1. De Mediation eindigt:
- a. door ondertekening door de Partijen van de in artikel 10.1 bedoelde overeenkomst;
 - b. door een schriftelijke verklaring van de Mediator aan de Partijen dat de Mediation eindigt;
 - c. door een schriftelijke verklaring van een Partij aan de andere Partij(en) en de Mediator dat zij zich uit de Mediation terugtrekt.
- 8.2. Beëindiging van de Mediation laat de geheimhoudings- en betalingsverplichtingen van de Partijen onder de Mediation overeenkomst onverlet.

Artikel 9 – Andere procedures

- 9.1 Eventuele bij de aanvang van de Mediation al aanhangige gerechtelijke, of aanverwante procedures over de Kwestie of onderdelen daarvan - met uitzondering van maatregelen ter bewaring van rechten - worden door de Partijen opgeschort voor de duur van de Mediation.
- 9.2 De Partijen zullen gedurende de duur van een Mediation jegens elkaar geen procedures als bedoeld in artikel 9.1 aanhangig maken - met uitzondering van maatregelen ter bewaring van rechten.
-

- 9.3 Indien een Partij een maatregel ter bewaring van rechten neemt, of een andere procedure als bedoeld in artikel 9.1 aanhangig maakt, is zij verplicht daarvan binnen 24 uur na het nemen, respectievelijk aanhangig maken ervan mededeling te doen aan de Mediator en de andere Partij(en).

Artikel 10 - Vastlegging van het resultaat van de Mediation

- 10.1 De Mediator draagt er zorg voor dat hetgeen de Partijen zijn overeengekomen deugdelijk, al dan niet door of met behulp van een deskundige derde, in een overeenkomst wordt vastgelegd. Voor de inhoud van de overeenkomst zijn en blijven de Partijen met uitsluiting van de Mediator zelf verantwoordelijk. De Partijen hebben het recht om zich door een externe deskundige te laten adviseren.
- 10.2 De Mediator is niet aansprakelijk voor de inhoud van de door de Partijen af te sluiten overeenkomst en de eventueel hieruit voortvloeiende schade.
- 10.3 De Partijen bepalen gezamenlijk en op schrift in hoeverre de inhoud van de af te sluiten overeenkomst vertrouwelijk blijft. In elk geval mag de inhoud van de afgesloten overeenkomst aan de rechter worden voorgelegd indien dat noodzakelijk is om nakoming daarvan te vorderen.

Artikel 11 - Beperking aansprakelijkheid

Iedere aansprakelijkheid van de Mediator, ingeval van schade als gevolg van zijn handelen of nalaten in de Mediation, is beperkt tot ten hoogste het bedrag dat in het desbetreffende geval wordt uitgekeerd door zijn beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar, vermeerderd met het bedrag van het eigen risico dat krachtens die verzekeringsovereenkomst in het betreffende geval voor rekening van de Mediator komt. Behoudens in geval van opzet of grove roekeloosheid van de Mediator, vrijwaren de Partijen de Mediator en zullen de Partijen de Mediator schadeloos stellen terzake van alle vorderingen die een derde op enig tijdstip jegens de Mediator mocht instellen en die verband houden met handelen of nalaten van de Mediator tijdens de Mediation.

Artikel 12 - Gedragsregels en klachten

De Mediator is gebonden aan de door het Bestuur van het Centrum vastgestelde Gedragsregels voor de Centre registermediator en onderworpen aan de klachtenregeling Centrum en tuchtrecht conform het Reglement Stichting Tuchtrechtspraak Mediators. Een Partij kan binnen twaalf maanden na beëindiging van de Mediation bij het Centrum een klacht indienen conform de op dat moment vigerende Klachtenregeling Centrum.

Artikel 13 - Niet voorziene gevallen

In de gevallen waarin het Reglement niet voorziet, beslist de Mediator. Hij handelt daarbij overeenkomstig de strekking van het Reglement.

Artikel 14 - Wijziging van het Reglement c.q. afwijken van het Reglement

- 14.1 Indien en voor zover de Partijen wensen af te wijken van het Centrum Mediation Reglement kan dat alleen middels een schriftelijke overeenkomst met de uitdrukkelijke instemming van de Mediator.
- 14.2 Het Centrum is te allen tijde bevoegd het Reglement te wijzigen. Dergelijke wijzigingen hebben geen effect op Mediations die op dat moment reeds worden gevoerd. Op dergelijke Mediations zal uitsluitend het Reglement van toepassing zijn zoals dat bij de aanvang van die Mediations van kracht was.

Artikel 15 - Toepasselijk recht

Dit Reglement wordt beheerst door **Surinaams recht**. Dit geldt ook voor de overeenkomst als bedoeld in artikel 10.1.

ANNEX – AUTHORITIES

Sectie 3. Autoriteiten en Bureaus

I. BUREAU INTELLECTUEEL EIGENDOM VAN SURINAME

Artikel 1.

Het Bureau Intellectueel Eigendom van Suriname, is een special daartoe ingesteld bureau voor de administratie en verwerking van intellectueel eigendom in Suriname. De activiteiten van het Bureau omvatten auteursrechten, industrieel eigendom en traditionele kennis.

Afdeling 1. Bureau Auteursrechten

Artikel 2.

Het Bureau voor Auteursrechten is het orgaan dat de auteursrechten registers in Suriname onderhoudt.

Artikel 3.

Het Bureau wordt geleid door een Directeur welke:

- (a) een ambtenaar is;
- (b) wordt benoemd door de [...]; en
- (c) verantwoordelijk is voor de besturing, uitvoering en leiding van de dagelijkse activiteiten van de afdeling.

Artikel 4. Functies van de Directeur

(a) De Directeur kan, bij de vervulling van zijn taak op grond van de wetgeving op de industriële eigendom, administratieve procedures uitvaardigen.

(b) De Directeur dient te verzekeren dat het beleid en de procedures van het Bureau voldoen aan de van toepassing zijnde internationale normen en richtlijnen met betrekking tot de copyrights, en de Minister en andere overheidsinstellingen ondersteunen met betrekking tot zaken betreffende internationale onderhandelingen over de industriële eigendom.

(c) De directeur kan voorts die taken en werkzaamheden verrichten welke hem bij of krachtens wet zijn toegekend.

Artikel 5 Taken van het Auteursrechten Bureau

1. Het Auteursrechten Bureau onderzoekt alle aanvragen en deponeringen die zijn aangeboden voor registratie van originele auteursrechten dan wel verzoek om vernieuwing van auteursrechten, teneinde vast te stellen of zij in aanmerking komen voor registratie onder de bepaling Auteurswet. Het Bureau Auteursrechten registreert ook documenten die verband houden met het auteursrecht.

2. Het Bureau Auteursrechten verschaft openbare informatie verwijzingsdiensten betreffende auteursrechten en geregistreerde documenten.
3. Het Bureau Auteursrechten verricht voorst al die werkzaamheden die haar bij of krachtens wet zijn toegekend.

Afdeling 2. Bureau voor Industrieel Eigendom

Artikel 6.

Het Bureau voor Industrieel Eigendom is het orgaan dat in Suriname de registratie van industrieel eigendom onderhoudt.

Artikel 7.

Het Bureau wordt geleid door een Directeur welke:

- (a) een ambtenaar is;
- (b) wordt benoemd door de [...]; en
- (c) verantwoordelijk is voor de besturing, uitvoering en leiding van de dagelijkse activiteiten van de afdeling.

Article 8 Functies van de Directeur

De Directeur

(a) dient naar aanleiding van een aanvraag onder enige wetgeving op de industriële eigendom:

- (i) een indieningsdatum toe te kennen met betrekking tot de aanvraag;
- (ii) de aanvraag in onderzoek nemen;
- (iii) het octrooi, waar van toepassing, toe te wijzen; en
- (iv) elk merk, industrieel ontwerp, geografische aanduiding of grafisch ontwerp te registreren;

(b) kan, ad hoc, onderzoekers en technische experts aanwijzen op voorwaarden en condities welke hij noodzakelijk acht;

(c) kan, bij de vervulling van zijn taak op grond van de wetgeving op de industriële eigendom, administratieve procedures uitvaardigen;

(d) dient te verzekeren dat het beleid en de procedures van het Bureau voldoen aan de van toepassing zijnde internationale normen en richtlijnen met betrekking tot de industriële eigendom, en de Minister en andere overheidsinstellingen ondersteunen met betrekking tot zaken betreffende internationale onderhandelingen over de industriële eigendom;

(e) kan voorts al die taken verrichten die hem bij of krachtens wet zijn toegekend.

Afdeling 3. Bureau voor Traditionale Kennis

Artikel 9

Het Bureau voor Traditionele Kennis is het orgaan dat in Suriname de registratie van traditionele kennis onderhoudt.

Artikel 10. Het Bureau wordt geleid door een Directeur welke:

- (a) een ambtenaar is;
- (b) wordt benoemd door de [...]; en
- (c) verantwoordelijk is voor de besturing, uitvoering en leiding van de dagelijkse activiteiten van de afdeling.

Artikel 11 Functies van de Directeur

(a) De Directeur kan, bij de vervulling van zijn taak op grond van de wetgeving op de industriële eigendom, administratieve procedures uitvaardigen.

(b) De Directeur dient te verzekeren dat het beleid en de procedures van het Bureau voldoen aan de van toepassing zijnde internationale normen en richtlijnen met betrekking tot de traditional knowledge, en de Minister en andere overheidsinstellingen ondersteunen met betrekking tot zaken betreffende internationale onderhandelingen over de industriële eigendom.

(c) De Directeur verricht voorts die werkzaamheden welke hem bij of krachtens wet zijn toegekend.

Artikel 12 Taken van het Bureau voor Traditionele Kennis

De taken van het Bureau voor Traditionele Kennis zijn onder meer:

- a. het ontvangen en verwerken van aanvragen voor het verkrijgen van voorafgaande toestemming van de eigenaren om traditionele kennis of cultuuruitingen voor een ander gebruik dan traditioneel (al dan niet commercieel van aard);
 - b. het monitoren van de naleving van goedgekeurde gebruikersovereenkomsten en het adviseren van traditionele eigenaren in geval van niet-naleving van dergelijke overeenkomsten;
 - c. het ontwikkelen van standaard bepalingen en voorwaarden voor gebruikersovereenkomsten;
 - d. het verschaffen van training en onderwijsprogramma's voor traditionele eigenaren en gebruikers van traditionele kennis en cultuuruitingen;
 - d. het ontwikkelen van een Gedragscode betreffende het gebruik van traditionele kennis of cultuuruitingen;
 - e. Het uitgeven van advisory * richtlijnen;
 - f. het bijhouden van een register van traditionele eigenaren en/of eigenaren van cultuuruitingen;
-

g. het op verzoek geven van begeleiding bij de uitleg van de betekenis van gewoonte in specifieke gevallen.

Het Bureau voor Traditionele Kennis verricht voorts al die taken welke haar bij of krachtens wet zijn opgedragen.

II. BUREAU VOOR MEDEDINGING EN CONSUMENTEN BESCHERMING IN SURINAME COMPETITION AND CONSUMER PROTECTION OFFICE OF SURINAME

Artikel 1.

Het Bureau Mededinging en Consumentenbescherming is een special daartoe ingesteld agentschap verantwoordelijk voor de uitvoering en naleving van de mededingingswet en de wet consumentenbescherming in Suriname

Afdeling 1. Surinaamse Mededingingsraad

Artikel 2 Instelling van de Surinaamse Mededingingsraad

Er is een Surinaamse Mededingingsraad, afgekort SMR, hierna te noemen de Raad. De Raad is rechtspersoon en zelfstandig bestuursorgaan.

Artikel 3. Verantwoordelijkheden

De Raad is verantwoordelijk voor:

- (a) het bevorderen en het beschermen van mededinging in Suriname;
- (b) het houden van toezicht op commerciële activiteiten ten einde praktijken die een ongunstige invloed hebben op belangen van consumenten te voorkomen of te doen beëindigen;
- (c) het op verzoek van de Minister, op eigen initiatief of op verzoek van een belanghebbende uitvoeren van onderzoek als bedoeld in Hoofdstuk 7 omtrent ondernemingspraktijken ten einde te kunnen vaststellen of deze in zijn strijd zijn met deze wet;
- (d) het op aanvraag van de Minister inwinnen van inlichtingen
- (e) het de Minister desgevraagd of uit eigen beweging dienen van advies omtrent aangelegenheden die direct dan wel indirect gerelateerd zijn aan de uitvoering van deze wet;
- (f) het nemen van maatregelen die de Raad nodig acht om
 - (i) misbruik door ondernemers van een dominante positie te voorkomen
 - (ii) overeenkomsten of gedragingen die strijdig zijn met mededinging te beëindigen of doen beëindigen *
 - (iii) concentraties te voorkomen of te beperken
- (g) het uitoefenen van toezicht op de naleving van de wet;
- (h) het uitoefenen van andere taken die nodig zijn om aan deze wet uitvoering te geven.

Artikel 4 Voorlichting en bijstand

1. De Raad geeft voorlichting aan:

- (a) ondernemingen omtrent hun rechten en verplichtingen ingevolge deze wet
-

- (b) consumenten omtrent de wettelijke rechten en verplichtingen die hun belangen betreffen;
2. De Raad verricht studies en publiceert rapporten en informatie betreffende aangelegenheden die de belangen van consumenten betreffen;
3. De Raad werkt samen met en verleent bijstand aan verenigingen en organisaties met het oog op de ontwikkeling en bevordering van de naleving van gedragsnormen ter verzekering van de naleving van de bepalingen van ~~deze wet~~; (competition law)

Artikel 5 Bevoegdheden

Om de Raad in staat te stellen de taken die zij ingevolge deze wet heeft, uit te voeren is de Raad bevoegd de navolgende maatregelen te treffen ter voorkoming en beëindiging van met mededinging strijdig gedrag:

- (a) een vooronderzoek in te stellen naar het ondernemingsgedrag van een onderneming, indien de Raad over aanwijzingen beschikt dat dit gedrag met mededinging strijdig is;
- (b) indien de Raad na afloop van het vooronderzoek een redelijk vermoeden heeft dat het betreffende ondernemingsgedrag met mededinging strijdig is dit gedrag aan een onderzoek te onderwerpen;
- (c) indien na een onderzoek bewezen wordt geacht dat het betreffende ondernemingsgedrag een of meer overtredingen van ~~deze wet~~ competition law oplevert, een of meer van de volgende maatregelen te treffen:
- (i) vast te stellen dat een overeenkomst, besluit of gedraging met mededinging in strijd is en de beëindiging van deze overeenkomst;
- (ii) op grond van de competition law bewezen te achten dat een onderneming misbruik maakt van een dominante positie en opdracht te geven tot beëindiging daarvan;
- (iii) op grond van competition law te oordelen dat een concentratie verboden is en de beëindiging daarvan te gelasten;
- (d) such other functions as are conferred on it by law or decree

Artikel 6 Benoeming van de Raad

1. De Raad bestaat uit ten minste vijf en ten hoogste zeven personen, die door de President, na goedkeuring van de Raad van Ministers worden benoemd, geschorst en ontslagen.
 2. Benoeming van de Raad vindt plaats met inachtneming van deskundigheid en ervaring op het gebied van de taken waarmee het Raad is belast.
 3. Bij staatsbesluit worden nadere eisen van benoembaarheid van Raadsleden vastgesteld.
 4. De President benoemt één van de Raadsleden tot Voorzitter en één van de Raadsleden tot Ondervoorzitter.
 5. De Voorzitter, de Ondervoorzitter en de andere leden van de Raad worden voor een periode van ten hoogste vijf jaren benoemd. Elk Raadslid kan een maal herbenoemd worden.
-

Artikel 7 Rechtspositie van de Raadsleden

1. De Voorzitter wordt benoemd op voltijd basis; de overige leden op deeltijd basis.
2. De financiële vergoeding en de overige rechtspositionele voorzieningen van de Voorzitter, de Ondervoorzitter en de overige leden van de Raad worden bij staatsbesluit geregeld.

Artikel 8 Vertegenwoordiging

De Raad wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door de Voorzitter en bij diens ontstentenis door de Ondervoorzitter.

Artikel 9 Schorsing

1. De Raadsleden kunnen door de President worden geschorst indien verlening van ontslag als bedoeld in artikel 14 wordt overwogen.
2. Indien na het door of vanwege de President ingesteld onderzoek blijkt, dat er geen gronden zijn voor ontslag, wordt de schorsing als bedoeld in lid 1 door de President opgeheven.

Artikel 10 Ontslag op eigen verzoek

Aan een Raadslid kan te allen tijde, na een daartoe aan de President gericht schriftelijk verzoek, ontslag worden verleend. Dit ontslag gaat in vanaf de dag waarop de President het schrijven heeft ontvangen.

Artikel 11 Ontslag door de President

De President kan een Raadslid ontslaan wegens:

- (a) veroordeling tot een gevangenisstraf;
- ~~(b)~~ afwezigheid voor een aaneengesloten periode van meer dan zes maanden;
- (c) achteraf gebleken ongeschiktheid of onbekwaamheid voor de functie;
- (d) betrokkenheid bij activiteiten die strijdig zijn met de belangen van de Raad;
- (e) ziekten of gebreken die leiden tot blijvende ongeschiktheid voor het vervullen van de functie;
- (f) een onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak, waarbij het Raadslid onder curatele is gesteld;
- (g) een onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak waarbij het Raadslid in staat van faillissement is verklaard;
- (h) overtreding van het bepaalde in artikel 15.

Artikel 12 Meerdere functies

1. Een Raadslid vervult geen functies die ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van zijn functie als Raadslid of de handhaving van zijn onpartijdigheid en van het vertrouwen daarin.
-

2. Een Raadslid dat een andere functie uitoefent of voornemens is uit te oefenen behoeft daartoe schriftelijke toestemming van de President.
3. Functies van een Raadslid, anders dan uit hoofde van zijn functie als Raadslid, worden openbaar gemaakt. Openbaarmaking geschiedt door het ter inzage leggen van een opgave van deze functies bij de Raad.

Artikel 13 Tegenstrijdige belangen

1. Een Raadslid mag geen financiële of andere belangen hebben bij ondernemingen, indien daardoor twijfel over zijn onafhankelijkheid zou kunnen ontstaan.
2. Een Raadslid dat direct of indirect een belang heeft bij een door het Raad te nemen besluit zal als waarborg voor onpartijdigheid niet deelnemen aan de desbetreffende beraadslaging en besluitvorming van de Raad.
3. Lid 2 is ook van toepassing in geval sprake is van bloedverwantschap tot en met de derde graad en zwagerschap, zoals omschreven in de artikelen 346 en 347 en 348 van het Surinaams Burgerlijk Wetboek.

Artikel 14 Vergaderingen

1. De Raad vergadert zo vaak als de Voorzitter of een meerderheid van de leden van de Raad dat voor de uitvoering van werkzaamheden de Raad wenselijk acht. Vergaderingen worden op een door de Voorzitter te bepalen datum, plaats en tijd gehouden.
2. Om rechtsgeldig te kunnen vergaderen moet de meerderheid van de leden aanwezig zijn.
3. De Voorzitter en bij diens afwezigheid de Ondervoorzitter, leidt de vergaderingen van Raad. Indien de Voorzitter en de Ondervoorzitter afwezig zijn, zullen de aanwezige leden een lid uit hun midden kiezen die de vergadering leidt.
4. Beslissingen van het Raad worden met meerderheid van stemmen van de aanwezige leden genomen. Ingeval de stemmen staken vindt in de eerstvolgende vergadering een herstemming plaats waaraan de alsdan aanwezige Raadsleden deelnemen. Indien de stemmen wederom staken heeft de Voorzitter of een ander lid dat die vergadering leidt, een beslissende stem.
5. De Secretaris woont op uitnodiging van de Raad de vergaderingen van de Raad bij.
6. Van elke vergadering worden notulen opgemaakt en op de eerstvolgende vergadering goedgekeurd.

Artikel 15 Vertrouwelijkheid van gegevens

1. Gegevens of inlichtingen omtrent een onderneming welke in verband met enige werkzaamheid ten behoeve van de uitvoering van deze wet zijn verkregen, mogen uitsluitend voor de toepassing van deze wet worden gebruikt.
 2. In afwijking van lid 1 is de Raad bevoegd gegevens of inlichtingen, verkregen bij de uitoefening van de aan de Raad in deze wet opgedragen taken, in de volgende gevallen te verstrekken aan:
-

- (a) een bij verdrag ingestelde mededingingsautoriteit of een mededingingsautoriteit van een andere staat die op grond van nationale wettelijke regels belast is met de toepassing van mededingingsregels, indien die gegevens of inlichtingen van betekenis zijn voor de uitoefening van de taken van de betreffende autoriteit;
 - (b) een instantie die op grond van een andere wettelijke regeling dan deze wet belast is met taken die de toepassing of mede de toepassing van de bepalingen omtrent mededinging betreffen voor zover die gegevens of inlichtingen van betekenis zijn voor de uitoefening van de in dit 2 genoemde taken van die instantie en mits
 - (i) geheimhouding van de gegevens of inlichtingen in voldoende mate is gewaarborgd, en
 - (ii) voldoende is gewaarborgd dat de gegevens of inlichtingen niet zullen worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor deze worden verstrekt.
3. Overtreding van het in lid 1 bepaalde, levert een strafbaar feit op ingevolge artikel 332 van het Wetboek van Strafrecht.

Artikel 16 Reglementen

1. De Raad stelt een reglement vast, waarin regels omtrent de werkwijze van de Raad zijn opgenomen.
2. In een afzonderlijk reglement stelt de Raad de specifieke procedureregels vast die betrekking hebben op het vooronderzoek en het onderzoek als bedoeld in Hoofdstuk 7.
3. Reglementen van de Raad behoeven de goedkeuring van de Minister.
4. De goedgekeurde reglementen als bedoeld in lid 2 worden ter inzage gelegd ten kantore van de Raad.

Artikel 17 Benoeming van de Secretaris en andere medewerkers

1. De Minister benoemt op voordracht van de Raad een Secretaris, die belast is met de dagelijkse leiding van de werkzaamheden van de Raad. Bij ontstentenis van de Secretaris voorziet de Raad in de waarneming.
2. De benoemingsvereisten en arbeidsvoorwaarden van de Secretaris worden door het Raad, na goedkeuring door de Minister, vastgesteld.
3. De Secretaris benoemt, na goedkeuring door de Raad, de andere medewerkers van de Raad met inachtneming van door de Raad goedgekeurde benoemingsvereisten en arbeidsvoorwaarden.

Artikel 18 Rechtspositie van de Secretaris en andere medewerkers

Op de rechtspositie van de Secretaris en de overige medewerkers van de Raad zijn de bepalingen van het Derde Boek, titel VIIA van het Surinaams Burgerlijk Wetboek van toepassing.

Artikel 19 Inkomsten van de Raad

1. De inkomsten van de Raad bestaan uit:
 - (a) de middelen die op de staatsbegroting voor de Raad worden opgenomen
 - (b) inkomsten die de Raad krachtens deze wet ontvangt voor door haar verleende diensten.
2. Door de Raad opgelegde en geïnde boetes en dwangsommen als bedoeld in Hoofdstuk 8 komen toe aan de Staat.

Artikel 20 Boekhouding

1. Van de vermogenstoestand van de Raad, haar ontvangsten en uitgaven en al hetgeen haar financiën betreft, wordt een behoorlijke boekhouding bijgehouden zodat daaruit te allen tijde de rechten en verplichtingen van de Raad kunnen worden gekend.
2. Het eerste boekjaar loopt vanaf de datum van instelling van het Raad tot en met 31 december daaropvolgend. De volgende boekjaren vallen telkens samen met kalenderjaren.

Artikel 21 Begroting

1. De Secretaris doet uiterlijk 30 juni een begroting van inkomsten en uitgaven voor het daaropvolgend jaar ter goedkeuring aan de Raad toekomen.
2. De Raad legt de door haar goedgekeurde begroting uiterlijk 31 juli aan de Minister ter goedkeuring voor.
3. De Minister verleent zijn goedkeuring binnen één maand aan de in lid 2 bedoelde begroting.
4. De Secretaris brengt maandelijks verslag uit aan de Raad over de realisatie van de begroting.

Artikel 22 Financieel jaarverslag

1. De Secretaris stelt jaarlijks een financieel jaarverslag samen over het afgelopen boekjaar bestaande uit een balans en een winst- en verliesrekening, vergezeld van een toelichting, welke uiterlijk 15 mei door hem aan de Raad ter goedkeuring wordt aangeboden.
 2. De Raad onderzoekt de balans en de winst- en verliesrekening met de toelichting en doet zich daarbij bijstaan door een externe accountant.
 3. De balans en de winst- en verliesrekening met de toelichting worden door de Secretaris en de leden van de Raad ondertekend en met een accountantsverklaring uiterlijk 30 juni ter vaststelling aan de Minister aangeboden. Indien de handtekening van een of meer van deze functionarissen ontbreekt, wordt de reden daarvan in de jaarstukken vermeld.
 4. Goedkeuring van het financieel jaarverslag door de Minister strekt tot decharge van de Raad en de Secretaris ten aanzien van het beheer over het afgelopen boekjaar.
-

Artikel 23 Verslagen en rapporten

1. De Secretaris dient binnen drie maanden na afloop van elk boekjaar een jaarverslag op te maken betreffende de activiteiten van de Raad gedurende het voorgaande boekjaar. Na goedkeuring door de Raad wordt het jaarverslag uiterlijk 30 juni tezamen met het financieel jaarverslag aan de Minister aangeboden.
2. De Minister doet binnen zes weken na ontvangst daarvan, een afschrift van het in lid 1 bedoelde verslagen aan De Nationale Assemblée toekomen
3. De Raad kan tussentijds aan de Minister een rapport doen toekomen betreffende een speciale aangelegenheid die naar de mening van de Raad de speciale aandacht van de Minister behoeft.

Afdeling 2. Consumer Affairs Commission**Article 24. Establishment of the Consumer Affairs Commission.**

There is established a Commission to be known as the Consumer Affairs Commission which shall be a body corporate.

The Commission shall consist of such number of members, not [being less than seven nor more than fifteen] as the Minister of Trade and Industry may from time to time determine.

Article 25 Functions of the Commission.

The Commission shall –

- a. investigate any complaint by a consumer in relation to the supply of goods or services as will enable it to determine whether the goods or services were supplied in contravention of the Consumer Protection Act and make such report and recommendations as it thinks fit to the Minister;
- b. monitor the operations of organizations formed to provide services for the protection of consumers to ensure that the consumer's interests receive due consideration at those forums;
- c. collect, compile and analyze information in relation to any trade or business and the marketing of goods and services;
- d. provide information to consumers on their rights and obligations as consumers to enable them to make informed choices about goods and services at competitive prices;
- e. conduct education programs for the benefit of consumers and suppliers,
- f. seek to resolve disagreements between consumers and suppliers;
- g. perform such other functions as are conferred on it by law or decree

Article 26 Funds and resources of the Commission

The funds and resources of the Commission shall consist of –

- (a) such moneys as may from time to time be placed at its disposition for the purposes of this Act by Parliament;
- (b) all other moneys and other property which may in any manner become payable to, or vested in the Commission in respect of any matter incidental to its functions.

Article 27 Expenses of the Commission.

The expenses of the Commission, including the remuneration of the members and staff thereof, shall be defrayed out of the funds of the Commission.

Article 28 Keeping of accounts and records.

(1) The Commission shall keep proper accounts and other records in relation to its business and shall prepare annually a statement of accounts in a form satisfactory to the Minister, being a form which shall conform with established accounting principles.

(2) The accounts of the Commission shall be audited annually by an auditor or auditors appointed annually by the Commission and approved by the Minister.

(3) The Auditor-General shall be entitled at all reasonable times to examine the accounts and other records in relation to the business of the Commission.

Article 29 Annual reports and estimates.

(1) The commission shall –

(a) within [] months of the end of each financial year, submit to the Minister a report of its activities during the preceding year, including a statement of its accounts audited in accordance with the provisions of paragraph 15;

(b) at least [] months before the end of each financial year, submit to the Minister for approval its estimates of revenue and expenditure for the following financial year.

(2) The Minister shall cause copies of reports submitted pursuant to subparagraph (1)(a) together with the annual statement of accounts and auditor's report thereon to be tabled in Parliament [and to be published in the Gazette].

3. SECURED TRANSACTIONS - REGISTRY REGULATIONS

Article 1 -Structural Features of the Registry

1.1 The Registry shall provide its services to any person who appears at one of the offices of the Registry or communicates electronically, via fax or by mail with the Registry provided that such person complies with the requirements of the Law and these Regulations.

- **Optional:** The Registry accepts paper-based forms between (state time when Registry office is open) daily except weekends and holidays. Paper-based forms may be delivered to the Registry in person, by mail or by fax. A form delivered by fax after regular business hours or on a day the Registry office is closed shall be considered to be delivered on the next business day.
- **Optional:** Electronic registrations and searches are available 24 hours a day including weekends and holidays.

1.2 [Alternative A] The services of the Registry may be provided by an agency of the Ministry of XXX responsible for creation and administration of the Registry.

[Alternative B] The services of the Registry may be provided by an agency of the Ministry of XXX responsible for creation and administration of the Registry [or by a duly authorized private sector entity.]

1.3 When, in the opinion of the Registrar, the circumstances are such that it is neither reasonably possible nor practical to provide one or more Registry services, the Registrar may suspend one or more of the services for the period of time during which, in the opinion of the Registrar, those circumstances prevail. An appropriate notice as to the temporary closure of the services shall be displayed on the Registry's website and at its offices.

Article 2.- Payment of Fees and User Accounts

2.1 The registration services of the Registry shall be provided only to a person who has tendered payment for the service requested or who has a user account with sufficient credit to pay Registry fees.

2.2 A user account for a person shall be created when a contract providing for an account has been entered into between the person and the Registry. Access to Registry services shall be in accordance with these Regulations and the terms of the contract.

2.3 A user account owner shall deposit money in any designated account of the Registry, which money shall be credited to that person's user account.

2.4 Upon termination of a user account contract, the Registry shall return to the user account owner the amount of any credit in that person's user account.

Optional: The electronic search services of the Registry shall be freely available and not subject to payment of a fee. The processing of a paper-based search request shall be subject to a fee.

Article 3. – Role of Registry

The duties and responsibilities of the Registry are ministerial. The Registry has no obligation to verify the accuracy of registration information submitted to it. In accepting or rejecting a form for registration, the Registry does not assess the legal sufficiency of the registration information and does not determine whether it is factually correct or incorrect. The Registry does not determine whether or not a registration or cancellation has been authorized.

Article 4.- Duties of the Registry

4.1 The Registry has no responsibility for changes, omissions or alterations of registration information until it is received by the Registry.

4.2 The Registry shall not change, alter or add to any registration information received by the Registry. The Registry shall remove a registration from the Searchable Index:

- a. when the registration is no longer effective;
- b. when the Registry has received a request to cancel the registration by the registrant who effected it, or as provided for in Articles 17 or 18 of these Regulations;

but may not do so in any other circumstances.

4.3 The Registry shall reject a registration or cancellation of a registration when a registration requirement has not been complied with. A message and grounds for rejection shall be sent to the registrant as soon as practicable. Without limiting the generality of the foregoing, the Registry shall reject a registration when:

- a. registration information is not communicated to the Registry in one of the prescribed forms;
- b. Registration Information is incomplete, incomprehensible, illegible or otherwise does not comply with the requirements of these Regulations relating to effecting a Registration or canceling a registration;
- c. the Registry fee is not tendered.

Article 5 – Registration Procedure

5.1 A registration is effected when the registration information required by the Law and these Regulations has been entered into the database of the Registry and is searchable as provided in these Regulations. Every registration shall be separately identifiable by date and time of effectiveness.

5.2 [Alternative A] A registrant seeking to effect a registration or to cancel a registration shall submit to the Registry registration information as provided in these Regulations. A registrant shall ensure that the information required by this Regulation is entered in the appropriate fields on the form or in the screen.

[Alternative B] A registrant seeking to effect a registration or to cancel a registration shall submit to the Registry registration information as provided in these Regulations, and may file in addition any documentation that may relate to the registration. Provision of information by filing an attachment referred to in this paragraph does not constitute compliance with the requirement of these Regulations with respect to registration information.

5.3. A person whose name is recorded in the Registry as user account owner is deemed to have full authority to transmit registration information to effect a registration or to amend or cancel a registration that was effected by that person or another person who is also a user account owner of the same account, including a registration in which persons in addition to the user account owner are identified as secured creditors.

5.4 A person who has been assigned a user identification number and a Password by the Registry and who has complied with these Regulations may have electronic access to the Registry to effect, amend or cancel a registration. A registration or cancellation of a registration effected using the assigned user identification number and Password shall be conclusively deemed to have been effected by the person to whom the user identification number and Password have been assigned by the Registry.

5.5 Except where electronic access to the Registry is permitted by these Regulations, an Amendment or cancellation of a Registration may be effected by submission of the relevant (paper) form to the Registry authorized by the secured creditor named in the registration or by an agent of the secured creditor named in the registration.

5.6 Registrations relating to all kinds of collateral shall be indexed according to the name of the secured debtor as provided in these Regulations. Registrations relating to serial numbered property shall in addition be indexed according to the serial number of the property. All amendments and cancellation relating to the registration shall be indexed in a manner that associates them with the registration number.

Article 6– Period of Registration

For purposes of calculating the period of effectiveness of a registration, where the calculation is from the day of registration or from the anniversary of the day of registration, a year runs from the beginning of that day. If the day of registration or an anniversary day falls on the twenty-ninth day of February, the anniversary date in a year that is not a leap year is deemed to be the first day of March.

Article 7 – Verification Notice of Registration or Cancellation

When a registration is effected, [**optional**: amended] or cancelled, the Registry shall send a notice verifying the registration or its cancellation to the registrant and to the secured creditor (when not the Registrant) at the address(es) set out in the Registration. The Verification Notice may be in printed or electronic form and shall contain the following related information from the Registration:

- a. the name or user identification number (if any) issued to the secured creditor;
- b. the name of the secured debtor;
- c. the description of the collateral;
- d. the date and time when the Registration was effected or cancelled, as the case may be;
- e. the Registration number allocated to the Registration;
- f. when a Registration is cancelled, the notice shall contain the statement that if the Registrant delivers to the Registry a notice of reinstatement of Registration, the Registration may be reinstated as provided in these Regulations.

Article 8 – Reinstatement of Registration

A Registration that has been cancelled without authorization or in error may be reinstated by submitting to the Registry, within 30 days following the date the Registry sent the notice verifying its cancellation, the following registration information in a manner identical to that recorded in the cancelled registration:

- a. the Name of the Secured Creditor;
- b. the Name of the Secured Debtor;
- c. the description of the collateral;
- d. the date and time when the Registration was effected; and
- e. the Registration number allocated to the registration.

Article 9 – Registry Certificates

9.1 The Registry shall maintain for public consultation a Searchable Index of all effective registrations.

9.2 The Registry shall issue a Registry Certificate when a request for the Certificate has been made using the requisite form and the person requesting the Certificate has tendered the Registry fee for the Registry Certificate or has a User Account that has a credit sufficient to pay the Registry fee for the Registry Certificate.

9.3 A Registry Certificate may be requested on the basis of one or more of the following criteria:

- a. the name of the Secured Debtor;
 - b. the Registration Number allocated to a registration;
-

- c. **Optional:** the Serial Number of Serial Numbered Property to which the request relates.

9.4. The Registry Certificate shall either indicate that no registrations were retrieved against the search criterion provided by the person requesting the search or set out all registrations that exist in the Registry searchable index at the date and time when the search was performed under the search criterion or criteria specified in the request and the following information with respect to each such registration:

- a. the Name of the Secured Creditor;
- b. the Name of the Secured Debtor;
- c. the description of the collateral as set out in the Registration;
- d. the date and time when the registration was effected;
- e. all amendments to the registration and the date and time each amendment was effected;
- f. the Registration Number allocated to the registration;
- g. whether or not an enforcement form has been Registered; and
- h. **Optional:** the maximum amount secured by the security interest.

9.5 Upon request of a person who has requested a Certificate as provided in paragraph 9.2, the Registry shall give a copy of an enforcement form relating to the security interest referred to in the Registry Certificate.

9.6 *Optional:* Upon request by a person who has requested a Registry Certificate, the Registry shall provide a copy of any documents directly related to the registration disclosed in the Certificate when the person making the request has tendered the Registry fee for this service or has a User Account that has a credit sufficient to pay the Registry fee.

Article 10 – Identification of Secured Creditor

10.1 Where the Secured Creditor is a natural person, the registration information shall include:

- a. the name of the Secured Creditor in the following form: the last two names, if existing, followed by the first name, followed by the middle name, if any;
- b. the Unique Personal Identification Number, if any; and
- c. the mailing address of the Secured Creditor.

10.2 Where the Secured Creditor is a natural person who carries on business, other than as a legal entity, under a business name that is not the natural person's name, the Registration shall include the information referred to in the preceding paragraph.

10.3 Where the Secured Creditor is a legal entity, the registration information shall include:

- a. the Registered Name of the Secured Creditor that may but need not include the abbreviation which is indicative of the type of the legal entity;
- b. the company number, if any; and
- c. the mailing address of the Secured Creditor.

10.4 In all other cases, the registration information shall contain the name of the Secured Creditor in the form that would be required, if the Secured Creditor were a Secured Debtor and shall include the mailing address of the Secured Creditor.

10.5 Where there is more than one Secured Creditor, the Registration Information may identify each individual Secured Creditor according to the rules for the identification of a Secured Creditor.

10.6 Registration information may also identify a representative of the Secured Creditor according to the rules for the identification of a Secured Creditor.

Article 11 – Identification of Secured Debtor (Natural Person)

11.1 Where there is more than one Secured Debtor, the Registration Information shall include the name and other information relating to each Secured Debtor separately.

11.2 Where the Secured Debtor is a natural person, the Registration Information shall include:

- a. the Unique Personal Identification Number and mailing address of the Secured Debtor; or
- b. if the person does not have a Unique Personal Identification Number, the birth date and the name of the Secured Debtor in the following form: the last name or the last two names, followed by the first name, followed by the middle name, if any; and the mailing address of the Secured Debtor.

Where the Secured Debtor is a natural person whose name includes more than one middle name, the registrant shall enter the first of the middle names. Where the Secured Debtor is a natural person whose name consists of only one word, the Registration Information shall include the name as the last name of the Secured Debtor.

11.3 Where the Secured Debtor is a natural person who carries on business, other than as a legal entity, under a business name that is not the person's name, the Registration Information shall include information referred to in the preceding paragraph and the natural person's business name.

11.4 Where the Secured Debtor is a natural person, the name of the Secured Debtor shall be determined, for purposes of this provision, by the following rules:

- a. Where the Secured Debtor was born in Suriname and the Secured Debtor's birth is registered in Suriname with a government agency responsible for the registration of births, the name of the Secured Debtor is the name as stated in the Secured Debtor's birth certificate or equivalent document issued by the government agency;
- b. Where the Secured Debtor was born in Suriname but the Secured Debtor birth is not registered in Suriname with a government agency responsible for the registration of births, the name of the Secured Debtor is the name as stated in a current passport issued to the Secured Debtor by the government agency of Suriname. If the Secured Debtor does not have a current passport issued by the Government of Suriname, the name of the Secured Debtor is that set out in any other government issued document that identifies the Secured Debtor;
- c. If the Secured Debtor was not born in Suriname but is a citizen of Suriname, the name of the Secured Debtor is the name as stated in the Secured Debtor's certificate of citizenship of Suriname;
- d. If the Secured Debtor was not born in or is not a citizen of Suriname, the name of the Secured Debtor is the name as stated in the birth certificate or equivalent document issued to the Secured Debtor by the government agency responsible for the registration of births at the place where the Secured Debtor was born;
- e. In a case not falling within paragraphs (a) to (d), the name of the Secured Debtor is the name as stated in the same way in both a current motor vehicle operator's licence and a current vehicle registration issued to the Secured Debtor by the government agency of Suriname;
- f. For purposes of this Article, the name of the Secured Debtor shall be determined as of the date of the event or transaction to which the registration relates;
- g. In addition to entering the name of a Secured Debtor who is a natural person determined in accordance with the preceding rules, the registrant may enter any other name of the Secured Debtor of which the Registrant has knowledge as a separate Secured Debtor name.

Article 12 – Identification of Secured Debtor (Legal Entity)

12.1 Where the Secured Debtor is a legal entity, the registration information shall include the following:

- a. in the case of a Secured Debtor registered in (this State), the company number and mailing address of the secured debtor;
 - b. in the case other than paragraph (a), the name of the secured debtor as registered in (other State) or set out in the constitution, charter or other document creating the legal entity that may but need not include the abbreviation which is indicative of the type of legal entity and the mailing address of the Secured Debtor; and
 - c. the mailing address of the Secured Debtor and the name and mailing address of each natural person authorized under the constitution of the legal entity to execute the
-

contract or contracts in the transaction giving rise to the registration. The name of such person shall be provided in the same manner as if the person were a Secured Debtor, but the birth date of the person need not be included.

12.2 Where the Secured Debtor is the estate of a deceased natural person, the registration information shall describe the secured debtor in the same manner as would be the case were the deceased living, followed by the word “estate” and shall include the mailing address of the administrator of the estate.

12.3 Where the Secured Debtor is a trade union, the registration information shall describe the Secured Debtor using the name of the trade union and names of each person representing the trade union in the transaction giving rise to the registration and shall include the mailing address of the trade union.

12.4 Where the Secured Debtor is a trustee acting for a trust, and the document creating the trust designates the name of the trust, the registration information shall include the name of the trust followed by the word “trust” unless the name of the trust already contains the word “trust” and shall include the mailing address of the trustee.

12.5 Where the Secured Debtor is a trustee acting for a trust, and the document creating the trust does not designate the name of the trust, the Registration Information shall include the name of at least one of the trustees, in the form required for a natural person Secured Debtor, followed by the word “trust” and shall include the mailing address of the trustee.

12.6. Where the Secured Debtor is an administrator acting for an estate of a bankrupt, the Registration Information shall include the name of the administrator in the same manner as if it or he were a Secured Debtor, followed by the word “administrator of (name of bankrupt)” and shall include the mailing address of the administrator.

12.7 Where the Secured Debtor is Secured Debtor because of participation in a syndicate or joint venture, the Registrant shall enter the name, if any, of the syndicate or joint venture as stated in the document creating it, and the name of each participant in the same manner as a separate Secured Debtor.

12.8. Where the Secured Debtor is a Secured Debtor because of membership or participation in an association, organization, including cooperatives or enterprise other than one already referred to in the preceding paragraphs, the Registration Information shall include the name of the association, organization or enterprise stated in a constitution, charter or other document creating it, and the name of each person representing the association, organization

or enterprise in the transaction giving rise to the registration in the same manner as if such person were a Secured Debtor.

For purposes of the foregoing paragraph, a person representing an enterprise in a transaction giving rise to a Registration is a person who has legal power to bind the enterprise or its officers or members and who has exercised that power in the formation of the contract or contracts involved in the transaction.

12.9 Where the Secured Debtor does not fall within any of the preceding rules, the secured debtor shall be identified in a manner that the secured debtor can be readily identified and the Registration Information shall include the mailing address of the Secured Debtor.

Article 13- Collateral Description

13.1 The Registration Information shall include a generic description of collateral or state the kind or kinds of property, including attributable movable property or a description that identifies specific items of property.

13.2 A description of property in generic terms shall be interpreted as including all property of that kind that the Secured Debtor has rights to as of the date of the Registration and property of that kind acquired by the Secured Debtor while the registration is effective.

13.3 [Optional]. Where Registration Information relates to serial numbered property that is not held for sale or lease in the ordinary course of the Secured Debtor's business, the registration information shall include:

- a. a description of the property in the manner set out in the preceding paragraphs;
- b. in the case of serial numbered property, other than aircraft registered as required by (the law implementing the Convention on International Civil Aviation, 1944, Chicago), up to, but not exceeding the last ten alpha-numeric characters of the Serial Number;
- c. in the case of an aircraft registered as required by (the law implementing the Convention on International Civil Aviation, 1944, Chicago), the Serial Number;
- d. the name of the manufacturer as displayed on the property; and
- e. in the case of a motor vehicle, the model year of the property.

13.4 [Optional]. Where the Registration Information relates to serial numbered property in the form of a permit or license where the serial number is marked on such permit or license and recorded on the books of the relevant issuing authority, the Registration Information shall include:

- a. a description of the property in the manner set out in the preceding paragraphs;
 - b. the unique number of the permit or license; and
 - c. the name of the issuer as displayed on the permit or license.
-

13.5 Where the Registration Information relates to fixtures or crops, the registration shall include:

- a. a description of the property in the manner set out in the preceding paragraphs; and
- b. a description of the real estate to which the collateral is or will be affixed, or a
- c. description of the land where the crops will be planted or are growing.

13.6 The Registration Information required to effect a registration shall state the following:

- a. the maximum amount secured by the security interest;
- b. whether the security interest applies to attributable property;
- c. whether the security interest is an acquisition security interest; and
- d. the termination date of the registration.

Article 14 - Amendments to registration

14.1 Where an amendment to a Registration is to be effected, the registration information shall contain the registration number of the registration to be amended and the nature of the amendment.

14.2 Where the amendment involves the addition, change or deletion of information relating to the Secured Creditor, the Secured Debtor or the collateral, the registration information shall set out the information to be added, changed or deleted in the manner provided in the preceding paragraphs for effecting a Registration.

14.3 Where the amendment adds a kind or item of collateral not included in the description of the collateral in the Registration to be amended, adds a Secured Debtor, or changes the maximum amount secured by the security interest, it is effective as to the added collateral, the added secured debtor and the change in maximum amount, only from the time and date of the Registration of Amendment.

14.4 Where the amendment involves an assignment or subordination of a registration or subrogation of a Secured Creditor's rights, the assignee or beneficiary of the subordination or the subrogation shall be identified in the same manner as if such person were a Secured Creditor. If the assignment, subordination or subrogation relates only to part of the collateral described in the registration, the part affected shall be identified.

14.5 Where the amendment has been ordered by a court, the court order shall be delivered to the Registry.

14.6 The registration of an amendment, other than a renewal, does not extend the period of effectiveness of the registration.

Article 15 -Notice Of Enforcement

The enforcement form required by the Law shall be filed in the Registry. The Secured Debtor and secured creditor shall be described in the registration information on the form in the same manner as in the registration to which the enforcement form relates. The enforcement form must identify the Registration Number of the initial registration to which it relates.

Article 16 – Interests Under Prior Law

16.1 A security interest created under prior law may be registered in the same manner as a security interest created under the Law. The registration information shall state that the interest registered arose under prior law.

16.2 For purposes of the preceding paragraph, prior law means the law in force in Suriname on the date this Law came into force.

Article 17- Obtaining Information.

17.1 A person who is named in a Registration as Secured Debtor, or a person authorized in writing to act as his/her agent for this purpose, may demand in writing that a person who is named in the same Registration as Secured Creditor:

- a. Give a copy of the agreement between the Secured Debtor and the Secured Creditor named in the registration to which the registration relates to the person or persons designated by the Secured Debtor, unless the same secured debtor had previously agreed with the Secured Creditor not to demand such a copy;
- b. Approve or update a list of collateral as of the date specified in the demand;
- c. Approve or update a statement indicating the amount of the obligation secured by the security interest as of the date of the demand;
- d. In case there is no agreement between the Secured Debtor and the Secured Creditor named in the registration, a signed statement that no such agreement exists; or
- e. In case of assignment or succession, including by operation of the law, that has not been registered, provide the name and address of any assignee or successor.

17.2 The person submitting a demand under the preceding paragraph must reasonably identify the transaction that is subject of the demand.

17.3 The person to whom the demand is made according to this Article shall comply with a demand within 15 days after the demand is sent.

17.4 Where the secured creditor to whom the demand is made and who has received the demand according with the preceding paragraph, without reasonable excuse, fails to comply with the demand, the person making the demand may petition the court for an order

demanding that the Registration relating to the property identified in the demand be cancelled. The court shall issue the order in a summary proceeding.

17.5. Where an order of the court referred to in the preceding paragraph is delivered to the Registry, the Registry shall cancel the registration as required by the order.

Article 18 - Compulsory Cancellation or Amendment of a Registration

18.1 A Registration must be cancelled by the person identified in the Registration as the Secured Creditor not later than 15 days after all obligations to which the Registration relates have been performed unless the person named in it as Secured Debtor consents to allow it to be maintained.

18.2. The person identified as Secured Debtor in a Registration, or any other person who has rights to the property to which the Registration relates, may demand in writing that the person identified as Secured Creditor in the Registration, cancel or amend, as is appropriate, the Registration when:

- a. All of the obligations under the agreement to which the Registration related have been performed;
- b. The description of the property contained in the Registration refers to property that is not collateral under an agreement between the person identified as Secured Debtor and the person identified as Secured Creditor in the Registration; or
- c. No agreement exists between the person identified as Secured Debtor and the person identified as Secured Creditor in the Registration.

The person identified as Secured Creditor in the Registration shall comply with the demand no later than 15 days after the demand is sent. No fee or expense shall be charged, and no amount shall be accepted by a person for compliance with the demand.

18.3. Where the Registration is not cancelled or amended pursuant to the demand referred to in the preceding paragraph, the person making the demand may file a Correction Statement that indicates that a Registration is inaccurate or wrongfully registered.

18.4 Upon receipt of a correction statement, the Registry shall notify the Secured Creditor that the Registration will be cancelled or amended in accordance with the correction statement at the end of a period of 30 days from the date the Registry sent the notice to the address of the secured creditor indicated in the registration unless it receives a court order referred to in the following paragraph.

18.5 The Secured Creditor may petition the court for an order demanding confirmation that the information contained in the registration is correct or that the Secured Creditor has been authorized to effect the Registration. The court may order that the registration be maintained

with such changes as are ordered by the court. **[Optional]**: The court shall issue the order in a summary proceeding.]

18.6 If an order referred to in the preceding paragraph is not delivered to the Registry before the end of the period of 30 days from the date the Registry sent the notice referred to in paragraph IV or such additional period ordered by the court, the Registry shall cancel or amend the Registration in accordance with the demand.

18.7 When an order of the court referred to in the preceding paragraph is delivered to the Registry, the Registry shall not act on the Correction Statement.

18.8. This Article applies with necessary modifications to cancellation of a filed enforcement form, when enforcement proceedings have been terminated under the law.

18.9 [Optional] A Secured Creditor that effected Registration without proper authorization of the Secured Debtor and a Secured Creditor that failed to cancel or amend Registration upon legitimate demand of the Secured Debtor may be subject to administrative action, statutory damages, actual damages or criminal penalties.

18.10 [Optional] A Secured Debtor who makes an unjustified demand for amendment or cancellation of a Registration may be subject to administrative action, statutory damages, actual damages or criminal penalties.

Article 19 -Payment of Registry Fees

The Registry may charge a fee for, the costs of the service it provided.

Article 20 - Registration Form

The Registry shall adopt and provide uniform Registration Forms.

